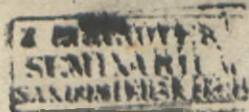

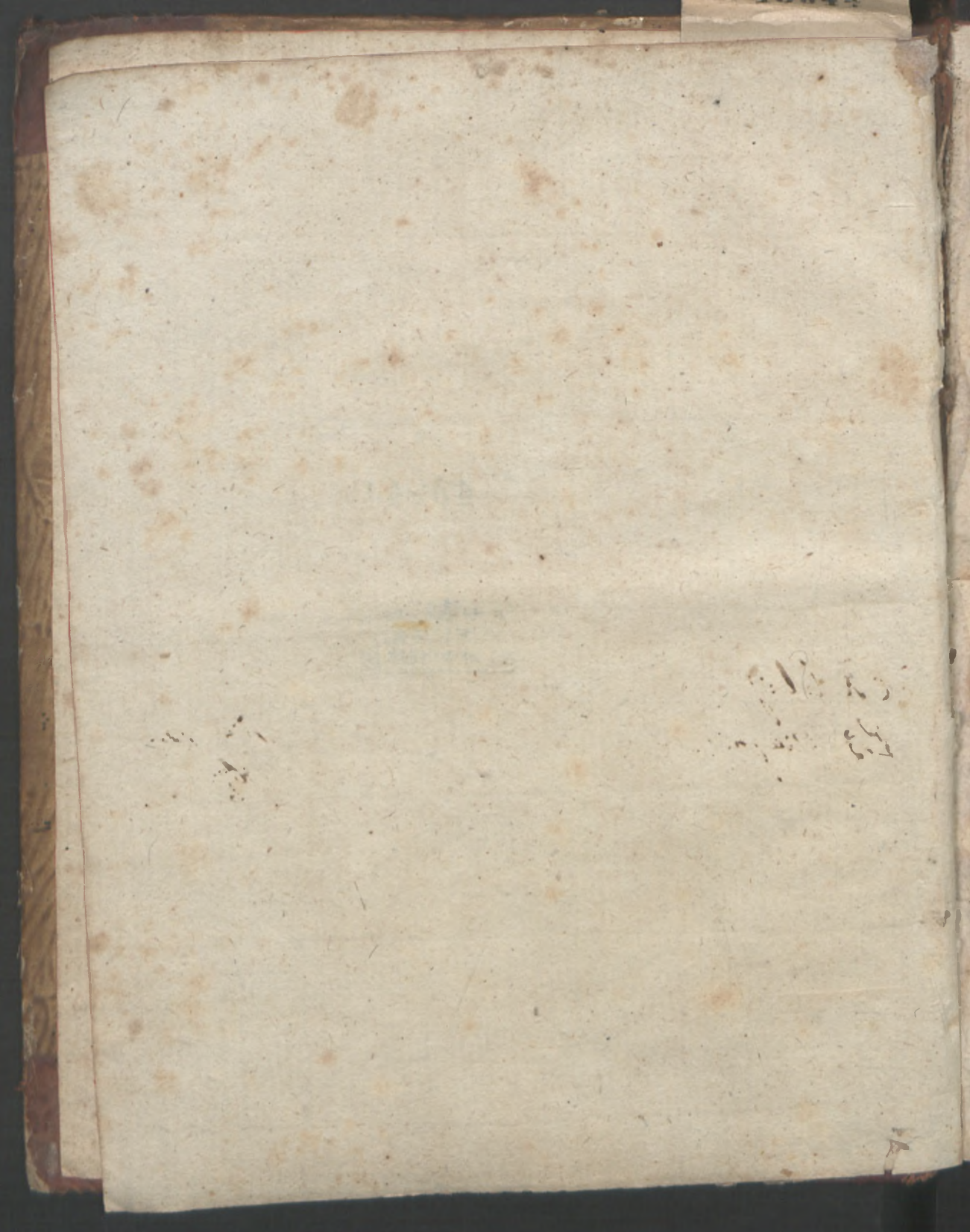

43944

17

43944/3

JUSTINI FEBRONII Jcti
DE
STATU ECCLESIAE
ET
LEGITIMA POTESTATE
ROMANI PONTIFICIS
LIBER SINGULARIS,
AD
REUNIENDOS DISSIDENTES
IN RELIGIONE CHRISTIANOS
COMPOSITUS.

TOMUS TERTIUS
ULTERIORES OPERIS VINDICIAS CONTINENS.

FRANCOFURTI ET LIPSIAE.
ANNO MDCCLXXII.

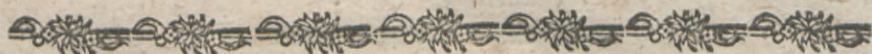
JUSTINI
STATU ECCLESIAE
ET
LEGITIMA POTESTATE
ROMANI PRINCIPIS
ALII SINGULARIS

Maledicent illi, & Tu benedices.

Psalm. CVIII. v. 28.

TOMUS TERTIUS

EXVOCATI ET
M. O. MDCCLXX

T A B U L A

eorum, quæ in hac parte tertia continentur.

I.

Bona causa Just. Febronii adversus
P. Viatorem à Cocaleo & alios
Scriptores defensa.

TITULUS I.

De exteriori forma regiminis, quam in sua
Ecclesia Christus Dominus instituit.

	pag.
§. 1. De textibus sacrae Scripturae, quibus Romani ad fundandam suam Monarchiam abutuntur	1
§. 2. Claves immediatius Ecclesiae datæ sunt quàm Petro.	8
§. 3. Donum inerrantiæ in rebus fidei Corpori Ecclesiae, non Romano Pontifici datum est.	13
§. 4. Episcopatus in Ecclesia unus, omnibus Apostolis, & Episcopis eorum successoribus communis à Christo institutus est.	18
§. 5. Priora & feliciora Ecclesiae secula in Romano Pontifice non agnoverunt supremam & independentem Juris ferendi & dicendi potestatem.	22

TITULUS II.

pag.

De causis & viis, per quas divino Ecclesia Primatui varia jura humana accefferunt.

- §. 1. *Petrus, & post eum Rom. Pontifex, an & quo sensu sit Caput Ecclesiæ; quæ Ecclesia aliarum Ecclesiarum Mater & Magistra.* 28
- §. 2. *Papa an & quatenus sit Centrum Unitatis.* 32
- §. 3. *Vicarii & Legati Apostolici, ad juvandam executionem Canonum destinati, suâ auctoritate ad fundandam absolutam Monarchiam Curie Romanæ abutuntur.* 38
- §. 4. *Papa supplens defectus Episcoporum & Metropolitanorum, eorum jura non præripit.* 41
- §. 5. *Plura Pontificibus per Canones tribuuntur, quæ ex nativo jure sui Primatus non obtinent.* 44
- §. 6. *De Romanæ Ecclesiæ potentiore principalitate ex sententia Irenæi.* 47
- §. 7. *De incremento Pontificiæ potestatis per falsas Decretales.* 50
- §. 8. *Complementum Monarchiæ Papalis ex Dictatu Gregorii VII.* 56

TITU-

TITULUS III.

De Causis, quæ vulgò Majores dicuntur.

§. 1.	<i>De judice graviorum fidei controversiarum.</i>	60
§. 2.	<i>De Causis Episcoporum, & horum depositione.</i>	65
§. 3.	<i>De Translatione Episcoporum.</i>	72
§. 4.	<i>De Coadjutoribus cum futura successione.</i>	76
§. 5.	<i>De creatione novarum Sedium Episcopaliū, Metropolium, Primatum &c.</i>	79
§. 6.	<i>De Causis Majoribus universim.</i>	81

TITULUS IV.

De Legum in Ecclesia ferendarum potestate; & de summi Pontificis circa eas officio ac jure.

§. 1.	<i>Non est in potestate summi Pontificis novum jus condere.</i>	89
§. 2.	<i>Papa, si mandat, id facere debet ex Jure constituto.</i>	99
§. 3.	<i>Romani Pontifices toti Ecclesiæ præsumt ut Canonum defensores ac vindices.</i>	102
§. 4.	<i>Romanæ Sedis officium & sedulitas in servando Fidei deposito, & in custodia Apostolicæ Traditionis.</i>	105
§. 5.	<i>Epistolæ Decretales quid sint, & unde vim legis accipiant.</i>	109

TITULUS V.

pag.

De Conciliis generalibus.

- §. 1. *De necessitate & frequentia Conciliorum generalium.* 114
- §. 2. *De generalium Conciliorum convocacione, & præsidio in iisdem.* 117
- §. 3. *Forma in antiquis Conciliis servata, & quatenus cum ea conveniant quæ in Tridentino acta sunt.* 122
- §. 4. *De clausula Conciliari: Sacro approbante Concilio. Item de clausula Tridentini: Salvâ in omnibus Sedis Apostolicæ autoritate.* 131
- §. 5. *De autoritate Conciliorum generalium supra Pontificem ex Concordatis Germaniæ.* 136
- §. 6. *De prætensa revocatione eorum, quæ Æneas Sylvius & Card. Julianus in Basileensî Synodo egerant.* 143

TITULUS VI.

De autoritate Episcoporum ex jure divino.

- §. 1. *Episcoporum jurisdictio immediatè à Deo est.* 150
- §. 2. *De præjudicio Ordinis Episcopalis ex Beneficiorum reservatione, ex Annatis, & ex præferentia Cardinalium.* 160
- §. 3. *De Exemptione Regularium.* 167

TITU-

TITULUS VII.

De Libertate Ecclesiæ, ejusque servandæ
remediis.

- §. 1. *In quo consistat Libertas Ecclesiæ.* . 179
§. 2. *De Excommunicatione, præsertim illâ, quæ dicitur lata
sententiâ.* . 184
§. 3. *De Subtractione Obedientiæ.* . 194
-

II.

Examen Libelli anno 1770. editi hoc titulo:

*Jugement d'un Ecrivain Protestant touchant
le livre de JUSTINUS FEBRONIUS.*

- Q. 1. *An Febronii opera ad præstitutum sibi finem vana sit &
inutilis?* . 209
Q. 2. *An Febronius Curia Romanæ plura sinistrè & per calūniam
imponat?* . 222
Q. 3. *An alia sinistra asserta in operibus Febronii contineantur?* . 240
Q. 4. *An Systema Febronii novum, chimericum & illusorium sit.* 253
Conclusio Examinis. . 264

III.

Animadversiones Febronianæ in P. Antonii Schmidt S. J. Institutiones Juris Ecclesiastici.

• 272

IV.

Just. Febronii Responsiones ad postulata D. Christ. Wilh. Franc. Walch.

• 313

V.

Addenda.

• 345

BONA CAUSA
JUSTINI FEBRONII

ADVERSUS

EPISTOLAS ITALICAS

R. P. VIATORIS A COCALEO

ANNO 1768.

EX AGRO BRIXIENSI EXARATAS,

ET

ALIOS SCRIPTORES

DEFENSA,

PER DANIELEM BERTONUM J. U L.

S. Basilius M. Epist. 239. de Romanis loquens: *Quale nobis auxilium ab Occidentalium supercilio adevit, qui veritatem neque nōrunt, neque dicere sustinent.*

Auxiliarius Præfectus urbis Romæ, ad S. Hilarium, in hujus Vita Cap. 17. *Impatienter ferunt (Romani) si sic loquamur quomodo nobis conscii sumus. Aures præterea Romanorum quādam teneritudine plus trabuntur.*

S. Bernardus Lib. IV. de Consideratione ad Eugenium Papam Cap. 2. *Vides, omnem Ecclesiasticum Zelum (Romæ) fervere pro sola dignitate tuenda.*

**

BONA CAUSA

IUSTINI FERONII

EPISTOLAS ITALICAS

R. P. VIATORIS A COCCALDO

ANNO 1708

EX AGRORIBUS ENSI EXARATAS

DEPENSIS

PER DANIELEM BERTONUM J. U. L.

S. Rufinus M. Epist. 299. de Romanis sapientibus: Quasi nobis maxime
in Occidentem Imperium adit, qui veritatem neque verum
verum dicere possunt.

Auxilium habentibus ad S. Hilarem, in huius
Cap. 7. Imperium Romanum (Romae) se locum quondam
notis consuetudinibus, sunt praeter Romanum quidem
itaque traduntur.

S. Bernardus Lib. IV. de Consideratione, cap. 2.
Vnde dicitur: Imperium Romanum (Romae) fuit pro
tunc tunc.

**

LECTORI.

Quod evenire solet, ut quæ in Italia imprimuntur, seriùs ad has partes deferantur, hoc accidit Epistolis Italicis, quas ad examen revocare nobis nunc constitutum est. Prodierunt eæ hoc titulo: *Italus ad Febronium 7ctum clarissimum, de statu Ecclesie pro supplemento ad Tentamina Theologica Bergomi edita anno MDCCCLXVIII. Luccæ 1768.* Constat opus ex Epistolis viginti, omnibus (ut fert subscriptio) datis *ex agro Brixienti.* Hæ junctim editæ constituunt volumen 348. paginarum in Quarto. Innotuit deinde, harum Epistolarum auctorem esse *P. Viatorem à Cocaleo ex Ordine S. Francisci FF. Minorum Capucinorum.* Videtur vir ille in istis partibus Theologiam publicè docere. Quæ à Febronio ejusque Defensoribus jam prolata sunt, ea, si ab harum rerum peritis

conferantur cum iis, quæ à nostro Italo traduntur, facile intelligetur *illa* talia esse, ut *hæc* ulteriore aut responso refutatione vix indigeant. Nihilo tamen minus occurrunt adhuc quædam in his Epistolis, quæ dant anam ulterioribus disquisitionibus, per quas materiæ & quæstiones à Febronio discussæ ampliore in luce ponuntur, aut novis argumentis ac documentis firmantur, aut denique ex solidis principiis antè positis novæ pro bono Ecclesiasticæ Disciplinæ conclusiones ducuntur. Atque hoc titulo Patri Viatori pro suo opere aliquas ab amantibus veritatem gratias deberi diffitendum minimè est.

Sed nec eo capite hic Theologus laude vacuus dimittendus est, quòd, quæ alii ejus in hac arena socii incertis involvunt verbis & contortis sæpe phrasibus, ille aperto sensu plenæque exponat sinceritate, ita, ut cum eo de objecto disputationis minimè altercandum veniat. Sic *pag. 49.* „ Quæstionis, inquit, summa hæc est: an præminentiâ pastoralis Petri, relatè ad curas pastorales cæterorum Apostolorum (idem intelligitur de officio Papæ pastorali respectivè ad Episcopos) sit talis ac tanta, ut formam Monarchicam præferat. Nos affirmamus. ”

Dein *pag. 158.* „ Probè notandum cupimus, nos Episcopos tanquam meros Magistratus, aut tanquam totidem Romanorum Pontificum Vicarios non habere; sed eos tanquam veros Præsules intra propriæ diocesis limites & recognoscimus & veneramur. Sed susti-

„sustinemus, eorum jurisdictionem à Romano Ponti-
„fice, tanquam à suo vero principio promanare, ab eò-
„que dependere; ita exigente Regimine Monarchico,
„quòd demum omnia ad illud principium restituantur,
„à quo suum cursum desumpserunt.”

Postea pag. 181. „Summus Pontifex in tota Eccle-
„sia, sicut Episcopus in commissa sibi Diocesi, pro-
„prius est Sacerdos, qui fidelium confessiones excipe-
„re, ac facultatem illas excipiendi alteri delegare va-
„let Si Episcopi non lædunt jurisdictionem Paro-
„chiale, neque Papa jurisdictionem Episcopalem.
„Et si primi, cùm velint, eam lædere possunt: imò
„planè demere, cùm opus est; ita pariformiter de Pa-
„pa, relatè ad dioceses universæ Ecclesiæ dicendum
„venit; cùm id gerere necessitas coget, aut Ecclesiæ uti-
„litas. An autem hic potestatis usus jurisdictionem præ-
„supponat, cordati dijudicent.”

Porro pag. 257. „Omnis jurisdictio ac potestas dis-
„ponendi de beneficiis à principio non Apostolis sed
„Petro illorum Principi à Christo data fuit. Ideo solus
„Papa in primordio Orientalis Ecclesiæ ordinavit & in-
„stituit dignitates & alia Ecclesiastica beneficia. Deinde
„Pontifex Max. concessit Archiepiscopis & Episcopis
„prædictam potestatem, ut quilibet in sua diocesi bene-
„ficia ibidem consistentia conferre posset. Hinc Epi-
„scopi in suis diocesibus dicuntur Papæ Vicarii; nam
„totus mundus dicitur parochia Papæ. Omnis namque

„conferendi potestas & jurisdictio ab ipso Papa, tanquam
„à fonte procedit, & fluit & refluit; adeo, ut nec mini-
„ma quidem jurisdictio alicui aliter concedi possit. Et
„cuncti Prælati de mundo habent potestatem à Papa; ipse
„verò à solo Deo. Potestas utique omnis, quæ ad politi-
„cam Ecclesiæ gubernationem spectat, in summo Pon-
„tifice, ceu in fonte reposita est, & ab eo immediatè ad
„alios derivatur, ac veluti per rivulos quosdam & canales
„transfunditur & permanat, & ab ipso Capite in mem-
„bra transmittitur. Episcopi Apostolis quoad jurisdictio-
„nem minimè successerunt; sed à Romano Pontifice
„eam obtinuerunt.”

Benedicti XIV. Pont. Max. doctrinam in Libro de
Synodo Dioecesana deinde sequens, post eum hæc scri-
bit *pag. 130.* „Ratio Monarchici regiminis, quod Chri-
„stus in sua Ecclesia constituit, videtur exposcere, ut to-
„tius Ecclesiæ jurisdictionis fons & origo resideat in ejus-
„dem visibili Capite, qui est Romanus Pontifex, atque ab
„eo profluat in cætera membra. Hæc autem potestas ju-
„risditionis adfert jus beneficia conferendi, causas au-
„diendi, leges & censuras ferendi, ac cætera præstandi,
„quæ ad subjecti gregis regimen sunt necessaria.”

Demum *pag. 131.* „Romanus Pontifex, qui Popu-
„lum Episcopis regendum assignavit, quamplurima sibi
„reservavit; ita exigente Regiminis Monarchici œco-
„nomiâ, & necessitate, ut pro qualitate & genere digni-
„tatis jura quoque jurisdictionis deberent conferri vel
„restrin-

„restringi, vel omnino denegari. Talia sunt judicia in Cau-
„sis Majoribus, sententiae in rebus Fidei, Dispensationes,
„Absolutiones, & alia id genus. Haec Sancta Sedes vel
„prorsus sibi reservavit, vel omnino Episcopis denegavit;
„nonnulla privilegia Metropolitanis concessit, potiora
„Primatibus & Patriarchis; caetera sibi adjudicavit.
„Haec in confesso debent esse apud omnes. &c.”

Haec sunt principaliora capita, de quibus, eorúmque
sequelis, inter Febronium & ejus Adversarios contendit-
tur. Quae in pluribus illius Defensionibus, quatuor Ap-
pendices Tomi primi Febroniani, nec non ejusdem Tomi
secundi Partem priorem constituentibus, jam dicta sunt,
eadem, vel in parte etiam, hìc repetere, noxa foret, indi-
gna viro, qui operam Publico utilem gratámque praestare
sibi proponit. Itaque Lectori hic porriguntur alia, quae
dum Patri Viatori Italo refutando, & obsoletis ejus argu-
mentis denuò evertendis primariò composita sunt, insi-
mul, uti dixi, inservient argumento Febroniano expli-
cando, illustrando atque ampliando. Existimatum autem
est, nemini incommodum futurum, si ordo Capitum &
Paragraphorum à Febronio institutus, atque ab ipsomet
Italo nostro utcunque servatus, nunc iterum, quantum
per materias liceret, teneretur.

Ediderat *Jo. Godefridus Kauffmans* S. Th. D. &
Professor Colonienſis, Librorum Cenſor ordinarius, an-
no 1767. *Apologeticon Theologicum pro ſtatu Eccleſiae
Catholicae & legitimâ poteſtate Romani Pontificis contra
Juſt.*

Just. Febronii JC. librum ad reuniendos in Religione Christianos. Huic libro, uti & aliorum trium Theologorum Febronii Adversarium distinctis operibus, opposuit Joannes à Calore contrariam pro Febronio Apologiam, quæ huic Volumini inserta est. Hanc vidit Doctor Kauffmans, antequam anno 1770. alteram sui Theologici Apologetici editionem publicaret. Quare visum fuit illi, huic editioni præmittere Præfationem quadraginta duarum paginarum, quâ laborat, ut Opus suum tueatur adversus memoratum Joannis à Calore scriptum. Cujus ponderis sint, quæ in galeato hoc Proëmio affert Coloniensis Doctor, Lector haud aegrè percipiet ex præsentè Opusculo, in quo locis opportunis ad examen revocantur, quæ graviora videbantur in memoratâ Præfatione; reliqua enim vel in antecessum refutata, vel in commemoratione quidem digna visa sunt.

Illud interim doloris non minùs quàm admirationis materiam præbet, quòd dum adversùs hominùm fraudes, corruptos mores & ambitum, veteris Disciplinae castissimas regulas invocamus, ingentem invidiæ & vindictæ molem in nos accendamus, sub cujus onere oppressi jacere timeremus, nisi magno animo ac summâ integritate sustentati, gravissimum illud opus tentaremus.

TITULUS

TITULUS I.

De exteriori forma regiminis, quam in sua Ecclesia Christus Dominus instituit.

§. I.

De textibus sacris Scripturæ, quibus Romani ad fundandam suam Monarchiam abutuntur.

Postquam Febronius *Cap. I. §. 2.* circa locum Matthæi *Cap. XVI. v. 18. Tu es Petrus &c.* varias sacrarum Scriptorum sententias & Patrum interpretaciones retulisset, quorum alii hæc Christi verba: *Et super hanc petram &c.* applicant *Fidei* seu *Confessionî*, quam de divinitate Christi Petrus fecerat: alii intelligunt de ipso *Jesu Christo*, qui revera est proprium, & essenziale fundamentum suæ Ecclesiæ: alii ipsi *Petro* utpote, subiecto Primatûs capaci tribuunt; Italus monaster P. Viator à Cocaleo *pag. 29.* omnia ista non *abstractivè*, sed *in concreto* sumenda esse sustinet: „ Sive ergo, ait, pro „ *Petra* sumatur persona Petri, sive ejus fides, aut, confessio, „ vel objectum propriæ religioni propositum, Christus nempe „ *Tom. III.* A „ perinde

„ perinde est; hæc enim omnia in persona Petri includeban-
 „ tur; consequenter per hæc omnia Petrus à Christo consti-
 „ tutus fuit Petra, super quam Ecclesia erat ædificanda. „
 Sed errat vir bonus, si hoc quale-quale inventum componen-
 dis Patrum sententiis servire posse arbitretur; quandoquidem
 horum plures Petrum à sensu per Christum intento directè ex-
 cludunt. Hoc facit Augustinus Sermone XIII; de verbis Do-
 mini super Evangelium Matthæi Cap. I. ubi: *Tu es ergo, in-
 quit, Petrus, & super banc Petram, quam confessus es, super
 banc Petram, quam cognovisti dicens: Tu es Christus filius Dei
 vivi, ædificabo Ecclesiam meam. Super me ædificabo te, non me
 super te. Nam volentes homines ædificari super homines dicebant:
 Ego quidem sum Pauli, ego autem Apollo, ego verd Cepha: ipse
 est Petrus. Et alii qui volebant ædificari super Petrum, sed su-
 per Petram: Ego autem sum Christi. Idem Sermon, 270. in
 die Pentecostes: Non supra Petrum, quod tu es; sed supra Pe-
 tram, quam confessus es. Similiter Ambrosius de Incarnatione
 Cap. V. n. 34. Fides ergo est Ecclesiæ fundamentum: non enim
 de carne Petri, sed de fide dictum est, quia portæ mortis ei non
 prævalebunt. Sed confessio vincit infernum; & hæc confessio non
 unam hæresim exclauit. Nam cum Ecclesia multis, tamquam bo-
 na navis, fluctibus sæpè tundatur, adversus omnes hæreses debet
 valere Ecclesiæ fundamentum.*

Non diffiteor, verba ista *super banc petram ædificabo Ec-
 clesiam meam*, à quibusdam Patribus, quos citat Irabus pag.
 39., ipsi Petro fuisse adscriptam, Verùm iidem Patres et alii
 eandem prærogativam nulli ejus Collegarum denegant. In
 hunc censum referuntur Origenes in *Matthæum* Tom. XII,
 pag. 275. edit. Huet. Tertullianus *Lib. IV. contra Marc. n. 39.*
 Hilarius in *Psal. LXVII. n. 10.* Hieronymus in *Cap. 2. & 62.*
Isaia. Cyrillus in *Isaiam Lib. IV. Orat. 2. pag. 46. Tom. K.*
 III. and edit.

edit. Basileen. an. 1566. S. Cyprianus *Epist.* 27. cujus verba dabimus infra *Tit. VI. §. I.* Sic pariter sensit scripsitque Nicolaus PP. III. in Sexto Decretalium *Tit. de Elect. Cap. 17.* nempe: „ Fundamenta militantis Ecclesiæ in montibus sanctis „ Propheta memorans, per montes Apostolos & Prædicatorum patenter insinuat, quibus tota hujusmodi ædificia fabrica innititur; qui firmæ bases Ecclesiæ super fundamento, „ præter quod nemo aliud ponere potest, quod est Christus „ Jesus, solidantur. „ Tantò majoris momenti est hoc testimonium, quòd à Romano Pontifice profectum sit eo sæculo, quo tantam Sedes Romana sibi jam sumpserat auctoritatem. Pontifici jungamus Cardinalem magni nominis Nicolaum de Cusa *Lib. II. de Concord. Cath. Cap. 13.* sic loquentem: „ Scimus, quòd Petrus nihil plus potestatis à Christo recepit aliis „ Apostolis; Nihil enim dictum est ad Petrum, quod etiam „ aliis dictum non sit. Nonne sicut Petro dictum est: Quodcunque ligaveris &c. ita aliis: Quæcunque ligaveritis &c. „ Et quamquam Petro dictum est: *Tu es Petrus, & super hanc „ petram &c.* tamen per petram, Christum quem confessus est, „ intelligimus. Et si Petrus per petram tamquam lapis fundamenti Ecclesiæ intelligi deberet, tamen secundam Hieronyminum similiter alii Apostoli fuerunt lapides, de quibus habetur Apocalipsis penultimo, ubi per duodecim lapides fundamenti Civitatis Hierusalem, nemo dubitat duodecim Apostolos intelligi debere. Ideo rectè dicimus omnes Apostolos in potestate cum Petro æquales. „ Eandem veritatem in Scripturis sacris manifestè depositam videmus: scilicet imprimis, uti dixit Cusanus, *Apocalip. Cap. XXI. v. 14.* deinde *ad Epist. II. v. 20.*

Quod hæcenus tradidi de loco Matthæi *Cap. XVI.* id ipsum adversus Italum nostrum *pag. 45. seqq.* asseram cum fundamento

damēto de textu Joānis XXI. *Pasce oves meas, Pasce agnos meos:* Agnoscunt quidem Romani, Ecclesiae ministerium sicut Petro, ita et aliis Apostolis commissum esse, sed his, inquirunt, per illum, quippe cui soli Christus dixerat *Pasce oves meas.* Sed videamus, an doctrina haec conveniat cum doctrina Pauli: Christus, ait Vas electionis ad Ephes. IV. *¶* *11. 15. ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verbō Evangelistas, alios autem Pastores et Doctores ad consummationem Sanctorum in opus ministerii, in aedificationem Corporis Christi: donec occurramus omnes in unitatem fidei et agnitionis Filii Dei, in virum perfectum, in mensuram aetatis plenitudinis Christi: ut jam non semus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinae. Veritatem autem facientes in charitate, crescāmus in illo per omnem, qui est caput Christus.* Tale est sacri ministerii opus: Sed cui mandatum hoc opus? Omnibus Apostolis, respondet Paulus, omnibus Pastoribus atque Doctoribus. A quo autem ministerium suum acceperunt isti? Num a Petro? Nequaquam, sed a Christo, *Ipse dedit quosdam quidem Apostolos &c.* Ergo Christus omnes Apostolos, omnesque Pastores posuit, sicut et Petrum, ut aedificent Ecclesiam suam. Atque ita quotquot sunt, tot sunt hujus aedificii a Christo adscita fundamenta; quisque juxta mensuram suae vocationis et proprii laboris. Proinde promissio ista: *Super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, per eos omnes sicut per Petrum impleta;* ergo ad eos, sicut ad Petrum, spectant praedicta verba.

A textu Joānis revertor ad jam laudatum Caput XVI. Matthaei, ubi Christus Petrum alloquens, praemissis addit: *Et tibi dabo claves regni Caelorum, & quodcumque ligaveris super terram erit ligatum & in caelis, & quodcumque solveris super terram erit solutum & in caelis &c.* Qui Episcopos Romanos monarchicam

chicam jurisdictionem in universam Ecclesiam à Petro hæreditate accepisse putant, in cum Italo nostro in his Salvatoris verbis se præcipuè fundant. Per me id licet; dummodo non negetur cæteros quoque Apostolos easdem claves regni cælorum non minus accepisse; eas enim sicut Petro, ita & aliis traditas fuisse testantur Patres omnes, signanter Origenes, Cyprianus, Hilarius, Hieronymus, Ambrosius, Gaudentius, Augustinus, Beda &c. E multis seligamus paucos. „ An etiam (quærit „ Origenes in *Matth. Tom: XII. n. 11.*) soli Petro dantur à „ Domino claves regni Cælorum, nec quisquam Beatorum „ alius eas accipiet? Quod si & id aliis commune est: *Dabo „ tibi claves regni Cælorum;* quomodo & non ea quæ præce- „ dunt communia sunt, & quæ subnectuntur tanquam in Pe- „ trum dicta? „ Nec aliter divus Hieronymus *Lib. 1. adversus Jovinianum,* ubi, „ at dicis, inquit, super Petrum „ fundatur Ecclesia; licet id ipsum alio loco super omnes Apo- „ stolos fiat, & cuncti claves regni Cælorum accipiant. „ Demum, ut alios prætermittam; S. Augustinus, *Serm: 149. de Verbis Act. X. & Serm. 295. in Natal. Apost. Petri & Pauli;* „ Numquid istas claves Petrus accepit, & Paulus non accepit? „ Petrus accepit, & Joannes & Jacobus non accepit, & cæteri „ Apostoli? Aut non sunt istæ in Ecclesia claves, ubi quotidie „ peccata dimittuntur? Has claves non homo unus, sed uni- „ tas accepit Ecclesiæ, &c. „

Verum; inquit cum suis Romanis Italus noster pag. 30. si per hæc verba *super banc petram edificabo Ecclesiam meam;* & per illa *Tibi dabo clavem regni Cælorum;* nullum singulare privilegium, cur ergo ea proferens ad Petrum sermonem vertit? Respondent Patres, signanter Cyprianus, Pacianus, Optatus, Augustinus, alii, noluisse Dominum de suâ Ecclesiâ & clavium potestate loqui nisi uni, ut hujus Ecclesiæ significaret unitatem;

unitatem, & Apostolos moneret, ne singularem Ecclesiam singuli meditarentur fundare, sed ut in unius ejusdemque Ecclesiae ædificationem omnes humero uno, & in solidum incumbere, antesignano Petro, quem inter eos Primatem constituit.

Verba Christi Joannis XXI. *Pasce oves meas, Pasce agnos meos*, quæ Romani ad sustinendam suam Monarchiam quoque usurpant, ajunt Cyprianus *Lib. de Unit. Ecclesiae. Opp. p. 195. edit. Maur.* & alii à Febronio *Cap. I. §. 3.* laudati Patres, non soli Petro dicta fuisse, sed omnibus Apostolis, omnibusque Presbyteris, quibus eandem hanc potestatem Christus tribuit. Quocumque enim sensu accipiantur hæc verba, nihil majus latiusve potuerunt exprimere potestate illâ, quam omnibus simul Apostolis Salvator contulit, sive ante sive post colloquium, quod Joann. XXI. cum Petro habuit. Etenim ANTE dixerat omnibus Joannis XX. *Ÿ. 21. Sicut misit me Pater & ego mitto vos, Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta sunt.* His verbis Apostolos constituit, ut ita loquar, juris & loci sui possessores, illi, quam ipse à Patre acceperat; æqualem eis conferens, ut scilicet peccata abolerent, ac justitiam inter homines instaurarent, Spiritum sanctum, cujus solius virtute hæc fieri poterant, eis insufflans. Nihil tantæ auctoritati adjici, aut cujusquam egere poterat hæc divina Missio, nisi quòd immensitas ejus erat explicanda per extensionem ad omnes populos. Hoc autem POSTEA Christus præstitit, cum jam in cælos ascensurus adunatis Apostolis suis augusta hæc verba protulit *Matth. XXVIII. Ÿ. 19. Data est mihi omnis potestas in calo & in terra: euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti; docentes eos servare omnia quæcunque mandavi vobis. Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi.*

Quantam gloriã quantamque auctoritatem ex hac promissione præcedentique mandato sibi sumerent Romani Episcopi, si non omnibus Apostolis, sed soli Petro hæc dicta fuissent; vix tunc nominare vellent illud sibi commissum munus pascendarum ovium Christi, in quo adeo gloriantur.

Nonnulli Romanarum partium videntur mysterium aliquod sibi videre in ordine repetitorum istorum verborum: *Pasce oves meas*, & deinde: *Pasce agnos meos*, quæ Christus ad Petrum direxit; quasi agnorum nomine simplices fideles, ovium verò Pastores & ipsi Apostoli à Christo designarentur. Verùm in prætenso hoc mysterio Maldonatus, Jesuita Hispanus, quamvis Romanæ Monarchiæ addictissimus, nil nisi aspernandum vidit. „ Non est subtiliter disputandum (inquit in „ *Cap. XXI. Joann. n. 30.*) cur Christus agnos potius quàm „ oves appellaverit. Quod qui fecerit, videat etiam atque „ etiam, ne doctis hominibus risum præbear: satis enim con- „ stat, eosdem nunc agnos, & postea oves appellari. „ Ipsis sanè Christi verbis convincimus, nihil de hac vocabulorum varietate curandum esse. Idem ille divinus Servator, qui Matthæi X. v. 16. Apostolis suis dicit: *Mitto vos sicut oves in medio luporum*; eiusdem dixit Lucae X. v. 3. *Mitto vos sicut agnos*. Sed neque SS. Patres in hac verborum varietate quaesierunt aliquid sive mysterii, sive argumenti. Quare S. Augustinus Tract. 47. in Joan. Tom III. col. 607. f. ait: *Petre amas me? Pasce oves meas. Hoc semel, hoc iterum, hoc tertid usque ad ejus tristitiam.* S. Hilarius Lib. VI. de Trinit. col. 904. c. inquit, *Petrum, pasce oves meas, ter meritum audire.* S. Ambrosius autem Lib. V. de Fide col. 551. c. *Tertid meretur audire: pasce agriculos meos, pasce agnos meos, pasce oviculas meas.* Si tamen inter agnos & oves quædam differentia admittenda sit, nõnne per agnos aptè designantur Neophiti, aut

aut debiles Christiani, quibus juxta mentem Pauli lacte adhuc opus est; per oves vero fortiores & doctiores: Cæterum nihil obstat, quo minus fateamur, Petro & reliquis Apostolis munus fuisse demandatum ipsos etiam pascendi Pastores, quos Ecclesiis præficiebant; quod & eos feliciter præstitisse ex eorum Epistolis intelligimus. De reliquo Petrum quidem à Paulo edoctum & correctum prodit Scriptura; id autem à Petro erga quemvis alium Apostolum nullibi videmus præstitum. Post hæc, dum Christus Petrum sic alloquitur: *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam: & portæ inferi non prævalebunt adversus eam*; non dicit *tuam* Ecclesiam, aut portæ inferi non prævalebunt adversum *te*. Similiter ad eum hæc verba dirigens: *Pasce oves meas, pasce agnos meos*, non dicit *tuas* oves, aut *tuos* agnos; quo ostendit, Petrum ejusque successores ad meram administrationem, non ad principatum, maximè Monarchicum, vocari. Bini illi textus S. Scripturæ, cum metaphorici & allegorici sint, uti solâ lectiqne claret, nil præter Petri Primatum inde deduci potest, & per nullam Dialecticæ figuram, aut Theologiæ normam inde exculpi potest. Papæ inerrantia, ejus auctoritas supra universale Concilium, aut regimen Monarchicum, ab unius summi Pontificis arbitrio & definitione absolutè dependens.

De textu Lucæ Cap. XXII. v. 32. agemus infra §. 3.

§. II.

Claves immediatius Ecclesiæ traditæ sunt, quam S. Petro.

Scholastici post Magistrum Sententiarum & S. Thomam *Claves Ecclesiæ* semper appellant, non *Claves S. Petri*, quia

DEFENSIO FEBRONII.

quia immediatius Ecclesiæ traditæ sunt, quàm S. Petro, illique commissæ sunt, ut Ecclesiæ personam gerenti. Unde ligandi solvendique potestas in Ecclesia tanquam in subjecto proximo residet, in Petro & ejus successoribus tanquam in subjecto remoto. Ita Natalis Alexander *Hist. Eccles. Tom. VIII. Sæc. XIV. Dissert. 8. n. 53.* Hanc de Etsinam, utcumque Italo nostro pag. 54. seqq. displicentem, verbis & sensui sacre Scripturæ conformem esse, facilè probabimus.

Cùm Dominus noster Matthæi Cap. XVI. v. 19. verbo futuri temporis B. Petro nomine totius Ordinis Hierarchici (quem ob Primatum suum ille referebat) sic despondisset: *Et ego tibi dabo claves regni Cælorum; tum demum eas Ecclesiæ in suo Ordine Hierarchico actu confert, quando 1) Matthæi XVIII. v. 17. Ecclesiam de & per se subsistentem ita constituit: Dic Ecclesie &c. de quo pluribus paulò infra. 2) Per realem missionem: Designavit Dominus & alios LXXII. & misit illos binos ante faciem suam, in omnem civitatem & locum, quò erat ipse venturus, Lucæ X. v. 1. 3) Joannis XVII. v. 18 paulò antè, vel statim post sacre Cœnæ celebrationem Patrem suum pro Ecclesiâ Sponsæ hoc modo exorans: Sicut me misisti in mundum, ita & Ego mitto eos in mundum, ut sint & ipsi sanctificati in veritate, ut omnes unum sint, sicut tu Pater in me, & Ego in te; ut & ipsi in nobis unum sint, ut credat mundus, quia tu me misisti, ut sint consummati in unum &c. Quibus verbis liquidò apparet, Christum non tam uni & soli Petro, quàm unitati infallibilem clavium potestatem detulisse. 4) Joannis XX. v. 21. Sicut misisti me Pater, & Ego mitto vos: Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittentur eis &c. Cùm missio verà & realis sit collaris Jurisdictionis, juxta illud ad Romanos X. Quomodo prædicant nisi mittantur? Christus omnes Apostolos atque Discipulos, qui*

B

Tom III. Episco-

Episcopalem & Presbyterialem ordinem referebant, immediate, individue & collectivè misit, sicut ipse à Patre suo missus fuerat, id est, cum iustâ & spiritali auctoritate ad regendam Ecclesiam necessariâ. Sic & 5) collationem Sacerdotii (Lucæ XXII. V. 19. *Hoc facite in meam commemorationem*) in commune & indivisim omnibus creditam Apostolis eorumque successoribus nemo ambigit. His adjunge 6) testimonium divi Pauli Act. XX. V. 28. *Attendite vobis & universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus (non Petrus) posuit Episcopos, regere Ecclesiam Dei.*

Itaque in Lege Evangelicâ Christus sex loquendi formulis Claves Ecclesiæ, id est, jurisdictionem & potestatem Ecclesiasticam designavit, suisque Discipulis contulit: nimirum a) facultate claudendi & aperiendi cælum: b) potestate solvendi & ligandi peccatores: c) immediatâ missione Apostolorum atque Discipulorum: d) Sacerdotii sui communicatione: e) auctoritate remittendi ac retinendi peccata: demum f) jure pascendi oves Christi. Quibus etiam è Scripturæ locis, ultimo dempto, elucescit, Dominum ante & post Resurrectionem suam semper Ecclesiæ sacerdotali, quam Apostoli & Discipuli referebant, indivisim & collectivè potestatem & jurisdictionem multò priùs derulisse, quàm aliquid, separatim ab aliis, Petro impartiretur.

Firmantur hæc egregiè à divo Bernardo, dum *Lib. III. de Consideratione Cap. 4. n. 17.* Eugenium Papam sic alloquitur: „ Erras, si ut summam, ita & solam institutam à Deo „ vestram Apostolicam potestatem existimas Non ergo „ tua sola potestas à Domino; sunt & mediocres & inferior „ res. Nisi tu putas alium esse, qui posuit in Ecclesia „ quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios „ verò Evangelistas, alios Doctores & Pastores, ad consummatio- „ nem

„ *nem Sanctorum, in opus ministerii, in ædificationem Corporis*
 „ *Christi.* I Cor. Cap. 12. V. 28. Atque hoc Corpus, quod
 „ tibi ipse Paulus ad Ephes. IV. V. 16. suo vero apostolico
 „ figurans eloquio, & Capiti convenientissimè aptans, totum
 „ ex eo compactum perhibet, & connexum per omnem juncturam
 „ subministrationis, secundum operationem in mensuram unius-
 „ cujusque membri, augmentum Corporis faciens in ædificatio-
 „ nem sui in caritate.

Quòd si quis fortè cum adversario nostro Italo pag. 36.
 reclamet, potestatem Clavium, quam Christus immediatà mis-
 sione Discipulis suis concessit, non tam spectare ad jurisdic-
 tionem exterioris, quàm interioris fori: huic opponimus, omnes
 antiquæ Ecclesiæ Patres id absolutè interpretari de quacunque
 potestate ad Ecclesiam regendam necessarià, tam in exteriore
 quàm interiore foro: atque illis multò magis habendam esse
 fidem, quàm istiusmodi argutis recentiorum distinctionibus,
 quas de industria meditantur, ut sua privilegia & extraordina-
 rias missiones, in juris communis perniciem faciliùs tueantur
 ac dilarent. Consecrator Episcopi in ipsa consecratione ait:
Episcopum oportet judicare. At *Judicare* est verbum jurisdic-
 tionis exterioris: hæc ergo Episcopo confertur per Ordinem.
 Adde, quòd de jure divino summa totius externæ jurisdic-
 tionis in facultate excommunicandi conquiescat: quam quidem
 immediatè creditam fuisse Ecclesiæ constat ex *Matthæi Cap. XVIII*
V. 17. 18., ubi postquam Christus in singulari dixerat: *&*
Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus, mox
 in plurali subjungit, omnes alloquendo: *Amin dico vobis, qua-*
cunque alligaveritis super terram, erunt ligata & in celo &c. vo-
 lens per hoc intelligi, qualiter potestas ligandi atque solvendi
 (in quo consistit potestas Clavium) à se principaliter collata

fit Corpori Apostolorum horumque successoribus, qui nomine Ecclesiae designantur tanquam hujus pars principalior, *omnes* Non ignoro, quod Turrecremata, Cajetanus, Bellarminus, & alii Curiae Romanae obnoxii persuadere velint, textum Joannis. XX. *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos,* intelligendum esse de *extraordinaria* potestate *Apostolatus*, non autem de *ordinaria auctoritate* ad Episcopos & Presbyteros, Apostolorum & Discipulorum Domini successores, transmissâ. Verum hæc interpretatio communi Patrum sensui repugnat, & vel ex eo corrui, quod tota hæc missio, quanta quanta est, Sacerdotio Christi, velut causæ efficienâ incumbat, & continuò ejusdem planè virtutis atque auctoritatis in Ecclesia sit, usque ad consummationem sæculi, quia tam diu Sacerdotium Christi perdurabit.

Edmundus Richerius in famoso suo Libello de Ecclesiasticâ & Politicâ potestate Cap. 1. sic docet: „ Schola Parisien-
 „ sis, congruenter ad mentem omnium antiquorum Doctorum
 „ Ecclesiae, perpetuò constantèrque docuit, Christum fundan-
 „ do Ecclesiam, priùs, immediatius atque essentialius claves
 „ sive jurisdictionem toti dedisse Ecclesiae, quàm Petro: seu,
 „ quod eodem redit: *Claves toti contulisse Ecclesiae, ut per unum*
 „ *ministerialiter exercerentur.* Quandoquidem tota jurisdictio
 „ Ecclesiastica primariò, propriè, ac essentialiter Ecclesiae con-
 „ venit: Romano autem Pontifici, atque aliis Episcopis, in-
 „ strumentaliter, ministerialiter, & quoad executionem tan-
 „ tùm, sicut facultas videndi oculo. „ Hæc ex Petavii Libro
 III. de Ecclesiastica Hierarchia Cap. 14. repetens Viator nos-
 ter Italus (qui ipsum Richerii Opusculum nunquam inspexisse videtur) pag. 54. hæc inquit summa doctrinæ Richerii ab ipsomet scripta initio sui Operis; hoc, addit, *impium* Richerii Systema, ab omnibus bonis, *divis devotum*, Febronius ad-
 optat,

optat. Adversum hæc ego Capucino nostro Itala audeo reponere, Richerii Systema, quoad hoc, neque novum esse neque impium, sed hanc ejus doctrinam, veram, piam, & statui ac instituto Ecclesie conformem. In eo autem ille peperam & sinistra docuit, quod tam in memorato Opusculo, quam in quatuor Tomis Historie Conciliorum Generalium, Ecclesie statum passim faciat *Aristocraticum*, quod æque malum ac falsum est, quam eum reddere *Monarchicum*.

Dicit D. Kauffmans in suo Apologetico Theologico *Dissert. I. §. 10. n. 39.* Richerium uno ante suum decessum anno penitentem agnovisse *Apostolicam Sedem infallibilem veritatis judicem*; & ad hoc probandum provocat ad Duvallii Doctoris Sorbonici testimonium. Verum Colonienfis Theologus ignorasse videtur fidem pessimam & similem agendi modum, quo Duvallius & ministri Cardinalis Richelii immisso sicario & stricto pugione hanc retractationem à Richerio extorserunt, quam ille, ut primum sibi relictus atque libertati restitutus fuerat, involuntariam declaravit & revocavit. Vide de his ejusdem Richerii Vitam conscriptam ab Adriano Bailletto, anno 1714. Leodii editam *Lib. IV. à pag. 345. ad finem.* Adde etiam Febronii *Tom. I. pag. 777. secundæ edit.*

§. III.

Donum inerrantiæ in rebus fidei Corpori Ecclesie, non Romano Pontifici datum est.

Dominus & Salvator noster, in cælum ascensurus, Ecclesie, non uni solique Petro, spiritum veritatis pollicetur, Joannis XIV. v. 16. dicens: *Ego rogabo Patrem, & alium Paracletum dabit vobis, ut maneat vobiscum in æternum, Spiritum*

tum veritatis. At secundum Doctorem gentium I. ad Corinth. Cap. 12. §. 14. *Corpus Ecclesie non est unum membrum, sed multa: si totum corpus oculus, ubi auditus?* Itaque quod omnes tangit, necessum est, ut ab omnibus quoque approbetur; præsertim cum *omnis Pontifex ex hominibus assumptus circumdatus sit infirmitate*, ac proinde fallere & falli possit, nisi *Ecclesiam columnam & firmamentum veritatis* (I. ad Timoth. Cap. 3. §. 15.) in consilium adhibeat.

Tantum privilegium, quale est illud infallibilitatis, uni homini, quisquis ille sit, neque posse neque debere agnosci, nisi ex tali verbo Dei hoc ei tribuente, quod prudentioribus nullum rationabile dubium relinquat, omnes facile fatebuntur. Porro ii, qui cum Italo nostro Patre Viatore pag. 70. seqq. Petri in Romanâ Sede successori hanc hominis conditionem superantem prærogativam tribuunt, ad sequentes textus divini verbi provocant: a.) Matthæi XVI. *Tu es Petrus &c.* b.) Ibid. *Tibi dabo claves regni Cælorum.* c.) Joannis XXI. *Pasce oves meas, pasce agnos meos.* d.) Lucæ XXII. *Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua &c.* De primo horum locorum dixi §. 1. quantum satis; de secundo itidem §. 2.; circa tertium, de quo pariter tractavi §. 1. nonnulla hæc addam; de quarto nunc agam pluribus.

Utique Christus *Lucæ XXII.* rogavit pro Petro, ne ejus fides deficeret; mandavit ei insuper, ut fratres suos aliquando confirmet. Verum imprimis hæc Christi pollicitatio, juxta sensum literalem Scripturæ, à pluribus Patribus adoptatum, ad solum tempus Dominicæ passionis extenditur, quo scandalum Crucis in universos Domini discipulos, maximè verò in B. Petrum, qui ter Magistrum suum negavit, erat debacchaturum. Unde Matthæi XXVI. Dominus eos in hunc modum affatur. *Omnes vos scandalum patiemini in me in ista nocte: scriptum est*

enim, percussam Pastorem & dispergentur oves gregis. Respon-
 deus autem Petrus ait illi: *Etsi omnes scandalizati fuerint in te,*
ego nunquam scandalizabor. Ait illi *Iesus: Amen dico tibi,*
quia hac nocte, antequam Gallus cantet, ter me negabis. Dein-
 de in textu Lucæ, quem hic ponderamus, ait quidem Domi-
 nus noster: *Simon, ecce Satanas expetivit vos, ut cribraret sicut*
triticum: ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua: &
tu aliquando conversus confirma fratres tuos: verum 1.) non
 dixit Christus Petro, Ego rogavi pro te, ne unquam erres,
 aut sis infallibilis; sed tantum, *Ego rogavi pro te, ut non defi-*
ciat fides tua. Habuit omnino Christi oratio suum effectum:
 erravit quidem Petrus, & ejus fides tantum defecit quoad *actum,*
 non quoad *habitum;* nam ore, non corde Dominum negavit.
 2.) Qui antecedentia & consequentia hujus textus attentè con-
 siderat, primâ fronte videbit, Petrum, postquam ex tributio-
 ne trinæ negationis, quasi ex gravissimo sopore emerfit, mul-
 to magis idoneum fuisse, tum ad Collegas fluctuantes confir-
 mandos, tum ad Fratres dispersos in Ecclesiam revocandos,
 ut ibidem resurrectionem Domini præstolarentur. Conse-
 quenter hoc argumentum fallit à dicto *secundum quid,* ad di-
 ctum *simpliciter.* 3.) Potest haud dubiè S. Petrus & quilibet
 ejus successor singulares personas, aut disgregatas Ecclesias,
 per sacræ Scripturæ aut Canonum interpretationem in fide ro-
 borare. Hoc sensu B. Hieronymus Epistolâ ad Damasum Pa-
 pam petit facultatem dicendarum Hypostaseon, id est, inter-
 pretationem Symboli Nicæni: *A Pastore, inquit, præsidium*
ovis flagito: discerne, si placet, non timebo tres Hypostases dicere,
si jubebis. Eadem quoque est ratio Theodoretæ & aliorum,
 qui sanctam Sedem per fugio habuerunt. 4.) Non potest am-
 bigi, quin Lucæ XXII, agatur de fratribus confirmandis in fide,
 quam Petrus nomine omnium Discipulorum Matthæi XVI,
 ediderat:

ediderat: *Tu es Christus Filius Dei vivi*; etenim ejusmodi fides, propter scandalum Crucis, in dubium aut apud omnes, aut apud permultos Discipulorum Domini veniebat. Quocirca si hac voce Christi *Confirma fratres tuos*, fratrum appellatione Apostolos atque Discipulos intelligamus (sicuti juxta historię & literę circumstantias intelligendi sunt) certum est, eos, postquam Christi resurrectione, præsentia, convictu, donis permultisque miraculis, ac demum effusione Spiritus Sancti abundè illustrati atque roborati sunt, opus non habuisse, ut in hac fide, *Quid Christus verus esset Dei filius*, à S. Petro confirmarentur. At verò si (5.) nomen *Fratrum* amplectur, & ad quoscunque fideles extendatur, nemini Catholico dubium esse potest, quia B. Petrus facultatem illos confirmandi habuerit, quia hoc illi cum Primatu delatum est Matthæi XVI. & Joannis XXI. Itaque (6.) vel ad literam sumendus est textus Lucę & restringendus ad Discipulos Domini propter scandalum Crucis titubantes: vel ad facultatem omnium fidelium confirmandorum, & hoc casu idem jus non tantum B. Petro, sed omnibus etiã Apostolis atque Episcopis proportionatim & respectivè competit: *quia confirmare fratres nihil aliud est, quàm actus Hierarchitus exercere, illuminando per doctrinam, definiendo dubia circa hæc mota, profligando hæreses & errores, obfirmando fideles in fide &c.* (7.) Sic in ipsa etiã nascente Ecclesia, non à Petro solum, verum ab omnibus Apostolis impletum fuisse munus se se invicem sermonibus & exemplis confirmandi, discimus ab exemplo Pauli, Petrum ipsum confirmantis in veritate Evangelica, quando apud Antiochiam dissimulationem ejus redarguit. Ex quo tamen nemo inferet Paulo supra Petrum jurisdictionem fuisse datam, aut auctoritatem eum infal-

Si
quam Petrus nomine omnium Discipulorum Matthei XVI
dicitur agere de iudicio XXXI. agere de iudicio XXXI. agere de iudicio XXXI.

Si Italus me hęc urgeat, quemadmodum fecit Febronio ratione textus Matthæi XVI., ut inter varias Patrum interpretationes feligam & declarem, quam ego circa prælaudata verba Christi apud Lucam præferam & adoptem, dicam ei cordatè cum Natali Alexandro: „ in textu Lucæ Cap. XXII Christum
 „ orâsse pro S. Petri perseverantia finali in vera fide & gratia,
 „ ne scilicet passionis suæ tempore, quo Apostolis gravissima
 „ tentatio immincebat, ipsèque concutiendus erat & casurus,
 „ fidem amitteret, sed ut fide servatâ in ipso lapsu, resurget,
 „ ret, fortiorque divinâ gratiâ factus, fratres, id est cæteros
 „ Apostolos in fide confirmaret; idque privilegium personale
 „ esse S. Petri, quod ad successores non manaverit, à *maxima parte Patrum & Tractatorum Ecclesiasticorum tradi*, „ Sunt ipsa Nat. Alexandri verba *Hist. Eccles. Tom. VIII. Dissert. 4. in Sec. XV. & XVI. n. 14.* Ubi insimul, quod de maxima parte Patrum & Scriptorum Ecclesiasticorum asseruit, probat. Quid post hæc faciemus viro, qui audet affirmare nullum Catholicum Auctorem allegari posse, qui verba Christi Lucæ XXII. *Rogavi pro te Petre*, de solo Petro intelligenda esse sustineat, atque insuper, nullum eorum, quos cum Natali Alexandro produxit Febronius *Cap. V. §. 1. n. 2.* dixisse, promissionem in sola Petri persona concludi: „ Aliud enim, inquit ille, est morali applicatione Petri conversionem per hæc verba proponere, nullâ factâ mentione Pontificum, aliud verò dicere, quod successoribus non sint applicanda. „ Sed numquid minùs verè cum turba Patrum à se allegatorum dixit Alexander, illo Lucæ loco *personale* Petro dari privilegium, quod ad successores non manavit? Est vir ille Godefridus Kauffmans Doctor Colonienſis in Præfat. secundæ editionis sui Apologetici Theologici contra Febronium *pag. 5.* Audet ille insuper ibid. sustinere, Febronium perperam supponere, acſi
 Tom. III. C verba

verba Christi: *Dico tibi Petre, non cantabit bo.lie gallus, donec ter abneget nosse me, fuerint prædictio trinæ abnegationis.*

Non magis Pontificiæ infallibilitati suffragatur Traditio quàm Verbum Dei scriptum. De Traditione in his & similibus non judicabitur certius, quàm ex Actis & Disciplina antiquiorum Conciliorum. In his exulat pro parte Pontificum omnis stylus dictatorius; agnoscunt ipsi votorum libertatem, maximè in rebus fidei, neque hinc sibi sumunt nisi Primatum directionis. Nonnulla Patrum dicta, quæ ab adversariis adferuntur, commodam explicationem nanciscuntur à diversis applicationibus Textuum sacrae Scripturae, quos hætenus enucleavimus. Ex illis pro exemplo serviet locus divi Hieronymi non incelebris, quem modò retulimus, de alio non minùs decantato S. Irenæi Ep. & Mart. agemus *Cap. seq. §. 6.* Conferatur interim hinc locus ex epistola 239. S. Basilii M. cujus verba referemus *Cap. seq. §. 2.*

§. IV.

Episcopatus in Ecclesia unus, omnibus Apostolis, & Episcopis eorum successoribus communis à Christo institutus est.

Ecclesiae universalis cura Romanis Pontificibus credita fuisse dicitur; ne idem de cæteris Episcopis dicunt Patres: at tamen salvo semper Primatu Papæ. Auctor Constitutionum Apostolicarum sic omnibus Episcopis loquentes inducit Apostolos: „Hanc Catholicam doctrinam scripsimus vobis, ad confirmandos & roborandos vos, quibus universalis Episcopatus creditus est. „ Constat eruditis, has Constitutiones ex diversis scriptis, quæ portabant nomen Apostolorum, sæculo V. compilatas esse.

In Concilio Carthaginensi sub S. Cypriano habito, apud Augustinum Lib. VII. de Bapt. contra Donat. Cap. 13. *Opp. Tam. VII. pag. 64. edit. 1654.* „ Venantius de Timisa dixit: Christus Dominus & Deus noster ad Patrem proficiens Sponsam suam *nobis* commendavit. „ In eodem Concilio Clarus Episcopus Maseulæ *ibid. pag. 66.* sic loquitur: „ Manifesta est sententia Domini nostri Jesu Christi Apostolos suos mittentis, & ipsis potestatem à Patre sibi datam permittentis: quibus nos successimus, *eâdem potestate Ecclesiam Domini gubernantes.* „ Probatum est autem, Ecclesiam ab Apostolis potestate æquali, & ab omnibus *in solidum* acceptâ, fuisse administratam. Sic ergo, & non aliter, ab Episcopis & Romano Pontifice administrata fuit.

Cyprianus Stephano Papæ scribens de Marciano Arelatensi Episcopo, qui Novatianorum in peccatores acerbiter amulabatur, se ipsum huic Romano Pontifici in cura administrandæ Ecclesiæ ferè æqualem fecit: „ Cui rei (inquit *Epist. 67.*) nostrum est consulere & subvenire, *Frater carissime,* „ qui divinam clementiam cogitantes, & *gubernandæ Ecclesiæ librâ tenentes,* sic censuram vigoris peccatoribus exhibemus, ut tamen lapsis erigendis & curandis vulneratis, bonitatis & misericordiæ divinæ medicinam non denegemus. „ Quapropter facere te oportet plenissimas litteras ad Coëpiscopos nostros in Galliis constitutos. Idcirco enim, „ *Frater carissime,* copiosum Corpus est Sacerdotum concordiae mutuae glutino atque unitatis vinculo copulatum, ut si quis ex collegio nostro hæresim facere, & gregem Christi lacerare & vastare tentaverit, subveniant cæteri, & quasi Pastores utiles & misericordes oves dominicas in gregem colligant. „ His verbis Cyprianus Episcopatus universalitatem,

tem, pluribus pro indiviso communem, distinctè exprimit, sic tamen, ut etiam locum relinquat Primatui Pontificis.

Patres quinti Concilii œcumenici, in quo nec Romanus Episcopus sedebat, nec pro eo Legatus, Collatione VIII. sic de se ipsis loquuntur apud Harduinum *Tom. III. col. 188.*

„ Et nos igitur, *quibus regere Ecclesiam Domini creditum est,*
 „ timentes maledictionem, quæ imminet his, qui negligenter
 „ opera Domini faciunt &c.

Eandem doctrinam continet Epistola Concilii Carisiaci scripta ad Regem Ludovicum anno 558. in Collectione Harduini *Tom. V. pag. 477.* in qua Patres, „pro certo sciatis,
 „ ajunt, quia cum nostris parentibus, id est, cum Apostolis,
 „ Christus Rex regnum suum, id est, Ecclesiam conquistavit,
 „ ampliavit & rexit: & per nos & nobiscum, utinam non ad
 „ judicium nostrum dicamus, eandem Ecclesiam, id est regnum
 „ suum, quotidie acquirit, auget atque gubernat idem Dominus
 „ Jesus Christus, sicut dictum est à Domino Ecclesie per
 „ Prophetam: *Pro patribus tuis nati sunt tibi filii,* id est, pro
 „ Apostolis creavi tibi Episcopos, qui te regant & doceant.
 „ Cum quâ *Ecclesia nobis à Deo commissâ,* Rex Christiane &
 „ Domine. . . . pro vobis deprecari studebimus.

Quæ adversum hæc opponit Italus *pag. 85. seq.* tam levia sunt ac modici momenti, ut vix attentionem & responsum mereantur. Sic, ait, indivisus Episcopatus, à Christo vix institutus, illico ab Apostolis cœpisset abrogari; si autem ille perduret, tot erunt Papæ quot sunt Episcopi; & quis valeat Episcopos retinere, quominus è propriis districtibus egrediantur? Verùm errat noster, si putet communem pluribus etiamque universalem Episcopatum, quem Christus instituit, ab Apostolis fuisse sublatum: subsistit hæc communio in hunc usque diem; quanquam divisus per Apostolos eorumque succes-

fores,

fores, aucto fidelium numero, Ecclesiis, providè per Canones statutum sit, ne in casibus ordinariis, & quamdiu Fides aut aliquid substantiale in Disciplina non periclitatur, quisquam rebus alienæ diœceseos se se immisceat. Sed neque per hoc tot fient Papæ, quot sunt Episcopi; est & manebit etiam stante hoc communi Episcopatu suus Romano Pontifici Primatus, quem commodè explicabit; quemadmodum ut id faceret Stephanus eum monuit Cyprianus in mox cit, *Epist.* 67.

De hac Thesi in Concilio Tridentino, teste Card. Palavicino *Lib. XVIII, Cap. 14. n. 5.* ita disseruit Petrus Guerrerus Archiepiscopus Granatensis: „Episcopus jure divino institutos fuisse, & ex eodem Presbyteris esse majores: nam Calvinus, Musculus, alique innovatores hanc illis prærogativam denegabant: Suam sententiam ex eo confirmavit, quòd Episcopatus unicus esset, cujus partem cuncti Episcopi obtinebant: Pontificem Romanum & Episcopos esse fratres, filios unius Patris, qui est Christus, & unius Matris, quæ est Ecclesia: æque institutos à Christo fuisse secundos, ac primum. Romanum quidem Pontificem tamquam Caput institutum, sed solum tamquam causam beneficentem, non generantem, quemadmodum caput nostrum regit quidem & adjuvat membra reliqua, sed ea non generavit. Petrum Apostolorum institutorem haud fuisse, sed Christum, adeoque Episcopis, utpote successoribus Apostolorum, impartitam esse potestatem non à Petri successoribus, sed à Christo. Attulit exemplum arboris, in qua multi quidem rami, sed unica solum est virtus. Si Sacramenta, Hierarchia, ac primus Hierarcha institutionem à Deo receperunt, Sacramentorum etiam ministros, cæterosque Hierarchas (cum necessaria ad hoc potestate) à Deo fuisse institutos.

Hæc certissima esse, & ab hæreticis negata, adeoque digna,
quæ definitur

§. V.

*Priora & felicitiora Ecclesie secula in Romano Pontifice non
agnoverunt supremam & independentem Juris fe-
rendi & dicendi potestatem.*

Qui in aliquo Statu aut Rep. supremis juribus majestati-
cis gaudet, & per hoc Primatu *monarchicæ jurisdictionis* poti-
tur, ei reliquæ omnes jurisdictiones particulares ita subordi-
nantur, ut possit pro jure suo quasdam causas ad se avocare,
judicia jam lata temperare aut rescindere; quando e contra ipse
nullius alterius judicio obnoxius est. Itaque si Romanus Epi-
scopus jure divino in universali Ecclesia talem jurisdictionis
Primatum obtineat, jus etiam habebit per totam Ecclesiam
causas quascunque, majores, minores, publicas, privatas,
primæ etiam instantiæ, ad se avocandi, de aliis post appella-
tionem novum judicium, à quo non sit provocatio, ferendi,
decreta ab Episcopis & Consiliis prolata corrigendi aut rescin-
dendi, eum à nullo tribunali Ecclesiastico judicari ipse valeat.

Adversum hæc frustra quis reponet, Romani Pontificis
potestatem Canonibus ad certos limites fuisse coarctatam.
Valet equidem hoc responsum ab iis prolatum, qui ipsi cum
Protestantibus non alium adscribunt Primatum *jurisdictionis*
nisi *humanum*, & à Conciliorum decretis ac Principum con-
stitutis tanquam ab unico fonte derivatum; tunc enim cum
auctoritatem non haberet nisi ab hominibus acceptam, regulis
ac finibus ab iisdem hominibus positus ligatur, nec privilegia
sibi ab eis concessa prætergredi potest. At idem incassum
respon-

respondetur ab iis, qui Romano Pontifici *divinum monarchicæ Jurisdictionis Primatum* adscribunt; repopent enim Romani (nec me quidem iudice in suo sensu temere) Canonibus, in quibus jus non est nisi humanum, moderari ac restringi non posse potestatem, quæ ex Instituto esse divinum, & ab ipso Christo collata agnoscitur.

Frustra etiam Concilia œumenica à Pontificis jurisdictione eximere quis tentaret; si enim ipsius jurisdictioni Episcopi collectim omnes dispersi, aut etiam in Synodis provincialibus coacti subiiciantur, cur eidem non subicerentur ducenti vel trecenti in unum collecti? An quod dispersi nequeunt, poterunt congregati, eum scilicet judicare, quem iudicem omnium eorum Deus constituit. Fortasse dicetur, à Conciliis generalibus Ecclesiam integram representari, & ideo ipsis auctoritatem supremam competere, cui proinde subiicitur summi Pontificis auctoritas. Ast hoc imprimis Romani non admittent; deinde, si Romanus Episcopus jurisdictionem divinam monarchicè in omnes Pastores, ac proinde in universam Ecclesiam obtineat, eandem jurisdictionem & in ipsa Concilia, quæ ex Pastoribus constant, quibusque representatur Ecclesia, habeat, oportet. Verum omnes hæc sequelæ, quæ ex prætensâ illâ universali ac divina jurisdictione naturaliter prosuunt, vix aliis placebunt, quam Romanis, horumque adulatoribus, præcipuè autem Italo nostro pag. 159. *Et alibi passim*, certè non Gallis.

Sanè non ferebant antiqui Episcopi, ut secum Romani Pontifices *cum imperio* agerent; quod isti si attentarent, passim eis resistebatur. Sic Polycrates Episcopus Ephesi Victoris minas reiecit in Epistola Synodica, quam Paschatis causâ adversus hunc Papam scripsit apud Eusebium *Hist. Eccles. Lib. V. Cap. 24.* ubi: „Ego quinque & sexaginta annos natus in „ Domino,

„ Domino, qui cum fratribus toto orbe dispersis sermones
 „ sæpe contuli, qui Scripturam sacram omnem perlegi, ni-
 „ hil moveor iis, quæ nobis ad formidinem intentantur.
 „ Etenim ab illis, qui me longè majores erant, dictum scio,
 „ obedire oportet Deo magis quàm hominibus. „ Cum idem
 Victor, ut comminatus erat, Ecclesias Asiæ à sua communione
 aut actu excidisset, aut jam jam excisurus erat, multi Episcopi,
 doctrinæ ejus licet consentientes, & præcipuè Irenæus, per
 Epistolas acriori stylo ad eum scriptas, cæcum præcipitemque
 illius Zelum apertè damnarunt. Eum ergo ut judicem Colle-
 garum suorum in controversiis ad Religionem spectantibus non
 agnoscebant; alioquin non solum sic ad eum non scripsissent,
 sed etiam communi consensu cum ipso conspirantes, Asiæ
 Episcopos induxissent, ut à consuetudine sua discederent; ju-
 dicis enim est æquum decernentis, & potissimum judicis di-
 vino instituto positi, inferioribus suis obedientiam præcipere.

Firmilianus & Cyprianus arrogatum à Stephano Papa
 imperium adhuc nervosius repulerunt. Sic enim Cypriano
 scribit Firmilianus *inter Cypr. Epist. 75. p. 143.* „ Nos gra-
 „ tiam referre Stephano in isto possumus, quòd per illius in-
 „ humanitatem nunc affectum sit, ut fidei & sapientiæ vestræ
 „ experimentum caperemus. Sed non enim si nos propter
 „ Stephanum hanc beneficii gratiam cepimus, statim Stepha-
 „ nus beneficio & gratia digna commisit. Neque enim & Ju-
 „ das perfidia sua & proditione, qua scelerate circa Salvatorem
 „ operatus est, dignus videri potest quasi causam bonorum
 „ tantorum ipse præstitit, ut per illum mundus & gentium
 „ populus passione Domini liberaretur. Sed hæc interim quæ
 „ ab Stephano gesta sunt prætercantur; ne dum audaciæ &
 „ insolentiæ ejus meminimus, de rebus ab eo improbè gestis
 „ longiorem mæstitiam nobis inferamus. „

om̄ In eadem causa ad Pompejum Episcopum scripsit Cy-
 prianus *Epist.* 74. *pag.* 138. Quia desiderasti in noticiam
 tuam perferri, quid mihi ad litteras nostras Stephanus *fra-*
ter noster rescripserit, nisi tibi rescripta ejus exemplum
 Inter cetera vel superba, vel ad rem non pertinentia, vel
 sibi ipsi contraria, quae imperitè atque improvidè scripsit,
 etiam illud adjunxit &c. Notum est autem Sanctum
 Doctorem, omnesque cum eo Africae Episcopos, non obsta-
 te praetense Stephani mandato, in sua sententiâ de rebaptizan-
 dis hereticis perstitisse.

Non minus validè S. Augustini temporibus Afrorum
 Ecclesia Zozimo & Celestino RR. PP. Superioritatem cum
 vera jurisdictione conjunctam in illam attentare & exercere
 tentantibus obstitit. Concilii Milevitani Canone omnis ap-
 pellatione ad Romanam Ecclesiam, denunciata excommunicati-
 one Africae prohibebatur; attingen Presbyter Apjarius ab
 Urbano Episcopo suo ob varia crimina excommunicatus, cau-
 sam suam apud Zozimum intulit. Zozimus in Africam pres-
 mit Legatos dato eis libello in quatuor capita divisio, quorum
 primo Episcoporum appellationes ad Romanum Pontificem ap-
 probantur. Lecto hoc libello in Concilio Carthagine coacto
 Zozimi placitis assentiri non poterant Patres Concilii. Verùm
 cum Zozimus Canones Concilii Niceni causaretur, scripserunt
 ad eum, se ob reverentiam huic Concilio debitam passuros,
 ut interim ex placitis ejus ageretur, donec de decretis Nicenis
 certiores facti fuissent. Quod ut assequerentur, Presbyterum
 Innocentem Alexandriam, & Subdiaconum Marcellum Con-
 stantinopolam miserunt, qui ab Episcopis harum urbium sig-
 ceras hujus Concilii descriptiones poscerent.

Paucis post annis Africae Episcopi per Presbyterum
 Leonem Epistolam acceperunt à Celestino, tunc Romae Epif-
 aigo *Tom. III.* D. copo,

copo, scriptam in gratiam Apiarii, quem ministerio suo
 Cælestinus restituerat, & in Africam cum Episcopo Faustino
 remittebat. In Synodo generali Africæ ob hanc causam con-
 gregata voluit Faustinus Apiarium à Romano Pontifice restitu-
 tum ab Episcopis Africanis in communionem suam accipiën-
 dum esse; sed cum per tres dies contestatum esset Faustinum
 inter & hos Episcopos, Apiarius à Dco immutatus, crimina,
 de quibus fuerat postulatus, derepente confessus, Ecclesiastico
 ministerio privatus perpetuò mansit. Synodalem deinde Epi-
 stolam ad Cælestinum scripserunt Africani Episcopi, in qua
 sic loquebantur apud Harduinum *Tom. 1. col. 947.* „ Depre-
 „ camur, ut deinceps ad vestras aures hinc venientes non faci-
 „ liùs admittatis, nec à nobis excommunicatos in commu-
 „ nionem ultra velitis excepere: quia hoc etiam Nicæno Con-
 „ cilio definitum fuisse facile advertet Venerabilitas tua...
 „ Prudentissimè enim justissimèque providerunt (Concilia &
 „ Patres) quæcunque negotia in suis locis, ubi orta sunt,
 „ finienda... Quia illud quod pridem per Coëpiscopum
 „ nostrum Faustinum, tamquam ex parte Nicæni Concilii ex-
 „ inde transmisistis, in Conciliis verioribus, quæ accipiun-
 „ tur Nicæni, à Sancto Cyrillo Coëpiscopo nostro Alexan-
 „ drinæ Ecclesiæ, & à venerabili Attico Constantinopolitano
 „ Antistite, ex authentico missis... non potuimus reperire...
 Sic Canonem, quo omnis prohibebatur ad sedem Ro-
 manam appellatio, defenderunt confirmaruntque Episcopi Afri-
 cani. Sic Zoizimi & Cælestini usurpationes coercuerunt. Ap-
 pellationes ad Sedem Romanam tolerarunt quidem, sed
 ob solam erga Concilium Nicænum reverentiam, à quo
 approbata dicebantur, & ad tempus tantum, donec scili-
 cet hujus Concilii exemplaria authentica accepissent. Ubi
 autem iis acceptis, Romanorum Pontificum Placita nullo
 legis

legis Ecclesiasticæ fundamento niti compertum est, illa rejiciunt, Canonemque suum præferunt Decretis Cœlestini. Non ergo existimabant ei jure divino, imò nec humano quidem, jurisdictionem propriè dictam eamque universalem competere.

Ante Epistolam ab Africanis ad Papam Cœlestinum scriptam, de quâ jam egimus, illi in Concilio Milevitano II, apud Harduinum *Tom. I. col. 879.* hunc statuerant Canonem: *Ad transmarina autem (judicia) qui putaverit appellandum, à nullo intra Africam in communionem suscipiatur.* Itaque cum Primatus jurisdictionis non possit stare absque jure causas recognoscendi ab inferioribus iudicibus jam latis, uti hodierni Romani non agnoscunt solum, sed contendunt etiam, manifestum est, Concilia, à quibus hoc jus Romanis Episcopis explicitè & contradictoriè negatum est, etiam ipsum jurisdictionis Primatum negare.

Cùm Gregorius IV. in Galliam venisset, & rumor spargeretur, ipsum Episcopis, qui ex partibus erant Ludovici pii, excommunicationem minitari, scripserunt ad eum Episcopi, nullam ipsi potestatem esse aliquem in dicecesibus suis, se invitis, excommunicandi, aut aliquid præcipiendi; & excommunicatum ipsum abiturum, si propositum suum exequi tentaret. *Fleury Hist. Eccles. Tom. X. Lib. 47. n. 38.* Hæc ita refert Auctor Vitæ Ludovici pii apud Duchesne Collect. *Tom. II. pag. 309.* *Cùm rumor undequaque diffusus se-
veret . . . de Papa Romano, quòd ideo adesset, ut tam Impera-
torem, quàm Episcopos excommunicationis vinculis irretire velle,
si qui inobedientes essent sacæ filiorumque Imperatoris voluntati,
parum quid subripuit Episcopis Imperatoris præsumptio audaciæ,
asserentibus, nullo modo se velle ejus voluntati succumbere,
sed se excommunicaturus adveniret, excommunicatus abiret,*

QUI INTER SE HABEAT ANTIQUORUM CANO-
NUM VAUCTIONES. Cum his nihilominus confer quæ
Cap. II. §. 12. de auctoritate Pontificis in certis casibus man-
 dandi monendiye amplius dicturi sumus. Singorū monitionib

TITULUS II.

De causis & viis, per quas divino Ecclesiæ Pri-
matui varia jura humana accesserunt.

§. I.

Petrus, & post eum Romanus Pontifex, an & quo sensu sit
Caput Ecclesiæ; quæ Ecclesia aliarum Ecclesiarum
Mater & Magistra.

Sacra Scriptura, non fidei modo sed & eloquii nostri nor-
 ma, non alteri nisi Christo dignitatem Capitis Ecclesiæ
 tribuit. Sic S. Paulus ad Ephes. I. *Ÿ. 17. 22. 23.* *Domini*
nostri Jesu Christi Pater... omnia subjecit sub pedibus ejus, &
 ipsum dedit **CAPUT** super omnem Ecclesiam: dein ad Ephes.
 IV. *Ÿ. 15.* *Veritatem autem facientes in charitate crescimus in*
illo per omnia, qui est CAPUT, Christus: porro ad Coloss. I.
Ÿ. 18. item II. Ÿ. 19. *Ipse est CAPUT Corporis Ecclesiæ...*
CAPUT ex quo totum Corpus, per nexus & conjunctiones submi-
 nistratum & constructum crescit in augmentum Dei. Christiani
 nos verò, non exceptis Apostolis, eorūque primo, Paulus
 ad Rom. XII. *Ÿ. 4. 5.* *membra vocat Corporis, cujus Caput*
 est

est Christus? Sicut enim, ait, in unq[ue] corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent, ita multi unum Corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra. Quibus ultimis verbis se ipsum cum omnibus Collegis suis inter membra collocat Apostolus; Christo soli dignitatem Capitis relinquens. Ubi notandum, non dicere Apostolum, membra Christi, quod verè dicere potuisset; sed alter alterius membra; ita ut, ipso auctore, Petrus membrum esset non solum respectu Christi, sed & respectu omnium fidelium. Hæc etiam ipsa est communis Patrum doctrina: Sic senties S. Augustinus Christum dixit Ecclesiæ Caput, Petrum vero nunquam; sed eum sicut alios Apostolos inter membra reputat. Brevitatis amore hunc unum ipsius locum referam *Tract. CLIII, in Joannem, n. 5.* Sed quoniam per hoc, quod mediator Dei & hominum, homo Christus Jesus, factus est Caput Ecclesiæ, illi (Apostoli) membra sunt ejus. Ideo ait, quod sequitur: Et pro eis ego sacrifico me ipsam.

S. Leo Papa *Serm. LXXX, in Nativit. Apost. Petri & Pauli Cap. 7.* Petrum & Paulum inter Ecclesiæ membra ponit, eos tanquam corporis oculos respiciens, Christo autem Capitis dignitatem servans; Quos, ait, gratia Dei in tantum apicem inter omnia Ecclesiæ membra provexit, ut eos in corpore, cui Caput est Christus, quali geminum constitueret lumen oculorum. Adde S. Gregorium M. *Lib. 17. Epist. 18.* quod in Concilio Toletano VIII. Can. 4. apud Harduinum *Tom. III. col. 962.* Episcopos, ne Romano quidem excepto, oculis corporis itidem assimilat, Christumque solum Caput agnoscit. Cum secundum carnis assumptionis mysterium, Ecclesiæ suæ fuerit dignatus Caput existere Christus; meritò in membris ejus intentio Episcoporum officia peragere certum

nitur oculorum. Ipsi enim de sublimiori celsitudine ordi-
 num regunt & disponunt subjectas multitudines plebium.
 Sic loquuntur Scriptura & SS. Patres circa nomen *Caput*
Ecclesiae; huncque loquendi modum tenere fuisse securius,
 quam talem adhibere elocutionem, quæ sicut quibusdam præ-
 buit ansam superbiendi, ita simplicium mentibus caliginem
 offundit, ne illorum usurpata tam facile discernere valeant.
 Hoc certe fecit Italo nostro pag. 93. & alibi. Non ignoro,
 à Patribus Concilii Chalcedonensis S. Leonem Papam suum
 vocari *Caput*; scio etiam, qualiter Concilium Florentinum de-
 claraverit, Rom. Pontificem esse *Caput Ecclesie*. Potuerunt
 hæc dare occasionem, & actu multis dederunt, attribuendi
Capiti Ecclesie ministeriali, quæ tantum debentur *essentiali*,
 quod est Christus. In fine quiddam dicitur sive in Synodis,
 sive à Scriptoribus Ecclesiasticis de summo Pontifice tanquam
Capite Ecclesie, ea omnia significant, illum esse primum &
 principalem inter Ecclesie Ministros. Hoc rectè observavit
 Cardinalis Alliaccensis *Tomo II. Gersoniano col. 928.*

Verum, inquit, necessarium est Ecclesie visibile Ca-
 put, *summâ præpollens auctoritate*, ruiturâ alloquin Ecclesia in
 exitialem anarchiam. At Christus, verum Ecclesie Caput, li-
 bêt oculis carnis invisibilis, non eò minus oculis fidei præfens
 esse debet. Non ille minus Ecclesie suæ, ex quo in cælis est,
 invigilat & subvenire potest, quam cum in terris degeret.
 Non est oblitus sua promissa, se cum eâ semper futurum, &
 adversus eandem non prævalituros hostes ejus. Finaliter
 divina hæc Respublica cum humanis societatibus nullâ ratione
 comparari potest: tum quòd, hæc usque se servaturum Domi-
 nus non sponderit, ideoque eas hominum prudentiæ regen-
 das permiserit: tum quòd utriusque Republicæ dispar omnino
 sit conditio: Unaquæque enim secularis potestas sibi ipsi fingit
 suam

suam regiminis formam, ut hæc sit alibi *purè monarchica*, alibi *purè aristocratica*, alibi *democratica*, alibi *per mixturas temperata*; Ecclesiastica autem est & manere debet *hierarchia*, non *competens uni soli*, sed ut ait Tridentinum, *constans ex Episcopis, Presbyteris & Ministris*: quapropter etiam in Jure Canonico non dicitur *Majestas*, sed *Majoritas*, in cujus supremo ordine omnes stant Episcopi, non unus duntaxat eorum.

Circa alteram quæstionem hoc §. propositam: *quæ Ecclesia in sensu Conciliorum & Canonum pro aliarum Ecclesiarum Matre & Magistra habeatur*, ita differit Illust. Bossuetus *Defens. Declarat. Cleri Gall. Part. I. Lib. I. Cap. 5.* „ Quod in fidei
 „ professione est scriptum, Sanctam Catholicam, Apostolicam
 „ Romanam Ecclesiam, omnium Ecclesiarum Matrem ac Ma-
 „ gistram, quidam ipsam Universalem Ecclesiam intelligunt;
 „ quæ propriè, ac strictè, ut ajunt, *Catholica* sit: *Apostolica*
 „ verò, quod Apostolicâ successione gaudeat; ac *omnium Ec-*
 „ *clesiarum* particularium, uti omnium fidelium *Magistra &*
 „ *Mater*, meritò appelletur: *Romana* porro sit, vel maximè
 „ quod Sedem Romanam ac Petri Cathedram Principem fidei
 „ & Caput communionis agnoscat. Alii Romanæ, Catholi-
 „ cæ & Apostolicæ Ecclesiæ nomine, designatam volunt Se-
 „ dem ipsam Romanam à Petro & Paulo fundatam, verèque
 „ Apostolicam, Catholicamque, eo sensu quod ab ea in omnes
 „ venerandæ communionis jura dimanent: omnium Ecclesia-
 „ rum Matrem ac Magistram, quæ nos lacte alat doctrinæ sa-
 „ lutaris, eamque tradat qua vivimus omnes, Romanam fidem.
 „ Quis hæc non fateatur? „ Utrumque sensum, ait Bossue-
 „ tus, suâ declaratione complexi sunt Patres Gallicani; utrum-
 „ que etiam admisit Febronius *Cap. III. §. 6* ita tamen, ut pri-
 „ mas dederit primo. Addit idem illustrissimus Præsul: „ Quid
 „ plura postulas? Non *præcipuam*, inquis, sed *solum*, atque

in se omnia continentem ejus auctoritatem necesse est ut
 agnoscamus; & ab ipso ut Capite accipere Patres in Conci-
 liis Oecumenicis congregatos quod sine errore recta deci-
 dent. Hanc fidei summam esse prædicas, quâ evertâ omnia
 quæ quantantur. Addeis tu quidem ad fidem Ecclesiæ; non
 profers: Nos refugimus; nos à Spiritu Sancto doceri cre-
 dimus in Synodis Oecumenicis Domini Sacerdotes; quod
 que recta decident non à Summo Pontifice accipere, sed à
 Spiritu Sancto, quo autore dicant illud Apostolicum: *V-
 sicut est Spiritui Sancto & nobis; sed à Christo Doctores
 Ego vobiscum sum.* Hæc tu interpretaris: Pessimè, ut non
 quidem credimus. Hæc clara sunt, & lucida & solida.
 Adversus ea. D. Kauffmann in *Apologetico Dissert. III. §. 6.*
 disputat multis involutis ac sesquipedalibus, plerumque ad rem
 non facientibus verbis, quæ in recessu nihil probant, & Fe-
 broniana æque parum, & Bossuetiana elidunt. Interim ea
 quemadmodum modo dant auctorem & quaecumque subsidium ad
 sustinendas Ultramontanorum opiniones, ita & olim facile po-
 tuerunt occasionem præbere ad efformandas novas illorum sen-
 tentias, & hoc etiam medio ampliandam Pontificum auctori-
 catem.

§. II.

Papa an & quatenus sit Centrum unitatis?
 Illi Bossuetus de hoc argumento agens, in Expositione
 Doctrinæ Christianæ Cap. XXI, rectè statuit: *Dei Filium, dum
 suam Ecclesiam unam esse, & supra Unitatem firmiter edificatam
 vellet, tuende ac firmande Unitatis S. Petri Primatum instituis-
 se, & hinc Apostolicam hujus Unitatis CENTRUM ac radi-
 cem esse.* Hæc habet hæc qualipiam Centri magnam affinitatem cum
 illa

illâ *Capitis*, de quâ §. *præced.* actum est. Ad utramque stabilendam & declarandam utemur verbis Petri de Marca, quæ ab ipso adversario nostro Italo pag. 41. mutuabimur. Sic autem Vir illustrissimus de *Discrimine Cleric. Cap. 3. n. 2.* „Christus Dominus noster Apostolis omnibus & singulis *in solidum* Ecclesiam suam fundandam, docendam, & regendam commisit, eâ tamen lege adjectâ, ut Petrus inter eos Primatum gereret, & Caput esset Collegii illius Apostolici; eo fine scilicet, ut præter communem cum aliis curam, unitatis conservandæ in exercendo regimine sollicitudo præcipua, & specialiter illi competeret. . . . Ut scirent omnes, Pontificis potestatem semper cum Petri, Ecclesiæ Capitis, communionem & unitatem retinendam, ad quod ipse, præcipue cum potestate ligandi contumaces huic Unitati, cogere posset. „ Ponderans deinde idem Auctor num. 3. ter repetitum mandatum Petro à Christo datum *pascendi oves*, subdit: „ Quibus verbis promissa Petro Capitis potestas pro tuenda unitate in universalis Ecclesiæ regimine, illi præ cæteris indulta est. Aliquid enim specialiter datum necesse est intelligi per sententiam Domini ter repetitam, post acceptam communiter eandem cum aliis potestatem. Cæteri quippe Apostoli sic unâ potestate instructi sunt in solidum, ut ejus inter se Divisionem faciendam non ignorarent Petrus quoque partem sibi excolendam assumpsit, quemadmodum & Paulus & reliqui Apostoli præstitere. Sed Petrus præter specialem, sibi que assignatam partem, universum Gregem à Christo pascendum, & in *Unitate* regendum accepit. . . . N. 11. Quare poterit ille (Rom. scilicet Pontifex) ex officio, & vi potestatis sibi collatæ *Unitatem tue-ri, ERUDIENDO IGNAROS, ET CONTUMACES LIGANDO*, sive censuris percellendo, cujuscunque sint contumaces. „ ditio-

Tom. III. E

„ ditionis, five Episcopi & Clerici, five Laici. . . . N. 27.
 „ Regiminis semel constituta forma exposcebat, ut sciremus,
 „ Apostolos quoque ipsos huic regule à Christo præscriptæ
 „ subditos fuisse. Pares quidem in cæteris erant Petro; sed
 „ *in retinenda Unitate* eum respicere debebant ut totius Colle-
 „ gii Caput, & Rectorem Unitatis &c.

Duo media servandæ Unitatis hîc ponit de Marca in summi Pontificis potestate, scilicet *erudiendi ignaros, & ligandi contumaces*. Si contumaces censuris ligare & excommunicare valeat, haud dubiè illis etiam *mandare* (aut, ut in sensu Juris Canonici me explicem, eos *canonicè monere*) poterit circa ea, quæ ad tuendam & retinendam Unitatem pertinere noscuntur. Hoc mandandi monendique jus, hanc à via aberrantes reducendi authoritatem, si *Jurisdictionem* velis appellare, per melicet. Sed inde non sequitur, quòd Papa sub obtentu *Unitatis, & Centri* ejusdem, possit novas leges universam Ecclesiam obligantes condere, causas judiciales ad se avocare, collationem beneficiorum tam minorum quàm majorum sibi reservare, Episcopos in exercitio functionum pastoralium in propriis eorum dicecesibus per se vel per alios prævenire, imò illos ab eisdem excludere &c. Debet ille hanc tueri Unitatem per vias & conformiter ad regulas ab Ecclesia in SS. Canonibus præscriptas. Hoc, de quo agimus, *Petri privilegium*, juxta effectum S. Leonis Serm. III. Cap. 3. *manet, ubicunque ex ipsius non fertur æquitate judicium*; tunc verò ex sententia Hincmari Archiep Remensis *non manet, ubicunque ex ipsius non fertur æquitate judicium*.

Unitatem in Ecclesia describit & multùm commendat Apostolus in Epistolis suis ad Ephes. IV. V. 3-5. nec non I. Cor. 1. V. 10. *Solliciti servare unitatem Spiritûs in vinculo pacis. Unum corpus & unus Spiritus, sicut vocati estis in una spe*
 omib vocatio-

vocationis vestræ. *Unus Dominus, una Fides, unum Baptisma.*
Obsecro . . . ut id ipsum dicatis omnes, & non sicut in vobis schis-
mata: sitis autem perfecti in eodem sensu, & in eadem sententiâ.
 Quâ autem ratione utriusque hujus Unitatis Centrum erunt
 Romani Pontifices, si ipsi evadant schismatici, prout fieri posse
 nemo dubitat. Sanè nonnulli ex SS. Patribus Romanos suæ
 ætatis Pontifices pro schismaticis habuerunt, sèque ab eorum
 communione segregârunt. Sic S. Firmilianus scripsit *Stepha-*
no Papæ Epist. 75. inter Cyprianicas pag. 150. „ Peccatum
 „ verò tibi quàm magnum exaggerâsti, quando te à tot gregi-
 „ bus scidisti! Excidisti enim te ipsum: noli te fallere; siqui-
 „ dem ille verè est schismaticus, qui se à communione Eccle-
 „ siasticæ unitatis apostatam fecerit; dum enim putas omnes
 „ à te abstineri posse, solum te ab omnibus abstinuisti. „ En
 Romanum Episcopum per propriam suam excommunicationem
 à communione fidelium segregatum. Ecce etiam alium di-
 rectè & reipsa à S. Hilario anathemati traditum: „ Anathema
 „ tibi à me dictum *Liberi*, & sociis tuis. Iterum tibi
 „ anathema, & tertio *prævaricator Liberi*. „ S. Hilarius
Fragm. VI. pag. 1337.

Instar horum Patrum idem deinde præstiterunt integræ
 Ecclesiæ, ipsaque Concilia. Sic Africæ Illyrii & Dalmatiæ
 Episcopi omnes se à communione *Vigilii* sejunxerunt ob dam-
 nata ab eo *Tria Capitula*. Non multò post Episcopi Africæ
 in Concilio congregati eundem & eadem de causâ ab Ecclesiæ
 corpore segregârunt. Vid. *Fleury Hist. Eccles. Lib. XXXIII.*
ad an. 548. & 550. n. 26. & 32. Etenim sicut quilibet fide-
 lis pro schismatico habendus est, qui Petri successorem pro Pri-
 mate Ecclesiæ, pro suo Superiore, pro Centro unitatis, non
 recognoscit, ita vicissim successor Petri schismaticus foret, si
 se Ecclesiæ Catholicæ non vellet subjicere; veluti defacto in

Concilio generali Pisano Papa *Gregorius XII.* ut schismaticus, & *Johannes XXIII.* à Concilio Constantiensi ut fautor schismaticus declaratus fuit. 3

Patet insuper per Historiam, quantum & pariendis schismatibus, quibus à pluribus sæculis Ecclesia dilacerata est, ipsi Pontifices contulerint. Probavit hoc Febronius imprimis de schismate *Orientalium*, qui si ex Episcoporum Romanorum nimio imperio, novisque usurpationibus, atque inexpugnabili eorum repugnantia adversus privilegia Ecclesie Constantinopolitane ad schisma non sunt detrusi, moti saltem & multum inclinati sunt. Probavit illud pariter Febronius de schismate *Occidentali*, cui per immoderatas indulgentias, & varia imprudentia facta (ut alia taceam) proximam occasionem à Romanis Pontificibus datam fuisse constat. Unde ex sopore quasi lethargico excitatus *Leo X.* ejusque successores, tantum abest, ut congruum remedium malo attulerint, ut ex contrario procurandæ unioni obstacula potius posuerint, tum impediendo, ne cogeretur Concilium, tum ne stabilis ac desiderata à Patribus constitueretur reformatio. Quid Anglorum schismati viam stravit? Nõnne dominatus intolerabilis, quo dudum in eos utebantur Romani Pontifices? Quid autem idem schisma firmavit immutabiliter atque consummavit, nisi modus imprudens & arrogans, quo Romani cum Regina Elisabethâ egerunt.

Hæc sufficiunt de temporario impedimento Centri unionis, quod à materia & ab occasione *schismatis* ponitur. Sed quid si viri Sancti, si integræ eæque insignes Ecclesie Romanum Pontificem cum suis pro fautoribus & confirmatoribus *Hereseos* habeant, qui veritatem neque nõrunt neque discere amant? An tunc adhuc, & quousque hoc Romanorum sentimenta durant, virtus centri in illis manifestabitur? Hoc evenit anno 376, cum S. Basilius sic scriberet ad Eusebium Episcopum

scopum Samosatorum Epist. 239. edit. Benedict. De rebus
 „ Occidentalibus prius ipse didicisti, narrante omnia fratre
 „ Dorotheo, cui quales dandæ rursus litteræ abeunti? For-
 „ tasse enim se itineris socium iunget optimo Sanctissimo,
 „ qui magno ardet studio ac Orientem peragrat, & ab insignio-
 „ ribus quibusque subscriptiones ac epistolas colligit. Quæ
 „ igitur per ipsos scribenda sint, aut quomodo cum scriben-
 „ tibus consilia conjungenda, equidem dubito; sed si cito re-
 „ perias, qui ad nos proficiscantur, nobis exponere ne gra-
 „ veris. Mihi enim venit in mentem illud Diomedis usur-
 „ pare: *Utinam precatus non esses, quoniam, inquit, vir est*
 „ *superbus.* Nam reverà animi elati, dum obsequio colun-
 „ tur, solito arrogantes fieri solent. Etenim si nobis pla-
 „ ceret Dominus, quoniam alio adminiculo indigemus? Si
 „ autem perseveret ira Dei, quale nobis præsidium supercillii
 „ Occidentalis? qui veritatem neque norunt, neque discere
 „ volunt; sed falsis suspicionibus præoccupati eadem nunc
 „ faciunt ac prius in Marcelli causa, in qua cum hominibus ve-
 „ ritatem sibi nuntiantibus delitigârunt. Ego ipse citra com-
 „ munem formam ad eorum Coryphæum scribere volebam, de
 „ rebus quidem Ecclesiasticis nihil, nisi quatenus subobscurè
 „ insinuâssem, neque illos de rebus nostris vera nosse, neque
 „ viam, quâ addiscere possint, amplecti; ac generatim admo-
 „ nuissèm, hominibus, quos tentationes affligerunt, insultan-
 „ dum non esse, neque dignitatem æstimandam superbiam:
 „ quod peccatum vel unicum id valet, ut inimicos Deo ef-
 „ ficiat.

Dolens huc transcribo quod ex S. Hieronymo refert Gra-
 tianus *Caus. XXIV. Quæst. 3. Can. 33. Veteres scrutans hi-*
storias, invenire non possum scidisse Ecclesiam, & de domo Domini
populos seduxisse, præter eos qui Sacerdotes à Deo positi fuerant,

Et Prophete, id est Speculatores. Ipsi ergo veruntur in laqueum
 tortuosum, in omnibus locis ponentes scandalum.

§. III.

Vicarii & Legati Apostolici, ad iuvandam executionem Canonum
 destinati, suâ auctoritate ad fundandam absolutam

Monarchiam Curie Rom. abutuntur.

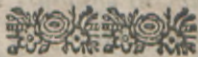
Summi Pontifices, vices suas præcipuis quibusdam Epi-
 scopis delegando, Præfatum, Metropolitanorum, aliorumque
 jura non valuerunt evertere. Hæc delegandi ratio inventa po-
 tius fuit ad promovendam Canonum executionem, suâque
 omnibus jura tutius conservanda. Inde Leo M. in Epistola
 12. quæ est ad Anastasium Thessalonicensem, cui vices suas
 commiserat, diserte sic scribit Cap. 2. Igitur secundum san-
 ctorum Patrum Canones, spiritu Dei conditos, & totius mundi
 reverentiâ consecratos, Metropolitanos singularum provinciarum
 Episcopos, quibus ex delegatione nostrâ Fraternitatis tue cura
 præceditur, jus traditæ sibi antiquitatis dignitatis intemeratum
 habere decrevimus: ita, ut à regulis præstitutis nullâ aut negli-
 gentiâ, aut præsumptione discedant. Similiter Hormisda in
 Epistola ad Joannem Episcopum, quæ est tertia apud Hardui-
 num Tom. II. col. 1019. intacta vult esse Metropolitanorum
 privilegia, vicibus licet Apostolica Sedis ipsi demandatis:
 Servatis, inquit, privilegiis Metropolitanorum, vices vobis Apo-
 stolice Sedis eatenus delegamus, ut inspectis istis, sive ea quæ ad
 Canones pertinent, sive ea quæ à nobis sunt nuper mandata, ser-
 ventur, sive ea quæ de Ecclesiasticis causis tue relationi contige-
 rint, sub tua nobis insinuatione pandantur. Erit hoc studii ac

sollicitudinis tue, ut eadem ea in his, quæ injunguntur, exhibeas, ut fidem, integritatēque ejus, cujus curam suscipis, imiteris.

Utraque hæc auctoritas Leonis & Hormisdæ refertur à Gratiano *Causa XXXV. Quæst. 2. C. 5. 6.* Utraque verò clarissimè demonstrat, summos Pontifices vices suas in Provinciis delegasse & conservanda, non ad usurpanda Metropolitanorum jura; nisi fortè ipsi aliquà vel negligentia vel præsumptione à præstitutis regulis discessissent, uti loco jam relato S. Leo rectissimè admonet, & nunc referenda verba S. Gregorii M. confirmant. Hic sanctus Pontifex, dum *Lib. XI. Epist. 69.* Brunichildem Francorum Reginam rogat, ut cum ipsius venià mittere Legatum possit in Gallias ad coercendos quosdam Episcopos, qui impudicè, ut ait, & nequiter conversari dicebantur, Metropolitanorum inculcat negligentiam, qui si officio suo functi essent, de Legato ipse in Gallias transmittendo nunquam cogitasset: *Sed quoniam, inquit, eos quorum est locus hæc insequi, nec sollicitudo ad requisitionem, nec zelus excitat ad vindictam, scripta ad nos vestra discurrant, ut personam, si præcipitis, cum vestre authoritatis assensu transmittamus, quæ unà cum aliis Sacerdotibus hæc & subtiliter quærere, & secundùm Deum debeat emendare.* Sic Gregorius M., uti & alii Apostolicæ Sedis Antistites, Vicarios miserunt & instituerunt ad tuendam Fidem, ad servandam Disciplinam, juvandamque Canonum executionem, in quo proprium summorum Pontificum officium consistit. S. Leo, qui suprà, dum Juliano Coënsi Episcopo vices suas in Oriente delegat, se se *Epist. 86. Cap. 2.* ita explicat: *Ut sequestratâ earum actione causarum, quæ in quibusque Ecclesiis Præsulum suorum debent actione firmari, banc specialem VICE MEA functus assumes, ut hæresis vel Nestoriana vel Eutybiana in aliquâ parte revirescat: quia in Episcopo Constantinopolitano catholicus vigor non est, nec multùm aut pro sacramento*

cramento salutis hominum, aut pro sua est estimatione sollicitus.
Itaque, si aliquando Pontificum Romanorum Vicarii Episcoporum causas cognovisse videantur, id fecere quidem, aut quod Metropolitanum officium suum forte omittèrent, aut quod ob rei gravitatem in pleniori Synodo, Metropolitanis ipsis assentientibus, eas placeret agitari. Confer ejusdem Gregorii M. *Epist. 53. Lib. V.* ubi Virgilio Arelatensi Episcopo vices suas in Ecclesiis, quæ sunt sub regno Childeberti, committit cum addito: *Singulis siquidem Metropolitæ secundum priscam consuetudinem proprio honore servato.*

Itaque hæc Legationes primis Ecclesiæ temporibus non alio fine peragebantur, quam ut ubique terrarum communio Sanctorum secundum charitatem & terminos legis gratiæ suaviter constitueretur. Demum autem, & præsertim quidem sæculo Gregorii VII. factæ sunt ad constituendam ubique absolutam Curia Romanæ Monarchiam. Hoc Historias Ecclesiasticas illorum temporum studiosè legens faciliè advertet, atque in hoc etiam differentiam Regiminis & Politia observabit. Interim Galli, antiquorum & verorum Canonum tenaces, non alium in finem, neque aliâ auctoritate instructos Apostolicos Nuntios ac Vicarios admiserunt, quam illâ, quæ ex Leone M., Hormisda, & Gregorio M. mox descripta est; utprimùm autem hi potestatem majorem, Monarchiam redolentem, explicare tentarent, mox vigorosas oppositiones à Gallicanis Conciliis sensêre. Illustria hujus contradictionis exempla videmus in negotio Drogonis Metensis, & Ansegisi Senonensis; hæc refert Febronius *Cap. II. §. 10. n. 6. 7.*

§. IV.

*Papa supplet defectus Episcoporum & Metropolitanorum,
eorum jura non præcipit.*

Ad Apostolicæ Sedis Primatum pertinet cæterorum Episcoporum excitare vigilantiam, imò & eorum supplere vi-ces, si fortè deficiant. Atque ita quidem (uti §. præced. in-
nuimus) summi Pontifices Legatos plerumque in Gallias aliâ-
que regna miserunt, non qui Metropolitanorum jurisdictionem opprimerent, sed qui vel juvarent potius, vel etiam quan-
doque supplerent.

Ita quondam Alexander II., cùm simoniaca lues per Gal-
lias latè grassaretur, malumque ad Archiepiscopos usque per-
tinuisset, Episcopos quosdam ejus criminis reos dejici curavit
in Galliis; quod quidem ideo aggressus est; quia Metropoli-
tani officio suo non fungebantur: Id enim ipse significat in Epi-
stola XVIII., quæ est ad Gervasium Archiepiscopum Remen-
sem apud Harduinum Tom. VI. col. 1092. ubi, *pestem simo-
niacam, inquit, quæ hætenus vestris in partibus, quasi timida
serpere solebat, nunc caput accepimus extulisse, & gregi dominico,
tam timore quàm pudore remoto, gravissimam jacturam instan-
tissimè inferre. Quod totum sanè Archiepiscopis imputamus.
Nemo enim simoniacus emptionem iniret, si se consecrandum fore
desperaret. Sed quia Archiepiscopi sine discretionem consecrant,
multi indiscretè ad Episcopatus adspirant. Verùm cùm tempus
acceperimus, adjuvante Deo & de consecratis & de consecratori-
bus justitiam judicabimus. At verò audito tuo erga sanctam
Religionem bono studio, non modicè gaudemus, quem strenuum cul-
torem ita in vineâ Domini operari audivimus, ut nulla Simonis
propago in eâ, quantum ad te attinet, radicare possit.* Et quan-
Tom. III. F quam

quam ammonitione non videaris indigere, te tamen ammonemus, atque præcipimus; ut Fosselinum Sueffionensi Ecclesiæ non consecres Episcopum, qui Archidiaconatum simoniacè obtinuisse non contentus, Episcopari etiam pecuniâ contendit. Belluacensem autem Episcopum, quem res ecclesiasticas & populum Dei atrociter disperdentem audivimus, si verum est, jubemus ita virgâ sanctæ auctoritatis ferias, ut cæteri, si qui sunt similes, ejus exemplo corrigantur. Porro Ambianensis Episcopus à nobis ammonitus, ab injuriâ Corbeïensi Abbati illatâ, non veritus nostram auctoritatem, non modò non destitit, verùm etiam in diem eam multiplicat. Quare utrumque ad te maturius convoces, eorum contentioni finem impositurus. Quod si per te nequiveris, rem totam ad sedem Apostolicam tempestivius per epistolam referas, ut apostolicâ auctoritate hæc contentio sopita conquiescat. Hæc agas, & aliis quoque Ecclesiæ utilitatibus hortamur inservias.

Ex hæc Epistolâ colligitur 1) solâ Metropolitanorum oscitantia excitatam fuisse vigilantiam Alexandri II. Pontificis: 2) tantùm abesse, ut voluerit ipse eripere jurisdictionem Archiepiscopis, ut potiùs Gervasio Archiep. Remensi gratuletur, quòd ipse in suâ diocesi simoniacos abesse jubeat; ipsumque admonet, ut in Episcopos aliquos suæ Provinciæ, qui rei habebantur, animadvertat, ipsosque virgâ sanctæ auctoritatis feriat: 3) tum tandem velle Alexandrum, ut illorum causâ ad Apostolicam Sedem remittantur, si per se Gervasius dirimere eas non potuerit: Quod si per te nequiveris, inquit, rem totam ad Sedem Apostolicam tempestivius referas, ut Apostolicâ auctoritate hæc contentio sopita conquiescat.

Ita quoque Joannes XXII. in posterioribus longè temporibus libellum destinavit ad quosdam Galliæ Episcopos, ut Petri Episcopi Cathalaunensis causæ finem imponerent, quæ à Roberto Archiep. Remensi inchoata, veluti deserta & indiscussa

discussa remanebat, ob alia scilicet negotia, quibus Archiepiscopus ille implicitus detinebatur. Libellum huic è cartophylacio regio acceptum edidit Gerbasius *de Causis Majoribus pag. 302.* In eo Pontifex, non alià ratione motum se fuisse ait ad nominandos delegandosque iudices, qui Episcopi Cathalaunensis inceptam in Provinciali Synodo causam finirent, quàm quòd Archiepiscopus Remensis *agensis aliis implicitus, dicti processus perfectioni nequibat intendere: ac ne per detentionem personalem Episcopus ille diutius affligeretur: sunt ipsa Apostolicarum litterarum verba.*

Potest etiam *extraordinaria* Romani Pontificis potestas locum habere aliquà necessitate emergente, quæ sit impedimento, quominus via ordinaria locum habere queat. Sic propter bellorum vastationes & feritatem Longobardorum videmus S. Gregorium M. uni atque eidem Episcopo curam duorum Episcopatum deferre, atque nonnullos in aliquam Ecclesiam *incardinare*; uti ipse passim Libro II. Epistolarum loquitur: est autem *incardinare*, Episcopum, Abbatem, Presbyterum vel Diaconum in aliqua Ecclesia instituire; propterea autem tunc hoc Gregorius in Italia poterat facere, quia maxima ejus pars Pastoribus carebat, ob Longobardorum prædas; atque ita Ecclesiis viâ ordinariâ de Pastoribus non valebat provideri.

In eo sententia nostra differt ab opinione P. Viatoris Itali, quod ea, quæ hoc & superiore §. diximus de *extraordinariâ* & supplente Rom. Pontificis authoritate, fundatâ tum in ejus Primatu, tum in unitate Episcopatus, cujus ipse præcipuam curam habere debet; ille *pag. 134. seqq.* ad *ordinariam* referat, atque eandem intueatur veluti concurrentem cum illâ Episcoporum, Metropolitanorum, nec non Provincialium Synodorum. Hæc & similia in obscurioribus sæculis ansam

dederunt tam Tractatoribus Ecclesiasticis, quàm Pontificibus ipsis, ut horum simbriæ mirè extenderentur, ex eodem scilicet errore, quem in Italo nostro hìc observamus.

§. V.

Plura Pontificibus per Canones tribuuntur, quæ ex nativo Jure sibi Primatus non obtinent.

Progredior in disquisitione causarum, quæ minùs attentis dederunt animum sibi repræsentandi naturam divini Primatus aliam omnino, quàm à Christo fuit institutus; ipsis autem Pontificibus & eorum Curia occasionem præbuerunt fines ejusdem ultra condignum proferendi cum gravamine Ecclesiæ.

Ipsi agnoverunt Pontifices, nonnullas suæ Sedis prærogativas non ex alio fonte, quàm à communi consensu & concessione Ecclesiæ provenire. Hoc sanè indicat Concilii Chalcædonensis Canon 28. ubi: *Throno antiquæ Romæ, quæd urbs illa imperaret, jure PATRES PRIVILEGIA TRIBUERUNT.* Id jam antè recognoverat & confessus est Zozimus Papa *Epist. 2.* apud Constantium col. 943. scilicet: *Apostolicæ Sedi in honorem beatissimi Petri PATRUM DECRETA peculiarem quandam sanxere reverentiam.* Idem nempe Zozimus agens contra Africanos, qui ne appellationes quidem ferri tum sinebant ad Apostolicam Sedem, Ecclesiæ suæ privilegia tuitus est, non jure divino, sed Canonibus unis *Sardicensibus*; quos quidem ipse *Nicanos* falsò vocitabat, uti vidimus suprâ *Tit. 1. §. 5.* Gelasius in Commonitorio ad Faustum, apud Harduinum *Tom. II. col. 885.* omnium clarissime rem definit: *IPSI SUNT CANONES*, inquit, *qui appellationes totius Ecclesie ad hujus Sedis examen voluerunt deferri.*

Innocentius I. in Epistolâ ad Victricium Rothomagensem *Cap. 3.* Majores causas, post Episcopale judicium, referri vult ad Apostolicam Sedem: quâ autoritate? *SICUT SYNODUS STATUIT*, inquit ipse; apud Constantium *col. 749.* Gregorius M. in *Epist. 24. Lib. VI.* quæ est ad Marinianum Ravennatem Episcopum: *Nunquid non ipse nosti*, ait, *quia in causa, quæ à Joanne Presbytero contra Joannem Constantinopolitanum fratrem & Coepiscopum nostrum orta est, SECUNDUM CANONES ad Sedem Apostolicam recurrit, & nostrâ est sententiâ definienda.* Nicolaus I. in Epistola 8. ad Michaëlem Imperatorem: *Quoniam*, inquit, *cùm SECUNDUM CANONES, ubi est major auctoritas, judicium inferiorum sit deferendum, ad dissolvendum scilicet, vel ad roborandum; patet profectò Sedis Apostolicæ, cujus auctoritas major est, judicium à nemine fore retractandum.* Harduinus Tom. V. col. 167. Apud eundem Tom. VI. col. 952. Leo IX. *Epist. 5.* ad Petrum Episcopum, *Sanctorum PATRUM CONCORDI DECRETO* factum esse ait, quòd ad Romanam & Apostolicam Sedem, *majores & difficiliores causæ omnium Ecclesiarum definiendæ referantur.*

Ipse quinimo Innocentius III. *Epist. 16. Lib. I.* quæ est ad Capitulum sanctæ Anastasiæ, sic scribit: *Ex illo singulari excellentiæ privilegio, quod unigenitus ille Filius Jesus Christus Apostolorum Princeps, Principi Petro concessit, SANCTORUM PATRUM POSTMODUM INSTITUTA MANARUNT,* ut majores causæ ad Sedem Apostolicam perferrentur. Deinde Epistolâ 48. ad Patriarcham Antiochenum: *Cùm ex illo generali privilegio, quod Beato Petro, & per eum Romanæ Ecclesie Dominus noster indulset, CANONICA POSTMODUM MANARUNT STATUTA, continentia, majores causas esse ad Sedem Apostolicam perferendas.* Plures in hoc argumentum egregias auctoritates congregavit Joannes à Calore in *Apologia*

Febr. Art. XII. Itaque satis agnovère summi Pontifices multa sibi per Concilia & Canones, per tacitum vel expressum Episcoporum consensum, imò & per Imperatorum ac Regum concessiones tribui, quæ per se & ex naturâ Primatûs eis non competèrent.

Opponit quidem his Italus pag. 133. „ Devolvère
 „ idem non esse ac conferre; consequenter, quando Conci-
 „ lia vel Episcopi ad Romanam Sedem suas causas devolvunt,
 „ non conferunt Romanæ Sedi jurisdictionem super causarum
 „ expeditionem; sed resignant supremæ jurisdictioni nova ar-
 „ gumenta, sive recentes materias exhibent, super quas juris-
 „ dictio Papalis judicia sua sive sententias extendat. „ Verba
 hæc sunt, nihil proficientia. Habet utique summus Pontifex
 sua jura, suam authoritatem Primatui naturaliter coherentem;
 sed eam non indefinitam: habent sua quoque jura Episcopi,
 Metropolitanæ, Concilia omnis generis, vetant autem Canones
 Spiritu Dei conditi, quibus omnes illi tenetur, ne alter alterius
 fines invadat, ipso invito. Attamen hoc non impedit, quo-
 minùs pro bono Ecclesiæ alter alteri quidquam de suis juribus
 cedere, aut illud cum eo valeat communicare; sicuti de facto
 favore Apostolicæ Sedis in variis evenisse constat, iis nomi-
 natim quæ hoc §. relata sunt. Verùm inde concludi minimè
 debet, quasi posteriora hæc ad *naturam*, minùs ad *essentiam*
 Primatûs pertineant; aut (quod æque erroneum foret) quasi
 ex adjectitiis his qualitibus argumentum deduci posset ad
 formandam nobis genuinam de eodem Primatu ideam, &
 noscendam veluti ab effectibus causam. Hunc autem errorem
 erraverunt, qui, Romanæ Sedis præsentis fulgore obcæcati,
 non distinguunt inter hujus Sedis jura *originaria* seu *divina*,
 & inter *humana* seu *adventitia*, quibus illa carere posset, &
 fortè

fortè propter abusus, propter errores, qui in cessione interve-
nerunt, & propter plures alias causas similes carere deberet:
velut in judicialibus, beneficialibus, exemptionibus &c.

§. VI.

De Romanæ Ecclesiæ potentiore principalitate ex sententia

Irenæi.

S. Irenæus sui temporis hæreticos refellens, Ecclesia-
rum Traditionem illis obicit, erroribus eorum contrariam,
quippe quæ ex doctrina Episcoporum, qui Ecclesiis hæctenus
præfucrant, dignosci facile poterat: „ Traditionem, inquit
„ S. Martyr *Lib. II. adv. hæreses Cap. 3.* in toto mundo mani-
„ festatam, in omni Ecclesiâ adest perspicere omnibus, qui
„ vera velint videre: & habemus annumerare eos, qui ab
„ Apostolis instituti sunt Episcopi in Ecclesiis, & successores
„ eorum usque ad nos, qui nihil tale docuerunt neque cogno-
„ verunt, quale ab his deliratur.

„ Sed quoniam valdè longum est (pergit Irenæus) in
„ hoc tali volumine omnium Ecclesiarum enumerare successio-
„ nes, maximæ & antiquissimæ, & omnibus cognitæ, à
„ duobus Apostolis Petro & Paulo Romæ fundatæ & consti-
„ tutæ Ecclesiæ, eam, quam habet ab Apostolis traditionem
„ & annuntiatam hominibus Fidem, per successiones Epif-
„ coporum pervenientem usque ad nos, indicantes confundi-
„ mus omnes eos, qui quoquomodo, vel per sui placentiam
„ malam, vel vanam gloriam, vel per cæcitatem & malam
„ sententiam, præterquam oportet, colligunt. „

Hucusque nihil, quo stabiliatur *Monarchia* Romanæ
Ecclesiæ, & Episcoporum ejus in alios *Imperium*. Imò cum
eis

eis Irenæus alias Ecclesias harumque Episcopos exæquat, utpote qui etiam ab Apostolis doctrinam institutionemque acceperint. Verùm prosequitur Irenæus: *Ad hanc enim Ecclesiam (Romanam) PROPTER POTENTIOREM PRINCIPALITATEM* necesse est omnem convenire Ecclesiam, hoc est eos, qui sunt *UNDIQUE* fideles, in quâ semper ab his, qui sunt *UNDIQUE* conservata est ea, quæ est ab Apostolis traditio. En locus, ad quem appellit impetus defendentium jurisdictionem Papæ monarchicam. At, *potentior principalitas*, non est *seclâ principalitas*, sed saltem major & eminentior inter cæteras principalitates, quas aliis Ecclesiis non negat Irenæus. Et verò si intelligi deberent de potestate Papali, cujusmodicunque ea sit, quid sequentibus verbis, *necesse est omnem convenire Ecclesiam*, significaretur, nisi consensionem doctrinæ cum Ecclesiâ Romanâ, vel communionem ecclesiasticam cum eadem? Verùm eo sensu S. Pater profectò non dixisset, *AD hanc enim Ecclesiam*, sed *CUM hâc enim Ecclesiâ* necesse est omnem convenire Ecclesiam; quandoquidem ista elocutio *convenire ad*, ex usu non adhibeatur ad designandam unitatem doctrinæ, aut societatis, sed translationis de loco ad locum. Hoc ultimo sensu eandem elocutionem Irenæus ipse, aut ejus interpres (originario enim, id est, græco textu caremus) pluribus aliis locis usurpat. Sic Lib. II. contra hæreses Cap. 39, dicit: *Moris erat Judeis ex omni regione tempora hoc convenire IN Jerusalem.* Item Lib. I. n. 12. de hæreticis ait: *IN omnem diem festum Ethnicorum primi conveniunt.* Dein Lib. II. cap. 39. *Omnes seniores, qui IN Asia APUD Joannem Discipulum Domini convenerunt.* Demum Lib. III. Cap. 25. de Septuaginta Interpretibus Scripturæ loquens: *Convenientibus autem ipsis IN unum apud Ptolemæum.* Ex variis his exemplis patet, hanc vocem *convenire* ad mentem Irenæi, aut inter-

terpretis ejus, idem sonare ac ire, se conferre, congregari. Unde concludendum, idem verbum non aliud significare in textu, de quo agitur. Porro quid per *omnem Ecclesiam* intelligat sanctus Pater, ipse explicat subdens: *hoc est eos, qui sunt undique, fideles.* Cum enim Ecclesie integræ Romæ ire non possent, postulabat ratio, ut mentem suam aperiret, has voces *omnem Ecclesiam* explicando per *fideles*, qui illuc ex omni Ecclesia confluebant.

Inde etiam colligitur, aliis illis vocibus *potentiorum Principatatum* nullo modo designari supremam, multò minus unicam seu solitariam, Ecclesie Romæ, aut Episcoporum ejus *jurisdictionem*. Iste e contra earum genuinus sensus est, quòd, cum Roma Imperii Caput esset, Sedes Imperatoris & Senatûs, Centrum totius civilis potestatis, necesse sit ad eandem Urbem, ac proinde ad Ecclesiam in ea florentem, *undique* convenire fideles, ob negotia, seu privata, seu suarum Ecclesiarum. Ita, ut Roma quasi Concilium generale tunc esset perpetuò congregatum, sicque fons purus Apostolicæ doctrinæ, cujus conservationem juvabant aliarum Ecclesiarum fideles, quod sic expressit sanctus Pater: *in quâ semper ab his, qui sunt undique, conservata est ea, quæ est ab Apostolis traditio.* Ideirò Irenæus, ut coevos suos confunderet hæreticos, satis ducebat, si eis Romæ Ecclesie testimonium objiceret. Convicti enim traditione hujus Ecclesie, ad quam fideles undique convenientes orbis universi fidem ferebant, omnium simul Ecclesiarum pondere reverà obruebantur.

Quod de Ecclesia Romanâ dixit Irenæus, hoc de Constantinopolitana Gregorius Naziancenus *Orat. XXXII*, scilicet ad eam undique ab extremis terræ convenire fideles: *Civitatis orbis ocnlum, inquit, ad quam extrema terra undique conveniunt, & à quâ velati communi fidei emporio incipiunt.* Non propterea

voluit sanctus Doëtor Constantinopolitanæ Ecclesiæ vel ipsius Episcopo monarchicam competere in omnes Ecclesias jurisdictionem, aut ab illâ nullam Ecclesiam, *etiam ex causâ utcumque legitimâ*, ad tempus separari posse. Repeto, quod alibi dixi, omnibus necesse esse cum Romanis Pontificibus communione sociari; sed vel ex ipsius S. Irenæi sententiâ suas habet hæc regula limitationes, suosque modos. Etenim cum Victor Papa à communione suâ Episcopos & Ecclesias Asiæ refecisset, eò quod Pascha die 14. Lunæ celebrarent, non solum hunc actum palam condemnavit Irenæus, ipsûmque Victorem acriter reprehendit, sed etiam in eorum communione perseveravit, quos à suâ hic Pontifex segregaverat.

Atque ita abunde satisfactum putem iis, quæ ex decantato illo S. Irenæi loco ad affectatum triumphum usque cum suis exaltat noster Italus, adeo, ut non dubitet *pag. 7.* nec non *pag. 128.* asserere, celeberrima illa S. Patris verba omnes Romanæ Apostolicæ Sedis adversarios jugulo semper petitura. Interim hæc & similes auctoritates Romanis sunt titulorum loco, quæ eorum prætensiones fundantur, jura augentur ac muniuntur.

S. VII.

De incremento Pontificiæ potestatis per falsas Decretales.

Suppositionem Decretalium, quæ primis Pontificibus, Anacleto, Avaristo, Alexandro, Telesphoro, Pio, Soteri, Victori, Zepherino, Urbano, Antero, Fabiano, Lucio, Stephano, Sixto II, Dionysio, Marcello, Eusebio, Melchiodi, Marco, & Damaso attributa sunt, equidem non diffitetur Pater Capucinus Italus; verum *pag. 111* audet sustinere, per eas *nihil substantiale* fuisse immutarum in Ecclesiâ; hujus regi-

men mansisse *monarchicam*, ut antè fuit. Ut virum hunc erroris convincamus, juvat regredi ad illa tempora, quibus primum Iudorianarum Epistolarum usus in Ecclesia aperte tentatus est. Accidit illud sæculo IX, tempore Hincmari Remensis, provocante ad falsas Decretales ejus nepote Hincmaro Laudunensi. Hunc eapropter ille ita exagitat in *Opusculo LV. Capitulorum Cap. 43. Opp. Tom. II. pag. 544.* „ Si illa, quæ
 „ de præfatorum Pontificum Apostolicæ Sedis epistolis dicis
 „ recipiendos venerandos Canones esse, qui, quod vis, san-
 „ ctum dicis & licitum, quod non vis, non sanctum & illicitum,
 „ tum, acsi in voluntate tuâ cuncta sint posita, & non sit;
 „ qui tuæ possit resistere voluntati: pande nobis, quæsumus,
 „ quid censeas de eorum Decretis, qui post Nicænum Concilium,
 „ & alia catholica Concilia, observanda Decretalia
 „ Constituta de eisdem sacris canonibus promulgata sanxerunt:
 „ sicut Siricius, Innocentius, Zosimus, Bonifacius, Celestinus,
 „ Leo, Hilarius, Symmachus, Gelasius, Hormisdas,
 „ Gregorius, & quique alii, quorum Decreta Ecclesia Catholica
 „ & patres ac prædecessores nostri servanda tenuerunt
 „ & venerati sunt. Et quoniam in quibusdam à præfatis,
 „ quos appellas Canones, dissonant, magistrali censurâ decerne,
 „ quæ ex his sequi, & quæ refutare debeamus:
 „ quoniam, nisi tu ferulâ singularis authoritatis de nostrâ consuetudine
 „ ista rejeceris, quæ sicut & patres nostri mentibus nostris
 „ tenenda & servanda imbibimus, non viderur mihi, ut facile
 „ ab Ecclesiastico usu illa, quæ tenemus, generaliter valeas
 „ remove, de quibus satis superque superius potes relegere;
 „ quæ si tibi non suffecerint, nec plura sufficient. „
 „ Dein pag. 546. „ Velis enim, vel nolis, illi erunt canones,
 „ quos catholica Ecclesia *canones* vocat, & non erunt illi
 „ canones, quos tua socordia ad effrenationis tuæ liber-

„ tatem canones advocas. Eriant autem epistolæ venerabiliter
 „ suscipienda, à Sede Apostolicâ pro diversorum Patrum con-
 „ solatione datæ, quæ canones vocas, & Concilia à sanctis
 „ Patribus instituta, ad auctoritatem erunt custodienda & re-
 „ cipienda, sicut decrevit Gelasius, & cæteri Sedis Romanæ
 „ Pontifices, atque illi, qui in eisdem Conciliis, suggerente
 „ sibimet sancto Spiritu, sacros canones cordiderunt, &
 „ quos Sedes Apostolica & Ecclesia catholica canones vocat.,

Si genuinæ fuisset Epistolæ Decretales ab Hincmaro Lau-
 dunensi allegata, debuisset ejus causa, uti petierat, ex illa-
 rum jure Romæ in supremo & monarchico Pontificis tribunali
 finaliter decidi. Vid. Febron. *Cap. IV. §. 8.* Cum autem in
 eadem causâ veri, ante hæc tempora in Gallia noti & ab om-
 nibus agniti canones prævalerent, causa hujus Episcopi per
 viam appellationis extra Provinciam deportari haud potuit, sed
 intra eandem, juxta formam à Sardicensi Synodo præscriptam,
 terminari debuit. De Marca *de C. S. & F. Lib. IV. Cap. 6. n. 2.*
 Tantum inter utrosque canones interesse tunc modò credi-
 tum est.

Decretum Gratiani, quo in scholis, in foro, & in Ec-
 clesia utimur, falsis Decretalibus Isidori, auctoritatibus Con-
 ciliarum, quæ nunquam extiterunt, demum locis SS. Patrum
 malè intellectis, & pejus explicatis farnatuur esse, satis pro-
 bavit Joannes à Calore in Apologia Febronij *Art. IX.* Videri-
 mus modò, an post ac per collectionem, evulgationem, ac
 receptionem tot & tantorum spuriorum documentorum nihil
 mutatum sit in sacro regimine & ecclesiasticâ disciplinâ in
 præjudicium ordinis Episcopalis. Centum circiter annis post
 publicatum hoc Decretum Gregorius Papa IX. edidit novam
 Collectionem Decretalium, in quoque Libros divisam. Erat
 ea majore ex parte composita ex epistolis & rescriptis Innocen-
 tii III.,

tii III., *audacis illius Farispreti*, utilem jure vocat Mattheus Parisius ejusdem seculi Scriptor. Hic in *Cap. 2. X. de Translatione, Epif.* loquens de Translatione, Renuntiatione, & Depositione Episcoporum, audet dicere: *Tria hæc non tam institutione canonica, QUAM INSTITUTIONE DIVINA, sibi sunt Romano Pontifici reservata.* Hanc doctrinam disciplinæ antiquæ aperte repugnantem, juri Synodorum Provincialium detrahentem, spiritui Ecclesiæ adversam, non potuit Innocentius haulisse, nisi in scholâ Ifidori & Gratiani: unde rectè III. de Marca Lib. VII. Cap. 26. n. 8. eum vocat *inauditam ante hoc seculum, & à veterum moribus alienam sententiam, cui stabilicnde multum operæ posuit, argumento utens à posteris prorsus abjecto.* Non desuere viri docti & pii, qui differentiam notarent inter disciplinam veterem & novam quoad elevationem Pontificiæ potestatis & depressionem ordinis Episcoporum, atque ita in Ecclesiam inducta non ita pridem observarent jura monarchica, quæis Italus noster ante-Historianam antiquitatem vindicare frustra conatur.

Sic inter alios S. Bernardus ad Eugenium III. *de Considerat. Lib. III. Cap. 4.* „ Murrur loquor & querimoniam „ Ecclesiarum. Truncari se clamitant ac demembrari. Vel „ nullæ Ecclesiæ vel paucæ admodum sunt, quæ plagam istam „ aut non doleant, aut non rimeant. Quæris quam? Sub- „ trahuntur Abbates Episcopis, Episcopi Archiepiscopis, Ar- „ chiepiscopi Patriarchis, five Primatibus. Bonæne species „ hæc? Mirum, si excusari queat vel opus . . . Honorum „ ac dignitatum gradus & ordines quibusque servare positi „ restis, non invidere . . . Erras, si ut *summam*, ita & *so-* „ lam institutam à Deo vestram Apostolicam potestatem ex- „ stimas. Si hoc sentis, dissentis ab eo qui ait: Non est potestas nisi à Deo. Denique idem ait: Omnis anima pote- „ statibus

„ statibus sublimioribus subdita sit. Non ait *sublimiori*, tam-
 „ quam *in uno*: sed *sublimioribus*, tamquam *in multis*. Non
 „ ergo tua sola potestas à Domino: sunt & mediocres; sunt
 „ & inferiores &c. „ Qui sic discurret: ille quidem perspi-
 „ cit, Romanum Pontificem agere ex auctoritate falsæ Decreta-
 „ lis in cap. 12. Causa II. Quæst. 6., vigore cujus *solus Papa ha-*
 „ *bet plenitudinem potestatis: ceteri verò ab eo vocati sunt in par-*
 „ *tem sollicitudinis*, quam deinde Innocentius III. in Cap. 4. X.
 „ *de Auctoritate & usu Pallii* adoptavit, minimè autem illum
 „ differere ex jure divino & potestate sibi desuper traditâ. Rectè
 „ Card. Cusanus de Concord. Cath. Lib. II. Cap. 13. *Papa non*
 „ *habet à canone, quo ledere possit jurisdictionem Episcoporum.*
 „ **NEC LEGITUR ANTIQUOS PONTIFICES SE DE HIS**
 „ **INTROMISISSE.**

Tantum à primis & purioribus sæculis, horumque di-
 „ sciplinâ differunt jura Decreti & huic innixarum Decretalium,
 „ atque in his enuntiata potestas summi Pontificis & respectivè
 „ Episcoporum, ut hi ex celeberrimi & piissimi Gersonis ju-
 „ dicio hodie non videantur nisi *simulacra depicta*. Verba Chri-
 „ stianissimi Doctoris hæc sunt *Opp. Tom. II. pag. 172.* „ Cre-
 „ scente Clericorum avaritiâ & Papæ cupiditate, potestas &
 „ auctoritas Episcoporum quasi videtur exhausta & totaliter
 „ diruta, ita, ut *qui in primitiva Ecclesia æqualis potestatis*
 „ *cum Papa erant*, jam in Ecclesia non videantur esse nisi *si-*
 „ *mulacra depicta*, & quasi frustra. Jam enim Papa Romanus
 „ reservavit omnia beneficia, jam advocavit omnes causas ad
 „ Curiam suam &c. „

Hanc Episcoporum depressionem, & tantum non an-
 „ nihilationem centum ante Gersonium annis doluit Durandus
 „ Episcopus Mimatensis, in Tractatu, quem *de Modo celebrandi*
 „ *Concilium*, jussu Clementis V. anno 1307. composuit. In eo
 „

ille edit. Paris. ap. 1671. pag. 34. seq. „ Quòd Papa non po-
 „ rest nec debet novas leges aut nova jura condere, contra
 „ ea, quæ apertè Dominus, vel ejus Apostoli, & eos se-
 „ quentes Sancti Patres sententialiter definierunt; quia aliter
 „ errare probaretur Quòd Episcopi potestatem & hono-
 „ rem suum receperunt à Deo, à quo ordo prælationis est in-
 „ stitutus, & à quo Episcopi in loco Apostolorum constituti
 „ sunt in singulis civitatibus & diœcesibus Quòd Ro-
 „ mana Ecclesia ultra & contra prædicta non posset, absque
 „ generali Concilio, habenas extendere plenitudinis potesta-
 „ tis Quòd Dominus Papa non vocaretur *universalis*
 „ *Pontifex* Ecclesiæ, cùm hoc prohibeat Gregorius. „ Non
 intendebat Durandus negare potestatem ei, tanquam totius
 Ecclesiæ Primati debitam, & ab omnibus Catholicis agnitam.
 Hoc volebat, ne sub titulo ejusdem Primatus sibi omnia arro-
 get, præsertim in præjudicium Episcoporum & divini illorum
 juris, hanc pag. 69. memorabilem addens sententiam: *Pro-*
verbium vulgare est: qui totum vult, totum perdit: Ecclesia
Romana sibi vindicat universa: unde timendum est, ne universa
perdat.

Nescio, inquit D. Kauffmans in Præfatione secundæ
 editionis pag. 35. quis sit ille *Durandus* Mimatenfis Episcopus,
 cujus prophetica comminationem refert exultans Febronius,
 dicens, dimidium ejus jam esse impletum, dimidium alterum
 superesse patienter non sustinens. Quis fuerit multis ille ti-
 tulus venerandus Antistes Durandus, potuisset grandævus Pro-
 fessor & Librorum Censor discere ex Febronio *Cap. VI. §. 15.*
n. 1. ex ejus Vita, quæ Parisiensi editioni laudati Tractatus
 præmissa est, & multis aliis. Cæterum minimè impatiens est
 ille videre alteram prophetiæ Durandi partem impletam; hoc
 impatienter sustinet, non videre sublatas causas, quibus haud
 temerè

temerè metusitur, ne hujus prophetiæ complementum tandem
 eveniat. Cum Duraadi prophetiâ unanimò concordat illa divi
 Bernardi Lib. II. Cap. 6. n. 10. & 11. ità ad Eugenium Pa-
 pami scribentis: *Apostolis interdicitur dominatus. I ergò tu,
 & tibi usurpare aude nint dominans Apostolatam, aut Apostolicus
 dominatum. SI UTRUMQUE SIMUL HABERE VOLES,
 PERDES UTRUMQUE.*

S. VIII.

Complementum Monarchie Papalis ex Dictatu Gregorii VII.

Quandiu Ecclesia Romana aliis Sedibus Patriarchalibus,
 quasi libramento quodam æquabili, in officio continebatur,
 non poterat illa conceptus suos monarchicos liberè explicare.
 Ast post ruinam Imperii & Ecclesiæ Orientalis, remanentes
 uno Patriarchatu Occidentali, cœpit ille in Monarchiam decli-
 nare, concidente insimul antiquâ sanctissimâ & apostolicâ dis-
 ciplina. Effecit id Romana Curia, partim iis mediis, quæ
 hæctenus recensuimus, partim ope Benedictinorum Cluniacen-
 sium, quos à potestate Episcoporum omninò exemit, ac dein
 etiam Episcopis opposuit, finaliter autem vel ipsorum quo-
 que Imperatorum Occidentis attentata subjectione. Hujus rei
 non alium testem quàm ipsūmet Gregorium VII., ordinis
 Cluniacensis Monachum, proferre lubet, qui anno Domini
 1073. ad Sedem Apostolicam assumptus, Synodum ex ali-
 quot Italiæ Episcopis & Abbatibus Ordinis S. Benedicti con-
 stavit, in qua sequentes *XXVII. DICTATUS*, ut appellat,
 monarchicè statuit, qui Libro II. post Epistolam 55. ejusdem
 Gregorii Papæ leguntur:

Quòd Romana Ecclesia à solo Domino sit fundata.

Quòd solus Romanus Pontifex jure dicatur Universalis.

Quòd

Quod ille solus possit deponere Episcopos vel reconciliare.

Quod Papæ Legatus omnibus Episcopis præsit in Conciliis, etiam in inferiori gradu constitutus, & adversus eos sententiam definitionis possit dare.

Quod absentes Papa possit deponere.

Quod cum excommunicatis à Papa non debeamus manere in eadem domo.

Quod Papæ soli liceat pro temporis necessitate novas leges condere, novas plebes congregare, de Canonicâ Abbatiam facere, & divitem Episcopatum dividere, & inopes unire.

Quod solus Papa possit uti imperialibus insigniis.

Quod solius Papæ pedes omnes Principes deosculentur.

Quod Papæ solius nomen in Ecclesia recitetur.

Quod Papa est unicum nomen in mundo.

Quod Papæ liceat Imperatorem deponere.

Quod illi liceat de Sede ad Sedem necessitate cogente, Episcopos transmutare.

Quod de omni Ecclesiâ, quâcunque voluerit, Clericum valeat ordinare.

Quod à Papâ ordinatus alii Ecclesiæ præesse potest, sed non militare: & quod ab aliquo Episcopo non debet superiorem gradum accipere.

Quod nulla Synodus absque Papæ præcepto debet generalis vocari.

Quod nullum capitulum, nullusque liber Canonicus habeatur absque Papæ auctoritate.

Quod sententia Papæ à nullo debet retractari, & ipse omnium solus retractare possit.

Quod Papa à nemine judicari debeat.

Quod nullus audeat condemnare Apostolicam Sedem appellantem.

Quod majores causæ uniuscujusque Ecclesiæ ad Apostolicam Sedem referri debeant.

Quod Romana Ecclesia nunquam erravit, nec in perpetuum, Scripturâ testante, errabit.

Quod Romanus Pontifex, si canonicè fuerit ordinatus, meritis B. Petri indubitanter efficitur Sanctus, teste S. Ennodio Papiensi Episcopo, multis ei sanctis Patribus faventibus, sicut in Decretis B. Papæ Symonachi continetur.

Quod Romani Pontificis præcepto & licentiâ subjectis liceat accusare.

Quod absque Synodali conventu Papa possit Episcopos deponere, & reconciliare.

Quod Catholicus non habeatur, qui non concordat Romanæ Ecclesiæ.

Quod Pontifex à fidelitate iniquorum subjectos potest absolvere.

Nemo non videt, quantum distent hi Gregoriani Dictatus à principiis traditis in octo primis generalibus Conciliis, & à formâ regiminis Ecclesiastici in eisdem expressi. Fuere hi Dictatus instar Instructionis & Commentariorum, ad quos Curia Romana pro afferendâ Papæ Monarchiâ, prioribus sæculis incognitâ, collimaret, ad quos proinde Legati atque Nuntii ad aulas Principum mittendi instruerentur. Equidem hunc Dictatum, à Baronio *Tom. XI. ad annum 1076. n. 31. seqq.* laudatum, à Christiano Lupo *Opp. Tom. V. pag. 164. seqq. edit. Venet.* fortiter defensum, Natalis Alexander *Hist. Eccles. Tom. VI. Dissert. III. in Sæc. XI. & XII.* quoad formam contendit esse suppositivum; attamen *pag. 719.* agnoscit, multa in eo esse, quæ Gregorii ingenio conveniunt.

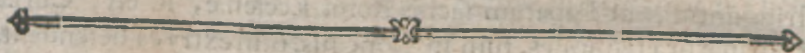
Conveniunt ea certè ingenio Gregorii VII., qui contra consuetudinem mille & amplius annis usitatam in Ecclesia hunc morem introduxit, ut quasi in rebus secularibus atque feudalibus sacramentum ab Episcopis exigere, cujus formam legimus in ejusdem Epistolis, reatam in Decretales Tit. de Jur. jur.

jur. Cap. 4. hoc tenore: *Ego N. Episcopus ab hac hora in antea fidelis ero S. Petro, sanctæque Romanæ Ecclesiæ, dominôque meo Papæ C. ejusque successoribus canonicè intrantibus. . . . Papatum sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & regulas sanctorum Patrum adiutor ero ad defendendum & retinendum (salvo ordine meo) contra omnes homines. Vocatus ad Synodum veniam, nisi præpeditus fuero canonica præpeditio. Legatum Apost. Sedis, quem certum esse cognovero, in eundo & redeundo honorificè tractabo, & in suis necessitatibus adjuvabo. Lini Apostolorum singulis annis aut per me aut per certum nuntium visitabo, nisi eorum absolvar licentia, sic me Deus adjuvet &c.* Sic Episcopi stylo ab illis temporibus deducto, & in hunc usque diem servato, Romano Pontifici tanquam absoluto Monarchæ singulari sacramento adstringuntur, ut Papatum sacræ Rom. Ecclesiæ, id est, Curie Romanæ prætensiones, tum in Conciliis, tum extra ea defendant.

Ut autem distinctius intelligatur, Gregorii & subsequentium Pontificum mentem fuisse per hujusmodi juramenta sibi potestatem absolutè monarchicam asserere, adscribam mandatum Paschalis II., qui tertius à Gregorio VII. in B. Petri cathedrâ sedit, fuitque pariter Ordinis Cluniacensis Monachus. Ille igitur Tit. de Electione & electi potest. Cap. 4. scribens Archiepiscopo Pannormitano, *Significasti, ait, Reges & regni majores admiratione permotos, quod Pallium tibi ab Apocryphis nostris tali conditione oblatum fuerit, si sacramentum, quod à nobis scriptum detulerant, exhiberes. . . . Ajunt in Conciliis (tale) statutum non inveniri. Quasi Romanæ Ecclesiæ legem Concilia ulla præfixerint: cum omnia Concilia per Romani Pontificis auctoritatem, & facta sint, & robur acceperint, & in eorum statutis Romani Pontificis patenter excipiatur auctoritas.* Non mirum, si ab illis temporibus Ecclesiæ non amplius canonibus & pristino more, sed absolutâ potestate regebatur; & recte Al-

mainus Libro de Ecclesiæ auctoritate Cap. VII. ad Sextum argumentum Cajetani, præmissam Paschalis Decretalem *Significasti* objicientis, respondit: *Ejusmodi auctoritates esse summorum Pontificum, qui in pluribus suas nimis extendunt fimbrias, sibi que attribuunt, quod est Ecclesiæ proprium.* Operum Gersonii Tom. II. col. 998.

Post hæc, ut sensim sine sensu Episcopi nativâ suâ potestate exuerentur, atque memoria pristini regiminis penitus deleretur, crebrò factæ sunt Privilegiatorum & Mendicantium missiones; qui cùm sua privilegia à solo Pontifice Romano derivent, in eo etiam uno, tanquam in ipsomet Christo, summam totius potestatis Ecclesiasticæ & Religionis communicandæ collocârunt.

TITULUS III.

De causis, quæ vulgò majores dicuntur.

§. I.

De judice graviorum fidei controversiarum.

Harum Causarum judicium Italus pag. 121. seqq. Episcopis abrogat, Petrus Gibert Corp. *Juris Canon.* Tom. II. pag. 118. sequentes circa easdem tradit regulas, & singulas firmat auctoritate Canonum: I. *Nullus est germanus Juris Textus, qui vetet Episcopis seorsim sumptis, ne graviores fidei controversias, pro Diocesibus suis desiniant, nec esse convenit.* II. *Non exant Juris Textus, qui Conciliis non generalibus, auctoritate*
Apo-

Apostolicâ non munitis, vetant, ne de gravioribus fidei controversiis judicent. Extant e contra quamplures, qui demonstrant, id Episcopis licere. III. Nullus occurrit Juris Textus, qui prohibeat prædictis Conciliis particularibus, ne inquireant, num quæ à Sede Apostolica definita sunt, Verbo Divino scripto, vel non scripto, sive Traditioni adversentur; e contra reperire est, qui doceant id fieri posse ab illis Conciliis. IV. Sunt tantum duo Textus Juris, qui expressè doceant fidei causas ad Sedem Apostolicam esse referendas, & nihil habent, quod deservat Regulas præcedentes, Porrò bini illi Textus, quos in Regulâ quartâ memorat Gibertus, sunt in Canone 12. Causâ XXIV. Quæst. 1, nec non in Cap. 3. X. de Bapt. Prior horum Textuum desumitur ex Epistola Innocentii I. ad Concilium Milevitanum an. 416. apud Petrum Constant Epist. RR. Pont. Tom. I. col. 895. his verbis: Quoties fidei ratio ventilatur, arbitror omnes fratres & Cœpiscopos nostros non nisi ad Petrum, id est, sui nominis & honoris Autorem referre debere (veluti nunc retulit vestra dilectio) quod per totum mundum possit Ecclesiæ in omnibus prodesse. Verùm quæ hîc ad rem maximè faciunt prætermissa à Gratiano, suppleta veniunt ex ejusdem Innocentii Epistolâ ad Victricium Rotomagensem apud laudatum Constant col. 749. sunt autem hæc: Si Majores Causæ in medium fuerint devolutæ ad Sedem Apostolicam, sicut Synodus statuit, & vetus consuetudo exigit, POST JUDICIUM EPISCOPALE referantur. Hæc verba Vetus consuetudo, non reperiuntur apud Instellum, Harduinum & alios, qui eandem Epistolam ediderunt. Itaque ex ipsis Innocentii I. verbis patet altera pars præmissæ Regulæ quartæ, scilicet Majores Causas non referendas ad Sedem Apostolicam, nisi post Episcoporum judicium, quod ex sententia Petri Gibert l. cit. p. 120. tam de Episcopis seorsim sumptis, quàm de Episcopis in particulari Synodo congregatis, intelligi potest.

potest. Sic Synodus Milevitana (ad quam est illa Innocentii re-
Iponsorum) ad hunc Pontificem non scripsit, nisi post factas de-
finitiones. Consilii Epistola prostat apud Constantium col. 873.
seqq. Agitur in eadem de nova heresi, nimiam perniciosam. In-
sinuant autem postrema Innocentii I. verba ad Patres Milevita-
nos, idem referendas esse ad Sedem Apostolicam Majores fidei
Quæstiones, ut earum definitio omnibus prodesse valeat.

Alter Textus; qui est Innocentii III. in Cap. 3. X. de
Baptismo, ex membrato loco Innocentii I. videtur interpre-
tandus; idem enim ambo dicunt omnino: addit duntaxat ille
novas causas faciendæ ad Sedem Apostolicam relationis; nempe
1.) Petrum prævenisse cæteros Apostolos in responsione ad
quæstionem illis à Christo propositam, circa rem fidei. 2.)
Christum orasse pro fidei conservatione in Petro, similem au-
tém orationem non fuisse pro aliis Apostolis: Innocentius I.
non aliam rationem attulerat, quàm quod Petrus esset Sacer-
dotii veluti fons. Hæc à verbis S. Scripturæ petita argumenta,
quantum habeant roboris, vidimus Cap. I. §. 1. seqq.

Qualiter etiam in *difficilibus* fidei quæstionibus ab Episco-
pis procedendum sit, rescripsit Gregorius M. Lib. V. Epist. 53.
ad Virgilium Episcopum Arelatensem, nempe: *Si qua inqui-
sitio de fide, vel fortasse aliarum rerum inter Episcopos causa
emerferit, quæ discerni difficilius possit, collectis duodecim Epi-
scopis ventiletur atque decidatur. Si autem decidi nequiverit,
discussa veritate ad nostrum iudicium referatur.* Huic textui se-
quentem Notam subjungunt eruditissimi Ediceres Benedictini:
„Causas fidei *maiores* appellant, easque summo Pontifici re-
„servandas contendunt nonnulli. Non ita censuit S. Grego-
„rius, nisi fortè in partibus decidi nequiverint præ nimia
„difficultate. Certè non nisi prius inquisitione facta; & in
„partibus ventilata discussaque veritate, ad Sedem Apostolicam
„eam

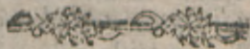
„ cam referuntur. Vid. Epist. 54. infra: *Cujus vehemens for-*
 „ *tasse sit dubietas examinata diligentius veritate, &c.*
 „ Vide Cyprianum Epist. 55. Hilarium Papam Epist. 8. Quid
 „ in simili casu fieret apud Judæos, vide Josephum Antiquit.
 „ Judaic. Lib. IV. Cap. 8., cujus testimonium recolimus
 „ Epist. 7. Indict. X. Lib. II. „

Licer, inquit Italus noster pag. 123., omni ævo Episcopi hæreses damnarint, inde tamen non sequitur, ex falsis Decretalibus Isidori & ex evulgatione Decreti Gratiani factum esse, quod causæ fidei ad Sedem Apostolicam referrentur, ejusque solius judicio terminandæ essent. Equidem non diffiteor universalem Ecclesiæ Primatum suo modo postulare, ut ad eum causæ fidei, quando hæ totam Ecclesiam aut magnam ejus partem tangunt, referantur. Hoc jure postularunt Innocentius I. Epist. 30. n. 1. 2. Cælestinus Epist. 8. n. 1. & alii Pontifices. Sed inde non sequitur, easdem causas ab iis cum *preteritione* Episcoporum, in quorum diocæsi-bus hæreses nascuntur, multò minùs cum eorum *exclusionè* tractari debere. Sanè prævium illud *Episcopale judicium*, quod Innocentius I. requisivit, sicut falsis Decretalibus & Gratianæo Decreto antiquius est, ita & hujus judicii ad Sedem Apostolicam *Relatio*. Causam insuper hujus relationis & ejus finem exprimit Innocentius, nempe: ut Episcoporum condemnationi conformis sententia Pontificis valeat Ecclesiæ per totum orbem prodesse. Hoc est quod Clerus Gallicanus anno 1681. solemnè Decreto declaravit, scilicet: *In fidei questionibus PRÆCIPUAS summi Pontificis esse PARTES, ejusque Decreta AD OMNES ET SINGULAS ECCLESIAS PERTINERE; nec tamen IRREFORMABILE esse judicium, nisi Ecclesiæ consensus accesserit.*

Interim illud efficere Isidori Decretales, & quæ easdem insectæ sunt in multis indiscretæ Canonum Collectiones, ut quem-

quemadmodum hæc in regimen Ecclesiæ quondam *Monarchiæ* speciem inducere conatæ sunt, vigore cujus omnia graviora negotia primæ Sedi reservarentur, ita & omnes causas fidei in hunc censum referrent, earumque cognitionem ab officio & potestate Episcoporum excluderent, Hoc certè in Consilio Remensi anni 1148, fecerunt & contra Divum Bernardum malè utique sustinuerunt S. R. E. Cardinales, idèmq; uti paulò antè vidimus, nonnulli sibi etiamnum persuadent, haud dubiè ex præconceptu illo statûs Monarchici, Quod de Jansenii negotio anno 1653, in Gallia ab Episcopis actum memorat Italus pag. 122, illi opponimus huic derogantia Cleri Gallicani Acta anni 1660., de quibus breviter Theologus à Palude in *Floribus sparsis Cap. IV. §. I.*, pluribus Jo Gerbais de *Causis Majoribus* pag. 104 seqq.

Dixit Joannes à Calore in Apologia Febr. *Art. III n. 10.* Episcopos acceptantes constitutionem summi Pontificis, etiam in materia fidei, id facere debere cum deliberatione, maturitate & *judicio*. Ergo, inquit D. Kauffmans in Præfat. secundæ edit. sui Apologetici pag. 8, ad singulos Episcopos pertinet auctoritas examinandi, an Constitutio *Unigenitus* sit pura à labe erroris! Respondeo: pertinet utique hoc examen ad quemlibet Episcoporum ante Ecclesiæ acceptationem; quid enim est acceptatio sine consensu, quid consensus sine deliberatione, quid deliberatio sine examine, eorum scilicet, qui in Ecclesia sunt iudices fidei. Post hanc acceptationem ab Universalitate factam, non superest paucis singulis nisi cæca submitissio.

§. II.

De Causis Episcoporum, & eorum depositione.

Canones veros, qui Episcoporum Causas Provincialibus Consiliis transcribunt, & Canones falsos, qui easdem vicissim summo Pontifici reservant, retulit Febronius *Cap. IV.*

§. 8. Genuini hanc in rem Canones sunt Nicæni, Antiocheni, Sardicenses &c. quibus tota Ecclesiæ disciplina ante receptas Ilidori Epistolas responderet. Sic quamvis ante tempora Concilii Nicæni nulla lex positiva occurrat, qua Episcoporum, sed ne Clericorum quidem, judicandorum ratio præscripta sit, certissimum tamen est, judiciorum Ecclesiasticorum potestatem jamtum fuisse penes Episcopos, atque adeo, si qui fortè superioris illius ordinis prævaricati sint, eos à Collegis suis (quippe à Spiritu Sancto ad regendam Ecclesiam Dei positis) pro sceleris gravitate fuisse condemnatos. Hanc consuetudinem, jam ante Concilium Nicænum in universa Ecclesia receptam demonstrant exempla ex omnibus partibus Ecclesiæ. Sic Novatianus Antipapa Romæ primùm, tum in Conciliis quoque Italico & Africano damnatus est: Paulus Samosatenus Antiochenus Episcopus in Concilio dejectus, & in ejus locum Dominus suffectus est: Privatus in Labesitana Synodo, Felicissimus Africæ alii schismatici in Carthaginensi summoti sunt: Basilides & Martialis proscripti apud Hispanias.

Hanc disciplinam post Concilium Nicænum Ecclesia Occidentalis (ut de Orientali jam nihil memorem) exactè tenuit. Sic refert Sulpitius Severus *Lib. II. Historiæ Sacræ* & S. Athanasius *Epist. ad Monachos de Hist. Arian. n. 76.* Paulinum Trevirensem anno 353. in Synodo Arelatensi proscriptum fuisse odiis & factione Arianorum. In hoc quidem Episcoporum judicio *formam* negotio accommodam specto, non *justitiam* judican-

dicantium, Anno 362. Saturninus Arelatensis Arianorum fautor in Concilio Parisiensi exauctoratus est: Hoc testatur Epistola Synodica Episcoporum Gallicanorum ad Episcopos Orientis apud Harduinum *Concil. Tom. I. col. 730.* Anno 385. Instantius Priscillianista in Concilio Burdigalensi *indignus Episcopatu pronuntiatus est*, ut ipsa Sulpitii verba sonant *cit. Lib. II.*, quidam hujus Concilii meminit, refert quoque *pag. 151.* audax Priscilliani facinus, *qui ne ab Episcopis audiretur, ad Principem provocavit.* Anno 534. Contumeliosus Regensis Episcopus aquiterii crimine insimulatus fuit; eumque sceleris fama pervenisset ad Joannem PP. II. scripsit is ad Cæsarium Arelatensem, misitque certos Canonum articulos (quos inter nominatim erant decimus quartus & decimus quintus Antiochenus, quos etiam Gratianus in Decretum suum inculit *Caus. IX. Quest. 3. Can. 6. & Caus. VI. Quest. 4. Can. 5.*) (juxta quos Contumeliosi causa ab Episcopis Gallicanis judicanda erat; uti & ipse reverè in Synodo à Coepiscopis exauctoratus fuit. Exstat Epistola Joannis Papæ apud Harduinum *Tom. II. col. 1155.* Anno 555. Saffaraci Episcopi Parisiensis causa in Concilio Parisiensi II., quod à Childeberto Rege convocatum erat, retractata, illiusque depositio confirmata est. Harduinus *Tom. III. col. 335.* Circa eundem annum incerti loci Concilium in minore Britannia celebratum fuit, in quo Maclivus Venetensis Episcopus excommunicatus est. Vid. Gregor. Turonen. *Hist. Franc. Lib. IV. Cap. 4.* Anno 567. Salonius Ebredunensis & Sagittarius Vapingensis in Concilio Lugdunensi dejecti sunt, teste eodem Gregorio Turonensi, qui rem totam narrat *Lib. V. Cap. 21.* Anno 573. Promotus, qui & contra Canones, & contra Carnotensis Episcopi jura in Castro-dunensi Episcopus constitutus erat, à Concilio Parisiensi IV. suggerente Pappolo Carnotensi Antistite, eà Sede pulsus est, intentatà etiam ex-

communicationis pœnâ, nisi obsequeretur. Harduin. *Tom. III. col. 403.*

Anno 577. Prætexatum Archiep. Rothomagensis in Parisiensi Synodo à Rege Chilperico plurimis iisque infandis criminibus accusatum, Regis odio falsisque testibus oppressum, inuò & circumventum, acque ad falsam confessionem coacte inductum, à sede sua in exilium pulsum memorat Turonensis *Lib. VI. Cap. 19.* Quo quidem in negotio iterum non tam iudicii æquitas, quam ejus forma spectanda venit. Anno 590. Zygidius Remensis Archiep. crimine majestatis reus exauctoratus est in Concilio Metensi, quod Childeberti Regis imperio convocatur, historiam facti referente eodem Turonensi *Lib. X. Cap. 19.* Anno 603. Desiderius Episcopus Viennensis in Cabilonensi Concilio dejectus est, Domnolus in ejus locum subrogatus; Desiderius verò in insulam quandam exilio detruditur. *Fredegarius Chron. Cap. 24. Collect. Duchesne Tom. II. pag. 747.* Anno 650 in Synodo Cabilonensi contra Agapnum & Bobonem Dinienis urbis Episcopos ipsa sententia depositiones, cujus forma Canone XX. ejusdem Synodi exprimitur, apud Harduinum *Tom. III. col. 951.* Anno 684. vel 685 in Concilio, quod in villa quadam Regia à Theodorico & Ebronio congregatum est, plures Episcopi, nominatim Dido Cabilonensis, dejecti sunt. Idem eod. *Tom. III. col. 1757.* Sub regno Ludovici pii tres Episcopos, nempe Anselmum Mediolanensem, Wolvodum Cremonensem, & Theodulphum Aurelianensem, majestatis reos in Aquisgranensi Conventu dejectos narrat Theganus *de Gestis Ludovici pii Cap. 22.* Idem Auctor *Cap. 37.* fidem facit, Jesse Ambianensem Episcopum apud Noviomagum castrum *justo iudicio Episcoporum depositum esse.* Anno 835. Ebbo Archiepiscopus Remensis in Concilio apud Theodonis-villam, eò quòd Lotharii partes contra Lu-

dovicum patrem secutus esset, ab omnibus Episcopis canonicè exactoratus est. Gallia Christiana *Tom. IX. col. 36.* Circa idem tempus Aldricus Conomanensis in Concilio Provinciae iudicatus, imò, appellato licet Romano Pontifice, fuit à suâ Sede ejectus, uti colligere est ex Epistolâ Gregorii IV. ad Episcopos per universas Provincias constitutos, apud Harduinum *Tom. IV. col. 1269.*

Rothadus Suessionensis anno 862. primò accusatus in Concilio Sylvanectensi, dubium an & iudicatus: in Concilio verò Suessionensi, quod paulò post congregatum est, certissimè dejectus fuit, aliúsque, quanquam Apostolica Sedes appellata esset, in ejus locum substitutus. *Annales Bertiniani ad annum 862. in Collectione Duchesne Tom. III. pag. 214.* Expositulavit Rothadus, quòd appellatione non obitante sua Sedes alteri credita esset. Excanduit Nicolaus I. Papa, non quòd Rothadus in Provinciae Synodo iudicatus esset, sed, quòd nullà habita ratio privilegii Sedis Apostolicæ, contenti in Synodi Sardicensis Canone IV. Verùm in æstu concertationis ultrà progressus fuit Nicolaus, ex falsis Decretalibus probare nifus, quòd etiamsi Apostolica Sedes appellata non esset, Rothadus tamen *sine Pontificis consensu* iudicari non debuisset. Vide Epistolam Nicolai in Hincmari *Opp. Tom. II. col. 626.* Verùm id Provincialis Synodus Pontifici minimè concessit; uti intelligimus ex Epistolâ, quam de Rothadi negotio ad Nicolaum scripsit Hincmarus ejusdem Synodi Præses apud Baronium *Tom. X. ad annum 865. n. 35.* In ea valdè civiliter ait Archiepiscopus: *Abstine à nobis, ut privilegium primæ & summæ Sedis sanctæ Romanæ Ecclesiæ Pontificis sic pro parvo pendamus, ut controversias & jurgia, tam superioris, quàm etiam inferioris ordinis, quæ Nicæni & cæteri sacrorum Conciliorum Canones, & Innocentii atque aliorum Romanæ Sedis Pontificum decreta, in Synodis*

nodis Provincialibus à Metropolitanis præcipiunt terminari, ad vestram summam auctoritatem fatigandam ducamus. Quinimò ipse Nicolaus I. in Epistola ad Salomonem Brittonum Regem Conciliorum auctoritatem in iudicandis deponendisque Episcopis agnoscit non modò, sed & asserit quoque, prolato eam in rem testimonio decèssorum suorum; Leonis IV. & Benedicti III., quibus quidem ita concinit: *Quorum vestigia & Ego quoque secutus eandem censui, imò & censeo, nec ullam posse Episcopos sui honoris sustinere jacturam, quos non constat fuisse à duodecim Episcopis, presente, primamque sententiam Metropolitanano Episcopo obtinente, cum examinarentur, auditos.* Epistolam post alios edidit Harduinus *Tom. V. col. 347.*

Hadrianus II. fæctarum Decretalium disciplinam non minus cupitè amplexus est, quàm id, datà opportunitate, fecerat ejus antecessor Nicolaus: neque per eum sterit, quominus Galli eandem acceptarent, cum de Hincmari Landunensis causà ageretur. Verùm quo plus institit Hadrianus, eò magis oblitère Galli. In actis Concilii Duziacensis anno 871, celebrati hujus negotii series fusiùs describitur. Dedit quidem Hadrianus eà de re paulò acriores litteras ad Carolum Imperatorem, & ad Episcopos illos qui Concilio adfuerant; sed utrisque solidè & ex principiis antiquorum & verorum canonum responderunt, tum Imperator, tum Episcopi ipsi: illius Epistola responsoria prostat in Hincmari *Opp. Tom. II. pag. 701.* horum in Collectione Conciliorum Harduini *Tom. V. col. 1217.*, sed non integra; totam edidit Gerbasius *de Causis majoribus in Appendice pag. 25. seqq.*

Joannes VIII. Hadriani II. successor, fretus jure illo miserabili, quod effictæ nuper Epistolæ Sedi Apostolicæ tribuere videbantur, multa contra antiquos mores tentavit. Etenim non Episcopos modò ex Galliâ citavit Romam, sed & Presby-

teros quoque. Si forte rei habebantur. Vide ejus Epistolas 70. 145. & 288. Tandem autem sic crevit Romana licentia, ut Carolus Calvus Ecclesiam suæ jura tuam cupiens, scribendum duxerit ad Joannem VIII, ne ultra in negotio Ecclesiasticorum judiciorum ingovaret. Exstat egregia hæc Epistola Hincmari *Opp. Tom. II. pag. 768.* In eâ Imperator solemnem judiciorum Ecclesiasticorum formam, siue quæ Episcopos spectaret, siue quæ Presbyteros, refert, firmatque simul, adductis canonibus Nicanis, Sardicensibus, Antiochenis, Chalcedonensibus, Africanis; Epistolis item Innocentii, Leonis, Gregorii, aliorumque Romanorum Pontificum. Est hæc Epistola velut sollemnis quædam professio contra jus illud novum, quod Romani Pontifices, ejus ætatis fictarum Epistolarum beneficio inducere, quoque præsentem suam Monarchiam solidare conabantur. Super sunt etiam monumenta plura, generose obsequentis, cum Episcoporum, tum verò maxime Archiepiscoporum, præsertim Gallicanorum; quos quidem inter si primas olim tulit Hincmarus Remensis in causa Laudunensis Episcopi, secunda certe Richerio Senonensi deneganda non sunt, qui in causâ Goffridi Carnotensis, in difficilibus quidem temporibus, non minus tamen fortiter, antiqua Metropolitanorum, Synodorumque jura vilius est propugnare. Vid. Fleury *Hist. Eccles. Tom. XII. Lib. 64. c. 3.* Longueval *Hist. de l'Eglise Gallicane Tom. VIII. pag. 31. seqq.*

Ponamus modò in facie gravissimorum horum monumentorum tenuia argumenta Itali nostri. Sic autem ille *pag. 140.*
 „ Jurisdictio in Romana Sede non fuit ullatenus immutata,
 „ sed solum illius usus. Modò illa magis, modòque minus
 „ suam explicuit potestatem; juxta nempe temporum, loco-
 „ rum, personarum, aliarumque circumstantiarum indigentias.
 „ Si res tecus se haberent, Ecclesia non tacuisset; Episcopi in
 „ Con-

„ Conciliis Oecumenicis post duodecim sæcula celebratis aciem
 „ clamoribus impleverunt; & vi, sine amore, jugum excussif-
 „ sent: & calamum vocemque impendissent; & omni meliori
 „ modo sua jura vindicassent. Imperatores, Reges, Princi-
 „ pes brachio suo in Conciliis oecumenicis, & extra operati
 „ fuissent, ut tam solemnibus, tam gravis Pontificia deprædatio
 „ cessaret, rursusque juribus restitutis, sua singuli possiderent.
 „ Verumtamen cum Ecclesia universa contra præensas usur-
 „ pationes non reclamaverit, sed disciplinam hanc & retinet,
 „ & obsecundat, seditionis & temeritatis notam non fugit,
 „ qui ecclesiasticam hanc disciplinam condemnat, vel diris de-
 „ voverit. Non negamus identidem insurrexisse adversus Roma-
 „ nam Sedem aliquem Episcopum, vel Metropolitanum, aut
 „ Prælatum, qui non dubitarunt de jurisdictione contendere;
 „ sed nunquam Primatum Pontificis evellere aut deprimeret
 „ valuerunt. Hæc ille generatim de judiciis causarum Epi-
 „ scopatum, & cæteris juribus, vigorem Canonum Spiritu
 „ Dei conditorum ordinis Episcoporum, cum exclusione cu-
 „ juscumque alterius, priorum.

Verum neque hoc neque aliud in loco agitur aut de evel-
 lendo, aut de deprimentis *Primatu* Pontificis; sed de inspi-
 ciendis & regendis *ejus finibus*, prout hi in generalibus Con-
 ciliis, atque aliis sacris canonibus, ab universali Ecclesia agni-
 tis, pro singulis sacri regiminis partibus positi fuerunt. His
 terminis probe cognitis, non erit arduum concludere ad for-
 mam & ad statum universi. Verum est, quod *Yalus* asserit,
 Romam modò magis, modò minus suam potestatem explicuisse;
 sed non debuisset eam extendere ultra vel contra præscriptum
 canonum; hoc faciendo injustè egit & incompetenter. Hinc
 marus Archiep., dum in prælaudata epistola, quam pro Ca-
 rolo Imp. ad Joannem PP. VIII. composuit (quæ est inter Hinc-
 marianas

marianas XLVII.) celebrem illum locum Leonis M. n. 27. refert: „Manet ergò Petri privilegium, ubicunque fertur ex „ ipsius æquitate iudicium,“ rectè à contrario concludit: *Hinc certà consideratione datur intelligi, quia in iudicando non est Petri privilegium, ubi non ex ipsius fertur æquitate iudicium.* Reclamavit certè Ecclesia aduersùs hos excessus potestatis per tot ora virorum Sanctorum, per Patres in Conciliis, præsertim in Viennensi, Pisano, Constantiensi, Basileensi, quin & in Tridentino congregatos. Equidem illi non penitus excusserunt iugum; ne malum (quod per Alpes paulatim & successivè transit, non impetu perripit) pejus fieret, & schisma causaretur. Sed nec obmutuerunt Principes sæculares & nationes; De obloquutione Caroli Crassi Imp. jam diximus; Gallicæ Nationis sententias & instituta, Pontificum potestatem inde à sæculis moderantia, paucil ignorant: quid eundem in sensum à novissimo solum decennio plurimis in regnis ac provinciis catholicis actum fuerit, & adhucdum agatur (necdum enim hujus rei bonæ finis) omnibus notum est. Non hic loquar de Populis, qui excedente Romanorum imperio fatigati, illud penitus abjecerunt. Hæc, ut alia non repetam, sufficiunt ad declarandum Ecclesiæ & Nationum dissensum, & constans votum pro regimine SS. Canonibus conformi.

§. III.

De Translatione Episcoporum.

Quamvis SS. Canones Episcoporum Translationes severe inhibuerint, iidem tamen canones certis casibus eas non licere tantum, sed & utiles esse agnoverunt. Etenim Concilium Nicænum *Can. XV.* non quasvis translationes vetat, sed eas tantum, quæ sunt præter regulam. Quare & Concilium Chalcedonense *Can. XX.* legem de translationibus ita temperat:

exceptis

exceptis illis (sc. Episcopis) qui proprias amittentes Provincias, ex necessitate ad aliam Ecclesiam transferunt. Si autem quaeratur, penes quem sit, fueritve olim ipsa transferendi potestas, dicemus, cognitum imprimis esse, quod omnia Ecclesiastica negotia per SS. canones Synodis Provincialibus tribuantur. Dein, quod ad translationes in specie attinet, de his canon XVIII. Antiochenus sic statuit: Si quis Episcopus ordinatus ad Parochiam minimè, cui est electus, accesserit, non suo vitio, sed quoddam eum aut populus vitet, aut propter aliam causam, non tamen ejus vitio perpetrata: hic & honoris sit & ministerii particeps, dummodo vivil molestus Ecclesiae rebus existat, ubi ministrare cognoscitur. Quem etiam observare conveniet, quidquid Synodus perfectu Provinciae, quod visum fuerit, judicando decreverit. Hæc Ilidorus Mercator in conficta Epistola Pelagii PP. II. ad Benignum Archiep. apud Harduinum Tom. III. col. 409. de Episcoporum Translationibus ritè intelligit. Itaque Canonem totam Synodi Provincialis judicio componi jubet. Eadem mens fuit Ecclesiae Africanæ, expressa in Concilio Carthagenensi IV. Cap. 27.

Quod jam ad usum & exercitium hujus juris Synodalis, per SS. canones recogniti, attinet, refert Eusebius talium Translationum exempla duo, primum *Lib. VI. Cap. 11.* Alexandri ab Ecclesia Cappadociae, cui præerat, ad Hierosolymitanam: alterum *Lib. VII. Cap. 32.* Anatolii ab Cæsariensi Sede ad Laodicensem. Utriusque translatio Cleri populorumque votis perfecta est. Socrates *Hist. Eccles. Lib. VII. Cap. 36.* recenset reprobâtque eorum factum, qui Proclo obstiterant, quominus ad Ecclesiam Constantinopolitanam transferretur: reprobat inquam, tum adducto in medium canone Antiocheno, jam antè laudato, tum allatis tredecim exemplis Translationum usurpatarum à viris etiam sanctissimis. Porro in tre-

decim illis exemplis unica est solum Translatio, quæ Episcopi Romani *jussu* præ se ferat, scilicet Perigenis, qui à Patrensi Ecclesia transit ad Metropolim Corinthi. Quamquam jubere hanc potuit Romanus Pontifex jure Patriarchico; *Patra* enim & *Corinthus*, ambæ civitates Illyrici, Romano Patriarchatu erant obnoxia. Reliquæ verò duodecim, vel à Synodis, vel certè à Primatibus, seu Patriarchis imperatæ fuerunt. Alia Translationum, sine auctoritate Romani Præsulis, in Oriente factarum exempla refert Theodoretus *Hist. Eccles. Lib. V. Cap. 4. & 8.* Sed neque aliam fuisse disciplinam Ecclesiæ Occidentalis probat Concilii Toletani XVI, anno 693. celebrati *Canon. XII., & Capitularia Regum Francorum Lib. I. Cap. 137.*

Interim certis argumentis apparet, jam sub Carolo Calvo Romanos Pontifices se se Translationi Episcoporum immiscuisse. Anno 876. Frotarius, postquam Ecclesiam Burdigalensem, quam pluribus annis rexerat, ob frequentes infidelium barbarorumque incursiones deserere cogebatur, favore Caroli Calvi Regis & Imp. ad Bituricensem transit. Pro perficiendâ hæc translatione Frotarius in Synodo Pontigonensi ejusdem anni consensum Gallicanorum Præsulum obtinere studet; sed huic petitioni unanimitas Episcoporum *nullatenus acquievit*, inquit Aimonii Continuator *Lib. V. Cap. 33.* Quare ad Apostolicam Sedem se convertens, hanc gratiam à Joanne VIII. obtinuit. Vide hujus Pontificis hæc de re Epistolas apud Harduinum *Tom. VI. col. 10. & Duchesne Tom. III. pag. 869.* Verùm de hac Translatione, quamvis gravibus rationibus suffultâ, acriter adhuc disputatum fuit in Synodo Tricastinâ an. 878 teste Continuatore Aimonii *Lib. VIII.* Hoc futurum prævidens Papa Frotarium (qui forsân censuram vel depositionem metuebatur) monuit, ut instructus ad Synodum veniret, *ut cum de mutatione contra canones sedium . . . impetitus fueris . . .*
illæsus

illæsus evadere valeas, inquit ad eum Pontifex Epist. X. apud Harduinum *cit. Tom. VI. col. 200.* Consule de hoc negotio Galliam Christianam *Tom. II. col. 31. nov. edit.*

Hincmarus in Epistolâ suâ XLV. *Opp. Tom. II. pag. 744.* occasione translationis Actardi Ep. Nannætenſis circa idem tempus ad Metropolim Turonensem factæ, de hoc argumento fusè & præclare differens, indeterminatâ elocutione refert, easdem *Synodali dispositione, vel Apostolica Sedis consensione* fieri. Ex quo indefinito sermone colligi potest, vagantem tum fuisse Translationum disciplinam, ita, ut eæ *vel fierent Synodali dispositione* juxta jus antiquam, *vel celebrarentur consensione Sedis Apostolicæ* juxta jus novum, per Decretales Isidori non ita primum in Galliam, ipso Hincmaro teste, introductum.

Prævaluit abinde adeo falsarum Decretalium auctoritas, ut in Galliis Episcoporum Translationes quidem perficerentur auctoritate Sedis Apostolicæ, sed ita, ut præquirentur Cleri plebisque vota, nec non Metropolitanorum consensus. Hunc morem confirmat Ivonis Carnotensis *Epistola 146.* Igitur quando Sæculo XII. Innocentius III. in *Cap. 1. X. de Translat. Episcop.* Translationes *jure divino* Sedi Apostolicæ reservatas, contra apertam continuamque antiquitatis disciplinam, asserit, novo juri innititur, quod nihil minus quàm divinum est.

In hanc Innocentii Decretalem sequentia observat ill. de *Marca de Concordiâ Sacerdotii & Imperii. Lib. VII. Cap. 26. n. 8.* „ Emerſit effatum Innocentii III. Papæ, quem *andacem Jurisperitum* vocat Matthæus Parisius, qui depositiones, „ cessiones & translationes Episcoporum ad solum Pontificem „ Romanum jure divino pertinere ponuntiavit. Adeo enim „ metuebat, ne Synodi Provinciales sua jura repeterent, ut „ subsidium audaciæ à meru petens, inauditam ante hoc sæ-

„ culum, & à veterum moribus alienam sententiam protulerit;
 „ cui præterea stabilendæ multum operæ posuit, argumento
 „ utens à posteris prorsus abjecto: Ait enim res spirituales fa-
 „ cilius institui quàm dissolvi; cum tamen humanæ facilius
 „ dilabantur, quàm ædificari aut formari possint. Unde pa-
 „ ret, vinculum spirituale carnali fortius esse. Cum autem
 „ Dens sibi reservaverit dissolutionem conjugii carnalis inter
 „ hominem & feminam, planum esse eum sibi reservasse
 „ etiam dissolutionem conjugii spiritualis, quod intercedit in-
 „ ter Episcopam & Ecclesiam. Unde concludit, solum Pon-
 „ tificem Romanum, qui est Vicarius Jesu Christi, posse de-
 „ cernere translationes & depositiones Episcoporum, idque
 „ autoritate divina. Sed argumentum illud nimis probat.
 „ Nam hic potius sequeretur, nullo casu Papam posse dissol-
 „ vere conjugium spirituale; cum ipse, quamvis Christi Vi-
 „ carius, nullo casu possit dissolvere vinculum conjugii carnalis.
 „ Melius dicam, argumentum illud nihil concludit; quoniam
 „ unio Episcopi & Ecclesiæ conjugium tantum est per meta-
 „ phoram; & ideo, si summo jure agamus, comparari non po-
 „ test cum verò conjugio. Certum quidem est, Athanasium &
 „ alios veteres ordinationem sive intitulationem Episcopi in
 „ quâpiam Ecclesiâ comparasse cum conjugio; sed id ab iis
 „ scriptum est per translationem, ut ostenderent, quàm arcto
 „ vinculo Ecclesiæ ihu suæ esse adstrictus.

§. IV.

De Coadjutoribus cum futura successione.

„ Coadjutores olim assumebant Episcopi, nulla spæ data
 „ futuræ successionis: ita enim cautum erat canonibus, signan-
 „ ter canone XXIII. Antiocheno, ne Episcopus successorem sibi
 „ constitueret. Hunc usum, ut ubique hæc & apud Gallos vi-
 „ guisse,

gnisse, vel unus probat Canon XXX. Concilii Atraciani anno. 441. celebrati, qui sic habet: *Post omnia occurrit de imbecillitate, & fragilitate humana, ut si quis Episcopus in infirmitate debilitatè, aut aliquam & hebetudinem sensus inciderit, aut officium oris amiserit, ea, quæ non nisi per Episcopos geruntur, non sub præsentia sua per presbyteros agere permittat, sed Episcopum evocet, cui, quod in Ecclesia agendum fuerit, imponat.* Hæc ita in regula & ex generalitate canonum. Interim non, sunt rari casus, quibus ob Ecclesiarum necessitatem vel utilitatem in canone dispensatum fuit.

Sic jam ante Concilium Antiochenum Narcissus Hierosolymitarum Episcopus, centesimam & amplius annum agens Alexandrum Coadjutorem sibi assumpsit, consentientibus vicinarum Ecclesiarum Episcopis. Eusebius *Hist. Eccles. Lib. VI. Cap. 11.* Post dictam Synodum Valerius Hipponensis Episcopus senio & morbis confectus, obtenta dispensatione ab Episcopo Carthaginensi, totius Africae Primato, S. Augustinum Coadjutorem sibi assumpsit, & Hipponensem ordinari curavit Episcopum, qui una secum Ecclesiam regeret. Possidius *in Vita S. Augustini Cap. VIII.* S. Sacerdos, Lugdunensis Episcopus, S. Nicetium nepotem suum Coadjutorem à Childberto Rege obtinuit, teste Gregorio Turonensi *in Vitis Patrum Cap. VIII.* Adde Galliam Christianam *Tom. IV. col. 33. seqq.* Alia ejus disciplinæ exempla ex sæculo VIII. occurrunt, imprimis in Historia Miraculorum S. Wolframni Episcopi Senonensis circa annum 720. apud Mabillonium *Sec. III. P. I. ad Benedict. pag. 372.* ubi: „ Visum est Pontifici Malgerio præfata Metropolis, quod & omni Clero plebique non mediocriter placuit, ut eundem Gradatum abbatem sibi substitueret, & vicarium sub se benedictionis insigniret episcopali, ut res, quibus se minus sufficere perpendebat, ille sua vice supple-

„ ret. Cùm verò dies desiderata instaret, ut super hoc nego-
 „ tio Principi suggestio fieri deberet &c. „ Similiter in Vita
 S. Boniti Episcopi Arvernensis circa annum 709. apud Ma-
 billon. l. cit. pag. 90. nempe: „ Qui non post multum lan-
 „ guore correptus ad extremum est usque deductus, cernens
 „ que suæ migrationis imminere diem, divino afflatus spiritu,
 „ accepto consilio, sibi Ecclesiâ concordante, virum Dei sibi
 „ met successorem, suasque Sedis dignissimum judicat Sacer-
 „ dotem. „ Atque ita per plura sæcula Episcopis adjutores
 constituebantur in casu necessitatis, & in Ecclesiæ commodum,
 cum assensu & auctoritate eorum, qui ad electionem concur-
 rebant, maximè ad ejus desiderium, qui adjutorio indigebat
 alterius, nullâ tamen Romani Pontificis dispensatione inter-
 veniente.

Qui adversus regulam, id est, contra canones, sibi suc-
 cessores in Episcopatu dare tentabant, eos coercerat Romanus
 Pontifex ut primarius ecclesiasticorum Canonum Vindex, Con-
 sultuerat annò 743. Zachariam Papam Bonifacius Episcopus de
 variis capitibus, ac nominatim de successore sibi ante obitum
 designando; ad hoc postremum sic respondit Pontifex apud
 Harduinum Tom. III. col. 1882. *De hoc autem, quod tibi
 successorem constitui velle dixisti, ut te vivente in loco tuo eligatur
 Episcopus, hoc nullâ ratione concedi patimur; quia contra
 omnem ecclesiasticam regulam vel instituta Patrum esse monstra-
 tur. Sed volumus, ut tibi ministret, & sit in Evangelio Christi
 adjutor, dicente Apostolo . . . Sin autem & eundem divina vo-
 luerit elementia post tui diem transitus superesse, si eum aptum
 esse cognoveris, & in tuâ fuerit voluntate definitum, eâ horâ,
 quâ te de presenti sæculo migraturum cognoveris, presentibus
 cunctis tibi successorem designa, ut huc veniat ordinandus. Hoc
 nulli alii concedi patimur, quod tibi, charitate cogente, largiri
 censui.*

sensuimus. Sic Romani Pontifices canones, pro officii sui exigentiâ, non exequi modo, sed etiam (annuente forsân Ecclesiâ) interpretari, imò & in eis quoque dispensare aggressi, Coadjutores ipsi, ægrè quidem initio, dederunt, cum spe aliquâ successionis: tum verò aliquantò faciliùs: tandèmq; unis sibi jus fecerunt dandorum Coadjutorum. Hoc expressiùs fecit Bonifacius VIII. in Sexto Decretalium Lib. III. Tit. 5. Cap. unico, ubi *Pastoralis*, inquit, *officii debitum exequentes, declaramus atque statuimus, Coadjutorum Episcoporum & superiorum Prælatorum dationem intelligendam esse de Causis Majoribus, & referendam ad Sedem Apostolicam, ac ob ea (NB. consuetudine non obstantè contrariâ) tantummodo postulandam.* Equidem Bonifacius non hujus doctrinæ *de Causis Majoribus* inventor est: jam diu ante eum in Sede Romana audita, defensa & propagata erat, sed quia forsân *in hypothesi* applicatio in dubium est vocata, hoc ea edictò corroboranda & declaranda fuit. Quamquam autem Bonifacius hîc præmiserit thesin novam, quòd etiam Coadjutoris *sine successione* (de quo Capitulum hoc loquitur) datio esset de reservatis Papæ; tamen non ausus est eandem præscribere pro usu & praxi; sed cessit observantiæ inveteratæ, ut regulariter ejusmodi Coadjutor dari posset & accipi absque præscitu Papæ, adjiciens nihilominùs, hanc assumptionem fieri *authoritate Apostolica* per illos, ad quos pertinet.

§. V.

De creatione novarum Sedium Episcopaliùm, Metropolium Primatum &c.

Si divisio & designatio diocesum, erectio Metropolium &c. ex eo capite, jarèque divino, esset reservata summo Pontif-

Pontifici, quia, ut ait Vjator Italus pag. 140. ei, tanquam immediatam jurisdictionem in univrsam Ecclesiam exercenti, Metropolitanis ipsi omnesque Synodi subduntur: quâ ratione Patres Concilii Nicæni *can. VI.* tractantes de limitibus & administratione dicecesium Ægypti & Orientis atque aliarum, ad stabiliendum earum jura & auctoritatem, non recurrerunt ad Sedis Apostolicæ prærogativas in jure divino fundatas, sed ad consuetudinem & observantiam? *ANTIQUA*, inquit, *CONSUETUDO servetur per Ægyptum &c. Similiter & apud Antiochiam, cæterisque Provincias, suis privilegia servantur Ecclesiis.* Quare Patres Concilii generalis Constantinopolitani *Can. II.* renovantes observantiam ejusdem divisionis territoriorum, non adduxerunt in illius favorem & firmitatem nisi canones Ecclesiæ? *JUXTA CANONES Alexandrinus Antistes, que sunt in Ægypto regat solummodò, & Orientis Episcopi Orientem tantum gybernent &c.* Si à solo Papa dependeret designatio & paritio Ecclesiasticarum Provinciarum, aut si ea esset prærogativa Romano Primatui propria, quâ conscientia ordinassent in eodem Concilio eodemque canone secundo centum illi & quinquaginta Patres, quòd *Constantinopolitanus Episcopus habeat honoris primatum post Romanum?* Quo jure Patres Concilii Chalcedonensis *Canone XXVIII.* confirmarunt hanc præminentiam, hoc privilegium, Archiepiscopi Constantinopolitani, eum declarando Patriarcham & Exarchum duarum vastissimarum dicecesium Asiæ & Ponti, non obstante, quòd Legati S. Leonis Papæ huic Constantinopolitanæ Primatiæ se fortiter opponerent. Nòrunt insuper omnes, qualiter illius Sedis Archiepiscopi (inter quos multi fuere sanctitate conspiciui, scil. Euphemius, Macedonius, Mena, Eutichius, Ignatius &c.) sine interruptione perseveraverint in usu & exercitio Primatiæ, suæ Sedi à Concilio attributæ, nequidquam impedientibus

dientibus continuis Romanorum adversus laudatum canonem Chalcedonensem vigesimum octavum reclamationibus, Inde etiam dignoscitur, quod in hac, sicut in aliis materiis disciplinae judicium Ecclesiae & consensus Corporis Episcoporum majus semper robur habuerit, quam solius voluntas Capituli; & quod universalis Ecclesiae atque Episcoporum consensus, sive tacitus sive expressus, illud ipsum sit, quod dat vim & efficaciam legibus seu institutis disciplinariis & æconomicis Ecclesiae, non verò unum summi Pontificis arbitrium; quòdque ab illo suam originem trahat divisio & distributio Diocesium, nec non ecclesiasticarum Provinciarum. Hoc non ignoravit falsarum Decretalium auctor Isidorus, cum *Can. 2. Dist. XCIX.* sub assumpto Aniceti nomine scriberet: „ Nulli Archiepiscopi Primates vocentur, nisi illi, qui primas tenent civitates, quarum Episcopos *Apostoli & successores Apostolorum* regulariter Patriarchas & Primates esse constituerunt. „

Atque hæc, uti quidem arbitror, sufficiunt ad demonstrandum, quod Episcopi à Causis, quas *Majores* vocare Romanis placuit, non solum non excludantur, sed ex contrario potiore in eis partem habeant, atque inde ab origine Ecclesiae habuerint; quod proinde summo Pontifici in his, sicut in aliis (Primatu semper salvo) jure divino nihil singulare comperat; sed ne humano quidem, nisi in quantum id Ecclesiae visum fuit; quippe quæ omnibus his disciplinae institutis suam dat esse & perdurare,

§. VI.

De Causis Majoribus universim.

Quæ à Febronio de singulis Causis Majoribus, & adversus prætensas earundem reservationes toto Capite IV. tra-

dita & probata sunt, ea Italus à pag. 130. usque 143. per media generalia diluere, & per hoc salutis sui Systematis confutere conatus est. Nos ejus argumenta hic fideliter exponemus & ponderabimus. Et pro

Primo quidem ac principali fundamento suo ponit verba Benedicti PP. XIV. in suo Tractatu de Synodo Lib. I. Cap. 4. ubi, *Quoad potestatem jurisdictionis, ait, quæ jus adfert beneficia conferendi, causas audiendi, & censuras ferendi, ac cætera præstandi, quæ ad subjecti gregis regimen sunt necessaria; quæstio est, inter Tridentinos Patres summâ contentione jam diu agitata, nec desinita, de quâ Card. Pallavicinus Hist. Concil. Trid. Lib. 18. Cap. 14. & Lib. 21. Cap. 11. & 13., an Episcopi illam accipiant immediatè à Christo, an potius à summo Pontifice. Licet autem eorum opinio, qui etiam hanc potestatem immediatè à Christo oriri propugnant, validis fulciatur argumentis; nihilominus tamen, & rationi & auctoritati conformior videtur sententia opposita. Ratio siquidem MONARCHICI Regiminis, quod Christus in suâ Ecclesiâ constituit, videtur exposcere, ut totius Ecclesiæ jurisdictionis fons & origo resideat in ejusdem visibili Capite, qui est Romanus Pontifex, atque ab eo profluat in cætera membra &c.* Huic fundamento sequentia Italus superædificat.

II. „ Non vertitur unquam quæstio de potestate Primæ
 „ Sedis, quæ *summa* & sui simillima semper est, sed de va-
 „ riatò ejus per tot atatum, tot locorum, negotiorumque
 „ varietates *exercitio* atque *usu*. Hæc certissima norma est con-
 „ ciliandæ antiquæ disciplinæ cum novâ. Huic summoperè
 „ concordia studendum est, si Ecclesiæ incolumitati, si Apo-
 „ stolicae Sedis amplitudini prospectum volumus. Itaque

III. „ In sacrae potestatis atque autoritatis *exercitio* varia-
 „ tum alternatumque fuit, non in *potestate*, sive in confirma-
 „ tionibus, sive in concessionibus, sive in translationibus
 „ Episcoporum.

IV.

IV. „ Premit se nonnunquam potestas Papæ, nec erum-
 „ pit, nisi quasi obstetricante charitate, vel necessitate, vel
 „ consuetudine. Rursum, ubi consuetudini succedit desuetu-
 „ do, non exolefcit potestas, cum ex re erit, rursus eruptura.

V. „ Siqua potestas quoad exercitium dicitur devoluta
 „ à Conciliis ad summum Pontificem, non per hoc significa-
 „ tur, ab illis ei collatam esse; quia multa devolvuntur ab
 „ inferioribus ad superiores, absque quod ea ab illis his con-
 „ terantur; nova tantum *materia* exhibetur, non nova *ju-
 „ risdictio* assignatur.

VI. „ Germanorum Theologorum est, disciplina per
 „ varia tempora discrepantias adnotare, priscos usus, priscos
 „ Synodis approbatos, admirari, novos novissimis Synodis,
 „ Pontificumque (decretis) firmatos sequi, non ex novis ca-
 „ lumniam priscis, (sed ex priscis auctoritatem novis aucupari.

VII. „ Quidquid particulares Synodi decernebant, non
 „ ita inconcussum firmumque erat, ut quandoque posteriores
 „ Synodi non infirmarent, vel Principes ipsi infectum vellent.
 „ Contra id verò, quod Prima Sedes statuerat, inferiores
 „ Sedes insurgere haut poterant, & Principes ipsi religioni
 „ ducebant infringere.

Hæc summa Italicorum argumentorum, ipsismet adver-
 sarii nostri verbis expressa. Advertit ille & facile agnoscit,
 non eundem potestatis usum in Romanâ Sede viguisse; & si
 quis, ait pag. 138. sustineat idem exercitium semper ubique
 terrarum emicuisse, ridebunt hæretici, & tanto magis ab uni-
 tate Ecclesie & Sedis Apostolicæ alienabuntur, quanto eam
 cernent infirmioribus muniri præsidis, & toti pugnanti-
 bus antiquitati. Consulcius ergo tutiusque est, has vicissitudines
 fateri &c. Dixerat tamen pag. 137. mores Ecclesie hædernos
 firmandos, & conquiritis ab omni antiquitate præsidis com-
 munien-

minuendos esse. Videamus, an & quatenus id ejus præsent argumenta, ad asserendas favore ejusdem Sedis *ex jure divino* reservationes majorum Causarum.

ad I. Argumentum peccat tripliciter *ab absurdo*. Horum primum est, quod Brixienſis Italus cum Prospero Lambertino omnium in toto orbe Catholico existentium Episcoporum jurisdictionem ex Primatu Petri, velut ex fonte originari, immediate in ipsos diffundi asserat. De hoc *absurdo* (sic illud jure nominat Gregorius Zallwein Salſburgensis Universitatis Rector) vide Joannis à Calore Apologiam pro Febronio *Art. VII*. Alterum absurdum est, quod uterque Italus pro argumento seu principio Papalis Monarchiæ, tantos effectus producentis, ponat thema, quod vires humani intellectus transcendere rectè asseruit laudatus Magnificus Rector; cuiusque in Concilio Tridentino à pluribus Patribus summâ contentione & validis argumentis fuisse contradicendum, Pallavicinus & Lambertinus non potuerunt diffiteri. Tertium, quod Brixienſis totam suam Majorum Causarum machinam lubrico huic divini & absolutæ Monarchiæ fundamento superædificet, quo ruente, illa necessariò collabitur: ponit nempe pro fundamento, quod est in quæstione; & in quali quæstione? ut in eâ, quâ hodie luce hæ res sunt, de tam absurdis ne quæstio quidem deberet amplius moveri. Ex his reflexionibus fluit responsio

ad II. Etenim hoc argumentum non procedit nisi ex supposito præcedentis. Utique si amplitudini Sedis Apostolicæ, ex sensu modernorum Romanorum & Italarum nostrorum, prospectum volumus, oportebit supponere, quod illa *de jure* obtineat & semper obtinuerit, non ea solam, quæ præterit hodie, sed quæ unquam præterit aliàs, etiam in maxime turbidis Ecclesiæ sæculis; quodque Papæ nunquam valeat objici eum in jure petere *nimum*, quippe cui debentur
omnia,

omnia, quòdque Episcopi & quicunque alii, saltem quoad usum & exercitium, sua ab illo *precarid* obtineant. Etenim, uti dicit noster, Prima Sedes semper *summa* est & *sui simillima*, & non variavit *nisi in usu*. *Summa* utique est ex ordinatione divinâ, scilicet comparative, sed non *sola*. Sic ad Eugenium Papam S. Bernardus Lib. III. de Considerat. Cap. 4. *Erras, si ut summam, ita & solam institutam à Deo vestram Apostolicam potestatem existimas*. Sua sunt Episcopis, sua Pontifici jura propria, alia ex jure divino, alia ex humano, illa sibi semper constant, hæc mutationibus obnoxia; Ecclesiæ jura omnia perpetua sunt: quippe cui mandus nihil affricare, sed nec quidquam auferre valet.

ad III. In Episcoporum confirmationibus, depositionibus, translationibus, summam in disciplinâ omnium vulgò dictarum Causarum Majorum, variatum fuisse, non potuit negare Italus; quâ nunc occasione, quibus mediis, quibusque causis citius in uno, serius in altero puncto variatum fuerit, hætenus dictum est de singulis. Originariè & primis Ecclesiæ temporibus ad Ordinem Episcoporum ea pertinuisse vidimus; horum jura œcumenica & alia Concilia majora, non multò post redditam Ecclesiæ pacem celebrata, solum declararunt, non fundarunt & constituerunt. Quis modò tam circumscripti animi erit, ut sustineat, ex beneficio Petri talia egisse Apostolos, ex indulgentiâ Papæ Episcopos. Rectè statuit noster Brixiensis pag. 142. *nihil in hoc argumentorum genere validius, quàm aliquid ostendere à priori ET A POSTERIORI*. De argumento à priori in hac materiâ satis actum alibi; hic de argumento à posteriori; at ab hoc argumentis, sicut certum est, omnia, quæ prædiximus, inde ab Ecclesiæ primordiis non fuisse gubernata tanquam reservata summi Pontificis, ita claret, tantum abesse, ut ex illis valeat illatio fieri ad statum Ecclesiæ

clisæ monarchicum, ut contrarium potius inde reddatur ma-
 nifestum. Fuit haud dubiè Rom. Pontifex subjectum capax
 illorum jurium exercendorum, ita, ut Ecclesiâ, in eo perso-
 nam Petri honorando, post longa annorum curricula, illorum
 exercitium illi seu simpliciter, seu ad tempus, seu privativè,
 seu cumulativè cum Synodis Provincialibus, permittere po-
 tuerit, uti actu in aliquibus, non tamen in omnibus, per-
 misit; verùm neque debet neque valet eapropter sustineri,
 quasi Papa in vim sui Primatûs, & tanquam aliquid Isaac in-
 hærens, illa potuerit ab Ecclesiâ exigere, sibi que ea, utrun-
 que invito Episcoporum Collegio, vindicare, aut ex his con-
 cludere ad colorandam absurdam illam præensionem, de quâ
 supra ad I. quæ quasi basis est totius hujus negotii. Conf.
 Joan. à Calore in Apologia Febr. *Art. XII.*
 ad IV. Quis occultavit aut pressit vim Pontificiæ potesta-
 tis, quando canon IV. Nicænus jus confirmandi electiones
 Episcoporum & de earum legitimitate cognoscendi declaravit
 pertinere, non ad Papam, sed ad Metropolitanum cum suâ Sy-
 nodo? Quis, dum Concilium Antiochenum can. XV. omnes
 Episcoporum & Clericorum causas Synodo Provinciali ita
 transcripsit, ut non detur ab ejus judicio appellatio? Quis,
 quando Episcopi Africæ in causis appellationum Cælestino
 Papæ rescripserunt, se Nicænis quidem constitutionibus pari-
 turos, minimè verò RR. Pontificum eâ de re decretis? Quis,
 cum Canon Carthaginensis IV. prohibitam in regula Episco-
 porum Translationem propter Ecclesiæ utilitatem à Synodo
 Provinciæ autorizari posse declaravit? Cæterùm quando cha-
 ritas aut necessitas, quæ non habet legem, erumpit, potest
 utique Pontifex extra ordinem quod in & ex ordinariâ suâ po-
 testate non valet; hoc subinde etiam potest quilibet Episcopus;
 sed ex alio longè capite ac titulo, quàm absolutæ & monarchicæ

chieæ potestatis. De hujus extraordinariæ potestatis, in lege charitatis fundatæ usu & respectivè abusu vide ritè tractantem Thomasinum apud Just. Febronium *Cap. III. §. 2. n. 4. secundæ edit.* Verùm sic non potest dici *pressa* potestas Papæ cum non nisi *ordinaria* se se exerit; rectè verò *erumpit*, quando *extraordinariæ* locus fit: scilicet in casu urgentis necessitatis vel evidentis utilitatis.

Quid & quantum in hac materiâ valeat consuetudo, exposuit Febronius *Cap. VIII. §. 6.* Cum autem sub titulo consuetudinis infiniti latere possint, & omni ævo latuerint abusus in Ecclesiâ, sic ea contra illos reclamare nunquam desistit, nec etiamnum cessat. Vid. Febron. *Cap. VI. §. 15.* Theodorus à Palude in *Floribus sparsis ad Febr. Cap. VIII. §. 4.* Quare succedentibus libi consuetudinibus non simpliciter fidendum est, sed videndum, num fortè sub eis lateant usurpationes & abusus disciplinæ noxii.

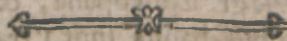
ad V. Si per *devolutionem* Italus hic intelligat casus particulares, in quibus illo, cui jus est actum ponendi, negligente aut impedito, *exercitium* ejus pro illâ vice devolvitur, plerumque ad superiorem, quandoque ad inferiorem; inveniet argumenti sui solutionem in Tomo II. Febroniano, tum in *Responsione ad Epistolam Ladislii. Lit. H.* tum in *Epistola de Subtractione Obœdientiæ §. XIV.* Si verò nomine *devolutionis* talem *juris translationem* denotare intendat, quæ veram ejus alienationem importat, certum est, quòd in hoc sensu multa ab Episcopis & particularibus Synodis ad Pontificem devoluta fuerint; verùm ad cognoscendum de horum valore & substantiâ, non sufficit inspectio sola subjecti & personæ capacis, in quam talia jura (Ex. gr. Episcopalia, & quæ pro talibus per multa secula ab omnibus habita sunt) transferuntur; sed superest, ut videatur, num hæ translationes (præsertim si non

CUM-

cumulativæ, sed *privativæ* esse prætantur) factæ fuerint de consensu eorum, quorum interest, an non repugnent bono Ecclesiæ, an sint perpetuæ vel revocabiles &c. De omnibus his consulendus Joannes à Calore *Art. XIII.*

ad VI. Est utique germanorum Theologorum & Canonistarum observare & notare mutationes disciplinæ. Hoc, si quisquam alius, diligenter præstitit Febronius. Ad eorum officium non minùs pertinet, scrutari *causas & occasiones*, quibus hæ mutationes evenerunt. Sed & in hoc studiosum se exhibuit idem Auctor toto suo Opere, præsertim *Cap. III.* Privati sanè Theologi est modernos Ecclesiæ usus *in praxi* sequi; verùm hoc non impedit, quominùs ille in scriptis suis laudet & imitetur Patres, qui in Conciliis Constantiensi, Basileensi & Tridentino pro reformatione Ecclesiæ, licèt necdum optato cum fructu, laborarunt; & quominùs cum Cardinale Lotharingo, & consentiente ei in Tridentino Patrum turba, pro viribus laboret, ut *antiqui* restituantur ac *serventur canones*, præsertim *primerum quatuor Synodorum.*

ad VII. Quàm parum firma sint, quæ Prima Sodes adversùs genuinos Ecclesiæ canones olim suscepit & attentare pergit, jam dictum est hujus Capituli §. 2. Utraque potestas insurgit adversùs noviora Romanorum instituta. Inde spes magna, futurum, ut (concordantibus & cooperantibus hunc in finem Episcopis & Principibus) omnia successivè reducantur ad statum canonicum, pristinum & legitimum, quantum id patiuntur mutata rerum politicarum in Europà circumstantiæ, idque etiam absque omni Concilio Generali. Quanta inde Ecclesiæ bona, quod decus!

TITULUS IV.

De legum in Ecclesia ferendarum potestate;
& de summi Pontificis circa eas
officio ac jure.

§. I.

*Non est in potestate summi Pontificis novum
jus condere.*

Hujus thematis fundamenta jam jacta sunt *Tit. I. §. 5.* ex quibus generatim concluditur, Romano Pontifici vigore sui Primatus, seculo consensu Ecclesie, non competere auctoritatem ferendi leges, quibus omnes fideles obligentur. Hic eandem sententiam firmabimus imprimis testimonio gravissimorum Theologorum, tum consensu sacrorum Canonum, demum exemplis & usu Ecclesie.

De hoc argumento ita tempore Concilii Constantiensis celeberrimus Gerson *de Potestate Ecclesiastica Confid. IV. Tom. II. col. 232.* „ Ecclesia potest condere leges obligantes & regulantes etiam ipsum Papam, tam quoad personam, quam respectu usus potestatis: non sic contra potestatem Papam judicare totam Ecclesiam, vel usum suae potestatis limitare. Immo si Papa condat leges & canones, videtur observandum illud, quod sententialiter dicit Augustinus: *Leges instituuntur, cum promulgantur, firmanur, cum moribus consentium approbantur*: hoc enim dicitur ad reprimendam praesumptionem.

„ nem quorundam summorum Pontificum, vel eis adulan-
 „ tium, qui videntur voluisse debere servari pro regula im-
 „ mutabili de Papa respectu totius provinciae vel totius Ec-
 „ clesiae; *quod placuit Principi legis habet vigorem*: quasi nul-
 „ lum superesset examen supremum. „

Eodem tempore Franciscus Zabarella, celebris & doctis-
 simus Cardinalis, natione Florentinus, in suo *Tractatu de*
Schismate pag. 559. „ Mos, inquit, inter antiquos obtinuit,
 „ quod omnia difficilia per Concilium terminabantur, & cre-
 „ bro fiebant. Postea verò quidam summi Pontifices, *qui*
 „ *magis ad modum terrenorum Principum, quam Apostolorum,*
 „ *Ecclesiam rexerunt*, non curarunt facere Concilia: ex quâ
 „ omissione prodierunt multa mala. Ex hoc apparet, quod
 „ id, quod dicitur, *quod Papa habet plenitudinem potestatis*,
 „ debet intelligi, non solus, sed tanquam ad universitatem:
 „ *ita quod ipsa potestas est in universitate, tanquam in funda-*
 „ *mento, & in Papâ tanquam in principali Ministro*, per quem
 „ hæc potestas explicatur. „ Et paulo post *pag. 560*. „ Multi
 „ assentatores voluerunt placere Pontificibus per multa retrò
 „ sæcula, & usque ad hodierna suaserunt eis, quod omnia
 „ possent. Ex quo infiniti secuti sunt errores, quia Papa oc-
 „ cupavit omnia jura inferiorum Prælatorum; ita quod infe-
 „ riores Prælati sunt pro nihilo. . . . Oportebit determinare
 „ Papæ potestatem, ut non subvertantur inferiores Potestates:
 „ & ut Papa possit, non quod liber, sed quod licebit. „

Tempore Concilii Basileensis Card. Cusanus *Lib. II. de*
Concordantiâ Cap. 9. „ Ecclesiastici canones non possunt nisi
 „ per Ecclesiasticam Congregationem, quæ Synodus vel
 „ cœtus dicitur, statui, & ideo nisi, quicumque ille fuerit,
 „ aut Papa, aut Patriarcha, decreta secundum canones eccle-
 „ siasticos promulgaverit, non possunt illa statuta canones aut
 „ eccle-

„ ecclesiastica statuta vocari, & nihil habent firmitatis ejus-
 „ cunque particularis statuta, nisi in quantum per acceptatio-
 „ nem & usum seu consensum confirmantur, seu Canonibus con-
 „ sentiant. Unde textus Leonis Papæ, de Epistolis suorum
 „ prædecessorum 19. *Dist. Cap. Si Romanorum.* & Damasi Pa-
 „ pæ 25. *Quæst. 1. Can. Omnia.* loquuntur de Decretalibus &
 „ Epistolis de canonum disciplinis promulgatis. Idem *Ca-*
 „ *pite 12. ejusdem Libri:* „ Ille textus Nicolai Papæ, Gelasii,
 „ & aliorum, qui dicunt, sub obligatione obligare decreta per
 „ Romanum Pontificem promulgata, pro correctione morum
 „ & disciplinæ, intelligi debent secundum Hincmarum subti-
 „ lissimum Archiepiscopum Rhemensem (cujus laudes idem
 „ Nicolaus Papa II. *Quæst. 3. Can. Excellentissimus,* extollit)
 „ de promulgatis, id est, quæ Papa vulgò promittit de discipli-
 „ nis sacrorum Canonum, vel ipsius Synodi Apostolicæ, quæ
 „ Sedes Apostolica sæpè dicitur, cujus Papa os est. „ Demum
 „ *Cap. 20. ejusd. Libri II.* „ Sic Leo Papa ad omnes Episcopos
 „ per universas Provincias constitutos, de omnium prædeces-
 „ sorum suorum Epistolis dicit: Omnia decretalia instituta,
 „ tam à beatæ recordationis Innocentio, quàm aliorum om-
 „ nium prædecessorum, quæ in ecclesiasticis ordinibus & cano-
 „ num promulgata sunt disciplinis, ita vestram dilectionem cu-
 „ stodire debere mandamus, ut, si quis in illa commiserit,
 „ veniam sibi deinceps noverit denegari. *XIX. Dist. Can. se*
 „ *Romanorum.* Similiter loquitur Damascus Papa, ut habetur
 „ 25. *Quæst. 1. can. Omnia.* Et Hincmarus, contra Laudu-
 „ nensem hæc Epistolam pertractans, dicit advertendum
 „ quod promulgare est vulgare est vulgò promere: & non
 „ dicunt illi Pontifices de simplici Legum vel Canonum promul-
 „ gatione, sed de Decretalibus de canonum disciplinis promulga-
 „ tis; unde quando obviant canonibus, potius canonibus est

„ obediendum. *Dist. XIX. can. Ita Dominus. V. Hoc autem.*
 „ & *Can. secundum. V. Quia ergo.*, ubi probatur majoris esse
 „ authoritatis veterum canones, quàm Romanorum Pontifi-
 „ cum decretales obviantes canonibus. „

„ *Jacobus Almainus de Authoritate Ecclesie Cap. VII. Opp.*
 „ *Sermonum. Tom. II. col. 993.* „ Si summus Pontifex habeat ju-
 „ risdictionem super totam Ecclesiam categorèmaticè: ergo
 „ si poterit in illud totum, etiam invitum, aliquam jurisdic-
 „ tionem exercere. Consequentia patet; quia potestas jurisdic-
 „ tionis fori exterioris in invitum exerceri potest: & falsitas
 „ consequentis probatur: Non potest illud totum categorè-
 „ maticè excommunicare aut interdicare, ut notum est: nec
 „ ad aliquid ipso renitente illud obligare; ut patet per illud Au-
 „ gustini: *Leges instituuntur, cum promulgantur, firman-
 „ tur, cum moribus attentum approbantur.*

„ Cùm his in substantiâ concordat Univerſitatis Salisbur-
 „ genſis Rector Gregorius Zallwein in *Principiis Juris Ecclesi-
 „ astice Tom. I. Quest. 4. Cap. 2. §. 7. pag. 393.* ubi: „ Accepta-
 „ tio legum Ecclesiasticarum, non quidem ex parte ſubditorum,
 „ ſed Episcoporum, necessaria est. Cùm enim in Ecclesia de-
 „ tur *Regimen Aristocratiæ temperatum*, cùm Episcopi ipſo
 „ jure Divino ſint tales, & in partem ſollicitudinis vocati,
 „ cùm Regimen Ecclesiæ datum ſit in ædificationem magis,
 „ quàm destructionem, atque adeo debeat eſſe mitè, manſue-
 „ tum, charitate & humilitate plenum, non turbulentum,
 „ aliorum juribus præjudicioſum, moribus, genio ac ingenio
 „ hominum attemperatum; cùm ipſa Ecclesia ſit diſcuſa per
 „ totum terrarum orbem, & Pontifex non poſſit coſſe necel-
 „ ſitates, conſuetudines, & obſervantias Ecclesiarum parti-
 „ cularium, mores, genium ac ingenium hominum, adeo-
 „ que ignoret, an lex optatum fructum ſit obtentura, pro-
 „ nunciando „

„ factò videtur omnibus similibus legibus vel ex ipsà naturà
 „ rei, vel institutione Christi tacitè imbibita esse conditio, si
 „ Episcopi acceptaverint, & acceptandum judicaverint.
 „ Loquimur, inquam, de acceptatione *Episcoporum*, quos
 „ Deus unà cum Pontifice *constituit regere Ecclesiam Dei*.
 „ Præterea undenam vepite patamur, quòd plures leges Pon-
 „ tificiæ apud nos in Germaniâ & alibi vim obligandi non ha-
 „ beant, nisi quòd non sint acceptatæ? Profectò huic sen-
 „ tentiæ hodiernâ praxis Germaniæ sat aperte suffragatur,
 „ quotusquisque enim Episcoporum Constitutiones & Bullas
 „ Pontificias à præced. fel. memo. Pontifice (Benedicto XIV.)
 „ transmissas omnes & singulas acceptavit? &c. „

Quia non semper Concilium congregari potest, Ponti-
 fex Leges aut Canones condit *in actu primo*, ut loquuntur
 Scholastici: actus autem *secundus*, id est, *formalis & actualis*,
causa obligandi, ab Ecclesiæ consensu dependet. Etenim Cano-
 nes & leges ecclesiasticæ non ab uno Episcopo privati, sed
 ab Ecclesiâ verè aut interpretati, explicite aut implicite con-
 duntur. Ex quo fit, ut Papa Christianos ullâ lege aut con-
 stitutione obligare nequeat, seclusâ Ecclesiæ approbatione seu
 consensu. Quamobrem Clerus Romanus Epistola XXXI. inter
 Cyprianicas scribit pag. 443 nov. edit. *firmum decretum esse*,
non posse, quòd non plurimorum videbitur habuisse consensus.

Quæstio, quam hic tractamus, agitata fuit anno 1865.
 inter Nicolaum I. Rom. Pont. & Episcopos Galliarum Utrius-
 que partis argumenta referuntur in can. *de Romanarum*.
Digt. XIX. Scripsit Gallicus Brasoles Nicolaus Pontifici, Pa-
 parum Decretales atque Bullas nequaquam obligare, quia ipsi
 quantum conformes sunt canonum huiusmodi non Concilio con-
 tate receptis & approbatis. Hinc ex adverso Nicolaus, Decre-
 tales Romanorum, quamquam Codice canonum minime con-

tineantur, vim habere obligatoriam. Hoc quidem voluit eodem canone persuadere Nicolaus Galliarum Episcopis; verum horum replica & exemptio ipsinet canoni inserta legitur, sicque à Nicolao refertur: *Quanquam quidam veterum scripserunt, haud illa Decretalia priscorum Pontificum in toto canonum Codice Corpore contineri descripta. Et aliquanto post: Si idem non esse Decretales Epistolas priscorum Pontificum Romanorum admittendas dicunt, quia in Codice canonum non habentur descripta &c.* Quibus ex verbis satis apparet, laudatos Episcopos censuisse, Decretales RR. PP. non obligare, præterquam si Conciliis & Canonibus in Codice Canonum contentis, atque per hoc in Ecclesia receptis, congruerent. Sed neque his contrarius esse videtur Nicolaus ipse, quando eodem canone *V. Quoniam.* hunc in modum ex S. Leone differit: „ Quoniam „ inter ipsos canones unum B. Leonis Capitulum constat esse „ permixtum, quo ita omnia decretalia constituta Sedis Apo- „ stolicæ custodiri mandantur, ut si quis in illa commiserit; „ noverit sibi veniam denegari; ait enim Capite decimo suarum Decretalium: *Ne quid verò sit, quod prætermis- „ sis fortè credatur, omnia decretalia constituta, tam B. recor- „ dationis Innocentii, quàm omnium Decessorum nostrorum, „ quæ de Ecclesiasticis Ordinibus, & Canonum PROMULGA- „ TA sunt disciplinis, ita à vestrà Dilectione custodiri manda- „ mus, ut si quis in illa commiserit, veniam sibi noverit denega- „ ri.* „ Hæc verba S. Leonis (quæ etiam leguntur in Pseudo-Damasi Canone 12. *Caus. XXV. Quæst. 1.* & à nobis etiam paulò antè ex Card. Cusano relata sunt) ex ejus Epistola 3. ad Episcopos per Campaniam &c. & universas provincias constitutos desumpta, explicatè demonstrant, Pontificum Decretalia non nisi *publicata*, id est *recepta*, auctoritatem obtinere. Sanè hujus vocis *Promulgata* explicationem pluribus prosequitur

tur Hincmarus Remensis in Opusculo LV. Caputum adversus Hincmarum Laudunensem, qui ex Pontificum Epistolis plura delibaverat, quibus probarer, neminem iis obedientiam sine temeritatis nota posse detrectare, atque adeo Remensem Præsulem hujus criminis reum traduceret. Operosius igitur *Tom. II. Opp. pag. 413. seq.* inquit iste in vocis etymon, collatis veterum eâ de re sententiis. *Promulgo*, scribit ita dici, quasi *promo vulgo*, sive *primum in vulgus edo*. Unde, inquit, „ *Pau-* „ *lus in Glossis suis dicit hoc modo: promulgari leges dicun-* „ *tur, cum in vulgus eduntur* Isidorus quoque, ut ipse „ dicit, autore Tullio exposuit dicens: *Promulgatum est fo-* „ *ras prolatum; ut lex dicitur promulgata: promulgatum au-* „ *tem ad omnium notitiam & totius vulgi intimatum.* „ Differentiam verò sensûs, addit Hincmarus, inter divulgata & provulgata seu promulgata, enucleatores verborum hanc voluerunt esse, ut *divulgata* simpliciter tantum dicantur ad notitiam omnium prolata, *provulgata* verò vel *promulgata* ita intelligantur ad omnium notitiam deprompta ut sine refragatione ab omnibus serventur. Unde Petrus Coustant in eruditâ Præfatione ad Epistolas Romanorum Pontificum §. 42. de hoc loco S. Leonis tractans, rectè ait, *Leonem ea TANTUM commemorare decessorum suorum decreta, quæ promulgata sunt.* Ideo etiam sæpefatus Nicolaus Pontifex non simpliciter asserit Decretalibus epistolis deberi submissionem, sed tantummodo urget *Decretales Romanorum Pontificum DISCRETIONE MAGISTRA recipi debere.* Non minùs distinctè hæc de re mentem suam sperit S. Leo in Epistolâ suâ X. ad Episcopos Provinciæ Viennensis scribens, *Cap. 2. Non novainstituentes, sed vetera renovantes; ut in statûs consuetudine, quæ à nostris patribus nobis est tradita, perduremus.* Id ipsum profiteretur Innocentius I. in Epistola II. ad Victricium, ubi num. 2. *propter eos,* inquit,

inquit, qui vel ignorantia vel desidia non tenent ecclesiasticam disciplinam, & multa non presumenda presumunt, rectè postulant, ut in illis partibus istiusmodi, quam tenet Ecclesia Romana, forma servetur: non, quòd nova præcepta aliqua imperentur, sed ea que per negligentiam aliquorum neglecta sunt, ab omnibus observari cupiamus, & quædam etiam Apostolica & Patrum traditione sunt conseruata. Eodem quoque sensu ad Constantium Angl. scriptum Liberius Papa scripsit, IV. n. 3. *Nunquam mea statuta, sed Apostolica, ut egerit semper firmata & custodita, perferri, sicut ut præterea in omnibusque Majorum.* Videt hic lector differentiam maior statuta Pontificum, & minor Apostolica. Ad hanc Liberii Epistolam sequentia conseruat Petrus Constant in Præfatione ad Epistolas RR. PP. §. 993. „Præclara verò æquitatis, „regula, quam ut à majoribus suis servatam Liberius testa- „notu epistola & ab omnibus, in Ecclesiis verè amantibus, servari „odebet. „Sua sibi jura quique redimant, non invadant in „aliena: de sua auctoritate nihil detrahi per seccordiam sinant, „nihil eidem per dominandi libidinem addi velint. „*Exempla*, quibus sæpe Episcopi Romanis Pontificibus universalis leges in Ecclesia itrendi potestatem conseruaverunt, dedimus Cap. I. §. 5. in hisce Viator Italus pag. 146. ad pag. 165. non pauca protrudit, sed quæ, plerumque in petitionibus principii consistentia, responsum haud merentur. Tres quas ille allegat, RR. Pontificum Epistolas, excipimus; has nunc propius iuvat intueri. PRIMÆ est Siricii Papæ de anno 385. ad Himerium Episcopum Tarraconensem, in qua ita Cap. XV. *Hæc quæ ad tua referimus consulta, in omnium Coepiscoporum nostrorum perferri facias notionem . . . quatenus & quæ à nobis non inconsultè, sed providè . . . sunt salubriter constituta, intemerata permanceant.* ALTERA Innocentii I. ad Decentium Episco-

Episcopum Eugubinum anni 416, ubi num. 2. *Quod à Principe Apostolorum Petro Romanæ Ecclesiæ traditum est, ac nunc usque custoditur, ab omnibus debere servari, nec superinduci aliquid, quod aut auctoritatem non habeat, aut aliunde videatur accipere exemplum Si qui à Romanæ Ecclesiæ institutionibus errant, aut commoneas, aut indicare non differas, ut scire valeamus, qui sint, qui aut novitates inducunt, aut alterius Ecclesiæ, quàm Romanæ, existimant consuetudinem esse servandam. Demum TERTIA Gelasii Papæ, data anno 445. ad Episcopos Dardaniæ; in eâ scribit Pontifex, quod Sedes B. Petri jus habeat resolvendi quorumlibet sententiis ligata Pontificum, utpote cui de omni Ecclesiâ fas est judicandi, neque cuiquam de ejus judicare judicio; siquidem ad illam de quâlibet mundi parte canones appellare voluerint, ab illâ autem nemo sit appellare permissus. Verùm*

I. Siricius responderet ad postulata, quæ ejus prædecessori Damaso proposita fuerant. Nihil in his novi statuit Pontifex, sed reponit tantùm & declarat, quæ ad rem erant ex sacris canonibus jam antè promulgatis. Sic loquitur in eadem Epistola Cap. XIV. „ Nunc fraternitatis tuæ animum ad servan-
 „ dos canones, ad tenenda decretalia constituta magis ac ma-
 „ gis incitamus, ut hæc quæ ad tua rescripsimus consulta in
 „ omnium Coëpiscoporum nostrorum perferri facias notio-
 „ nem Et quanquam statuta Sedis Apostolicæ vel cano-
 „ num veneranda definita nulli Sacerdotum Domini ignorare
 „ sit liberum: utilius tamen est si ea, quæ ad te speciali
 „ nomine scripta sunt, in univèrsorum fratrum nostrorum
 „ notitiam perferantur, quatenus &c. „ Ad summi Pontificis
 officium præprimis pertinet cura canonum, hoc munus hic ex-
 plet Siricius, novam legem non condit; sed responderet ex
 jure constituto.

II. Quæ ad Epistolam Siricii observamus, eadem & Innocentianæ conveniunt. Agitur in hac de usum Ecclesiasticorum varietate, ortâ ex neglectu traditionum. Sic Epistolam orditur Pontifex: „ Si instituta Ecclesiastica, ut sunt à beatis „ Apostolis tradita, integra vellent servare Domini Sacerdo- „ res; nulla diversitas, nulla varietas in ipsis Ordinibus & „ Consecrationibus haberetur. Sed dum unusquisque, non „ quod traditum est, sed quod sibi visum fuerit; hoc æstimet esse „ tenendum, inde diversa in diversis locis vel Ecclesiis aut „ teneri aut celebrari videntur, ac fit scandalum populis, qui „ dum nesciunt traditiones antiquas humana præsumptione „ corruptas, putent sibi aut Ecclesias non convenire, aut ab „ Apostolis aut apostolicis viris contrarietatem inductum. „ Exponit in Epistolâ Pontifex, quid in Romanâ Ecclesia servetur circa varia Ecclesiastica instituta: circa oleum consecratum, infantibus per solum Episcopum, circa oleum infirmorum etiam à presbyteris administrandum, circa jejunium sabbati &c. Dein in suâ qualitate quâ Primas, imò quâ Patriarcha Occidentis, jure exigit, ut in Ecclesiis à S. Petro fundatis eadem in his & similibus ad evitandam confusionem servetur disciplina, quæ ab Apostolis tradita, & usque eo in Ecclesiâ Romanâ servata fuit. Doctissimus Constantius ad hunc locum epistolæ sequens ponit marginale: *Ecclesie OCCIDENTIS hoc sequi debent, quod Romana.*

III. De loco ab adversario ex Epistola Gelasii desumpto, qui totus Canoni Sardicensi incumbit, & ex eo suam interpretationem accipit, prolixè egit Febronius *Cap. V. §. 8. & 9.*, cui non est necesse hic addere quidquam. Sed de his pluribus agemus hujus Tituli §. 5.

§. II.

Papa, si mandat, id facere debet ex Jure constituto.

Leges in universum feruntur, *Mandata* ad privatos vel ad singulares communitates diriguntur; at hæc eodem de fonte & ab eadem auctoritate promanant, quâ illæ: unde quod in illis *quoad principium* obtinet, in his quoque locum & usum invenit. Hoc circa mandata, quæ à Romanâ Sede prodeunt, omnium ætatum exempla comprobant; ita ut cùm Romani Pontifices aliquid mandare præsumerent, quod vel cum receptis canonibus non conveniret, vel Episcopis seu earum Ecclesiis grave esset, hi illicò contradicerent & obedientiam negarent. Eo sensu Hincmarus Remensis nomine Caroli Calvi Imp. scripsit ad Hadrianum Papam: *Ergo jubete & judicate privilegio magni Petri juxta æquitatis ejus judicium, ne, ut dicit ejus Coapostolus, vituperetur ministerium vestrum*, apud Sirmondum in Supplem. Coacil. Gall. p. 273. Non multò post, sc. pag. 274. pergit Hincmarus urgere, etiam cum minis, observantiam Canonum, & ut causâ (Hincmari Laudunensis, de quâ agebatur) canonicè perageretur, *ne nos, inquit, & nostros satis invito ad id cogatis convertere, quod à quintâ universali Synodo & à Gregorio in Synodicâ ad quatuor Patriarchas præscribitur; quod adhuc nostris litteris ad exemplum inserere nolumus, donec sciamus, si duritiam mandatorum vestrorum erga nos aliter ad benignitatem inspicere poterimus.* Scilicet ad dejectionem tendit decretum Synodi V adversùs illos, qui contra ea quæ in eâdem Synodo constituta sunt, agere conati fuerint, apud Harduinum *Tom III. col. 202.* Gregorius autem Magnus *Lib. I. Epist. 24. hodie 25.* ei, quisquis ille sit, anathema scribit, qui ea, quæ in Conciliis (inter

quæ generale V. nominatim complectitur) universali consensu contritura sunt, solvere præsumpserit. Petrus de Marca *Lib. IV. Cap. 12. n. 7.* Hincmarum non sine ratione carpit, quòd quæ quinta Synodus & Gregorius pro *Fidei* definitionibus statuerant, ille rebus etiam *Discipline* applicet. Rectius itaque docet Ill. Antistes Parisiensis, in simili casu summo Pontifici communionem & reverentiam quidem servandam, attamen labem, quæ *Discipline* ab eo inferretur, minimè admittendam esse. Hanc *eod. Lib. IV. Cap. 8. n. 7.* credit quoque fuisse sententiam Ivonis Carnotensis, cum is Epistolâ 233. de negotio Investiturarum & factò Paschalis II. tractaret.

Quàm intrepidè sæculo V. S. Hilarius Arelatensis Antistes jura Metropolitana suæ Sedis adversùs S. Leonem M. occasione appellationis ad ipsum à Celidonio Episcopo interpositæ tuitus sit, & quâ animi firmitate; junctâ tamen humilitate, tanto Pontifici restiterit, legi potest in *Dissertatione Apologeticâ pro Hilario Parte I. Cap. 8. 14. & 15.,* cujus meminit Febronius *Cap. IV. §. 11. n. 2.* Non minùs nota est constantia, quâ S. Ignatius Patriarcha Constantinopolitanus se mantenuit in possessione diœcesis Bulgaricæ, nihil territus mandatis ac inhibitionibus Hadriani II, nec intentatâ ei per Joannem VIII. excommunicatione. Vid. *Natalis Alexandri Hist. Eccles. Tom. VI. pag. 265. seq.* Sed nequè hæc resistentia Ignatii, neque illa Hilarii, opposita mandatis Pontificiis, quæ non credebant legitima, utriusque sanctitatem minuit.

Cùm spurix Decretales Isidori jam coepissent plura sanctæ Sedi reservare, triginta Episcopi congregati in Synodo Duziacensi provinciæ Remensis anno 864. Hincmarum Episcopum Laodicenum gravium criminum reum deposuerunt. Ab hujus Synodi judicio Hincmarus illegitimè Romam provocat. Papa appellationem admittit, & causam ad se avocatur. Adversùs

sus hoc Pontificis factum Episcopi Galliæ ei dirigunt diffusam & gravissimam Epistolam, in quâ hæc inter cætera: *Veniens ad nos venerabilis frater Aetardus tradidit nobis Epistolam à vestra Paternitate filiolarati nostræ directam, quam cum in Conventu nostro fecimus recenseri, quædam in ea invenimus, quæ stuporem in mentibus nostris non mediocriter induxerunt, feceruntque nos non modicum dubitare, utrum aliter putavemus, an ita illa essent posita, quemadmodum personabant &c.* apud Sirmondum in Supplem. Concil. Franc. pag. 274.

Aliud juris Episcoporum, cui nullo mandato Pontificio derogari valet, specimen dederunt Episcopi Galliæ anno 844. in Vernensi Synodo, quando in causâ Drogonis Episcopi Mentensis (quem Papa Sergius prærogativa Archiepiscopi atque insuper Vicarii generalis per Galliam & Germaniam distinguere præsumpserat) Canone XI. ejusdem Synodi statuerunt, talia sine voto & consensu omnium Episcoporum regni à Romano Pontifice ordinari non posse. Unde illud secutum est, quod ea occasione scripsit Hincmarus Remensis Epist. XLIV. Cap. 31. *Quod Drogo affectu ambit, effectu non habuit, non consentientibus quorum intererat.*

Idem accidit Ansegiso senensi Metropolitano, cui Joannes PP. VIII. ad instantiam Caroli Calvi Imp. titulum Primatis per Galliam & Germaniam dederat, opponentibus se Patribus Synodi Pontigonensis anni 876. atque ita efficientibus, ut effectu destitueretur votum Ansegisi, ex causis amplè descriptis à laudato Hincmaro *cit. Epist. XLIV.*, quæ omnia eò collimant, ut monstreret, gratiam Pontificiam Ansegiso factam repugnare canonibus & possessioni Metropolitanorum Germaniæ & Galliæ. Adde Febronium *Cap. IV. §. 1. n. 4.*

Congregati fuere anno 948. in Castro Mosomensi Episcopi duarum Provinciarum Trevirensis & Remensis ad deci-

dendam litem, quæ vertebatur inter Hugonem filium Comitis Eriberti, & Artaldum, qui antè fuerat Monachus, pro Archiepiscopatu Remensi, quem uterque eorum ambiebat, Præsentavit Hugo Synodo litteras Apostolicas Papæ Agapiti II., quibus mandaverat, ut huic Ecclesia Remensis conferetur. Examinârunt has litteras Patres Concilii, & inveniendes eas canonibus parùm conformes, sine hæsitatione sententiam tulerunt pro Artaldo. Factum sic narrat Flodoardus in Remensi Chronico d. an. 948. *Veniens illuc Hugo Præsul, litteras quasdam ex nomine Agapiti Papæ misit ad Episcopos per Clericum suum, qui eas Româ detulerat, nihil auctoritatis canonicæ continentis, hoc totum præcipientes, ut Hugoni Remense redderetur Episcopium. Quibus lectis, ineuntes Episcopi concilium cum Abbatibus & cæteris sapientibus, qui aderant, responderunt, ut quod regulariter coeptum fuerat, canonicè pertractaretur.*

Plura ejus generis referre supersedeo, quæ sparsim inveniuntur in Operibus Febronii, & Defensorum ejus.

§. III.

Romani Pontifices toti Ecclesiæ præsunt ut Canonum defensores ac vindices.

Hanc esse prærogativam Primæ Sedis, hoc officium Primatis in universa Ecclesia, alibi dictum satis. Hoc strenuè executi sunt primorum sæculorum Pontifices, absque quòd eo aut quovis alio titulo sibi arrogaverint jus aut potestatem novarum legum ferendarum.

SIRICIUS Papa, cum ad ipsum fuisset delatum impium Joviniani scriptum, errorem ipsum & fautorem erroris anathemate confixit; sic tamen, ut non tam judicare se, quàm Apostoli præcepto obsequi, & ejusdem judicium denuntiare profi-

profiteretur. *Apostoli*, inquit *Epistola* 7. n. 4. *secuti præceptum, quia aliter, quàm quod accepimus, annuntiabant* (Jovinianus ac socii) *omnium nostrùm tam Presbyterorum & Diaconorum, quàm etiam totius Cleri, unam scitote fuisse sententiam, ut . . . qui in centores novæ hæresis & blasphemix inventi sunt, divinã sententiã & nostro judicio in perpetuum damnati extra Ecclesiam remanerent.* Undique in litteris Siricii eadem spirat erga Majorum regulas observantia. *Epistolã* 6. n. 2. queritur, neglectas violatãque Ordinationum leges, dum neophiti ac nonnulli alii, quorum satis explorata non erat fides ac morum sanctitas, admittebantur in Clerum. Quã de re sic loquitur: *Perlatum est ad conscientiam Apostolicæ Sedis, contra Ecclesiasticum Canonem præsumi, & (quosdam pro his) quæ ita sunt à Majoribus ordinata, ut ne levi susurro debeant violari, proprias quasdam novas observationes inducere, & prætermissò fundamento supra arenam velle construere.* Atque ut gliscenti malo quàm citissimè occurrat n. 5. cavet, *ne quod semel aut securò necessitas intulit (ut scilicet ordinaretur neophitus) id veluti lege licitum contra Apostolica præcepta usurpetur.* Ideo autem promiscuè dicit *contra Ecclesiasticum Canonem & contra Apostolica præcepta*, quia Ecclesiasticus ille Canon verbis nititur *Apostoli*, neophitum vetantis ordinari.

INNOCENTIUS I. quàm in retinendis regulis Apostolicis diligens fuerit, ostendit præter alias complures litteras *Epistola* ejus secunda, quam *Victricio Rotomagensi* inscripsit, in quã plura veteris disciplinæ capita collegit, quæ *Victricius* non modò servaret ipse, sed & finitimis etiam populis & *Episcopis* servanda denuntiaret; non quo, inquit n. 2., *NOVA præcepta aliqua imperentur, sed ea, quæ per desidiam aliquorum neglecta sunt, ab omnibus observari cupiamus, quæ tamen Apostolicã & Patrum traditione sunt constituta; Scriptum namque*
est

ad *Thessalonicenses* Paulo monente, *State & tenete traditiones nostras*. Quae verba Innocentius ex Epistola quinta Siricii n. 1. excerpfit. Idem Innocentius ab Exuperio Tolofano interrogatus, *quid de his observare debeat, quos in Diaconii ministeriis aut in officio Presbyterii positos, incontinentes esse aut fuisse, generati filii prodiderunt*: responder Epist. 6. n. 2. *De his & divinarum legum manifesta est disciplina, & beate recordationis viri Siricii Episcopi monita evidentia commearunt, ut incontinentes in officiis talibus positi, omni ecclesiastico honore priventur, nec admittantur accedere ad ministerium, quod solâ continentia oportet impleri.*

ZOSIMUS Epist. 5. Proculum Massiliensem, & Simplidium Viennensem Episcopos vehementer arguit, quòd ab Episcopis Taurini congregatis ausi sint id extorquere, quod contra statuta Patrum & S. Trophimi reverentiam, qui primus (ut pro certo ponebat) *Metropolitanus Arelatensis civitatis ex hac Sede directus est, concedere vel mutare, ne hujus quidem Sedis possit auctoritas*. Cur verò id non possit, rationem subdit: *Apud nos enim inconcussis radicibus vivit antiquitas, cui decreta Patrum sanxere reverentiam*. Huic non dispar est illa ejusdem Pontificis ad Helychium scribentis declaratio Epist. 9. n. 4. *Sciet, quisquis hoc postpositâ Patrum & Apostolicae Sedis auctoritate neglexerit, à nobis districtius vindicandum, ut loci sui minime dubitet sibi non constare rationem. si hoc putat post tot prohibitiones impunè tentari.*

COELESTINUS Papa Epist. 5. n. 3. eodem, quo Zosimus sensu: *Quisquis verò conatus fuerit tentare prohibita, sentiet censuram Sedis Apostolicae minime defuturam*. Et Epist. 3. *Dominentur nobis regulæ, non regulis dominemur: simus subiecti canonibus, cum canonum præcepta servamus*. His similia alia non pauca facild addi possent.

Cum

Cum hoc jure tuendi canones quandam affinitatem habet facultas, in eis pro re natâ dispensandi. Verùm ab hac non debet concludi ad potestatem condendi canones. *Si dicis ex potestate dispensativâ Pape in canonibus argui potestatem statuendi, nihil concludis; quia etiam Episcopus dispensat in canonibus; nec facit dispensatio canonibus præjudicium:* ita Cardinalis de Cusa de Concordantia Cathol. Lib. II. Cap. 20. pag. 729. Quâ de re plura vide apud Gibert *Corp. Jur. Canon. Tom. II. pag. 102. seqq.* Ad hanc dispensandi facultatem pertinet illa Tridentini clausula: *Salvâ in omnibus Sedis Apostolicæ auctoritate,* de quâ agemus *Tit. V. §. 4.* Ex ea proinde Doctor Kauffmans in Præfat. secundæ edit. pag. 11. perperam arguit, Concilia generalia summo Pontifici subesse.

§. IV.

Romanæ Sedis officium & sedulitas in servando fidei deposito, & in custodia Apostolicæ Traditionis.

Depositum fidei custodire primum summi Pontificis munus est, atque in hoc se sollicitum exhibere, non in suâ solùm particulari Ecclesiâ Romanâ, sed & in quibuscunque aliis Ecclesiis etiam remotissimè distantibus. Ambrosius & Collegæ ad Siricium scribentes, hoc nominatim Ecclesiæ Romanæ tribuunt, quòd inviolatum ab eo servatur Symbolum Apostolorum. *Credatur (inquiunt Epist. 8. n. 4. inter Siricianas apud Petrum Constant col. 671.) Apostolorum Symbolo, quod Ecclesia Romana intemeratum semper custodit & servat.* Non exciderat Justiniani Imp. ævo præclara illa de Romanâ Sede opinio. Is quippe non modò in *Leg. 7. Tit. 1. Lib. 1. Colicis* ad Sedem Apostolicam referendum esse duxit, quidquid ad Ecclesiæ statum pertinet, *quia Caput est omnium sanctu-*
Tom. III. O runz

rum Ecclesiarum, & vel eo maximè, quod quoties in his locis (Orientis) heretici pallularunt recto iudicio illius venerabilis Sedis coerciti sunt; sed & anno 536. die 16. Martii libellum Agapeto Papæ lubens dedit, in quo illud apertè profitebatur: *Prima salus est rectæ fidei regulam custodire, & à Patrum traditione non derivare. Quia non potest Domini nostri Jesu Christi prætermitti sententia, dicentis, Tu es Petrus, & super banc petram ædificabo Ecclesiam meam; hæc quæ dicta sunt, rerum probantur effectibus; quia in Sede Apostolica inviolabilis semper catholica servatur Religio.* Agapet. Epist. 7. Neque igitur quidquam sibi aut Sedi suæ præter modum arrogat Xyltus III. cùm Joannem Antiochenum Antititem ad Ecclesiæ unitatem reversum Epist. 6. n. 5. sic alloquitur: *Expertus es negotii præsentis eventus, quid sit sentire nobiscum. B. Petrus Apostolus in successoribus suis, quod accepit, hoc tradidit: quis ab ejus se velit separare doctrinã, quem ipse inter Apostolos primùm Magister edocuit? Non hunc auditus sermo per alterum, non sermo lectus instruxit, doctus est cum aliis ore Doctoris. Non scripturæ, non Scriptorum; passus est quæstionem: absolutam & simplicem fidem, & quæ controversiam non haberet, accepit. Atque his etiam Xylti verbis comprobatur utilitas, imò & necessitas Apostolicæ traditionis, maximè ubi aguntur gravissimæ res, & ad fidem aut disciplinam pertinentes controversiæ.*

Si jam ab Oriente trajiciamus in Africam, non aliam ibi de Sede Apostolicâ sententiam obtinuisse deprehendemus. Ferrandus Carthaginensis Ecclesiæ Diaconus, vir singularis doctrinæ laude florens, interrogatus à Severo Diacono Constantinopolitano, num unus ex Trinitate Christus dicendus esset, sic modestè respondit: *Loquantur & prædicent, quibus honor Sacerdotii docendi auctoritatem tribuit: nos discere parati sumus, docere alios non præsumimus. Interroga igitur, vir prudentissime, si quid*

si quid veritatis cupis audire, principaliter Apostolicæ Sedis Antistitem, cujus sana doctrina constat judicio veritatis, & fulcitur munimine auctoritatis. Justinianus, cujus jussu Severus Ferrandum consuluisse creditur, Hormisdam PP. sæpius jam ac repetitis litteris super ea re interrogarat, ac lentiozem in scribendo his urgebat verbis: *De hac intentione liberos nos properate reddere & securos: hoc enim credimus catholicum, quod vestro religioso responso fuerit intimatum.* Hormisd. Epist. 98. Eodem ævo Gallos de Sedis Apostolicæ auctoritate non aliter sensitse atque Afros, fidem facit vel una Aviti Viennensis Epistola 36. De hac videatur Ill. Bossuetus in *Defens. Declar. Cleri Gall. Lib. XV. Cap. 7.*

Quæ ita in Petri cathedrâ principaliter emicuit Apostolica fides, quam reliquæ Ecclesiæ veluti pro cynosura habuerunt, hujus unitatem ac puritatem Petri successores, postulante id universalis Primatûs jure atque officio, tam in Oriente quàm Occidente summo studio & tantum non infinitis laboribus servare studuerunt. Inde tot per Romanos Pontifices damnatæ hæreses, tot extincta schismata, quorum enumerationem hic facere superfluum foret.

Quod in rebus *Fidei* præstitère Romani Præsules, hoc non minus pro suo munere curârunt in aliis Christiani orbis partibus circa receptos in Ecclesiâ Romanâ, ab Apostolis Petro & Paulo fundatâ, nec unquam in eâ intermissos usus in obeundis Sacramentorum ac Liturgiæ ritibus, celebrandis festis, & in aliis id genus *Disciplinæ* partibus. Sic à Clemente I. in *Epist. I. n. 44.* traditiones Apostolicæ circa Ordinationes indicatæ & assertæ; à Cornelio *Epist. 9. n. 6.* firmatæ; à Siricio *Epist. 10. n. 8.* & Innocentio *Epist. 3. n. 10.* propugnatae sunt. Traditio circa Paschatis celebratam ab Aniceto & Victore ita vindicata, ut postquam uno omnium consensu definitum esset,

ne ullo alio, quàm Dominico die, mysterium Resurrectionis Domini unquam celebraretur, Victor officii sui esse duceret Asiaticas Ecclesias ad unum cum Romanâ & cæteris concentum adducere. Stephanus, teste S. Augustino de Bapt. Lib. II. Cap. 7. traditionem circa hæreticorum baptismum tuitus est. Marcellus & Eusebius, cœlesti divi noque vigore pleni, traditas ab Apostolis pœnitentiæ regulas sic defenderunt, ut illos nec Maxentii tyranni furor, nec exilii ærumnæ frangere aut emolliere potuerint. Julius quàm utilem adversùs canonum circa Ordinationes violatores universæ Ecclesiæ operam in asserendis majorum sanctionibus navaverit, ex ejus Epistolâ primâ, quæ est ad Eusebianos, perspicuum est. &c.

Hæc hoc loco retulisse conveniebat, tum, ut quæ ad Romani Pontificis tanquam universalis Primatis sublime munus circa legum ecclesiasticarum curam pertinent, hinc non desiderentur; tum ut ex hæctenus dictis appareat, ea omnia neque supponere legislatoriam in illo potestatem, neque judiciorum propriè dictorum auctoritatem. Hoc potest, hoc debet ille, cui jure divino custodia Fidei, Traditionis, & Canonum primariò incumbit, ut exhaustis medijs mitioribus, & servatis Ecclesiæ Constitutionibus (quippe quæ illi dominantur) rebelles tandem rescet à Corpore Ecclesiæ; illud autem non agat præproperè aut extra juris ordinem; quemadmodum paulò antè laudatus S. Stephanus Papa in causâ licet justâ Rebaptizationis respectu S. Cypriani fecisse creditur; unde inter alia à S. Firmiliano hanc exprobrationem debuit sustinere: *Excidisti te ipsum; noli te fallere &c.* Plenæ sunt Pontificum Decretales minis ad refractarios; ast non *quamlibet* minantur pœnam, sed *congruam*, ut ait Siricius Epist. I. n. 19. Quo verbo quid sibi velit hic Papa, liquidius explicat Cælestinus Epist. 4. in hunc modum: *Quæ enim solâ admonitionis auctoritate*

tate non corrigimus, necesse est per severitatem CONGRUENTEM REGULIS vindicemus.

§. V.

Epistolæ Decretales quid sint, & unde vim legis accipiant.

Ea erga Petri Apostolorum Principis successores ab omnibus Ecclesiis habita semper fuit reverentia, ut in orbe toto nihil ferè gravioris momenti evenerit, quod non ad eos sit relatum. Hinc nominatim Afri ab Innocentio I. laudantur Epist. 30. n. 1. 2. quòd *antiquæ regulæ formam, quam toto semper ab orbe servatam norant, secuti, super auxiliis rebus, quæ tenenda esset sententia*, Sedem Apostolicam consulissent. Quæ ad has consultationes reddebantur Romanorum Pontificum epistolæ, ex illuc præsertim spectabant, ut catholicæ fidei dogmata vel fidelibus exponerent apertius, vel ut docerent præcepta morum Christianæque pietatis officia, vel ut purioris disciplinæ leges confirmarent jam stabilitas, vel in lapsum pronas erigerent. Sed & ea semper fuit Romanorum Præsulum religio, ut quæ consulentibus responsa dabant, ea dirigerent ad paternarum regularum constituta, & (ut l. cit. ait Innocentius Papa) *ex Apostolico fonte semper manare curarent*. Porrò, cum ante Nicænam Synodum Ecclesia Romana, & cum ea reliquis Occidens aliis disciplinæ regulis, unâ collectione comprehensis, usâ non fuerit, quàm sacris Scripturis ac Traditione, ita, ut moribus & consuetudine magis, quàm jure scripto, plerisque in rebus regeretur; inde quando in monumentis primorum sæculorum mentio fit *Canonis Apostolici*, id non tam de canonibus scriptis, quàm de publico Ecclesiæ usu

& more per Apostolos tradito, intelligendum esse, rectè observavit P. Zech in *Præcognitis Juris Canonici Tit. XIII. n. 265.*

Subsecuto ævo Pontifices canonum scientiam atque observantiam commendantes, non modò *Synodorum Canones*, sed & *Pontificum decreta* sub nomine & rubricâ Regularum Ecclesiæ, quibus tantùm non æqua debebatur observantia, complexi sunt. Sanè duo hæc simul commendat Siricius quando anno 385. Himerium Tarraconensem Epist. 1. n. 20. *ad servandos canones & tenenda decretalia constituta* cohortatus, generale illud effatum pronuntiat: *STATUTA SEDIS APOSTOLICÆ, vel Canonum venerabilia definita, nulli Sacerdotum Domini ignorare sit liberum.* Eadem ferè repetit Papa Celestinus, qui postquam anno 429. ad Episcopos Apuliæ & Calabriae Epist. 5. n. 1. scripsisset: *Nulli Sacerdotum suos licet ignorare Canones, nec quidquam faceve, quod Patrum possit regulis obviare,* mox subjungit: *Quæ enim à nobis res digna servabitur, si DECRETALIUM norma CONSTITUTORUM pro aliquorum libito, licentiâ populis permisâ, frangatur?* His non obstantibus certum manet, Decretales Pontificum Epistolas, cùm emanarent, *per se* vim legis non habuisse, etiam suppositâ quantalibet summi Pontificis potestate. Hoc agnoscunt Scriptores, etiam Romanæ Sedi addictissimi, Videatur inter alios Franc. Schmier *Jurisprud. Can. Civil. in Tractatu præambulo. Cap. 1. Sect. 2. n. 69.* Sed neque tamen minùs verum est, easdem Epistolas auctoritatem legis seu canonis universalis *dein* nactas esse; quod quâ ratione, & per quid factum sit, nunc convenit exponi,

Hanc auctoritatem aliunde repetunt ipsi Romanæ Sedis Præsules. Unde autem? Audiamus Innocentium I. qui Epist. 24. n. 4. rem paucis distinctè explicat, cùm responsis ad Alexandri Antiocheni consultationes datis adjungit: *Gravitas itaque*

itaque tua hæc ad notitiam Coepiscoporum, vel per Synodum, si potest fieri, vel per harum (litterarum) recitationem, faciat pervenire, **UT OMNIUM CONSENSU STUDIOQUE FIRMENTUR.** Hic duplicem observare est Apostolicæ Sedis decreta promulgandi modum: unum quidem, cum Episcopis in Synodum coeuntibus, alterum verò, cum Episcopis itidem, sed singulis ac seorsim, denuntiata, eorum consensu confirmabantur. „ Ubi verò est consensus, ibi quoque deliberandi „ atque dissentiendi facultas esse ponitur,“ ait hæc occasione Petrus Coustant. in Præfatione ad Epistolas Rom. Pontificum n. 47. pag. 50.

Pergit deinde vir doctissimus: „ Ipsa Innocentii verba „ non parùm illustrat, quod in Africâ gestum legimus. Eò „ perlata & in duplici Synodo recitatae sunt Siricii litteræ duæ, „ in quibus, præter singularia quædam, & suburbicariis Ec- „ clesiis propria, sanciebantur decreta generalia. Neque reci- „ tatae solum, sed etiam ex Episcoporum consensu receptæ „ fuere; at non sine temperamento. Decreto nempe, quo „ cavebatur, ne quis Episcopum *extra conscientiam Apostolicæ* „ *Sedis* ordinaret, hanc Afri clausulam addidere, *id est Pri-* „ *matis*, ut quod suburbicariis Ecclesiis præscriptum erat, ad „ suam ipsi consuetudinem accommodarent“

Ostendit post hæc Coustantius, quâ ratione Pontifices Episcopo, ad quem *speciali nomine*, ut Siricius loquitur, generalia decreta mittebant, id negotii dare solerent, ut hæc ipsa decreta aliis per litteras nota faceret. Ita se gessit Siricius ipse, cum Himmerio Tarraconensi scriberet *Epist. 2. n. 20.* Innocentius I. *Epist. 18. n. 2.* latum à se de Bubalio & nonnullis aliis iudicium Macedonibus significans. Zosimus *Epistolâ 7. ad Patroclum Arelatensem*, ubi *scripta*, inquit, *nostra in omnium facies notitiam pervenire.* His concinit Xyltus III, qui *Epist. 2. n. 6.*

n. 6. Cyrillo Alexandrino de scriptis ad ipsum missis istud mandavit: *Hæc ad vicinorum fratrum notitiam pervenire volo per pietatem tuam; ut discant in re tantâ, etsi olim cuncta definita fuerint, non cessare tamen aut segnem esse Apostolicam Sedem. Tam suæ cæterorumque Sedis Apostolicæ Præsulum vigilantia causam hanc subdit: Neque enim permittit nos quietos esse ab ejusmodi curis omnium Ecclesiarum sollicitudo.* Pluribus deinde aliis eo loco recensitis id genus testimoniis, demum pag. 52. sic concludit Petrus Coustant: „Erat igitur ille, quod sæpè iterandum
 „ est, promalgandorum Sedis Apostolicæ decretorum modus.
 „ Per optimæ probatissimæque fidei Clericos, vel etiam Episcopos, mittebantur ad provinciarum Primates, nisi ad
 „ alios mitti specialis quædam ratio suaderet. Tum ipsi Primates, sive alii, quibus id negotii datum erat, eorum apographa cum Episcopis, vel singulis, vel in Synodo congregatis, communicari, *Et omnium CONSENSU studioque,*
 „ ut loquitur Innocentius, *firmari curabant.* „

Ex his concluditur & intelligitur, per quid Pontificum Epistolæ Decretales vim legis communis nanciscantur: scilicet *per consensum Episcoporum.* Attamen non semper nova in suis Epistolis Papa proponit; sed frequentius vetera, quæ jam ante canonis vigorem obtinuerant, insinuat, renovat, explicat, mandat. His haud dubiè neque assensus neque obsequium valet negari. Huc spectant, quæ in epistola 135. Leo M. ad Neonem Episcopum Ravennatem scripsit; ubi *frequentè quidem,* ait, *in diversarum ambiguo questionum titubantia fratrum corda, Spiritu Dei instruente, solidavimus, responsionis formam vel ex sanctarum Scripturarum disciplinis, vel ex Patrum regulis colligentes.* Quæ ex duobus his augustis fontibus reverà manant Romanorum Præsulum decreta, vel ex se ipsis suâ pollent autoritate.

Præter

Præter hunc modum, alius adhuc erat Decretis Pontificum vim legis communis conciliandi; sed iterum mediante Ecclesiarum approbatione ac consensu. Hoc fiebat per relationem talis decreti in Codicem Canonum ab Ecclesiis receptum. Pontificum Epistolæ missæ ad privatas exterâsque Ecclesias ad sedem Apostolicam pertinentes, robur accipiebant, atque obediendi inducebant necessitatem, cum è privatis Scriniis in publicum Codicem eductæ promulgari, ac pro Decretali Constituto haberi cæperant, inquit Zegerus van Espen Comment. in Canones Juris veteris & novi Dissent. II. §. 3. Adde Theodorum à Palude in Floribus Sparsis ad Febr. Cap. III. §. 2. Hac ratione rectè dixit Auctor *Princ. Juris Publ. Eccles. Cath. Cap. VIII. §. 12. 13.* Jus Canonicum, quo hodie utimur, nullâ lege expressa, sed solis moribus in Germaniâ stabilitum fuisse, illique tantùm eatenus inesse robur, quatenus comitem habet observantiam, adèd quidem, ut alleganti textum, incumbat onus simul probandi observantiam.

Quando Febronius *Cap. V. §. 2. n. 4.* tradit Romanum Pontificem, cum id necessitas vel utilitas postulat, posse leges universali Ecclesiæ adoptandas proponere; ociùs exurgit P. Viator pag. 157. regerens: „Non dicit Febronius præcipere, „mandare, leges incidere &c. sed proponere. En, inquit, „*Primum meri ordinis*, cui Febronius meras propositiones „sive projecta concedit, non autem *intrinsecam jurisdictionem directivam & coactivam*, prout necessitas postulare videtur.“ Sanè meri ordinis prærogativa non est, sed permagnæ autoritatis & potestatis, ubi Pontifex (licèt ad esse legis ab ipso dictata desideretur consensus Ecclesiæ) potest, imò debet, jure suo, etiam *ipse solus*, per totum Christianum orbem fideles circa ejusdem legis intellectum instruere, illius observantiam mandare, urge. 6, finaliter rebelles ex præscripto

canonum, & juxta eorum formam, à gremio Ecclesiæ abscindere, quæ omnia jam præoccupaverat Febronius *Cap. II. §. 4.*

TITULUS V.

De Conciliis generalibus.

§. I.

De necessitate & frequentia Conciliorum generalium.

„ **A**liud est *utilitas* Concilii, aliud *necessitas*. Necessaria
 „ etiam esse Concilia ad frangendam Hæreticorum per-
 „ tinaciam plurima confirmant Historiæ Ecclesiasticæ exem-
 „ pla. An autem ad absolutam firmitatem opus sit, quæstio
 „ est; & agentis est probare Licet quàm plurima bo-
 „ na sint, à Conciliis legitimis promanantia, non inde ta-
 „ men sequitur insufficientia auctoritatis aut sententiæ in Ro-
 „ mano Pontifice. “ Ita Italus *pag. 235.* Et hæc summa
 „ doctrinæ ejus circa hanc materiam, igitur, ut verba hæc ali-
 „ quid significant, necessarium erit *supponere* in Romano Ponti-
 „ fice inerrantiæ donum unà cum absoluta monarchiâ; hæc sub-
 „ latâ, vel supposito illo tantum in prudens dubium vocato,
 „ totum & omne, quod ei superædificatur, collabitur. Taceo,
 „ quòd *moralem* Conciliorum necessitatem adversarius agnoscat,
 „ de *physicâ* autem hic agere, ne prudentiæ quidem sit.

Testantur SS. Patres uno ore, Concilia ab Apostolis in-
 „ stituta fuisse ad dirimendas controversias & reformandos mo-
 „ res, licet ipsi ad stabiliendam fidem Conciliis non indigerent,
 „ quia

quia erant singuli divino spiritu afflati. Ita Patres Concilii V. œcumenici, licet, inquit, *Spiritus Sancti gratia circa singulos Apostolos abundaret, ita, ut non indigerent alieno consilio ad ea, quæ agenda erant; non tamen aliter voluerunt de eo, quod movebatur, si oporteret gentes circumcidi, definire, priusquam communiter congregati divinarum Scripturarum testimoniis unusquisque dicta sua confirmârunt*, apud Harduinum Tom. III. col. 188. Porro verosimile non est, Apostolos iis præsertim temporibus, quibus fidei apud omnes gentes disseminandæ occupabantur, Conciliorum celebrationem præscripturos fuisse, nisi eam Ecclesiæ necessariam judicâssent. Ea etiam ratione Episcopi in sua consecratione juramento se obstringunt, se, quotiescunque ad Concilia legitimè vocabuntur, ad ea accessuros, nisi causâ canonicâ fuerint impediti. Apparet illud quoque ex constanti Ecclesiæ praxi, siquidem ab Apostolis ad nostra usque tempora in gravioribus Ecclesiæ negotiis & causis, sive Disciplinæ sive Fidei, Concilia generalia adunata fuere.

Verum equidem est, summum Pontificem & Pastores per orbem dispersos eandem obtinere auctoritatem, & æque judicare posse de iis, quæ ad Ecclesiam pertinent, ac si essent in Conciliis coadunati; atque ideò etiam verum est, non semper opus esse universalibus Conciliis, maximè quando Ecclesia pace & tranquillitate fruitur. Sed aliquando ea perturbationibus, dissidiis & schismatibus ita agitur, aut scandalis, corruptelâ & abusus ejus membra (ne Capite quidem excepto) ita afficiuntur, prout E. gr. contigit temporibus Conciliorum Nicæni, Constantiensis, & Tridentini, ut fieri omninò nequeat, quin innumeri fideles à virtute & fide deflestant, nisi Concilia habeantur. Atque ideo Eusebius *Lib. I. de Vita Constantini M. Cap. 51.* & S. Augustinus *Lib. I. contra Donatistas Cap. 7. & 18.* nec non *Lib. IV. contra duas Epistolas Pelagianorum*

rum Cap. ult. expressis verbis affirmant, dari aliquando controversias, quæ aliter quàm per Synodos componi nequeant.

Sed neque medium illud, ut controversiæ in Ecclesia subortæ ad summum Pontificem deterantur, ut ipse eas definiat, dein ejus judicium ad Episcopos per totum orbem Catholicum dispersos mittatur, ut consentiant vel dissentiant, semper sufficit. Agnoscunt hanc insufficientiam ipsi Romani Pontifices: videlicet Innocentius I, in suâ ad Clerum Constantinopolitanum epistola apud Sozomenum *Lib. VIII. Hist. Eccles. Cap. 26. p. m. 361.* S. Leo M. in epistolis 25. 54. & 72. Urbanus II. in epistolâ Decretali ad Bibonem Tullensem Episcopum apud Harduinum *Tom. VI. Part. 2. col. 1662.* Clemens VII. in Epistola ad Franciscum I, Galliæ Regem. Paulus III. in bullâ Indictionis Concilii Tridentini (vid. Febron. *Cap. VI. §. I. n. 7.*) & alii plures. Ex his sufficiat hîc referre testimonium Innocentii in jam memoratâ epistolâ, ubi de injuriis, perturbationibus, & contumeliis S. Chrysostomo illatis verba faciens sic loquitur: *Sed quid adversus ista in præsentî faciemus? Necessaria est cognitio Synodi, quam & nos pridem congregandam esse duximus. Hæc enim sola est, quæ hujusmodi tempestatum motus sedare possit.* At S. Chrysostomus & Clerus Constantinopolitanus ad summum Pontificem recurrerant, ut constat ex eâdem epistolâ.

Finaliter, si Concilia œcumenica nunquam necessaria sunt, ergò frustra ab Apostolis Spiritu divino afflante instituta fuerunt; frustra etiam hucusque ab Ecclesiâ cum expensis & laboribus plurimis celebrata sunt, inanes sunt & illusorii tot de celebrandis Conciliis sacri canones; iniquæ prorsus sanctorum & doctorum virorum querelæ de conciliorum generalium neglectu & intermissione, &c.

Oratores Regis Christianissimi, æque ac Cæsareæ Majestatis ad Tridentinam Synodum ablegati hæc inter alia habebant in mandatis Art. 34. *Decernat sancta Synodus, ut non solum Synodi Episcopales quotanno semel ad minimam, sed etiam tertio quoque anno Provinciales congregentur, in quibus de his, quæ ad statum Ecclesiasticum pertinent, diligenter tractetur, de Ministrorum Ecclesiæ delictis maturè cognoscatur, & in eos qui deliquerunt, severè animadvertatur; & ut Concilia Generalia, nisi aliquod obstat impedimentum, decimo quoque anno celebrentur.* Petitiones istæ anno 1563. Ripæ sunt excusæ.

§. II.

*De generalium Conciliorum convocacione, & præsidio
in eisdem.*

Cùm Primatus Petri & successorum ejus sit juris Divini quoad institutionem, rectè edixit Julius PP. I. apud Socratem Lib. II. Cap. 17., nec non apud Sozomenum Lib. III. Cap. 10. Hist. Eccles. *Legem esse Pontificiam, ut pro irritis habeantur, quæ præter sententiam Episcopi Romani fuerint gesta.* Sic ad Orientales scripsit Julius, eos accusans, quòd præter Ecclesiæ leges ipsum non vocassent ad Synodum, quam illi in causa Athanasii Antiochiæ celebraverant. Inde concludit Bellarminus Lib. 1. de Conciliis Cap. 12. Papà renitente, nulla omninò Concilia celebrari posse, consequenter ejus potissimum esse illa convocare. Verùm, si ad naturam generalis Concilii attendamus, Canon ille, quo statutum prætenditur, Synodum universalem absque Episcopi Romani sententia haberi non posse, non multò magis Romano, quàm alijs Patriarchis, aut Episcopis gratificatur: siquidem ex Christi & Apostolorum in-

stituto certissimum est, neque Concilia generalia celebrari, neque Canones Ecclesiasticos formaliter & completè constitui posse absque aliorum Episcoporum sententiâ, qui etiam omnes ad illa vocari & admitti debent. De cætero verum certumque manet, primam sententiam & suffragii prærogativam, in rebus communibus Ecclesiæ statum contingentibus (qualis erat Athanasii causa, quæ fidem respiciebat) Romanæ Ecclesiæ, quâ omnium Primæ, deberi. Hanc illi vindicat, & ex consuetudine asserit dictus Papa Julius in Epistolâ eadem de causâ scriptâ, quæ prostat in Athanasii Apologia contra Arianos. Opp. Tom. I. pag. 153. edit. Bened. ubi n, 35. *An ignoratis, inquit, banc esse consuetudinem, ut primum nobis scribatur, & binc, quod justum est, decernatur?* Ne autem ea his per errorem quis inferat, quasi ab unius Pontificis judicio talia dependant, conferenda cum illis sunt, quæ proximè præcedunt nempe: *Oportuit, juxta ecclesiasticum canonem, & non eo pacto, rem judicari: oportuit omnibus nobis rescripsisse, ut ita ab omnibus, quod justum esset, decerneretur.*

Irrefragabilia sanè sunt ex Traditione pro Romano in Ecclesia, eoque universali, argumenta. Canone Nicæno sexto Romano Episcopo Primatus agnoscitur præ cæteris Patriarchis; quemadmodum & Synodus œcumenica secunda, & Judices cognitores in Concilio Chalcedonensi canonem illum interpretati sunt. Relectis enim Canone Nicæno VI., & Canone Constantinopolitano in Synodo Chalcedonensi, judices pronuntiârunt, Primatum deberi Romanæ Sedi juxta canones: *Perpendimus, omnem quidem Primatum & honorem præcipuum secundum canones antiquæ Romæ Dei amantiſſimo Archiepiscopo conservari.* Hunc quoque Canonem Nicænum respexit Novella Valentiniæ, cum ait, B. Petri merito, urbis dignitate & auctoritate, firmatum fuisse Primatum Romanæ Ecclesiæ.

Unde

Unde in vetustissima Canonum interpretatione, quam Paschasius in Concilio Chalcedonensi protulit, lemma Canonis Nicæni ita conceptum est: *Quodd Ecclesia Romana semper habuit Primatum.* Ex his rectè concludit Petrus de Marca *de Concord. Sac. & Imp. Lib. V. Cap. 12. n. 3.*, canonem illum ecclesiasticum, de quo in suâ Epistola iteratò loquitur Julius, non esse alium, quàm canonem illum sextum Nicænum, de quo hætenus actum est.

In vim & consequentiam hujus Primatûs ultrò concedimus, Papam per se ipsum aut Legatos suos debere *regulariter & ordinariè* Synòdis generalibus præesse. Hoc si facere recuset, tum, quando Ecclesiæ necessitas celebrationem Concilii postulat, contendimus, Ecclesiam, quæ est sibi efficaciter sufficiens, posse jus suum persequi, siquidem ipsa Claves radicaliter possidet, quas etiam ipsimet Pontifici, quem deligit, reverà & formaliter confert.

Est insuper Primatus, prout hætenus descriptus fuit, justus titulus & fundamentum Pontificii juris, convocandi generalia; scilicet accedente sæcularium Potestatum consensu. Hoc Romanæ Sedi Febronius neque Capite VI, § 2. & 3., neque alibi negavit, quinimò expressè dixit, se ab hoc convocandi jure Papam non excludere; hoc solum voluit, hoc sustinuit, jus illud non esse *exclusivum*, proinde non *reservatum* summo Pontifici, neque humano neque divino jure.

Sanè nullus, nisi communis sensûs expers, ambigere potest, quin Imperatores, tanquam Juris Divini, Naturalis, & Canonici vindices, atque communes Episcopi externæ disciplinæ, jus habeant cogendi Ecclesiasticos ad Legis Divinæ, Naturalis & Canonice executionem: hocque titulo octo prima universalis Concilia indixerint, convocârint, congregârint, & tanquam Præsides atque ordinis publici assertores, direxerint,

rint, comprobârint, atque finitâ Synodo Patribus com meatum & facultatem discedendi concesserint. Hoc etenim claret ex Actis indubitatis octo primarum Synodorum generalium, quæ nullis cavillationibus obscurari aut labefactari queunt.

Ex Apostolicâ disciplinâ, Actorum XV. consignatâ, Imperatores Synodales litteras partim ad Ecclesias, partim ad Romanum Pontificem mittebant, quibus Papam absentem rerum gestarum Synodo commonefaciebant, ut Ecclesias sui Patriarchatus de Actis facilius informaret; etenim pauci aut nulli Episcopi, præter Legatos Romani Pontificis (& ne hi quidem semper) octo primis universalibus Conciliis ex Occidentali Ecclesia interfuerunt.

Suppositâ regulâ, jus convocandi Concilium generale esse penes summum Pontificem, habet tamen ea exceptiones tam ferè communes, quàm sit ipsa regula. Scilicet 1.) casu, quo, existente Ecclesiæ necessitate, vel præcepto, aut præcedente juramento Pontificis de congregando Concilio, ipse tamen illud convocare contemnit. Eo casu Turrecremata Card. S. Sixti, acerrimus ipse Romanorum jurium defensor, in *Summa de Ecclesiâ Lib. III. Cap. 8.* cum pluribus aliis Canonistis tradit, Cardinales habere potestatem Synodum congregandi. 2.) Si de Pontificis hæresi, licet secretâ, vel de hæresis suspicionem agendum esset. 3.) Si ageretur de crimine gravi, notorio, incorrigibili Papæ, totam Ecclesiam scandalizante. Sanè prudens & rationale est, tunc, cum Papa ipse accusandus est, ejus ad hoc consensum non requiri. arg. *Cap. 21. X. de Rescript.* Ipse Viator Italus pag. 219. ex Gersonii Tractatu de Potestate Eccles. Considerat. 12. tres quoque designat casus, in quibus Congregatio Concilii facta sine Papa legitima fit, nempe a) „ Dum definit Papa esse per mortem naturalem, aut civilem „ seu canonicam, quæ est depositio, vel si cadat in perpetuam „ maniam,

„ maniam, aut si ad eum captivum non pateat accessus. b)
 „ Dum sufficienter requisitus de convocando Concilium, re-
 „ nuit contumaciter in perniciem Ecclesiæ, præsertim si tan-
 „ gat ipsum. c) Si Concilium postquam est à Papa legitimè
 „ congregatum, statuatur certum tempus & locum pro generali
 „ Concilio, sicut intra triennium, vel de decennio in decen-
 „ nium, etiam ubi Papa renueret. “ Ex his, ait Italus, ar-
 „ guere licet, quòd si isti casus excipiantur, etiam in sententiâ
 „ Gersonii, regula tamen manet immobilis, quòd convocatio
 „ Concilii generalis ad Rom. Pontificem pertineat. Per me id li-
 „ ceat; attamen sub modo & conditionibus prædictis; præser-
 „ tim nunc, quando post discissum in partes Romanum Imperium
 „ Orbis Christianus non amplius ab uno Monarchâ regitur. Huic
 „ statui Europæ innititur & accommodatur Constantiensis Con-
 „ ciliî Decretum *Frequens*, Sess. XXXIX., ad quod Adversarius
 „ pag. 217. provocat. Verùm hæc non mutant substantiam rei,
 „ nec primitivum ejus Esse. Illud singulare omnino, quòd ille
 „ ibid. addit: „ Abs re provocas (Febroni) ad exempla, quòd
 „ nempè octo Concilia generalia ab Imperatoribus coadunata
 „ fuerint. Quid ad te de hâc causâ, æquè Papis ac Conciliis
 „ œcumenicis infestâ, nec Principibus propitiâ? „

Porro longè aliud est, *Synodum haberi non posse absque
 Romani Pontificis sententiâ: & Episcopum Romanum plenitudine
 potestatis, ut vocant, Concilia posse dissolvere, & quocunque vo-
 luerit, transportare.* Primum ordinariè & regulariter verum,
 secundum absolutè falsum est, tanquam supponens absolutam
 imaginariam Monarchiam,

Si in variis jam enarratis casibus Concilium absque Papa,
 aut eo invito, convocari valeat, haud dubiè ille à sic adunato
 Concilio quoque poterit judicari. Proponit autem quæstionem
 Cardinalis Cameracensis Petrus de Alliaco Libro unico de Ec-

clesiæ & Cardinalium auctoritate Parte III. Cap. 4. *Si Papa in his casibus recuset judicari, Concilium quid faciet?* Quam sic resolvit: „ Responderetur, quod in hoc casu, si hoc recuset sufficienter requisitus, faciendum esset sicut si Sede vacante „ similis occurreret necessitas: Et ad hoc est evidens ratio, „ quia ubi vacante Sede, vel etiam renuntiante, Concilium „ celebrari non posset, nec per Ecclesiam remedium adhiberi, „ sequeretur quòd Ecclesia non haberet sufficientem fecunditatem & fecundam virtutem, ad se conservandum & continuandum, & sic posset penitus deficere Politia Christiana, „ quod est contra dictum Christi, *Ego vobiscum sum usque ad „ consummationem seculi.* „

§. III.

Forma in antiquis Conciliis observata; & quatenus cum ea conveniant quæ in Tridentino acta sunt.

Antequam absoluta Monarchia in Ecclesia invaluerat, Acta Conciliorum ea omnia continebant, quæ tum ab ipsis Imperatoribus, aut eorum Senatu, qui Synodum dirigebat, tum etiam ab ipsis Patribus dicebantur aut gerebantur in publicis *Actionibus*, quas hodie *Sessiones* vocant; præter quas Actiones publicas nullæ aliæ Congregationes aut Conventus habebantur: sed omnia palam & liberè proferebantur & peragebantur. Quod autem communi consensione atque suffragio decernebatur, pro synodali sententiâ, à Spiritu Sancto dictatâ, habebatur; nullus autem, qui audiri volebat, quanquam hæreticus, à dicenda aut proponenda suâ sententiâ excludebatur. Si qui autem Episcopi (quibus solis jus suffragii decisivi in his Conciliis competit) vel propter ingravescentem ætatem, vel propter aliud impedimentum ad Synodum se se conferre non poterant,

terant, eò procuratores aut vicarios suos mittebant, qui tam facilè à Patribus, quàm ipsimet vicarii Sedis Romanæ, ad sententiæ dictionem admittebantur; contrà quam factum est in Synodo Tridentinà. Atque ita, quàm diu Ecclesia sinceris canonibus regebatur, Concilia nullo aut facili negotio cogebantur & celebrabantur, ita, ut singulis diebus una Actio aut Sessio perficeretur. Sed postquam dominandi libido, quæ inimica est Spiritui Ecclesiæ, omnem charitatem extinxit, regulasque morum oppressit, ita, ut Curia Romana suæ privatæ utilitati velificaretur, multa pessum ire cœperunt. Hinc factum, ut Synodus Tridentina sub Paulo III. post septimam Sessionem, & deinde iterum sub Julio III. per decennium, suspensa fuerit.

Ex Concilii Tridentini consideratione diversi diversis, etiam piis & catholicis, creantur animi motus. Qui florentem Ecclesiæ primitivæ statum, dum genuini canones & Apostolica disciplina, probique mores vigeant, minùs perspectum habent, & soli Romanæ Monarchiæ assueti sunt, illi ad solam Concilii Tridentini recordationem, quasi ex ejusdem receptione aurea sæcula essent reditura (de sola *disciplina*, non de *doctrinâ*, hîc loquor) incredibili exultant gaudio. Hoc inter alios facit Viator noster Italus pag. 67. 112. 180. & alibi. Aliis verò secùs contingit, qui, cum apprimè naturam regiminis Ecclesiæ à Christo instituti, & ductu atque afflatu Spiritûs Sancti sub octo primis universalibus Conciliis servati, noscant, neque ignorent, quantum à ducentis annis laboratum esset, ut Ecclesia in Capite & in membris reformaretur, & tum dentum Synodi Tridentinæ decretis eatenus in Ecclesiæ emendatione certatum sit, quatenus Curia Romanæ majestati & commodis, non gloriæ Dei & salutis Christianorum, & potissimum Ecclesiasticorum consulere: hi, inquam, cum Card. Carolo à Lotharingia & aliis Patribus Tridentinis longè diversam, spri-

tui quatuor primorum generalium Conciliorum conformem Reformationem desiderant.

Scilicet in hac Tridentina Synodo Pontifices sedulam operam dederunt, ut Episcopi Italiæ, qui dominationi Curie Romanæ assueti, ab ea & à nutu Romani Pontificis, tanquam absoluti Monarchæ, variis titulis pendebant, triplo fermè aliarum Provinciarum Episcopos numero superarent, ac proinde omnia ex animi sui arbitrio, & Curie Romanæ stylo ac placitis decernerentur. Etenim in editionibus hujus Concilii legimus ex solâ natione Italicâ *centum octoginta septem*, ex aliis verò omnibus provinciis & regnis solummodo *octoginta* interfuisse Episcopos. Narrat Joan. Bapt. Adriani Florentinus, qui Guichardini Historiam continuavit, qualiter Pius IV., ex familiâ Medicæorum oriundus, vix sibi à Magno Duce cognato suo sit passus persuaderi, ut ad Synodi celebrationem animum adjungeret tandèmq; rationibus Ducis Hetruriæ victus anno 1563. denno indixerit Concilium Tridenti, atque universis Episcopis Italiæ imperaverit, ut se se illuc conferrent, eumque in usum aliquos etiam de novo creaverit Episcopos; unde suffragiorum numero se se quidquid vellet, consecuturum speravit. Occurrit hinc memoriæ, quod in Constantiensi Concilio, dum de eo agebatur quis in votando modus servandus esset, dixit Cardinalis S. Marci apud Harduinum Tom. VIII. col. 226. nempè: *Licet clarum de jure videntur, quod perferenda sunt vota per capita singula; quia tamen plures sunt Prælati Italiæ pauperes, quàm ferè de omnibus nationibus, præterea Dominus noster Papa fecit in numero excessivo prælatos cubicularios ultra quinquaginta. Dicitur præterea, quod multos voluit sibi obligare juramentis & muneribus, alios minis terruisse; & ita scrutando per capita nihil fieret, nisi quod vellet Dominus noster.*

Claudius Espencæus, qui cum Petro Danælio Vaurenfi Episcopo Francisci I. Regis Franciæ Oratore Tridentum contulerat, in Commentariis in Epistolam ad Titum, primâ Digressionem pag. m. 473. de hac procedendi ratione ita conqueritur: *Verùm hæc sive potestas sive prærogativa & privilegium, cum, ut reliquæ majores Ecclesiarum causæ, penes Romanam Sedem hæctenus fuerint, factum est posterioribus sæculis, ut, quod merito in Concilio Basileensi, Ludovicus Avelatensis querebatur, in Conciliis demum id fiat, & necessariò fiat, quod Nationi placeat Italicæ, ut quæ sola Episcoporum, qui & ipsi soli vocem illic decisivam habent, numero Nationes alias æquet, aut superet: sicut scripsit Libro primo de Gestis ejus Concilii Æneas Sylvius, nondum Pius. HÆC EST ILLA HELENA* (sic prosequitur Espencæus) *QUÆ NUPER TRIDENTI OBTINUIT*, per hoc innuens, Curiam Romanam haud fermè aliter Tridenti decertasse, ut numero suffragiorum vinceret, quàm Græcos & Trojanos pro Helenâ suâ: siquidem memorat, *in Conciliis id fieri, ET NECESSARIO FIERI, quod unica placet Italicæ Nationi.* Unde à talibus Conciliis frustra æquam & plenam Reformationem expectaveris.

Espercæus memor eorum, quæ sub Paulo III. ipse Tridenti viderat, sibi persuaderi haud passus est, ut sub Pio IV. cum Cardinale Lotharingico illuc denuò proficisceretur. Ivit ergo cum hoc Tridentum Claudius Sanctius, Doctor Sorbonicus; unde 15. Junii an. 1563. sequentia scripsit ad Espencæum:

„ Nunquam tibi melius Spiritus afflavit, quàm, ne huc veni-
 „ res. Credo enim, quòd propter indignitates, quæ hic com-
 „ mittuntur ad impediendam Reformationem, mortuus fuif-
 „ ses. Franci sincerius & studiosius se gerunt aliis, qui nos
 „ sæpe habent ludibrio propter adversos casus, quibus nunc
 „ afflictaur regnum Franciæ. Quamprimùm huc appulimus,

„ tractabatur de Sacramento Ordinis. Hispani maximè urge-
 „ bant, ut Synodus declararet, Episcopos institutos à Christo,
 „ & Presbyteris jure divino esse superiores. Galli omnes se se
 „ Hispanis adjunxerunt. Sed, ut consequentia hujus propo-
 „ sitionis impediretur, Itali in hoc solo Canone decem aut
 „ duodecim titulos in gratiam & favorem Papæ immiscebant:
 „ quibus titulis prætexebant solum Papam fuisse immediatè in-
 „ stitutum à Christo, & reliquos Episcopos non habere pote-
 „ statem nisi dependentem à Papæ potestate, & ab ipsomet
 „ Papa. Nullus est nostrum, qui non vellet esse in Sorbona,
 „ etiam cum vitæ periculo. Mihi impossibile est tibi sigillatim
 „ omnia acta enarrare, quæ vidi & audivi in hoc Concilio. “
 Hanc epistolam ex gallico in latinum redditam edidit Edmun-
 dus Richerius in *Hist. Concil. general. Tom. IV. Part. 2. pag. 100.*

Aliam eodem anno 28. Martii, etiam ex hac Synodo, ad
 Alphonsum Salmeronem S. J. epistolam scripsit Gentianus
 Hervetus, in quâ se ipsum inducit Romanum Pontificem ita
 alloquentem: „ Ego verò de me tam præclarè non sentio, ut
 „ meum consilium rebus hodie tam afflictis aliquid opis afferre
 „ posse putem: hoc unum scio, ad profligandas hæreses, &
 „ populum Christianum in officio continendum, non aliud
 „ præsentius esse remedium, quàm si lapsa ecclesiastica repa-
 „ retur disciplina. Quàm sit autem difficile eam reparare, ex
 „ hoc facile est conjicere, quòd, cum doctissimis & sanctissi-
 „ mis Cardinalibus Contareno, Sadoleto, Polo, reforma-
 „ tionis negotium mandasset sanctæ memoriæ Paulus III., res
 „ habuit hunc exitum, ut nullus inde secutus fuerit effectus.
 „ Quamvis sit ea res ex se non multum difficilis: ex eo quidem
 „ est certè longè difficilior, quòd sæpè contingat, ut Pontifices,
 „ qui reformationem sedulò cupere præ se ferunt, doctissimo-
 „ rum & optimorum virorum, quos ad se accersunt, operâ
 „ non

„ non ad reformationem, quam in vulgus jaçant, sed ad suam
 „ stabilendam potentiam abutantur. Hoc in te cadere,
 „ Sanctissime Pater, tantum abest, ut existimem, ut te nihil
 „ esse magis in re & nomine *Pium* lubens & sentiam & præ-
 „ dicem. Sed quoniam es in summo gradu potestatis colloca-
 „ tus, quo fit, ut multorum sermonibus aures tuas patere ne-
 „ cesse sit, tūque me consilio nonnihil valere existimas, non
 „ verebor ea scribere, quæ tuæ Sanctitati coram, si liceret,
 „ dicerem. Nullos, Sanctissime Pater, majores habes ho-
 „ stes, quàm tuos domesticos, qui tibi perpetuò assentantes,
 „ & cā ratione ad amplissimos honores sibi viam munientes,
 „ divinam tuam potestatem & auctoritatem semper habent in
 „ ore: quam quidem si quispiam obstinato animo denegaret,
 „ is in impiorum numerum esset meritò referendus.“ Hæc
 „ epistola, in quā plura alia ad res Concilii Tridentini, præser-
 „ tim ad politicam Romanæ Curia, pertinentia continentur,
 „ pluries edita, quoad ea quæ de emendandā Ecclesiā in eadem
 „ narrantur, simillima est iis, quæ leguntur in ejusd. Herveti
 „ libello *de Reparandā Ecclesiasticorum Disciplinā* Parisiis apud Ni-
 „ colaum Cheneau anno 1561, impresso.

Sanè, qui Historiam Concilii Tridentini vel in ipso Pal-
 lavicino legerunt, non ignorant, Patres in Decreto de Resi-
 dentiā constituendo, vel potius prorogando & declinando,
 sex integros menses, propter factiosas Romanæ Curia præten-
 siones, infumissè, neque tamen ab Italia Episcopis obtineri
 unquam potuisse, ut residentia Episcoporum *juris esse divini*
 statueretur. Si Nicænam Synodum excipiamus, vix unum ex
 octo primis generalibus Conciliis reperiemus, in quo tantum
 temporis, quantum in hoc solo Decreto condendo, impensum
 fuerit. Intelligimus autem etiam ex jam memoratā Herveti epi-
 stolā, cur tam diu Patribus aqua in definiendā Residentiā hære-
 ret,

ret, ab Alphonso Salmerone responsum fuisse, *nunquam permissurum Pontificem, & qui ejus partes sequebantur* (Episcopos Italiae intelligit) *ut residentia juris esse divini statueretur, quoniam hoc Pontificiae auctoritati derogaret: in eo nimirum, quod pro animi sui arbitrio non posset ad se Episcopos accersere, aut, quod vellet, mittere.* Atque hinc quoque claret, Concilium (quod materiam disciplinae) non fuisse omnino liberum, sed, ut idem ait Hervetus in calce epistolae, *manifestam fuisse asseclarum Curiae Romanae conspirationem.*

Cum Sapientes haud difficulter intelligerent, depravatos Ecclesiasticorum mores pabulum esse atque alimentum, quo haereses atque schismata hodierna foventur ac saginantur; hinc Ferdinandus Imperator & Carolus IX, Francia Rex cum omnibus aliis Catholicis Principibus ardentem flagitabant à Papa & à Tridentinis Patribus, ut, relictis disputationibus de doctrina, quae à Catholicis minimè in dubium vocabatur, totum tempus reparandis moribus Ecclesiasticorum impenderent; quandoquidem notum esset disciplinae novos causam certissimam schismati praebuisse. Verum, hoc nunquam à Curia Romana impetrare potuerunt: quae quidem pro vera Reformatione personatam & faciatam nobis exhibuit. Adeo autem parum eadem Curia per Concilium Tridentinum repurgata fuit, ut Pius IV, eo absoluto magnam gratiam Patribus publicà oratione in frequentissimo Cardinalium Consistorio habuerit, quod in ecclesiastica emendatione tantam auctoritatis illius rationem habuerint, tantaque in eum moderatione usi sint, ut si is se ipsum & Curiam suam reformare voluisset, longè severior in se futurus fuerit.

Quid, inquit Viator Italus pag. 243., adversus Conciliorum generalium infrequentiam obstrepitis, quando Ecclesia videt, Concilium ultimum œcumenicum, Tridentinum nempe,
ab iis

ab iis ipsis, qui pro Conciliorum frequentia urgent instantque; executioni adhuc demandatum non esse? Ecclesia Catholica, addit, tot Conciliis non eget, sed observatoribus potius eorum opus habet, quæ jam toties definita sunt. Nec Concilia expedit congeri, cum mala potius quam bona expectantur. Quod, quæ tali modo in Conciliis geruntur, neque à Nationibus agnoscantur pro legitimis, neque recipiantur, neque observentur, nemo prudens mirabitur. Urgentur utique à viris bonis Concilia; sed primis similia. Talia expedit congregari; & ab his non nisi bona expectanda sunt.

Zelus habenda unionis in schismate tam desperato fecit multa tolerari, quæ aliunde fuissent nec tolerabilia nec toleranda: inquit Gerson in Dialogo pro Actis Synodi Constantiensis; Et mox addit: Video, quod Ecclesiæ reformatio nunquam fiet per Concilium, sine præsentia Ductoris affectati bene, & prudentis simul & constantis. Justæ hujus observationis novum experimentum dederunt (uti vidimus & dolemus) Gesta Concilii Tridentini. Sed quod malo remedium, si & deinceps ex eodem modo actum iri prævideatur? quomodo reformabitur Ecclesia? Remedium subjungit ibid. Gersonius; est autem sequens:

„ Provideant sibi, dum sciverint & potuerint membra per
 „ provincias aut regna, non quidem *in multiplicatione Consti-*
 „ *tutionum novellarum*; hoc magis interturbat quam adjuvat:
 „ sed *per executionem* vivacem & virilem earum legum, quæ
 „ jam late sunt abundantissimè, supervacuis etiam resecatis
 „ vel omisissis. Video (*addit*) quod in doctrinis, quæ fidem,
 „ quæ religionem, quæ bonos & Salubres respiciunt mores,
 „ vix invenietur in hac tempestate, rebus, ut sunt, manen-
 „ tibus, nec habito forti favore potentiaæ sæcularis, termina-
 „ tio debita, vel expedita justitia.“

Verùm hic iterum intercedit Doctor Colonienſis ſecundâ editione ſui Apologetici in *Præfat. pag. 29.* dicens: „ Quid-
 „ quid circa latebras ſecretiores Actorum Concilii Tridentini
 „ rimetur Febronius, illius authoritatem non convellet: om-
 „ nia in illo diſciplinaria diligenti fuerunt conſiſtione librata
 „ & reſoluta Circa quæſtionem, *an jurisdictio Episcopalis ſit juris divini*, ſufficiat, Benedictum XIV. in ſuo libro
 „ de Synodo declarâſſe, quòd ſententia affirmans eam eſſe ju-
 „ ris divini (attamen ſalvâ dependentiâ) gravibus momentis
 „ nitatur; atque idcirco liberum ſit eidem ſententiæ adhære-
 „ re pro lubitu. Ad diſciplinam verò ſeu rectam gubernatio-
 „ nem fidelium inutilem eſſe hanc quæſtionem &c. “ An ju-
 „ risdictio Episcoporum proximè à Chriſto proveniat nec ne,
 „ non eſſe quæſtionem purè ſpeculativam, ſed in praxi multæ
 „ conſequentiæ, agnoſcerunt in Concilio Tridentino, teſte Pal-
 „ lavicino *Lib. XXI. Cap. II. n. I.*, Romani & ipſe Pontifex.
 „ Quare è re ſuâ putârunt, ejus definitionem totis viribus im-
 „ pedire. Cùm autem, auctore Benedicto XIV., cuique libe-
 „ rum ſit, primæ eæque veræ ſententiæ inhærere; liberum quo-
 „ que erit Episcopis, omnia jura omnèsque jurisdictiones, quas
 „ Chriſto (non, quæ Romano Pontifici) placuit eorum Ordini
 „ annexere, pro bono ſui gregis actu exercere, neque pati, ut
 „ in hoc ſuo divino munere implendo, & dicto bono procuran-
 „ do à quoquam impediatur.

Authoritatem Concilii Tridentini in *rebus Fidei* convellere
 Febronio nunquam fuit animus, neque hoc ei niſi per calum-
 „ niam valet imputari. In *Diſciplinaribus* illud longè incom-
 „ pletum eſſe, ipſi Patres ſub ſinem Synodi agnoſcerunt.

Notanda adhuc veniunt, & cum præmiſſis conferenda,
 quæ Theodorus à Palude in *Floribus ſparſis ad Febr. Cap. VIII.*
 §. I. retulit ex Pallavicino de Pontificis obſtinatione ſuas in
 Triden-

Tridentina Synodo sustinendi prætensiones, Primatui non essentielles, non solum cum neglectu reunionis Protestantium, sed etiam cum comminatione & periculo novi schismatis. Unde convenit hic iterum mirari prudentiam Patrum, malentium ad tempus cedere, quàm cum graviore damno & præiudicio Ecclesiæ super his contendere.

§. IV.

De clausula Conciliari: Sacro approbante Concilio.

Item de clausula Tridentini: Salvâ in omnibus

Sedis Apostolicæ autoritate.

Cùm anteaëctis temporibus omnia Concilia explicatâ dictione sententiæ singulorum Patrum celebrarentur, atque etiam omnium subscriptionibus & syngraphis robur haberent: tandem rudibus sæculis, post ruinam Ecclesiæ atque Imperii Orientalis, præsertim post Dictatus Gregorii VII., Pontifices Romani in illis, quas habuerunt Synodos, omnia ex privato motu, tanquam Monarchæ absoluti, sub hac formulâ edixerunt: *Nos, sacro approbante vel consentiente Concilio, sancimus, decernimus, statuimus &c.* Primus hac formulâ usus videtur Innocentius III. in Concilio Lateranensi IV. an. 1215. apud Harduinum *Tom. VII. col. 18.* Quare Cardinalis Aliacenus Tractatu de Ecclesiæ, Concilii generalis, Romani Pontificis autoritate, edito *Tom. II. Operum Gersonii, Parte III. Cap. 2. col. 952.* „ Quærere, inquit, an errores contra Fidem in „ hoc sacro Concilio (Constantiensi) damnandi, debeant per „ summum Pontificem damnari sub hac forma: *Nos, hoc sa- „ cro Concilio approbante, damnamus &c.* aut damnari debeant „ sub ista forma: *Sacrofanctum Concilium damnat &c.* non est quæstio

„ quæstio inutilis aut supervacua, nec ad materiam Fidei, quæ
 „ tractatur, est impertinens. Pater: quia utraque forma in
 „ Decretis generalium Conciliorum reperitur. Nam, sicut
 „ tunc fuit allegatum, secunda forma condemnandi habetur
 „ in multis locis Libri Conciliorum, & etiam Decreti & De-
 „ cretaliū, ubi sic dicitur: *Placuit sacro Concilio, vel Con-*
 „ *cilium definiit, vel statuit sanctum Concilium*: Papa etiam
 „ aliquando dicit: *Sacri auctoritate Concilii & consensu, atque*
 „ *reliquorum Fidelium & cunctorum Consiliariorum nostrorum*
 „ *consultu, diffinitum est*: & primò habetur in multis Consti-
 „ tutionibus Synodalibus, & maximè in *Juribus novis*.

„ Secundò dico, quòd prima forma sit Theologiæ con-
 „ formior: quia in Actibus Apostolorum, auctoritas definien-
 „ di attribuitur *Concilio*, & non specialiter *Petro*, ubi dici-
 „ tur: *Placuit nobis collectis in unum &c.* Act. XV. 25. & bea-
 „ tus Gregorius 15. Dist. Can. *Sicut*, ubi dicit, se quatuor
 „ Concilia, sicut sancti Evangelii quatuor Libros venerari,
 „ subdit causam, *quia universali consensu constituta sunt*. Unde
 „ videtur sequi, quòd auctoritas definiendi, maximè in ma-
 „ teriâ Fidei, pertineat ad Concilium generale. “

Ad hæc cum Cardinalis Cusanus attenderet, Libro II. de Concordantiâ Cap. 8. rectè intert: *Sequitur juxta subscriptiones Patrum (in primis octo Conciliis generalibus) vigorem statutorum in Concilio, non ex Papa, nec ex Capite Concilii, sed ex unico concordanti sensu, vigorem habere. &c. Et si aliquando reperitur Papam de consilio Concilii hoc statuisse (quod tamen nunquam legitur in antiquis Conciliis) hoc tantum de consilio affirmativo, & per quod consensus habeatur, intelligendum est.*

Hæc, licet pauca, sufficiunt ex unâ parte ad noscendum genuinum principium atque fontem Synodaliū Constitutio-
 num,

num, ex altera verò ad intuendum progressus Pontificiæ authoritatis, hujusque vias atque causas.

Novam eundem in finem adinventam clausulam deprehendunt multi in Concilii Tridentini Sessione VII., ubi dum de Reformatione agitur, hoc principium pro normâ statuitur, scilicet: *Eadem sacrosancta Synodus eisdem præsentibus Legatis, inceptum residentie & reformationis negotium ad Dei laudem & Christianæ Religionis incrementum prosequi intendens, ut sequitur statuendum censuit: SALVA SEMPER IN OMNIBUS SEDIS APOSTOLICÆ AUCTORITATE.* Quæ clausula etiam reperitur in Synodi conclusione *Sess. XXV. Cap. 21.* & ad omnia ac singula, quæ de morum Reformatione atque Ecclesiastica Disciplina in hoc Concilio statuta sunt, expressè refertur. Sunt, qui contendant (amici illi sint Romanæ Curie vel inimici, hic non disquiro) Synodum his Clausulis universa Decreta sua circa disciplinam arbitrio mero Pontificis subjecisse, ità, ut ille eis adjicere, diminuere, immutare quidvis pro lubitu valeat. Ego aliud planè sentio de prudentiâ & legalitate Patrum hujus Synodi. Etenim, si post ejus Decreta Pontifex agere posset, quasi ea facta non forent, quis esset fructus tantarum operarum, atque impensarum ad ea conficienda adhibitarum. Tam pravi interpretationi non solum resistunt alia Concilii Decreta, sed ea etiam destruitur per Juris antea vigentis dispositiones. Concilium, quod Decreta sua ob Ecclesiæ necessitatem atque utilitatem condidit, velle non potuit illa mero Pontificis arbitrio submittere, sed solum consentire, ut illa commutaret, vel in iis dispensaret, cum utilitas vel necessitas id postularent. *Arg. Can. 2. Dist. IV. nec non Cap. I. Sess. XXIV. de Reform. Matrim. Concil. Trid. item Sess. VII. Cap. 6. de Reform.*

Tridentinum cit. Sess. XXV. Cap. 18. de Reform. ita disponit: *Sciant universi, sacratissimos Canones AB OMNIBUS exactè, & quoad fieri potest, INDISTINCTE, observandos. Quòd si urgens justàque ratio, & major quandoque utilitas postularent, cum aliquibus dispensandum esse, id causà cognitâ, ac summâ maturitate, idque gratis A QUIBUSCUNQUE, ad quos dispensatio pertinebit, erit præstandum, alitèrque facta dispensatio subreptitia censeatur.* Verba hæc, ab omnibus indistinctè, à quibuscunque, singularem attentionem requirunt. Hæ locutiones generales junctæ rationibus à Jure naturali petitis, & relatis in præfatione hujus Decreti, respiciunt Pontificem perinde, atque alios Episcopos, ostenduntque, Concilium non potuisse velle subijcere Decreta sua mero Pontificis arbitrio; sed voluisse tantùm declarare, quòd Pontificis potius, quàm alterius cuiusve munus esset interpretari Decreta à Concilio condita, & in eis dispensare; quia ipse primum gradum obtinet in Ecclesia universali, quam repræsentat Concilium, Decretorum auctor. Plura in hanc rem & de hac Conciliari Clausulâ peraptè Petrus Gibert *Corp. Juris Canon. Tom. 1. pag. 157. seq.*

Probrosus haud dubiè foret Italiæ Episcopis, si his Clausulis voluissent cassam & irritam efficere Reformationem, adeoque sibi ipsis & aliis iter munire Romam, ad redimendas prohibitu à Curia dispensationes: quando ex contrario nullum antè Concilium, ad normam Apostolicæ Disciplinæ habitum, legimus, in quo Patres, quantum fieri posset, politiam Ecclesiasticam & regimen fixum ac immobile non redderent, omnèsque Episcopos, ne Romano quidem excepto, canonicis obstringerent. Quidquid sit de hoc Itolorum sensu, de eo constat, quòd Theologi Galliæ, qui ex mandato Regis cum Cardinale Lotharingico ad procurandam reformationem

se

se Tridentum contulerant, inde ob desperatam eandem reformationem tantoperè offensi & malè contra Curiam Romanam animati redierint, ut palam & publicè de Curialium machinationibus, querimonias fererent, atque inter alios Magister Claudius Sanctius (de quo §. præced.) quoties de Synodo Tridentinâ cum familiaribus ageret, allusione factâ ad solemnem formulam & conclusionem Hierosolymitani Concilii, *Visum est Spiritui Sancto & nobis*, gallicè feratur dixisse: *O qu'il y a bien du NOBIS en ce Concile.* Quâ voce indicabat, pleraque Decreta, ad Disciplinam & Reformationem spectantia, non afflatu Spiritûs Sancti, sed Curix Romanæ artibus fuisse condita. Profectò, si acta integra Synodi Tridentinæ haberemus, multa nobis Curix Romanæ arcana paterent consilia, quæ nunc tenebris obruuntur.

Attamen hæc non impediunt, quominùs ego cum clar. Barthello de *Concordatis Germ. Dissert. III. Cap. I. §. 16.* dicam & sustineam, „ Concilium illud convocatum fuisse ad re-
 „ ducendos dissentientes à nostrâ sancta Religione, maximè Pro-
 „ testantes, qui idcirco multoties invitati, imò enixè rogati
 „ fuere ad conveniendum. Patres autem ignorare non poterant,
 „ quòd attribuendo Pontifici imperium absolutum, meròque
 „ ejus arbitrio substans, removerentur potiùs à reditu ad Ec-
 „ clesiam, quia constans eorundem querela erat, quòd Ponti-
 „ fices Ecclesiam despoticè, & à Canone pactòve quocunque
 „ prorsus libere regerent, imò declaraverant, hanc ferè uni-
 „ cam suæ separationis causam fuisse. Proinde vel Concilium
 „ non egisset sat consequenter ad propositum suum, vel ap-
 „ paret satis verosimile, quòd mero Pontificis arbitrio, ultra
 „ morem reliquorum Conciliorum, Decreta sua subjicere non
 „ voluerit, . . . Demum hæc ipsa Tridentini Clausula, licèt
 „ non expressè, tamen tacitè, semper omnibus anteriorum
 „ Conci-

„ Conciliorum Canonibus apposita cenferi debet; quæ au-
 „ tem in Tridentino aliquoties exprimenda videretur, non fie-
 „ bat, ut per eandem *novæ quidquam potestatis* summo Pon-
 „ tifici attribueretur, sed, ut antiqua illa, & ex Jure Divino
 „ vi Primatûs eidem competens potestas & authoritas contra
 „ impugnationes Protestantium stabiliretur firmitus, & aper-
 „ tius consolidaretur. Sicuti verò respectu aliorum Concilio-
 „ rum dicta Clausula tacitè iisdem subintellecta id non opera-
 „ tur, ut in ejus vim Pontifex liberè, & per solum Rescrip-
 „ tum contrarium Canonibus hîsce tacitè derogare cenferi
 „ possit; ita neque intuitu Canonum Tridentinorum eidem
 „ Clausulæ expressis verbis appositæ id adscribi potest, eam
 „ taciti & expressi eadem vis esse clarè dignoscatur. „

S. V.

*De authoritate Conciliorum generalium supra Pontificem
 ex Concordatis Germaniæ.*

Adversus superioritatem Conciliorum redeunt P. Viator
 pag. 204. seqq. & D. Kauffmans *Præfat.* pag. 13. ad commu-
 nes Romanensium objectiones. Nos eos hæc in viâ non seque-
 mur, quia his omnibus abundè satisfecit Joannes à Calore in
Apologia Febr. Art. IV. Illud nunc asserimus, hanc supremam
 universalium Synodorum authoritatem esse *unum ex præcipuis*
articulis Concordatorum Germaniæ; consequenter eandem non
 solum ab hæc Natione tanquam veram & legitimam agnosci,
 sed & ejusdem authoritatis pondere ac nexu ex publico & so-
 lemni, in hanc usque diem perdurante pacto, Romanum Pon-
 tificem ligari.

Fata Decreti Sessiois IV. & V. Concilii Constantiensis exposuit Joannes à Calore *cit. Art. IV. n. 2.* Ea summatim hæc sunt: Die 29. Martii an. 1415. præfente Sigismundo Imp. de rebus in proximâ Sessioe pro autoritate Concilii expediendis deliberatur: Decretum consentientibus omnibus Nationibus concipitur, & quidem cum addito *Et reformationem in Capite & membris.* Dein proponunt quidam Cardinales, verba ista consultius omitti. Verùm Nationes 30. Martii, interprete Sigismundo, decreto & memoratis ejusdem verbis firmiter inhærent. Interim, dum ipsa jam Sessio generalis Quarta habebatur, ibique oportuisset fideliter prædeliberata & conclusa prælegere, Cardinalis Zabarella, suo arbitrio usus, in ipsâ recitatione Decreti omittit verba illa: *Et reformationem Ecclesiæ in Capite & membris.* Verùm hoc ipsum ægrè tulere Nationes; hinc non tantùm publicæ querelæ emergunt, sed & mox peculiare eapropter conventus celebrantur, quibus etiam effectum est, ut Decretum, per Zabarellam decurtatum, Sessioe quintâ restauraretur, ibidémque verba suprâ memorata rursus adderentur, quod & factum esse plura manuscripta demonstrant. Vide de his omnibus & singulis Hermanni von der Hardt Acta Concil. Constantiensis *Tom. IV. pag. 81, 84, 85, 86 & 98. & seq.*

Concilium Basileense hoc Decretum Constantiense innovavit, & totidem verbis Sessioe secundæ inseruit. Constat autem, eo tempore hoc Concilium pro Oecumenico habitum, & ab Eugenio Papa confirmatum fuisse. Vide ejus Bullam de 1. Augusti. an. 1433. apud Harduinum *Tom. VIII. col. 1586.* Adde eundem *ibid. col. 1590. seqq.* Post dissolutionem hujus Concilii, in Sessioe XXV. ab Eugenio & variis Patribus factam, reliqui, qui Basileæ remanserant, substantiam hujus Decreti Sess. XXXI. in Decreto *Placuit*, repetierunt.

Electores Imperii, nec suspensionem nec depositionem Eugenii IV., neque electionem Felicis in ejus locum à Patribus Basileensibus susceptam probantes, pridie electionis Alberti II. in Regem Romanorum, neutralitatem ineunt: attamen præmemoratum Constantiense Decretum de autoritate Conciliorum generalium ut indubiam definitionem Ecclesiæ Catholicæ, Imperio non minus quàm universali Ecclesiæ salutare, ipsimet cum integrâ Germaniâ venerantur & agnoscunt. Hinc in solemnî Conventu 26. Martii 1439. sub Alberto Rege Moguntia celebrato Natio declaravit. *quod acceptet cum omni honore, reverentiâ & devotione primò Decretum per sacrum Constantiense Concilium factum, & per sacrum Basileense Concilium renovatum, de Autoritate & Potestate generalium Conciliorum. Item Decretum in Tricesima primâ Sessione, quod incipit: Placuit divinæ pietati &c.* Prostat hoc Instrumentum acceptationis in libello ante nonnullos annos edito, & hoc anno 1771. Francofurti reimpresso sub titulo *Concordata Nationis Germanicæ integra. pag. 38. seqq.* Eandem suam mentem circa acceptationem horum Conciliarium Decretorum declaravit Germanica Natio in Avisamentis Moguntinis anni 1440., nec non Illustione Electorali de 1446. apud L. B. de Gudenus *Cod. Diplom. Mogunt. Tom. IV. pag. 290.*, ubi pro basi Concordatorum cum Eugenio IV. ineundorum Electores Imperii hoc ponunt: *Zum ersten, das Pabst Eugenius die Decret in dem Concilio zu Constenz gesetzt, und in dem Concilio zu Basel erneuert, inhaltende die Gewaltsam der gemeinen Concilien erkennen und verzeihen solle, von Wort zu Worte, als die Form darüber begriffen inbêhlt.*

Porro, cum in Conventu Francofurtano dicti anni 1446. Legati Pontificis Eugenii IV. Imperatorem & Principes Imperii, universam Nationem representantes, à suâ, in quâ

ab octennio hætenus perstiterant, neutralitate revocare, & ad obedientiam eidem Eugenio præstandam pertrahere conarentur, unanimi consensu conclusum est, Germanos in posterum Eugenium pro vero Pontifice agnituros, dummodo ille nonnulla eorum Nationi concederet; quæ etiam Eugenius, dum ad se per solemnem Legationem ab Imperio deputatam deferrentur, auditis in Consistorio secreto Legatis, indulfit. Inter hos à Germanorum Legatis propositos, à Papa acceptatos Articulus duo erant notabiliores: Primus, *ut novum quoddam generale Concilium in Alemanniæ partibus, in uno de quinque locis, videlicet Constantiâ, Argentina, Moguntia, Wormatiâ, Treviris, propter Ecclesiæ necessitates convocaretur.* In altero profiteretur Pontifex, *se Concilium generale Constantiense, Decretum FREQUENS, ac alia ejus decreta, sicut cætera alia Concilia Catholicam militantem Ecclesiam representantia, ipsorum potestatem, auctoritatem, honorem & reverentiam, sicut & cæteri ejus Antecessores, à quorum vestigiis deviare nequaquam intendit, suscipere, amplecti & venerari.* Hoc Breve Apostolicum Nonis Febr. an. 1447. datum ad Fredericum Romanorum Regem, Theoricum Archiep. Moguntinum, & Fredericum Marchionem Brandeburgensem, prostat apud Raynaldum *ad annum 1447. n. 5.* & alios. Post illud editum protestabatur quidem Eugenius speciali Salvatorio, quod etiam exhibet Raynaldus *ibid. n. 7.*, „ Se, quoniam propter imminentem sibi ægritudinem non potuit omnia per Nationem petita, & à se „ concessa, cum eâ integritate judicii & consilii examinare & „ ponderare, quam rerum magnitudo & gravitas requirit, per „ quæcunque dictis Imperatori, Archiepiscopo, Marchioni, „ Prælati, Principibus ac Nationi responsa & respondenda, „ concessa & concedenda non intendere in aliquo derogare „ doctrinæ sanctorum Patrum, aut Sedis Apostolicæ privile-

„giis & authoritati;“ attamen, cùm non obstante hoc Salvatore, neque in his Concordatis Eugenii IV. neque in illis Nicolai V. (de quibus mox) nec per posterius aliquod Concilium, circa ea, quæ per eundem Eugenium Nationi Germanicæ declarata & promissa fuerunt, quidquam noscatur immutatum aut retractatum, spontè sequitur, nihil in hisce concessit offendi, quod regulis & doctrinæ SS. Patrum, aut essentiali & inabdicabili Sedis Apostolicæ authoritati & privilegiis deroger; eorum proinde valorem & constantem *obligationem pactitiam* à Natione jure optimo urgeri & manuteneri posse. Tantum autem abest, ut his per concordatum Aschaffenbursense, anno 1448. inter Nicolaum V. & Germanicam Nationem initum, derogatum dici valeat, ut potius & ex contrario primum illud hæc in parte per secundum in verbis ejus finalibus innovatum & roboratum existat. Verba hujus sunt: *In aliis autem, quæ per felicitis recordationis Dominum Eugenium Papam quartum, pro Natione præfatâ, usque ad tempus futuri generalis Concilii permessa, concessa, indulta, atque decreta, & per memoratum sanctissimum Dominum nostrum Papam Nicolaum confirmata fuere, in quantum illa Concordiæ præsentis non obviant, istâ vice nihil extitit immutatum.* His adde Notam VII. ad Præfationem Tomi secundi Febroniani.

Itaque ad duo principaliter Nationi Germanicæ se obligavit Eugenius IV., quæ deinde Concordatis Aschaffenbursibus firmata sunt: *Primò.* ad requisitionem Nationis, conformiter ad Constantiense Decretum *FREQUENS*, singulis decenniis Concilium generale convocare. *Secundò,* se eidem Concilio non superiorem, sed subjectum agnoscere ac gerere, Quanti autem Germanicæ Nationis intersit, binos hos articulos in viridi semper observantiâ tenere, nemo sapiens non intelligit. Ex his principiis varia pronò alveo fluunt corollaria: & quidem

I. Opti-

I. Optimo jure dicere possumus cum clar. Barthel de
Concordatis Germ. Dissert. III. Cap. I. §. 16. „ Ut ut fortia &
 „ convincentia allata hætenùs argumenta appareant, fortius
 „ tamen & speciale pro nostra Germania argumentum ex eo,
 „ quem hætenùs præ manibus habuimus, textu Concordato-
 „ rum, depromi posse credimus, ceu ex quo omninò con-
 „ factum est, summum Pontificem *in vim pacti* se eò obligasse,
 „ ut in posterum Conciliorum auctoritas, pòtestas, honor
 „ & eminentia firma stet, ne iisdem tam facilè, & pto lubi-
 „ tu possit vel censeatur etiam tacitè derogari. Cautè igitur
 „ atque ex scientià pragmaticà sobriè de potestate Papali hæc
 „ in parte loquendum est & statuendum, ne linguas acuamus
 „ adversariorum nostrorum, ad conclamandum, id quod
 „ Sanctæ Sedi affingunt, in tempore scilicet necessitatis, &
 „ exigente convenientiæ lege, posse eandem & solere pacta
 „ publica & solemnia inire, sed ita, ut, hæc lege deinceps
 „ cessante, cesset obligatio, vel saltem iis derogare præfata
 „ S. Sedi ex plenitudine potestatis liberum & integrum rema-
 „ neat.“ Inde sequitur

II. regulis prudentiæ & justæ moderationis omninò con-
 forme & in Germaniæ foris usurpandum, quod circa quæstio-
 nem de autoritate Conciliorum œcumenicorum in Galliâ usu
 teneri refert de Marca *de C. S. & F. Lib. III. Cap. 7. n. 1.* ubi:
 „ hæc sententia, ait, etsi in scholâ Parisiensi & cæteris hujus
 „ regni academiis, certissima habeatur, in foro apud nos non
 „ disceptatur. Quin etiam receptos mores, & consuetudines
 „ nostro usui commodas adeò retinemus, ut etsi Canone Con-
 „ cilio generalis distituamur, quo illæ firmatæ sint, tamen ab
 „ iis discedendum esse non censeamus. Quare non est, quòd
 „ hæreamus in eâ regulâ, quæ Romanis stomachum movet,
 „ & quæ rebus nostris non prospicit, ut par est. Fruatur

„ summus Pontifex aut æquo jure cum Conciliis generalibus,
 „ aut superiori. Illud unum in foro expendetur, an nova
 „ Constitutio vel novum Rescriptum rebus nostris consulat
 „ aut noceat. Si receptos Canones vel receptos mores infrin-
 „ gat aliquo pacto, ejus ratio non habebitur, nisi consensu
 „ publico accedente. “

III. Cùm sic Lege publicâ & pragmaticâ Imperii definitum sit, Papam conformiter ad Decreta Synodorum Constantiensis & Basileensis Concilio subesse; atque Imperator vigore Articuli XIV. suæ Capitulationis ad hujus Legis observantiam & manutentionem se se solemner obligaverit; hinc privatis Doctoribus minimè permittendum, ut sententias dictis Decretis contrarias, sive è cathedris, sive impressis scriptis tradant, aut eorundem Decretorum vigorem per scholasticas distinctiunculas, & subtilitates spiritui Legis & Concordati adversas, quoquo modo enervent; deberet potius (utl in Gallia prudenter fit) auctoritate publicâ eis sub gravi pœna, signanter amissionis suarum Cathedrarum, mandari, ut juventutem conformiter ad has Leges Ecclesiæ & Imperii positivè instituunt. Qui in officio publico se Constitutionibus Patriæ accommodare, seque his subjicere detrectant, illi in eodem relinquendi minimè sunt. His insuper satisficit desiderio D. Kauffmans, in suo Apologético *Dissert. 1. §. 10. n. 42. & 44.* à Febronio postulanti, ut sibi per legitimas auctoritates demonstraretur, Decreta Constantiensia & Basileensia circa superioritatem Conciliorum & respectivam submissionem RR. Pontificum in Germaniâ recepta esse.

IV. Quandoquidem Rom. Pontifex virtute Concordatorum ad convocandum singulis decenniis generale Concilium se obligaverit, & Natio Germanica illi per eadem Concordata tam *Alternativam Mensium*, quàm *Annatas* non aliter addixerit,

rit, quàm sub hàc expressa clausulà: *Nisi in futuro Concilio de consensu ejusdem Nationis aliter fuerit ordinatum*: hinc spontè sequitur, Papam promissam horum Conciliorum singulis decenniis convocationem (utì hætenùs fecit) negligentem, dictos favores à Germanis deinceps exigere non posse, sed omnia ad jus anterius & commune, signanter ad terminos Concilii Basileensis, (quod in articulis 26. Martii 1439. à Natione acceptatis, genuinum Concordatorum Germaniæ fundamentum constituit) reducenda esse. In Tridentino harum materiaram tractatus à Romanis declinatos fuisse, amplissimus testis est Card. Pallavicinus *Lib. XIX. Cap. I. n. 4.*

Atque hæc sufficiunt ad evertenda omnia, quæ adversus acceptationem Decretorum Concilii Constantiensis & Basileensis, ad justam instantiam Germanicæ Nationis ab Eugenio IV. & Nicolao V. factam, molitur Viator noitèr Italus *pag. 310. seqq.*

§. VI.

De prætensa revocatione eorum quæ Æneas Sylvius & Card. Julianus in Basileensi Synodo egerant.

Adversum Decreta Sessiois IV. & V. Concilii Constantiensis multa, sed ut ipse fatetur, ferè obvia & ab aliis sæpius repetita, profert Viator Italus *pag. 204. seqq.* His nunc plura hic opponere non attinet, cum jam præviè, & utì quidem reor, ea plenè enervata fuerint à Joanne à Calore in Apologia Febron. *Art. IV.*, quam ille nondum viderat. In hac Apologia præter alia ostensum est, memorata Constantiensia Decreta in sensu à nobis intento, à viris magnis & doctis, eidem Concilio supparibus, intellecta fuisse. Inter hos haud dubiè numerandi sunt Patres Concilii Basileensis, præcipuè verò illius Præses

Præses Cardinalis Julianus: etenim inter utramque hanc generalem Synodum non intercesserunt nisi anni decem & septem. Porro sic ad Eugenium PP. IV. die 5. Junii an. 1432. Basileâ scripsit laudatus Cardinalis: „ An hoc Concilium (Basileense) „ legitimum sit, ex Concilio Constantiensi dependet: Si illud „ verum fuit, & istud. Nemo autem dubitare visus est, an „ illud legitimum fuerit: similiter & quidquid decretum est. „ Nam si quis dixerit, Decreta illius Concilii non esse valida, „ fateri necesse habet, privationem olim Joannis (PP. XIII) „ factam vigore illorum Decretorum non valuisse: si illa non „ valuit, nec Papæ Martini tenuit electio, facta illo adhuc „ superstite. Si Martinus non fuit Papa, nec Sanctitas Ve- „ stra est, quæ per Cardinales ab ipso factos electa est. Nul- „ lius ergo magis interest defendere decreta illius Concilii, „ quam S. V. Et si quodcunque illius Concilii decretum re- „ vocetur in dubium eadem ratione poterunt revocari & re- „ liqua ejusdem Concilii decreta. Hæc eadem ratione nec alio- „ rum Conciliorum decreta valebunt: quia quâ ratione vacil- „ lat fides unius Concilii, vacillabunt reliqua omnia, juxta argu- „ mentationem B. Augustini, & habetur IX. Dist. Cap. *Si ad „ scripturas*. Ergo & fides & omnia Ecclesiæ Sacramenta titu- „ babunt, si de robore unius Concilii legitime congregati „ dubitetur. “

Verùm hic intercedit Italus Viator, sic Febronium pag. 250. alloquens: Quâ fronte mutatam Juliani sententiam dissimulasti? Quænam injuria pientissimo viro & celeberrimo in triumphum ferre ejus errores, altissimo obducto velo super ejus resipiscenciam? Cùm prætensa illa Juliani retractatio communis sit cum illâ Æneæ Sylvii, utraque asserta in bullâ Pii II., ad Universitatem Coloniensem 26. Aprilis an. 1463. directâ, hinc idem Adversarius pag. 21. ait, Febronium maximè in-

excusa-

excusabilem se reddere, quod Æneam inter suos fautores connumeret, qui postea errorem suum agnovit & correxit.

Prostat sanè Bulla hæc retractatoria Pii II. apud Harduinum Tom. IX. col. 1449, in qua Pontifex omnia, quæ olim privatus, seu, ut ait, *in minoribus constitutus*, de actis Concilii Basileensis scripserat, *tanquam erronea, & juvenilis animi judicio parùm pensata, revocat atque omninò respuit*. Verùm tantum abest, ut hæc Bulla gestis Æneæ Sylvii deroget, ut potius illa magis magisque confirmet. Etenim

I. ait, se non ex Urbe, cujus mores & instituta minimè novèrat, sed ex Gymnasio Senensi, juvenem ac rerum humanarum inexpertum, Basileam se contulisse, ac *sine ullo mendacio aut furo*, quæ ibi peragi vidit, scripsisse, ac se benè agere putasse. Certè hæc nullo modo retractationi, quam Pius adornare voluit, subesse, aut gestis, quæ ille magnà cum fide scripsit, detrudere possunt. II. Pondus ac recommendatio, aut reprobatio actorum Basileensis Synodi, non petenda à *juventute aut ætate scribentis*, sed à *veritate rei & à qualitatibus potestatis Ecclesiasticæ*, quæ ibidem explicatæ à Patribus, & fideliter ab Æneâ Sylvio collectæ sunt: *Nam, inquit, nihil mentiti sumus, nihil ad gratiam, nihil ad odium, retulimus: nec mentis nostræ aliud erat objectum, quàm publica utilitas & amor veri*. Sic Pius II. uno eodémque calamo Acta à se scripta retractat, atque insimul tanquam summâ fide scripta comprobabat atque commendat. Atque ita dispellitur, quod prætexit, se tum divi Pauli exemplo Ecclesiam persecutum, & nunc S. Augustinum imitari. Profectò aliud est Curia Romanæ in novioribus suis principiis, Ecclesiæ Christi noxiis, contradicere, aliud Ecclesiam Catholicam persequi. III. Quod Pius objicit, *Petrum ejusque successores Primatum habere à Christo*, id nullâ in parte controversum est inter Catholicos; sed dun-

taxat de absolutâ Curia Romanæ Monarchiâ, tanquam Juri Divino, Naturali, & Canonico infestâ contenditur.

IV. Etsi potestas Ecclesiastica & Primatus immediatè sit à Deo institutus, tamen absque medio non confertur Papæ, Episcopis & Sacerdotibus: id est absque ministerio Ecclesiæ, quæ Papam, Episcopos & Sacerdotes deligit, quibus etiam sacros confert Ordines. Nullâ igitur ratione admittendum est, quod Pius II. *l. cit. col. 1452.* asserit, Pontificem Romanum canonicè electum *supremam à Deo potestatem SINE MEDIO consequi, & per ordinem in omnem diffundere Ecclesiam.* Quandoquidem auctoritas Ecclesiastica tota resideat in Christi Sacerdotio credito Ecclesiæ, ut illud proportionatim Papæ, Episcopis, & Sacerdotibus dispertiretur. V. *Aderant, inquit Pius col. 1453. Legati Parisiensis scholæ, cujus est fama pereclebris: adfuerunt & aliquando vestri (Colonienlis) & aliorum studiorum Germanicæ Nationis oratores, & uno cuncti ore Concilii Generalis auctoritatem ad cælum efferebant. . . . Adversus Concilii dignitatem mutire aliquid crimen hæresis fuit. Una omnium vox Concilium Eugenio præferebat.* Non sine divino judicio factum videtur, quod Pontifex suæ sententiæ retractationem facturus, ipse agnoscat illam doctrinæ omnium Catholicarum Scholarum esse conformem. VI. Simile nobis judicium est de eo, quod *ibid. ultrò fatetur Pius Papa: Accessit & ipsius Eugeni consensus, qui dissolutionem Concilii à se factam revocavit, & progressum ejus approbavit &c.* Mirum hæc illum voluisse inserere inter suas excusationes, cum ætis Concilii confirmandis interserviant.

VII. De eo tunc quærebatur, *an major sit Papæ quàm universalis Concilii, Ecclesiam immediatè & essentialiter representantis, auctoritas: & utrum, invito ac inconsulto Concilio, Pontifex Romanus illud possit dissolvere, aut quocum-*
que

que voluerit traducere. *Eugenius*, inquit *Pius*, *in Italiã non sine ratione Concilium petebat: popularitas Synodalis transire montes horrebat.* Notari meretur, quòd Concilium legitimè congregatum contemptim vocet *popularitatem Synodalem.* Non ita Dominus & sanctæ Ecclesiæ nostræ institutor, qui Matthæi XVIII pollicetur, se certò affuturum Conciliis Ecclesiæ: *Ubicunque*, inquit, *fuerint duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum;* quâ formulâ omnem excludit singularitatem & absolutam Monarchiam, quam Curialistæ adstruere moliantur.

Compendium & conclusio omnium hætenus dictorum est, *Æneam Sylvium*, cùm esset juvenis, & necdum sibi ad opes, beneficia atque honores animum induxisset, ad Acta Synodi Basileensis fideliter, absque ullo furo & fallaciis conscribenda accessisse: consequenter potiùs illi habendam fidem ut juveni & pauperi privato, quàm ut Cardinali ac Pontifici seni & diviti. Argumentum & rationem juvenilis verecundiæ & integritatis pandit ipse: *Nam*, inquit, *nihil mentiti sumus, nihil ad gratiam, nihil ad odium retulimus: nec mentis nostræ aliud erat objectum, quàm publica utilitas & amor veri.* Contra adepto Cardinalatu & demum Pontificatu, suæ potiùs causæ, quàm Ecclesiæ Catholicæ servire, atque statui temporali Romanæ Curiaë providere voluit. Profectò ipsa veritas, quanto majori artificio & animi contentione hic à Pio II. obregitur, eò magis se prodit.

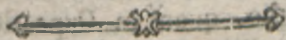
Melioribus coloribus hîc non describam mutationem animi hujus Pontificis, quàm iis, quibus *Eugenium IV.* Basileense Concilium rumpere meditantem pinxit ejusdem Synodi Præses Card. *Julianus*, cùm ad eum 5. Junii an. 1432. ita scriberet: „ Dicunt jam, nos sperabamus, quòd hic redempturus „ esset Israël. Pro Deo abstineat Sanctitas vestra à tanto scanda- „ lo; etiamsi sciret se occidendam ratione hujus Concilii,

„ non permittat se tam indelebili ignominia notari, & tanta
 „ scandala sequi. Si in *juventute* & in *omni* *etate*, si ante di-
 „ *gnitatem Cardinalatus*, & post *semper* ostendistis *signa integri-*
 „ *tatis* & *sanctitatis*, si semper fuistis nutritor bonorum mo-
 „ rum, & persecutor malorum: quanto magis nunc facere
 „ debetis, cum vices Dei geritis in terris? Si modò hoc fiat,
 „ si postea vixeritis ut beatus Petrus, nunquam credemini:
 „ putabunt homines omnia fide fieri. Jam igitur de nullo ho-
 „ mine nec spes nec fides habebitur, si tali macula modò San-
 „ ctitas vestra permittat se inquinari. Sic eodem ferè tem-
 „ pore *Papa Eugenius* & *Papa Pius*, ambo ante Apostolatam sin-
 „ cერი *animi* laude clari, post consensum hunc apicem Curialista-
 „ rum sufflaminaciones secuti, integritatis gloriam, in eadem
 „ causa, ita amiserunt, ut vix ullus sit qui non potius fidem ha-
 „ beat *Gabrieli* quam *Eugenio*, *Aeneæ* quam *Pio*.

Conatus equidem fuit *Pius* Pontifex in memoratâ suâ epi-
 „ stola seu Bullâ ad Universitatem Coloniensem datâ laudatum
 „ Cardinalem Julianum, firmam sanè Ecclesiæ columnam, so-
 „ cium facere suæ inconstantia & mutabilitatis ingenii in dijudi-
 „ canda causa Ecclesiæ. Verùm ex familiari Juliani & *Aeneæ* col-
 „ loquio de hac materia Viennæ Austriæ habito (quod est totum
 „ hujus rei argumentum) & *Aeneæ* stylo in dicta Bulla col. 1454.
 „ & seq. relatò, exornato & ampliato, illud solùm & reverà in-
 „ telligimus, Julianum, postquam plures Patres ab urbe Basile-
 „ ensi & à Concilio jam discessisse, & rem ad schisma vergere
 „ videret, ad hoc impediendum, consequenter optimo fine,
 „ suum Præsidis munus deposuisse & ad *Eugenium* rediisse, qui
 „ deinde, prout homini virum & Cardinalem decuit, adversum
 „ eos, qui dissolutâ Synodo Basileæ remanserunt, & Antipapam
 „ elegerunt, adherere, & varia sub ipsò illustria munera atque
 „ legationes ad mortem usque implere perrexit. Quando interim

ne verbo aut alio indicio constat, illum egregia sua pro superiori-
tate Concilii argumenta, tum in capite hujus Sphi, tum apud
Febronium *Cap. VI. §. 16.* relata, aut refellisse, aut alienum
ab eis animum demonstrasse; scilicet in & pro casu, quo illis
circa periculum schismatis ulus seu locus daretur. Hæc nunc suf-
ficient ad refutandum ea, quæ de prætensè primùm errante,
pòst retractante Juliano, incassum memorat Eximius Kauff-
mans *pag. 15.* suæ secundæ Præfationis.

Occasione hæresum, quæ sæculo XVI. eruperunt, hæc
de Juliano Card. memorat Augustinus Gervasius in Vindebo-
nensi Universitate SS. Theologiæ Professor *Tomo VIII. Cursus*
Theologici anno 1766. editi pag. 30. „ Non est, quod de tam
„ lugenda felicitate sibi Lutherus blandiatur. Corruptio mem-
„ brorum Ecclesiæ, etiam nobiliorum, maxima erat & into-
„ lerabilis. Eam multis sæculis antè depinxit Eugenio III. S.
„ Bernardus; eam multis lacrymis sæculo ante Lutherum ex-
„ posuit *Eugenio IV. Cardinalis Julianus, præsertim quando*
„ *tempore Concilii Basileensis omnem maximè necessariæ reforma-*
„ *tionis spem elusam vidit.* (lege Bossuetum initio Hist. Variat.)
„ Itaque eò demum abusus & corruptelæ, vitia populi, odium
„ in Clerum, eò efferventia animorum devenerant, ut unus
„ quæreretur, qui tubâ primus caneret, & ad arma paratissi-
„ mos invitaret. Is fuit Lutherus &c. “ Porro quàm parum
verosimile est, Julianum, licèt postea Eugenio iterum adhae-
sit, suum de corrupto, & necdum emendato, Ecclesiæ Ro-
manæ statu mutasse animum; tam parum credi potest, eun-
dem suam de Conciliorum generalium superioriitate deposuisse
sententiam, quam tam validis argumentis & rationibus
munierat.

 TITULUS VI.

 De autoritate Episcoporum ex
 jure divino.

§. I.

Episcoporum jurisdictio immediatè à Deo est.

Quemlibet Episcopum in sua dicecesi ex divina institutione supremum Pastorem & Governatorem esse, semper recognovit Ecclesia. Hoc testantur Patres & Concilia. Sic S. Cyprianus in Epistola 72. ad Stephanum Papam scribebat: *Cùm habeat in Ecclesiæ administratione voluntatis suæ arbitrium unusquisque Præpositus, RATIONEM ACTUS SUI DOMINO REDDITURUS.* Sic medio sæculi IX. Patres Concilii generalis VIII. ajunt, se in depositione & anathematizatione Photii agere *per datam sibi potestatem in Spiritu Sancto A PRIMO ET MAGNO PONTIFICE NOSTRO LIBERATORE AC SALVATORE CUNCTORUM.* Sic itidem medio sæculo XII. ad Eugenium PP. III. scribit S. Bernardus Lib. III. de Considerat. Cap. 4. *Erras, si ut sum nam, ita solam A DEO tuam existimas potestatem.* Sic (ut alia præmittam) sub initium sæculi XIV. Durandus Mimatenfis Part. I. Tit. 5. pag. 22. ut indubiam & communem doctrinam tradidit, *quod Episcopi potestatem & bonorem receperint A DEO, à quo LOCO APOSTOLORUM constituti sunt.*

Tam in Episcopis, quam in Papa duo distinguenda veniunt: scilicet 1) *jurisdictio* seu potestas eorum officio annexa,

&

& 2) *designatio personæ*, quæ officium illud assumit & exercet. Porro designatio personæ, tanquam conditio *extrinseca*, veniebat quondam à Clero & populo eligente, & à Metropolitano acceptante seu confirmante; nunc à Capitulo Cathedrali in Germania eligente, in Gallia à Rege nominante, & à Papa acceptante seu confirmante. Sed *jurisdictio* venit *immediatè* à Christo, tanquam qualitas *intrinseca* ordinis Episcopalis. Eadem planè ratione *designatio Papæ* venit ab electione Ecclesiæ; sed *jurisdictio* seu potestas (ut omnes agnoscunt) venit *immediatè* ab eodem Christo, tanquam unico institutore Ordinis Episcopalis, & Pontificii Primatus, nec non functionum utrique essentialiter annexorum.

Benedictus XIV. *Tractatu de Synodo Lib. I. Cap. 4.* & post eum Italus noster Viator pag. 130. prætendunt, rationi & auctoritati conformiorem videri sententiam, quòd Episcopi potestatem *jurisdictionis* (sub qua comprehendunt jus conferendi beneficia, causas audiendi, leges & censuras ferendi, ac cætera præstandi, quæ ad subjecti gregis regimen sunt necessaria) accipiant à summo Pontifice. Pro *RATIONE* adferunt, quòd ratio *Monarchici* regiminis, à Christo in sua Ecclesia constitutæ, videatur exposcere, ut totius Ecclesiæ *jurisdictionis* fons & origo resideat in ejusdem visibili Capite, qui est Romanus Pontifex, atque ab eo profluat in cætera membra. Pro *AUCTORITATE* citant tria Patrum loca: primum ex Epistola 24. Innocentii I. ad Episcopos Carthagine congregatos, apud Harduinum *Tom. I. col. 1025.* Alterum Episcoporum Africae, scribentium ad Theodorum Papam. Harduini *Tom. III. col. 734.* Tertium Leonis M. Epist. 10. cap. I. ad Episcopos Viennensis Provinciae, quam etiam refert Gratianus *Dist. XIX. Can. 7.* Quod hi *pro ratione decisiva* & tanquam suppositum laudant, hoc facilius excusabitur in simplice Capucino, quam

quàm in docto Pontifice, cujus animum idea Statûs Monarchici non debuisset eò usque occupare, ut oblivisceretur illius, quod refert Card. Pallavicinus *Lib. XXIV. Cap. 10. n. 1.* nempe Oratores Regis Galliæ in Concilio Tridentino semper repugnâsse titulo & juri *Episcopi universalis*, quem Romani Pontifices prætendebant; & quæ ulterius de Tridentinorum Patrum; Gallorum maximè & Hispanorum, in eadem rem sententiis ac votis refert idem Pallavicinus *Lib. XVIII. Cap. 14. nec non Lib. XXI. Cap. 11. & 13.*, quæ loca ipse memorat Benedictus XIV. Confer à nobis relata *Tit. 1. § 4.* Sanè sæculo IX, Romanus Pontifex respectu diœcesanorum aliarum, quoad jus ligandi & solvendi, in opinione communi non habebatur pro *universali*, sed pro *alieno* seu incompetente. Vid. Ahytonis Episcopi Basileensis Capitulare, hoc est, Ordinata Diœcesana, quorum verba *Tit. VII. §. 2.* referemus.

Ad tria Patrum loca, quæ pro *auctoritate* ab Italis hîc adferuntur, jam respondit Joannes à Calore in Apologia Febron. *Art. VIII. n. 2*; & quidem, quod ad bina priora attinet, quantum satis. Tertius locus, qui est ex Epistola 10. S. Leonis, majore consideratione dignus videri posset, & ampliore elucidatione indigere. Est ille sequentis tenoris: *Hujus muneris sacramentum ita Dominus ad omnium Apostolorum officium pertinere voluit, ut in beatissimo Petro, Apostolorum summo, PRINCIPALITER collocaret, ut ab ipso, QUASI QUODAM CAPITE dona sua, velut in corpus omne diffunderet.* Verùm, numquidnam reliqui sancti & beati Apostoli, inquit Gelasius Papa Tract. adv. Græcos, apud Sirmondum in Append. Cod. Theodos. pag. 184 & 187., non erant simili virtute succincti? *Quis hoc audeat affirmare? Sed, ut Capite constituto, schismatis tolleretur occasio, & una monstraretur compago corporis Christi.... Duodecim certè fuerunt Apostoli, paribus meritis parique dignitate*

tate suffulti; cùmque omnes æqualiter spiritali luce fulgerent, unum tamen Principem esse ex illis voluit Christus. Igitur illud principaliter non est idem, quod magis completè magisque perfectè, sed potest a) significare quod mox dixerat Gelasius, videlicet Petrum inter cæteros Apostolos, paribus meritis parique dignitate suffultos, & æqualiter spiritali luce fulgentes PRINCIPEM esse constitutum; quod nemo Catholicorum negat. b) Principaliter idem etiam hic esse potest ac originaliter, id est, in ipsa Apostolicæ Pontificalisque dignitatis institutione atque principio. c) Hoc sensu S. Cyprianus Epist. 55. Ecclesiam Romanam principalem nuncupat, id est, ut statim explicat, unde unitas Sacerdotalis exorta. d) Eadem significatio tribui potest S. Irenæo Lib. III. Cap. 3. scribenti: Ad Romanam Ecclesiam, propter potentio rem principalitatem, necesse est omnem convenire Ecclesiam. Quia videlicet inter Ecclesias Apostolicas, matrices & originales fidei (ut loquitur Tertullianus Præscript. contra hæreticos Cap. 20.) à quibus traducem fidei & semina doctrinæ cæteræ exinde Ecclesiæ mutuatae sunt, & quotidie mutuantur ut Ecclesiæ fiant. e) Ut is etiam Principalitatis sensus apud Irenæum esse credatur (quamvis aliquibus aliter videatur. Vid. suprâ Tit. II. §. 6) facit loci ipsius contextus. Imò hanc vocem Principalitatis Leonem ab Irenæo hic mutuatum fuisse, est admodum verosimile. f) Sed neque alius est ultimorum verborum Leonis sensus, quam qui istorum Innocentii in Epistola 2. ad Victricium Rotomagensem, ubi: incipiam, inquit, adjuvante sancto Apostolo Petro, per quem & Apostolatus & Episcopatus in Christo capit exordium. Attamen g neque Innocentius neque Leo loquitur de fonte, principio atque dono potestatis Episcopalis; siquidem certum sit ex ordine Evangelistarum, hanc prius communiter à Christo collatam fuisse Apostolis, quam accesserit prærogativa seu principalitas

Petri in eadem communione; non obstante, quòd ex Discipulis Petrus primus à Christo vocatus fuerit. *b)* Taceo, quòd S. Leo P. hanc Epistolam exaraverit in causa S. Hilarii Arclatensis, quem ille, uti communiter creditur, non iustè exagitavit; adeo, ut ad eum opprimendum etiam Valentiniani III. Imp. auctoritate usus sit; quod pro sua apud hunc gratià facilè valuit. Mirum itaque non est, quòd cùm Pontifex actum suæ potestatis, adversus unum è præceptis Præsulibus Gallix exercitum, apud ejus Collegas justificare susceperit, exquisitis ad eandem stabiliendam formulis atque phrasibus usus sit in ingressu ejus, de qua agimus, Epistolæ; quibus proinde tantum virtutis atque roboris agnoscendum est, quantum eæ cum aliorum Patrum sententiis conveniunt.

Cæterùm Episcopi jurisdictionem accipiunt non à Confirmante, neque per Confirmationem, sed immediatè à Christo *per Consecrationem*; hæc sola dat potestatem, sicut *Ordinis*, ita & *Jurisdictionis, divinam*: unde Canon I. Dist. C. Ecclesias usque ad consecrationem novi Episcopi simpliciter vocat *viduitas*, id quod frustra ad suum scopum torquet Innocentius III. in Cap. I. de Translat. Dixi potestatem jurisdictionis *divinam*: omnis enim jurisdicctio quasi-episcopalis *humani* juris est; sicut & illa, quæ sequitur electionem in concordia factam, in locis ultra Italiam constitutis, etiam ante confirmationem, juxta Cap. 44. X de Elect. Porro quod ad Confirmationem attinet, non differt ea ullatenus quæ nunc vigore juniorum Canonum à Romano Pontifice sumitur, ab illa, quæ vi antiquiorum accipiebatur à Metropolitanò. Finaliter Apostolus Act XX. v. 18, ait: *Attendite vobis & universo gregi, in quo vos SPIRITUS SANCTUS posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei*: Non dixit, in quo vos Petrus posuit Episcopos. Inde S. Cyprianus de Unitate Ecclesiæ pag. 195. *Hoc erant utique*

utique & ceteri Apostoli quod fuit Petrus, pari consortio præditi
& honoris ET. POTESTATIS: à Deo certè, non ab homine.

De origine & fonte juris Episcopalis ita differit D. Kauffmans in Præfatione secundæ editionis pag. 19. seq. „ Potestas
„ ut Sacerdotis, ita Episcopi non ab homine est, sed à Spiritu
„ Christi, sicut à principio & nunc & semper. Post Aposto-
„ los præter invisibilem junctionem in uno Spiritu, alia est
„ conspicua per hominem, dum hominis ministerio potestas
„ communicatur, & dum Præceptoris, quem oculi nostri vi-
„ dent, gubernatione conceditur exercitium potestatis
„ Ad unitatis conservationem spectat, omnes gregum parti-
„ cularium Pastores cum Romano Pontifice propter potentio-
„ rem S. Sedis Apostolicæ principalitatem communicatione
„ Sacrorum conjungi, ut sit unum Ovile, & unus Pastor.
„ Ita sacrum Ministerium Episcopale exercendi facultas, sicut
„ Romani Pontificis autoritate incipit, ita & conservari de-
„ bet, seu, ut scholasticâ phrasi jam commodè utar, & in
„ fieri, & in facto esse perpetuò ad ultimum vitæ momentum
„ (si Clero & populo præesse pergat) dependebit Epi-
„ scopi per consecrationem fiunt Patres. Pro Christo, non pro
„ Papa legatione funguntur, postquam Papa perspectis iis,
„ quæ fidem, scientiam, merita, electionem spectant, judi-
„ caverit eos ad Cathedram Episcopalem elevandos, & quàm-
„ diu impedimentum SS. Canonibus declaratum non oblite-
„ rit, propter quod Papali providentiâ pro fidelium subdito-
„ rum salute loco moveantur.

Quàm inopes rerum voces! quàm inania & confusa ver-
ba! Videat quisque prudens, an & quantum hæc firmant sen-
tentiam Benedicti XIV. quam hoc Spho exposuimus, senten-
tiam, quam Febronius ejusque defensores merito impugnarunt,
Quis est ille Præceptor oculis nostris conspicuus, cujus mini-

sterio Episcopalis potestas communicatur? Per tredecim ad minus sæcula fuit Metropolitanus; hodie in Germania *virtute Concordatorum* est Episcopus Romanus. Quid *ad collationem auctoritatis Episcopalis* & singularum ejus partium facit subsequens illa communicatio cum Papa tanquam Centro Ecclesiæ? Illa Episcoporum facultas, illud jus conferendi beneficia, causas ecclesiasticas audiendi, leges & censuras ferendi, & reliqua, quæ ad subjecti gregis gubernationem necessaria sunt, præstandi, de jure neque *in fieri*, neque *in facto esse* dependent à summo Pontifice. Episcopi in Gallia adhuc hodie consecrantur auctoritate & jure Metropolitanani, non Romani Pontificis. &c. Et si in Germania Confirmatio electionis Romana injustè negaretur vel protraheretur, hoc jus æque ac in Gallia ad Synodum provincialem rediret, atque ita ab hac electio legitimè facta jure revolutio posset confirmari.

Hæret adhuc Italus, & quærit, qua ratione combinari valeat quod à Febronio asseritur, Claves datas esse Ecclesiæ, cum tamen hic prætendatur, singulos Episcopos eas immediatè habere à Christo. Hoc ænigma solvit Tostatus Episcopus Abulensis loco per Febronium *Cap. I. §. 6.* citato. Videlicet:

„ Ipsa multitudo non habet jurisdictionem, cum Jurisdictio
 „ secundum actum non possit cadere *in communitatem*, sed
 „ *in personam determinatam*, quia jurisdictio requirit actus,
 „ ut judicare & imperare; communitas autem non potest ex-
 „ ercere actus aliquos; imò impossibile est in communitate esse
 „ jurisdictionem secundum actum. Est tamen jurisdictio se-
 „ cundum originem in communitate & secundum virtutem;
 „ quia omnes personæ accipientes jurisdictionem, ex virtute
 „ communitatis accipiunt, quia ipsi possunt per se judicare,
 „ Communitas autem non. Ita autem videtur de Clavibus
 „ Ecclesiæ, quia illæ datæ sunt à Christo *toti Ecclesiæ*. Quia
 „ tamen

„ tamen non poterat tota Ecclesia dispensare illas, cum non
 „ esset aliqua persona, tradidit eas Petro, nomine Ecclesiæ,
 „ Non fuerunt datæ claves illis Apostolis *tanquam determina-*
 „ *tis personis, sed tanquam Ministris Ecclesiæ;* & tunc magis
 „ dabantur claves Ecclesiæ, cum Ecclesia, quæ habet illas ra-
 „ dicaliter, nunquam moriatur. . . . Respondendum est, quod
 „ Ecclesia suscipit claves à Christo; & Apostoli tanquam Mi-
 „ nistri Ecclesiæ: & nunc Ecclesia illas habet, & Prælati
 „ etiam; sed aliter Ecclesia quàm Prælati: nam Ecclesia habet
 „ secundum originem & virtutem, Prælati autem habent se-
 „ cundum usum eam. “ Hæc ille, nec malè. Ego autem
 pro ampliore claritate & hujus quæstionis elucidatione sic dis-
 fero: Claves dantur *singulis personis* Episcoporum, etiam sum-
 morum, non *propter ipsos, sed propter Ecclesiam*: dantur au-
 tem per *characterem ordinis*. Ideo verò manent claves semper
 in collectione Episcoporum, quia singuli de illa collectione ha-
 bent characterem; & ita habent, ut decedente uno, supersti-
 tes possint alii novo per ordinationem dare sacramentalem cha-
 racterem. Hæc occasione etiam audiendus S. Cyprianus *Epist.*
 27. ita discurrens: „ Dominus noster, cujus præcepta &
 „ monita observare debemus, Episcopi honorem & Ecclesiæ
 „ suæ rationem disponens, in Evangelio ita loquitur, & di-
 „ cit Petro: *Ego tibi dico, quia tu es Petrus, & super istum*
 „ *petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferorum non vincunt*
 „ *eam &c.* Inde per temporum & successionum vices Episco-
 „ porum ordinatio & Ecclesiæ ratio decurrit, ut Ecclesia su-
 „ per Episcopos constituitur, & omnis actus Ecclesiæ per eos-
 „ dem præpositos gubernetur. “

Superest ut explicetur, quò sensu Episcopi sine præju-
 dicio sui gradus dici possint tales *per gratiam Sedis Apostolicæ*.
 Possunt autem id pluribus modis: I.) Quia Sedes Apostolica

est centrum Catholicæ Unitatis secundum dictum S. Cypriani in Epist. 55. ad Papam Cornelium pag. 86. ubi: *Navigare audent ad Petri cathedram, atque ad Ecclesiam principalem, UNDE UNITAS SACERDOTALIS EXORTA EST.* 2.) Quia constans est SS. Patrum doctrina, Episcopatum in S. Petro suum habuisse initium, quippe qui in tota Ecclesia unus est, licet inter multos divisus: non quasi Petrus solus fuisset Episcopus, sed quia fuit primus, cui Christus promisit Episcopalem potestatem, ab illo receptam nomine totius Ecclesiæ. Audiamus hic iterum omnium loco divum Augustinum Tract. LXVIII, in Joannem n. 4. *Cum omnes essent interrogati, solus Petrus respondit: Tu es Christus. Et ei dicitur: Tibi dabo &c. tanquam ligandi atque solvendi solus acceperit potestatem: cum & illud unus pro omnibus dixerit, & hoc cum omnibus, tanquam personam gerens unitatis, acceperit.* 3.) Quia, uti refert Innocentius I. Epist. 15. ad Decentium Episcopum Eugubinum num. 2. Ecclesiæ Occidentis ab Ecclesia Romana, unâ cum luce Evangelii, etiam primos suos Pastores acceperunt. Unde sequitur, hodiernos Latinæ Ecclesiæ Antistites esse filios primorum & antiquiorum Episcoporum, quos summi Pontifices sub initium miserunt in Africam, Galliam, Hispaniam, Italiam & Germaniam. His addi potest 4.), quod quemadmodum seriùs (sæculo scilicet XIV.) electionum Episcopaliû confirmaciones ad Apostolicam Sedem variis ex causis devolutæ fuerunt, ita & circa idem tempus, aut seriùs etiam, hæc formula *Sedis Apostolicæ gratiâ*, antè ferè incognita, in usum deducta sit.

In Judicio Academico Coloniensi de Justini Febronii libro singulari, quod in capite hujus Tomi II, cum Notis criticis & reformatoriis editum prostat, alma Universitas Art. IV. comparisonem instituit, *quantum ad divinam originem*, inter jus Episcopi & potestatem cujusque Parochi; ex quo ambo peræque

que positi sint *A SPIRITU SANCTO* regere Ecclesiam Dei, quanquam ille cum ampliore facultate: siquidem Parochus ex eodem fonte, quo Episcopus, jus habeat suam regendi Ecclesiam, oves verbo & sacramentorum dispensatione pascendi, corrigendi, ligandi &c. Verùm hæc correctione indigent, & explicatione multâ. Christus Joannis XX. *V. 11. 22.* discipulis suis dando *missionem* eis dicens: *sicut me misit Pater, & ego mitto vos*, ipsos fecit Apostolos, quorum successores sunt Episcopi: Apostolatui sic dato annectitur potestas remittendi & retinendi peccata: *& hoc cum dixisset (in textu græco, & hoc dicens) insufflavit, & dixit eis: accipite Spiritum Sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.* Hanc potestatem remittendi & retinendi peccata, quæ Apostolici muneris primaria pars est, Episcopi constitutis sub se presbyteris communicaverunt, eos eisdem verbis ordinando, sed salvâ ac sibi reservatâ semper *præviâ missione* ad excipiendas Confessiones & reliqua quæ ad sacramentum Pœnitentiæ pertinent. Etenim si Apostolus ad Rom. X. *V. 14.* dicat: *quomodo verò predicabunt, nisi mittantur? à potiori dicendum: quomodo peccata remittent, nisi mittantur.* Sic Apostoli eorūque successores Episcopi hanc suam *missionem* immediate à Christo acceperunt, Presbyteri eandem accipiunt ab Episcopis. Rationem suppeditat Concilium Trid. Sess. XIV. Cap. 7. *quia natura & ratio judicii illud exposcit, ut sententia IN SUBDITOS DUNTAXAT feratur*, sine missione autem Episcopi presbyter nullum habet subditum. Non sic de Papa respectu Episcopi.

§. II.

*De præjudicio Ordinis Episcopalis ex Beneficiorum
reservatione, ex Annatis, & ex præferentia
Cardinalium.*

Solis Romanis, & Doctori Colonienſi Jo. Godefrido
Kauffmans, poſſunt hodie non paradoxa videri, quæ de jure
conferendi beneficia tradit Viator noſter pag. 257. ſeq. poſt
Hieronymum Gonzalez in Commentario ad Regulam VIII.
Cancellariæ; videlicet: „ Papa habens totum orbem pro ſua
„ diœceſi, habet omnem poteſtatem diſponendi de beneficiis,
„ quæ poteſtas ab initio non Apoſtoliſ, ſed Petro à Chriſto
„ data eſt: omnis quippe poteſtas, quæ ad politicam Eccleſiæ
„ gubernationem ſpectat, in ſummo Pontifice tanquam in
„ fonte reſidet, & ab eo in alios derivatur. Ipſe ſolus ab in-
„ itio in Orientali Eccleſia dignitates & beneficia inſtituit.
„ Hanc poteſtatem poſtea conceſſit Archiepiſcopis & Epico-
„ pis, cuilibet in ſua diœceſi: etenim cuncti Prælati de muan-
„ do eandem habent à Papa, ipſe verò à ſolo Deo: ab illo
„ omnis juridiçtio & conferendi poteſtas fluit & ad eum re-
„ fluit &c.“ Omnibus hiſ monſtruoſis doctrinis nec mo-
mento quidem nunc immorabor. Illud unum hic repetam quod
jam tempore Baſileenſis Synodi ſcripſit Card. Cuſanus de Con-
cordantia Cath. Lib. II. Cap. 32., ubi *per tacitum*, inquit,
*conſenſum totius Eccleſiæ Romani Pontifices reſervationibus factis
uſi ſunt Nunc autem exorbitantia ob varias læſiones diſplicere
incipit, & oritur contradicçtio. Quare putô, Papam ampliùs non
poſſe generaliter reſervare beneficia, niſi expreſſè ei indulgeretur
per Concilium. Papa enim invitis Epicoſis legem dare non
potèſt.*

Addit

Ad dit deinde Capucinus Viator, non spectare ad hominem privatum exigere, ut disciplina reservationum, quæ jam pacificè viget, immutetur; hæc res, ait, *Conciliis & Concordatis* relinquenda est. Non malè id quidem; attamen non negabit ille aut invidabit particulari JCTo licentiam dandi Magnatibus tam Ecclesiæ quàm Sæculi consilia, & respondendi ex Jure, cujus magnam partem constituunt *Concilia & Concordata Nationum*. Porro ex *Conciliis* respondit Febronius Cap. VII. §. 4. ex *Concordatis* Editor secundi Tomi Febroniani in Præfatione, quando ille ostendit *Concilia* reservationibus resistere: hic Romano Pontifici ex *Concordatis* omnem beneficiorum collationem in Germaniâ negari.

Cum Reservationibus magnam familiaritatem habent *Annate*, tam quoad originem, quàm quoad jus. Negorium Annatarum, inquit Italus pag. 259. atris coloribus depingere Febronius non cessat; cum tamen Pallavicinus testetur eas bene impendi. Cæterùm, addit ille, hujusmodi taxæ, cum corrigibiles sint, non sunt confundendæ cum intrinsicis sanctæ Sedis privilegiis. In Annatis æque consideranda sunt *Jus commune & Concordata*, ac de Reservationibus jam dictum est. At neque vigore *Concordatorum* Galliæ neque Germaniæ illas deberi probavit Theodorus à Palude in Floribus sparsis ad Febron. Cap. VII. §. 4. Quod ad *Jus* attinet, illud idem hodie est, quod fuit tempore Conciliorum Viennensis & Constantiensis. Quæ autem tempore primæ harum Synodorum de earum perceptione fuerit communis sententia, intelligimus ex Durandi Tractatu *de Modo Generalis Concilii celebrandi Part. II. Tit. 20.* ubi: „ In Curia Romana cætus DD. Cardinalium „ vult habere unâ cum D. Papa certam portionem à Prælatibus, „ qui promoventur ibidem. Videtur super hoc maxime pro- „ videndum; nam hæc hæresis maxime corrumpit Ecclesiam

Tom. III. X „ univer-

„ universalem & universos populos : & provisâ jam remedia
 „ pro nihilo reputantur. Cùm in Curia Romana publicè con-
 „ trarium fiat, ac si non esset peccatum committere simoniam;
 „ vel si dare vel accipere pòst non esset idem, sicut dare vel
 „ accipere ante. “ Quale verò tempore Constantiensis Con-
 „ ciliï de his Annatis fuerit iudicium Nationis Gallicanæ, perci-
 „ pitur ex scripto, quod edidit Orthuinus Gratius in Fasciculo
 „ rerum expetendarum fol. 189., & post eum alii multò cura-
 „ tius sub hâc rubricâ: *Apostoli & Responsio dati per venerabilem*
Nationem Gallicanam dominis Cardinalibus &c. appellantibus ab
eiusdem Conclusionè, voto, deliberatione, ac declaratione Con-
stantiæ captis & factis solemniter per eandem, quòd vacantia ac
minuta servitia nullo iure sunt debita, & de cætero nihil solvent.
 In hac autem Responsione ita inter alia, hæc inclÿta Natio:

„ Cùm subjungit Appellans, quòd Papa & Cardinales
 „ sunt in possessione percipiendi à Prælati annatas; respon-
 „ detur, quòd nullus unquam illis competiit titulus perci-
 „ piendi; & si aliquando perceperunt, hoc fuit per modum
 „ permissivæ facultatis & benignæ tolerantia, quæ secundum
 „ Innocentium & quoscunque Doctores potest revocari quan-
 „ docunque: & est mirum literatos talia pro fundamento al-
 „ legare, quod & cæteros sufferre non intendunt: quia quan-
 „ docunque eis esset subveniendum, contribuendum esset æqua-
 „ liter per Nationes & Provincias, & talis provisio annata-
 „ rum nimium esset excessiva. Nam taxa Vacantiarum, se-
 „ cundùm quod descripta est in libris Cameræ Apostolicæ, de
 „ Ecclesiis Cathedralibus & Abbatibus Galliarum taxatis, as-
 „ cendit ad sexcenta nonaginta septem millia septingenta quin-
 „ quaginta Francorum (697750.) sine Prælaturis, quas non
 „ taxant, & aliis inferioribus dignitatibus & beneficiis, quæ
 „ ferè ad tantundem ascendunt: quæ summa primis sex annis
 „ (velut

„ (velut clarè demonstraretur) integraliter solvitur, & singu-
 „ lis annis divisa ascenderet ad ducenta millia, Prælatoris &
 „ aliis minoribus beneficiis junctis. Quòd si in singulis Na-
 „ tionibus tantundem reciperetur & haberetur, ascenderet
 „ ad summam, & esset in universo sex milliones nongenta
 „ septuaginta septem millia & quingenti floreni (6977500.)
 „ quod esset excessivum valdè, etiam quando non solveretur
 „ nisi tota in decennio, . . .

„ Quando autem communia servitia, sicut dixit Appel-
 „ lans, deberentur propter servitium, quod Communitati
 „ & Reip. impendit Papa & Cardinales &c. Respondetur,
 „ quòd Papa administrans justitiam, & regnans ad ædifica-
 „ tionem Ecclesiæ & salutem animarum, & non propter
 „ seipsum, servit quamplurimum, & tali serviendum esset
 „ etiam realiter: Quoad Dominos Cardinales, si non debea-
 „ tur eis, nisi quia serviunt, quàmplures ex eis de nihilo ser-
 „ viunt, imò nocent & officiunt, supersedendo ab expressio-
 „ ne causarum, quæ suo tempore locum habere poterunt.

„ Quando ulterius subjungit Appellans, quòd sine Va-
 „ cantis vivere non possunt, attento, quòd patrimonium
 „ Ecclesiæ propter schisma & malum regimen Ecclesiæ Ro-
 „ manæ & Præsidentium in eà est occupatum &c. Allegat
 „ suam turpitudinem; & devorantibus substantiam suam non
 „ est dandus recursus ad alienas, . . .

„ Et cum ulterius Appellans dicit, quòd si removeren-
 „ tur Vacantiæ, Cardinales Reip. servientes non haberent,
 „ unde viverent, & sic eas non debere solvi, nimia levitate
 „ fuisse conclusum à Natione Gallicana. Respondetur, quòd
 „ ex supradictis potest apparere si nimia levitate vel digesta
 „ deliberatione processit Conclusio, & si nimia cupiditate co-
 „ netur eam impedire, . . .

„ Quòd Sede Apostolicà vacante, sicut dicit idem Ap-
 „ pellans, nihil sit innovandum &c. Respondetur, quòd ni-
 „ hil innovatur, sed, quòd est vitiosum, scandalosumque &
 „ indebitum, tale esse declaratur.

„ Quando ulterius progreditur idem Appellans, osten-
 „ dens, quòd inconsultis aliis Nationibus ad conclusionem
 „ Natio Gallicana processit &c. Respondetur, quòd per me-
 „ dium deputatorum aliarum Nationum (qui omnes consen-
 „ serunt, quòd de præsentis & de præterito tollendæ essent)
 „ satis aliæ Nationes consultæ videntur; &, quòd super illis
 „ Natio Gallicana deliberaret, omnes sciverunt Nationes, &
 „ etiam Domini Cardinales; & ultra deliberationem etiam &
 „ motiva & conclusionem suam voluit communicare aliis Na-
 „ tionibus ad effectum concurrentiæ & provisionis dandæ,
 „ quòd Domini Cardinales per exquisita media impediverunt;
 „ & inter Nationes non est, quæ tantum fuerit gravata, si-
 „ cut Gallicana in istis exactionibus, & propterea magis sol-
 „ licita esse debet. Et constat, quia in Anglia nihil percipit
 „ (nisi de Episcopatibus, qui sunt pauci) Camera vel Domini
 „ Cardinales: nec paterentur, quòd interea Cardinales ob-
 „ tinerent beneficia. Et in certis regnis Hispaniarum ordina-
 „ tum est, quòd Camera nihil totaliter recipiat. In Italiâ ve-
 „ rò beneficia, prælaturæ, & dignitates modici sunt valoris;
 „ & cum hoc Domini temporales & Communitates prohibe-
 „ rent, quando videtur eis atque placet, quòd dicta Camera
 „ nihil recipiat. Et novissimè Communitas Florentina Papam
 „ Joannem, qui tunc erat, & Dominos Cardinales in eorum
 „ civitate existentes, propter unicum abusum, quem Papa
 „ commisit in conferendo unam Abbatiam sitam in eorum do-
 „ minio, privaverunt potestate conferendi beneficia in eorun-
 „ dem dominio usque ad quinque annos, & tunc appellave-
 „ runt;

„ runt; & tamen per hoc perdunt fructus Annatarum, In Ale-
 „ mania in certis dicecesibus & provinciis percipit aliquid, in
 „ aliis verò nihil: imò nec admittuntur literæ apostolicæ,
 „ nisi quantum placet Episcopis, qui recusant in denegando
 „ *Vidimus.* Et propterea Gallia, qui nimium grata fuit &
 „ obedit, nimium gravata est, & adhuc opprobriis laceratur. “

Ordini Episcopali, qui jure divino in Ecclesia primarius est, humanam Cardinalium prælationem, serius factam, detractum esse, probavit Febronius *Cap. VII. §. 9.* Quid Gallia de hac injuriâ, primo illi Ordini Ecclesiastico per Romanos illatâ, sæculo XIV. senserit, intelligitur ex eadem ejus Responsione, cujus modò fragmentum dedimus loquentes de Annatis. In eâ ita de Cardinalibus Gallica Natio:

„ Cardinales duplicem habent statum: primævum, cu-
 „ jus retinent titulum, & principales dignitates in Collegia-
 „ tis Ecclesiis. In Curiam Romanam obtinent vel sunt Curati pa-
 „ rochialium Ecclesiarum ejusdem; & illo respectu dicuntur
 „ *Cardinales*, id est *principales*; quod non competit eis spe-
 „ cialiter, sed multæ sunt Ecclesiæ, sicut Ravennatensis, in
 „ qua obtinentes dignitates in ea nominantur Cardinales; &
 „ ita est in pluribus aliis Ecclesiis in diversis regnis & provin-
 „ ciis: & ex ista præsentis institutione eorundem primum of-
 „ ficium fuit, & est, & esse debet, confessiones audire, præ-
 „ dicare, & etiam baptizare, quoad Presbyteros: Episcopi
 „ verò Cardinales hæc habent facere & exercere in suis dice-
 „ cesibus. Et isti de suis titulis & eorum emolumentis isto
 „ respectu debent & tenentur contentari, sicut alii de Clero
 „ in singulis dicecesibus.

„ Alium statum assumpserunt Cardinales, quando vesti-
 „ bus, honore & ornatu senatorio decorati sunt; hunc enim
 „ statum tenent & repræsentant Domini Cardinales, ut dicit

„ Innocentius, quorum officium est Principi consulere, scilicet
 „ Papæ, sicut consulebant Principi temporali. Scientes
 „ Imperatores, Ecclesiam (Romanam) non posse onera talis
 „ statûs sufferre, nec expensas sustinere; contulerunt & de-
 „ derunt eis patrimonium & temporalia pro statu eorum,
 „ quod postmodum fuit augmentatum.

„ Quòd Cardinales sint Papæ *Coadjutores*, sicut dicit;
 „ qui ex adverso appellat, nihil est, super falso se fundat:
 „ quia Episcopi sunt Papæ coadjutores, & supra Cardinales
 „ *jure divino*, Cardinales vero sunt tantummodo Papæ *Con-*
 „ *sultores*. Patet etiam, quod Episcopi majores esse videntur
 „ Cardinalibus; quia cùm florebat temporalitas eis data, Ec-
 „ clesia & generale Concilium statum eorum limitavit ad XXV.
 „ familiares, Episcoporum vero ad XXX., quos tamen con-
 „ temnunt hodie.“

Jam ante hæc tempora, nimirum sub initium sæculi XIV.
 de hæc Cardinalium & aliorum indebitâ prælatione sic scripsit
 Durandus Mimatensis Episcopus *cit. Tract. Part. II. Tit. 7.*
p. 67. „ Honor debitus unicuique juxta suum statum debe-
 „ tur Episcopis, & non Prælati, qui non sunt successores
 „ Apostolorum, sed sunt, & ab initio fuerunt assumpti ad
 „ ministrandum & serviendum in ecclesiis parochialibus, &
 „ ut ipsi presbyteri Papæ assistant in missarum solemnitatibus,
 „ & diaconi Cardinales in induendo Papam, & aliis ministeriis
 „ insistant, & circa altare deserviant domino Papæ; sicut ha-
 „ betur in Cronica Martiniana Tit. de duplici regimine Urbis.
 „ Quinimo (quod videtur esse indecentius) Camerarius domi-
 „ ni Papæ & Vicecancellarius, Auditor contradictoriarum,
 „ Referendarius & Notarii Archiepiscopis, Episcopis, & Præ-
 „ latis aliis in sedibus præferuntur; cùm tamen secundum
 „ eorum dignitatem & prærogativam ordinum, & ordinatio-
 „ nis

„ nis suæ tempus, concedere & in quâlibet re sua loca tenere
 „ deberent. . . . Dicitur etiam diaconi & presbyteri Cardina-
 „ les contra ritum & morem Ecclesiæ Romanæ, qui ab eis
 „ servandus est, & fortè contra jus, præsentibus Archiepi-
 „ scopis & Episcopis in Missâ & in mensa benedicunt; &
 „ dictos Archiepiscopos, Episcopos & Prælatos, frequenter
 „ longè infra se positos velut in imo, respiciunt. Cùm itaque
 „ Gregorius Papa scribat, quod honorem suum non reputat,
 „ in quo fratres suos honorem suum perdere cognoscit: quia
 „ suus honor est honor universalis Ecclesiæ, & solidus vigor
 „ fratrum suorum Episcoporum; & scribat, se tunc honora-
 „ tum, cùm singulis quibusque honor debitus non negatur;
 „ & (ne detrahatur honori cæterorum Prælatorum) inhibeat
 „ se universalem Papam vocari: quia talia verba veritatem in-
 „ flant, & charitatem vulnerant; haberet Romana Ecclesia
 „ providere circa dictum honorem Episcopis & Prælati omni-
 „ bus impendendum. Et recordari deberet jugiter de scripto:
 „ Cur te habeam ut Principem, cùm me non habeas ut Sena-
 „ torem. *Dist. 95. Can. 7.*“

§. III.

De Exemptione Regularium.

S. Bernardus, inquit Italus pag. 262., subjectionem primitivam Regularium sub Episcopis non expetivit, sed zelum exprimit contra inobservantias & abusos, qui ex independentiâ *totali* ab Episcopis *per accidens* contingebant. Errat bonus Capucinus noster. Divus Bernardus ad Eugenium Papam scribens, agit *in genere* contra Exemptiones; & primarias rationes, quibus eas impugnat, non ex accidentalibus abusibus, sed, ut ita loquar, ex ipsis rei visceribus desumit. Ostendit nimirum,

nimirum, quàm sit indecens Ecclesias Episcopis subtrahere, & tibi immediatè subjicere; nec non quàm sit incongrua ejusmodi dispensatio, quæ subditum jugo legitimi Superioris liberat; porro, quòd nullum commòdum, nullus fructus ex hac immunitate in regularem disciplinam profluat; quòd denique ex impio sit arbor non faciens fructus bonos.

Notandum insuper, quòd Bernardus præcipuè agat adversùs Petrum Cluniacensem, Cluniacensium Abbatem, virum verà pietate venerabilem. Nullo huic culpa impingi potuit, quòd abusus exemptioni supervenientes in monasteriis foverit; cùmque hic Lib. I. Epist. 28. reponeret, qualiter Ordinis sui immunitas irrefragabili summi Pontificis autoritate sancta sit, & tandem concluderet: *Si adhuc persistatis, & nos malè ageve jactitatis, illum, quem obtendimus, impetite, & nobis dimissis, cum illo agite*; cùmque alii Episcoporum potestati se se subtrahere conantes eundem clypeum autoritatis Pontificiæ obtenderent; illico sanctus Doctòr querelas suas ad Eugenium Pontificem scripsit, & non objectâ Petro Cluniacensi abusu culpâ, sed ex rationibus aliis gravissimis exemptiones fortiter impugnavit: *Murmur, ait, loquor & querimoniam Ecclesiarum: truncari se clamitant, & dismembrari. Vel nullæ, vel paucæ admodùm sunt, quæ plagam istam non doleant, aut non timeant. &c.*

Monitis S. Patris Bernardi, fervente primo religionis zelo, morem gessere filii, qui in ipso Ordinis sui exordio 1.) privilegiis quibuscunque nuntium miserunt, & 2.) ipsa Ordinis fundamenta in Episcoporum obedientiâ posuerunt. Quoad primum testis est famosa illa *Charta Charitatis* (de quâ agunt Annales Cistercienses Tom. I. pag. 109.) cujus hæc sunt verba: *Ne aliqua ecclesia vel persona Ordinis nostri adversus communia ipsius Ordinis instituta privilegium à quolibet postulare audeat,*

audeat, vel obtentum quomodolibet retinere. Alterum testatur ipsa confirmatio Callisti II. relata in Bibliotheca Cisterciensi Lib. I. pag. 36., in qua Pontifex ait: *Siquidem assensu & deliberatione communi Abbatum & Fratrum monasteriorum vestrorum, & EPISCOPORUM, in quorum parochiis eadem monasteria continentur, quaedam Capitula statuistis, quæ auctoritate Sedis Apostolicæ petistis confirmari &c.* Sic ipsorum Episcoporum assensu & deliberatione prima Ordinis statuta concepta fuerunt.

Quod suprà de irrefragabili auctoritate summi Pontificis Bernardo objecerat Abbas Cluniacensis, ei dignè occurrit Ivo Carnotensis, Epistolâ 195. ad Gaufridum Abbatem Vindeciensem scribens: *Non eò pertinere Ecclesiæ Romanæ potestatem, ut improbitati & contumaciæ adversùs Pastores bellaturienti patrocinium & auctoritatem præstet: Non ergo injustum, si tibi subtraham lac Matris, qui mihi debitum honorem non exhibes Patris.* Noveris enim, *vanas esse excusationes, quas obtendis, te propter obedientiam Romanæ Ecclesiæ, Carnotensi Ecclesiæ refutasse professionem, cum Ecclesiæ Romana à Deo nullam injustam acceperit potestatem fidem violandi, scilicet debita sua cuique non reddendi, sed tantum, quæ sunt liganda ligandi, & quæ sunt solvenda solvendi.* His omnibus consonat Petrus Cantor, in *Verbo Abbreviato* per totum *Caput 44.* contra exemptionem multa verba faciens, & inter alia hæc: *Cum quælibet Provincia suum habeat Metropolitanum, quælibet Diæcesis suum Episcopum, absurdum & enorme videtur, Ecclesiam vel Abbatem esse in Episcopatu illius, & de Episcopatu illius, & non sub Episcopatu illius Diæcesis: non ei subiectus, licet sit de Episcopatu & in Episcopatu illius.* Notent interim hîc Episcopi Ivonis consilium, quo subtrahendo Regularibus lac *Matris*, eos ad cànonicam Episcopi, tanquam legitimi *Patris*, obedientiam haud difficulter reducent.

Cùm animadversum esset, ex Regularium exemptione tot mala profuere, sæpius de omnimodâ ejus revocatione actum fuit, præsertim in Conciliis. In Concilio Romano anni 1123. tanto indignationis æstu efferbuerunt Episcopi Italiæ, ut Calisto II. dicere non fuerint veriti: *Nilil superesse aliud, nisi ut, sublatis virgibus & annulis, monachis servirent: Illos enim ecclesias, villas, castra, decimationes, vivorum & mortuorum oblationes detinere.* In Concilio œcumenico Lugdunensi an. 1245. sub Innocentio IV. ipse Pontifex partim in Concilio per *Cap. I. de Privilegiis in Sexto*, partim post hoc Concilium, privilegia Religiosis hinc inde concessa moderatus est. In Viennensi Synodo an. 1311. sub Clemente V. Episcopi, ut omnes exemptiones & privilegia funditus exciderentur, instabant. Refert Valsinghamus Benedictinus, monasterii S. Albanensis Monachus, qualiter ante hoc Concilium generale Viennense rumor ubique divulgatus fuerit, fore, ut in eo omnia privilegia ad jus commune revocarentur: *Unde, ait, Ordo Cisterciensis Papam adiit ante dicti Concilii celebrationem pro exemptione suâ pristinâ obtinendâ. Quod & obtinuit DONIS DATIS.* In hoc Concilio Ordo Templariorum extinctus est. Eâ occasione dixit Gerſo in Oratione super Bullâ Mendicantium Parisiis habitâ, *Ægidium Romanum meritò censuisse Templarios exemptionibus suis & morum perniciem sibi primùm, & postea Ordinis sui excidium accelerasse.* Opp. Gerſon. Tom. II. col. 434.

Juvat autem hîc propiùs intueri, quale tempore ejusdem Viennensis Concilii fuerit magnorum virorum de his exemptionibus judicium. Hoc præprimis discimus ex Guillelmi Durandi Episcopi Mimatensis *Tractatu de Modo generalis Concilii celebrandi*, quem ille jussu Papæ Clementis V. pro instructione dicti Concilii composuit. Ejus verba, licet nonnihil diffusa, huc referre visum est, tum quòd totam fere hanc materiam exhauriant,

hauriant, tum quòd quæ tunc, id est, antè quinque propemodùm sæcula prudenter existimata sunt, omninò convenient cum iis, quæ hodieque à viris probis & doctis creduntur. Sic autem ille *Parte I. Tit. 5.*

„ De Exemptionibus, ex qua causa concessæ fuerint, &
 „ continuò concedantur, & quis fructus modernis temporibus subsequatur ex eis, haberet Domini nostri Papæ Sanctitas providere. Magna namque autoritas ista in Dei Ecclesia est habenda: etsi nonnulli ex prædecessoribus & majoribus nostris fuerunt, quæ illorum tempore potuerunt esse sine culpa, & postea vertuntur in errorem & superstitionem, ut sine tarditate aliquà, & cum magnâ autoritate à posteris destruantur. *Dist. 63. Can. 28. V. verùm.* “

„ Quòd autem ad faciendum dictam revocationem exemptionum, D. Papa de facili debeat esse inclinatus, possunt & debent cum movere non solùm prædicta, sed etiam multa alia. Primum est generalis ordinatio universalis Ecclesiæ procedens ex Deo, ab Apostolis, SS. Patribus, generalibus Conciliis, & Romanis Pontificibus comprobata & observata: secundùm quam eis religio Christiana, & generaliter omnia monasteria & loca religiosa, Abbates, Abbatissæ, Monachi & Moniales, & omnes alii Religiosi & personæ Ecclesiasticæ immediatè subsunt gubernationi & curæ Episcoporum in civitatibus & dicecesibus eorundem, tanquam superiorum suorum, Apostolorumque successorum & potestatem habentium. Unde cum Dom. Papa tantam & talem observationem imitari non debeat, nec fortè valeat, ergo nec generales exemptiones, privilegia, libertates & immunitates derogativas & præjudicativas honori, potestati, statui, ordinationi & ordini dictorum Episcoporum & Ordinariorum, contra prædictam generalem ordi-

„ nationem sic passim concedere debet, nec etiam forsitan
 „ valet.

„ Gregorius Papa dicit, quòd monasteria servorum Dei,
 „ vel fœminarum sint sub cura Episcopi loci, sub cuius mo-
 „ deramine degunt: quia valde esset indecens, ut eo obmisso
 „ alius quilibet se illorum causis admisceat. Sed ille eorum
 „ vitas competenti regularique moderamine disponere, qui
 „ pro commissis animabus eorum compellitur reddere
 „ rationem.

„ Cùm se nulli Episcopo omnino subesse profiteantur,
 „ consequens est, ut nullus Episcoporum, quæ sua sunt, eis
 „ tanquam exteris largiatur.

„ Porro, quod Dom. Papa non possit nec debeat novas
 „ lèges condere &c. *Ut scripsimus Cap. II. §. 7.*

„ Supposito, quòd Papa supradictas exemptiones con-
 „ cedere possit, non tamen expedit sibi nec universali Eccle-
 „ siæ, nec statui religionis, nec personis Religiosorum eas
 „ concedi, propter multa mala scandala & dispendia, quæ
 „ proveniunt ex eisdem. Quòd Papæ non expediat nec eum
 „ deceat, patet ex multis, quæ in præsentì Titulo dicta sunt.
 „ Nam Gregorius Papa in personam suam & successorum
 „ suorum scribit *Caus. XXV. Quæst. 2. Can. 4.* si ea destrue-
 „ rem, quæ antecessores mei statuerunt, non constructor,
 „ sed everfor esse iustè comprobarem. Quòd autem non
 „ expediat universali Ecclesiæ, patet, quia per illas ordo uni-
 „ versalis destruitur & confunditur, & status prælationis par-
 „ vipenditur, & Episcopatus, qui unus est, scinditur & di-
 „ viditur. Nonne constat, quòd per prædictas exem-
 „ ptiones tolluntur obedientia & reverentia, quas deberent
 „ dicti exempti suis Prælati & Ordinariis exhibere? Cujus
 „ in ipsis Superioribus debeat esse præcipiendi autoritas, &
 „ in ipsis necessitas exequendi.

„ Verùm

„ Verùm si de aliquibus gravaminibus Luminoso Abba-
 „ ti à Castorio Arminiensi Episcopo illatis & consimilibus ar-
 „ guatur, servanda est sententia Augustini, dicentis, quòd
 „ interdum conqueritur pater de filio malo, & filius conque-
 „ ritur de patre duro: unde servamus honorificentiam patri,
 „ quæ debetur à filio; non æquamus filium patri in honore,
 „ sed præponimus filium patri in veritate, & sic tribuimus
 „ honorem debitum, ut non perdat æquitas meritum. Obten-
 „ tu igitur dictorum gravaminum (si qua inferantur eidem) non
 „ essent reverentia & obedientia Prælati denegandæ. . . .

„ Item per dictas exemptiones impeditur correctio de-
 „ bita excessuum jam pertinens ad Episcopos, per quos po-
 „ test melius fieri, quàm per Abbates, eùm sint potentiores
 „ communiter, & debent esse peritiores. . . . Nam Abbates
 „ sunt desides & negligentes communiter in disciplina & cor-
 „ rectione. . . . Item per exemptionem tolluntur bona opera
 „ in religione, facilius, quàm deberent, quæ essent vigilanter
 „ faciendæ. Etiam per eam foventur in religione multæ disso-
 „ lutiones, partialitates, & scandala: cùm per impunitatis
 „ audaciam fiant, qui nequam fuerunt, nequiores, & facili-
 „ tas veniæ incentivum eis tribuat delinquendi. Propter eam
 „ abutuntur concessis eis privilegiis; unde deberent etiam
 „ privati eisdem. Abutuntur autem dictis privilegiis multi-
 „ pliciter vivendo, eisdem non ad subditorum utilitatem,
 „ sed suam voluntatem & potestatem ostendendam. . . .

„ Et licet fuerunt aliqua privilegia congrua, nunc ta-
 „ men ratione diversarum circumstantiarum sunt incongrua:
 „ quare tolli deberent ratione circumstantiarum, quæ pensan-
 „ dæ sunt. Nam totus status religionis in summa humilitate
 „ fundatus existit, & pro hujus humilitate servandâ ordinatum
 „ fuit, quòd Episcopis subesset. Verùm nunc non solum Ab-

„ bates & Priores, Guardiani, & alii in statu alicujus adm-
 „ nistrationis & praelationis existentes, verum etiam minores
 „ fratres, & personae dictarum religionum, putant frequen-
 „ ter Episcopis, Archiepiscopis, & aliis Praelatis se quodam-
 „ modò fore æquales: & debere quibuscunque aliis personis
 „ ecclesiasticis, ecclesiastica beneficia obtinentibus, anteferri. . . .
 „ Per dictas exemptiones in pluribus monasteria dissipantur,
 „ & sic ad onus potiùs, quàm ad honorem & utilitatem ten-
 „ dere videntur. . . .

„ Ex quibus omnibus constat, quod quocunque modo
 „ prædictæ exemptiones, privilegia & libertates contrariæ &
 „ contraria legibus & juribus, pro communi utilitate confi-
 „ tutis considerentur, sive quantum ad se, sive quantum ad
 „ concedentes, sive quantum ad illos, quibus conceduntur,
 „ quod revocari debent, cum per eas tollatur ordo universa-
 „ lis Ecclesiæ, status & gradus, & honor, virtus & potestas
 „ praelationis constitutæ à Deo, & nulla utilitas universalis
 „ Ecclesiæ subsequatur. “

In Constantiensi Concilio Sess. XLIII. omnes exemptiones
 à tempore Gregorii XI. concessæ, quibus Ordinarii non con-
 senserunt, abolitæ fuerunt. In Lateranensi Synodo anni 1516.
 Sess. XI. Episcopi etiam atque etiam exemptionis ac privilegio-
 rum Regularium revocationem urserunt, usque adeo, ut in-
 ter se constituerent, se nulli deinceps Sessioni interfuturos,
 nisi Pontifex Bullam *Mare magnum*, & Religiosorum privi-
 legia ad jus commune reduceret. Eorum etiam petitis Ponti-
 fex permotus per Bullam, quæ incipit: *Dum intra mentis ar-*
cana, quam refert Harduinus *Tom. IX. Concil. col. 1832.* mo-
 nachorum privilegia aliquà ex parte coarctavit. Sed agrè ad-
 ducti sunt Episcopi, ut bullam ratam haberent: pauci tantum
 à suis querelis & priori sententiâ recesserunt, plurimi vero,

se atque dignitatem Episcopalem læsam esse, adeoque non in omnibus prædictæ Bullæ se consentire declarârunt. Vide eorum vota apud Harduinum *loc. cit. col. 1836.* Demum in Concilio Tridentino eadem controversia inter Episcopos & Exemptos multâ animorum contentione agitata fuit. Totalem exemptionum revocationem Episcopi, & inter hos præcipuè Hispani, summoperè desiderârunt. Hæ tandem querelæ non quidem extinctæ, quodam tamen modo fuerunt sopitæ, cùm Concilium in quibusdam punctis Regulares exemptos Episcopis *tanquam Sedis Apostolicæ delegatis* subjecerit. Hæc puncta collegit Fagnanus ad *Cap. Grave 19. de Officio Jud. ordin.*

Ex tot querelis Episcoporum, in Conciliis adversus Regularium exemptionem & privilegia prolatis, & toties repetitis, nemini non perspicuum erit, illa bono Ecclesiæ repugnare; neque enim suspicari licet, memoratorum Conciliorum omnes Episcopos tam amaro & iniquo animo in monachos constanter fuisse, aut meris præjudiciis actos contra eorum exemptionem insurrexisse. Adhuc post Concilium Tridentinum S. Franciscus Salesius Lib. I. Epist. 10. has *exemptiones* vocat *muscum arbori Ecclesiæ adhærentem, in qua tantum ille mali facit; addens, in hoc maximam esse Dei gloriam, quod ordo Episcopalis agnoscatur qualis est.* Hic rursus intercedit Viator Italus pag. 260. dicens: „ Si Spiritus Sanctus Conciliis generalibus „ allistat, ne errent in iis, quæ ad conservationem Ecclesiæ „ pertinent, cur Episcoporum omnium animos non movit, „ cur Pontificum voluntatem non excitavit, ut Regulares pri- „ stinæ Episcoporum subjectioni restituerentur? Novit „ præ omnibus Sancta Sedes, quid in Ecclesia universa emo- „ lumentum redundet ex Regularium exemptione.” Verum hic agitur de re disciplinari, in quâ obtinet illud S. Augustini Lib. II, Cap. 3, de Baptism. contra Donatistas: *Quis nesciat,*

ipsa

ipsa Concilia plenaria sæpè priora posterioribus emendari, cum aliquo experimento rerum aperitur quod clausum erat. Atque eà de causâ bonum, quin & necessarium est, ut quæ à tot sanctis Episcopis, aliisque viris probis & doctis, per plura sæcula constanter monita fuerunt, sed in generalibus Synodis propter causas, quas in Tridentina prævaluisse *Tit. V. §. 3.* memoravimus, aut alias similes, necdum plenariè adoptata sunt, iterum iterumque moneantur, urgeantur, & in majore identidem luce ponantur, non sine spe, futurum, ut in alio Concilio afflante Spiritûs Sancti gratiâ Ordini Episcopali ablata restituantur plenariè & permanenter. Cæterùm si aliquorum vexationes Præfulum olim justæ fuère ansæ dandorum privilegiorum & exemptionum: ergo & justæ sunt causæ abstinendi, quando ex adverso promptissimi sunt Episcopi ad Regulares beneficiis cumulandos; siquidem notum sit, illos Apostolico zelo disciplinæ, & boni Ecclesiastici studio hâc in parte urgeri.

Illud memoratu haud indignum, quod *pag. 261.* scribit Italus, scilicet: „ Non dubito quin Papatus ab alto suo fastigio decidat, si Regulares privilegiis omninò priventur, Episcoporumque jurisdictioni subdantur; tunc enim Pontifex necessariis opitulationibus orbatus, in omnibus & per omnia legem ab Episcopis accipere deberet, & demum in Romanæ Sedis solio, non tanquam Monarcha legifer, Ecclesiam regeret, sed veluti *Pastor & Idolum.*” Sic non ratiocinarentur Bernardus & alii viri sancti Spiritu Dei pro bono Ecclesiæ animati; illi non ignorant, quod sub finem §. præcedentis Nationem Gallicam scripsisse legimus, nempe, non monachos, sed *Episcopos* jure divino esse necessarios opitulatores, seu, ut rectius loquar, *Coadjutores* Papæ in regimine Ecclesiæ. Eos non conveniebat nativis suis juribus in monachos spoliare, ut hi loco Episcoporum, imò contra illos, fierent

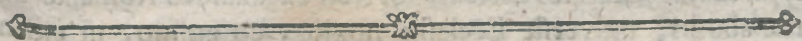
ferent Papæ coadjutores, & servirent magis ad generandam diffidentiam, ac solvendum potius quàm adstringendum nexum, qui inter Episcopos & primum eorum esse debet. Sint illi (non repugno) necessarii opitulatores ad fulciendam *absolutam monarchiam Papæ*, qualis Romæ præ tenditur; nunquam erunt necessarii ad sustinendum Ecclesiæ statum, qualis fuit, cùm monachi Episcopis adhuc plenè subjicerentur; tunc etenim sufficiebat, & etiamnum eum in finem sufficere debet *Observantia Canonum*, quos ne hodie quidem aut negligit, aut prætergreditur chorus Episcoporum.

Cur, inquit P. Viator *pag. 260.* Episcopi brachium sæculare non implorârunt, ut Canones hâc de re in favorem Episcoporum elicitos promptæ executioni mandarent? Non malè id quidem: Etenim in determinandâ disciplina ecclesiastica summus Imperans jure generalis inspectionis & condirectivâ potestate gaudet, præsertim, si illa nexum habeat cum statu politico. Displicent autem haud ægrè illi, qui clavum Reip. tenent, quòd exemptiones propter scandala, offensiones, perturbationes, querelas, & monastici instituti relaxationem, aliâsque causas felicitati statûs minùs congruant, proinde illarum usum Religiosis prohibere valeant. Sanè (ut nunc de re nummariâ tantùm memorem) per exemptiones magnæ pecuniarum summæ extra territorium deportantur. *Spoliant Ecclesias*, inquit S. Bernardus ad Henricum Senonensem Epist. 42. Cap. 9. *ut emancipentur, redimunt se, ne obediant &c.* Lites circa exemptiones Romam devolvuntur, immensi circa has sumptus excrescunt. Exemptus Ordo Romæ suos habet Protectores, Assistentes, Generalem, Secretarios. Itinera ad Capitula generalia instituuntur. His aliisque modis per ejusmodi exemptionis nexum regnum pecuniâ suâ privatur.

Insuper quia genuini Canones monachos Episcopis omnimodè subiectos volunt, hinc Princeps, quàm executor Canonum, etiam non expectato Ecclesiæ mandato seu requisitione, ad horum Canonum executionem procedere potest; sicuti nuper serenissimæ Reipublicæ Venetæ amplissimus Senatus laudabiliter processit.

Descendit hoc jus temporalium Potestatum ex jure protectionis & advocatiæ, consequenter ex jure divino. Hoc jure usus Carolus M. Imp. regularem disciplinam pristino suonitori & sanctimoniam restituit. Abligavit ipse sæpe Missos suos, qui perlustrarent Monasteria, & purioris disciplinæ restitutionem auctoritate regiâ urgerent. Colligitur id inter cætera ex ejusdem Imperatoris Capitularibus Lib I. Cap. 23. ubi: *Ut prædicti viri (Missi Dominici) per singulas Civitates & Monasteria virorum & puellarum pervideant, quomodo aut qualiter in domibus Ecclesiarum & ornamentis Ecclesiæ emendatæ vel restauratæ esse videntur; & diligenter inquirent de conversatione singulorum, & quomodo emendatum habeant, quod jussimus de eorum lectione & cantu, cæterisque disciplinæ Ecclesiæ pertinentibus.* Ludovicus & Carolomannus in Concilio, ad sanctam Macram anno 881. habito, Canone IV. decreverunt, *ut Missi regi per Civitates & singula Monasteria tam Canonicorum, quàm Monachorum, sive Sanctimonialium, unà cum Episcopo parochiæ uniuscujuscumque, in quâ consistunt, cum consilio etiam & consensu ipsius, qui monasterium retinet, vitam ibi degentium & conversationem inquirent, & ubi necesse est, corrigant. . . . Numerum etiam Canonicorum, & Monachorum, sive Sanctimonialium, uniuscujusque loci describant, & Regi referant: secundam qualitatem loci, cum consilio Episcoporum & fidelium subrum, ubi minor numerus fuerit, regiâ auctoritate addatur: ubi verò indiscretione Prælatorum superfuerit, ad mensuram redigatur &c.* Sed

Sed neque, extinctâ Carolingicâ stripe, Imperatores suam in monasteria potestatem deposuisse vel exemplo Henrici II. constat; hunc severum Monasticæ Disciplinæ custodem Fuldenses imprimis & Corbejenses expertos esse probatur ex Mabillonii Annalibus *ad an. 1012. pag. 252. n. 88.* Adde Mascovium in Comment. de Rebus Imperat. sub Lothario II. & Conrado III. *Lib. II. Cap. 24. 26. & 29.* Quid modò in Galliâ Rex pro monasteriorum reformatione agat, omnibus notum est. Taceo aliorum Catholicorum Principum circa monasticam disciplinam novissimas easque saluberrimas constitutiones.

TITULUS VII.

De Libertate Ecclesiæ, ejusque servandæ remediis.

§. I.

In quo consistat Libertas Ecclesiæ.

Magno desiderio, nec minore zelo Nationes à pluribus jam sæculis anhelârunt ad reformationem abusuum, à Romanâ Curiâ in Ecclesiam invectorum. Verùm sanctissimo huic assatui & studio innumeris hætenùs illusum modis. Quæ machinæ & balistæ ad id impediendum non paratæ & instructæ fuerunt! Eò demum ventum, ut, si qui hodie viri pii & boni hanc in rem verba aut ore aut scripto proferre audeant, infra schismaticos & hæreticos amendantur. *Papæ judicium de libris ad fidem & mores spectantibus est irreformabile: sic relativè ad*

Librum Febronii ejus contradictor, Doctor Kauffmans, in capite sui Apologetici, sc. Dissert. præviâ §. I. n. 1. Addit deinde §. X. n. 2. *Papa Febronium, vicissim Febronius Papam judicavit.* Sic suam, suorumque, maximè Regularium, servitutem erga Romanam Curiam profitetur Colonienfis Librorum Censor. Verùm attendant, rogo, qui talia ab illis prolata legunt, ad id, quod de Romanis eorumque affectis ad Eugenium Papam scripsit S. Bernardus Lib. IV. Cap. 2. n. 4. nempe: *Tunc potissimum volunt dominari, cum professi fuerint servitutem.* Addit ibid. mellissius Doctor: *Fideles se spondent, ut opportuniùs fidentibus noceant.* Si non excusandos Romanæ Curiae abusus, universæ Ecclesiæ noxios, eo animo, ut emendantur, referre, est *Papam judicare*; ergo Papam judicârunt, & per longam annorum seriem *justè judicârunt* tot viri illustres, omnium bonorum laude & suffragio digni, quorum verba retulit Febronius *Cap. VI. §. 12. 13. 15. & alibi.* Sic Papam judicavit S. Bernardus, quando ad Henricum Remensem Archiepiscopum *Epist. 42. Cap. 7.* scripsit: *Non valde Romani curant, quo sine res terminentur, sed quia valdè diligunt munera, sequuntur retributiones.*

„ Si Papa, si Curia Romana, si Cardinales, si cæteri
 „ Hierarchici Ordines Alchoranum, & si quid pejus est, fe-
 „ starentur; pejora non posses evomere. Tot enim sunt fla-
 „ gitia, quæ narras (Febroni) tot crimina quæ proclamas,
 „ tot viria, quæ buccinas, acsi Romana Ecclesia (Curia)
 „ omnium scelerum sentina foret, nec Christi fidem amplius
 „ haberet, nec religionem Christianam profiteretur. Hæc ne
 „ sunt media, quibus uteris ad reuniendos Heterodoxos in
 „ Ecclesiæ sinum &c. ” Ita Viator noster Italus *pag. 248.*
 an rectè: viderit ipse; quando certum nihilominus est, Fe-
 bronium nihil sine vade afferre, sed idoneis sponso-
 ritum

nitum incedere. Interim dicam huic viro bono, non agi hîc de *Fide*, sed de *Disciplina*: qui hanc corrumpit, illam propterea non amittit. Audi iterum divum Bernardum loco mox citato de Romanis sic loquentem: *Nuda nudè loquor, nec re-tego verenda, sed inverecunda confuto. Utinam privatim & in cameris hæc fiverent: utinam soli videremus, & audiremus: utinam nec loquentibus crederetur: utinam nobis reliquerint moderni Noë, unde à nobis possent aliquatenus operiri. Nunc verd, cernente orbe, fabulam soli tacebimus? Caput meum undique conquassatum est, & ego, sanguine circumquaque ebulliente, putaverim esse tegendum? Quicquid apposuerò, cruentabitur; & major erit confusio voluisse celare, cum celari nequeat. Si post hæc quærantur media ad convertendos hæreticos; ecce Febroniana: Dicebat Hadrianus PP. VI. *Observentur Canones, & nullæ erunt hæreses.* Dixerat ante eum S. Leo: *Universæ pacis tranquillitas in eo consistit, si sua Canonibus intemerata reverentia servetur.* Hoc sibi dictum credant Romani Pontifices, & simul attendant ad illud Actorum I. *¶. I. Cæpit Jesus FACERE & docere: Sane in petitionibus Oratorum Cæsareæ Majestatis & Christianissimi Regis (de quibus nos Cap. V. §. I.) postulabatur à Tridentinâ Synodo, ut Clerus in Capite & in membris reformaretur in moribus, & disciplina ecclesiastica observaretur SECUNDUM ANTIQUOS CANONES.**

Verùm, inquit Italus & Ubius, Papa Clemens XIII, librum Febronii proscripsit; & hanc proscriptionem nonnulli Episcopi Germaniæ ad specialem summi Pontificis requisitionem in suis dicecesibus publicârunt. Hæc verissima sunt; sed æque verum est, neque adversarios nostros latere potest, eidem Febroniano Operi, non obstantibus insolitis Romanorum apud Curias sollicitationibus, liberum cursum datum esse in Hispaniâ, in Gallîâ, in plerisque partibus Italiæ, denique in omni-

bus augustæ Domûs Austriacæ terris & dominationibus; etiam postquam illud bis in Galliâ idiomate patrio, in Germaniâ, bis in Italiâ, nempe primùm latino, dein Italico sermone; demum in Hispaniâ mox per excerpta & compendia, post advectâ ex Italiæ partibus ingenti exemplarium copiâ Opus integrum, tam in hoc, quàm in vicino Lusitanæ regno divulgatum esset.

Ingentes abusus, qui in Romanâ Congregatione Indicis circa libros, de *argumento politico* (quale est illud, de quo hic agitur) tractantes, committuntur, excitârunt attentionem omnium Curiarum sæcularium, ut hodie non permittant ullum Decretum hujus Congregationis publicari, nisi prius à se visum, examinatum, & approbatum. Hujus *Placeti regii* utilitatem & necessitatem facilè agnoscet, quicumque attendit, quantopere Romana Librorum proscripção juribus Regum & Vasallorum, nec non inveteratis Provinciarum moribus queat obesse, atque insuper Ecclesiæ ac Reip. pacem & tranquillitatem turbare; præsertim apud vulgus, cum intelligit, libros tanquam perniciosos, imò ut hæreticos proscribi, vel eo solo titulo, quòd in illis libertates Ecclesiarum, quin & jure regnorum atque provinciarum asserantur. Cæterùm per hoc abusus cum summo Religionis nocumento stabiliuntur, ubi libri hos abusus detegentes & arguentes in numerum librorum prohibitorum relati conspiciuntur. Itaque tantum abest, ut librorum expurgandorum ratio, qualis nunc Romæ practicatur, fini atque proposito, propter quod instituta est, serviat, cum potius vehementer noceat, atque magis ac magis Curia Romanæ artes & studia suspecta reddat: Quasi verò Ecclesia & Religio Catholica istis humanis versutiis propugnari deberet. Etenim statim atque aliquis pius & Catholicus de moribus Ecclesiæ regendis quidquam lucubrat, libri ejus censurâ inuruntur,

tar, uti contigit Claudio Espensæo & multis aliis, Quamobrem viri boni, studio pacis atque unionis retinendæ in Ecclesia, quidquid pati & ferre coguntur.

Atque hoc primum membrum Ecclesiasticæ Libertatis: non tolerare libros, qui in commodum Romanæ Curix, & non agnitarum ejus prætensionum conscripti, legitima jura Principum & Episcoporum vellicant; nec agnoscere in Provinciis Romanas prohibitiones illorum, qui Regum & Episcoporum jura legitimè defendunt, aut abusus dictæ Curix cum moderatione detegunt. Qui ex Germaniæ Episcopis Romanæ Febronii censuræ subscripserunt, illi haud dubiè suas id faciendi habuère causas; sicut & vicissim illæ Curix, quæ, licèt hunc in finem sollicitatæ, Romano judicio obsequendum non putarunt. Tradunt Canonistæ, & inter hos Van Espen *ŷ. E. U. Part. I. Tit. 22. Cap. 4. n. 23.* interdum aliquos Libros variis de causis in unâ provinciâ rectè vetari, non item in aliâ. Interim constat, Romanum judicium de operâ Febronii ne in trigessimâ quidem parte Catholicarum terrarum receptum fuisse. Loquor autem de illis solùm Catholicis provinciis ac regnis, ad quæ Febroniani libri exemplaria ubertim delata noscuntur.

Altera eâque potior Ecclesiasticæ Libertatis portio est, ut intacta maneat, & à Principibus Christianis, utpote natis hujus Libertatis tutoribus, defendatur propria Episcoporum Jurisdictio, tanquam immediatè à Christo descendens, non veluti à Papa dependens; ut per consequens Romanus Pontifex sive in foro interno, sive in externo, se in illorum diocesis non gerat tanquam Ordinarium; ut ille officium & actiones sui Primatus sacris Canonibus conformet; ut denique Conciliorum generalium Ecclesiam universalem repræsentantium auctoritatem tanquam immediatè à Christo, non à Pontifice, dependentem & descendentem Principes & Episcopi agnosci faciant.

faciant. Hæc omnia & singula distinctius afferuntur & latius deducuntur in duobus Discursibus Advocatorum Regiorum, Dionisii Talon, & Guilielmi Francisci Joly de Fleury, annis 1665. & 1710. occasione certarum Bullarum & Brevium Apostolicorum coram Parlamento Parisiensi habitorum, qui editi profertur ad calcem Tractatûs Zegeri Van Espen *de Promulgatione Legum Ecclesiasticarum. Lit. GG. & MM.*

Hæ propositiones, inquit P. Viator pag. 267. constituunt partem sic dictarum Libertatum Ecclesiæ Gallicanæ, quæ ferè soli summo Pontifici solent opponi; prospiciendum potiùs decori sanctæ Sedis Apostolicæ, quàm ut odiosæ hæ Gallorum Libertates aliis Ecclesiis reddantur communes. Quòd illæ, quas hîc enuntiavi propositiones, non sint alicui Nationi particulares & propriæ, sed tanquam ex universalibus genuini & antiqui Juris principiis profluentes, omnibus Ecclesiis communes, ex probatissimorum Canonistarum doctrinâ ita probavit Febronius, ut ab eo dictis quidquam hîc addere opus non sit. Illud utique dolendum, quòd, quoties de Ecclesiarum Libertate sermo habetur, insimul de respectivâ servitute, quâ contra Canones Papa fideles, Pater filios, premit, quæstio & querela instituitur; quod sanè neque illi honorificum accidere, neque his amorem & fiduciam inspirare, neque eos, qui foris sunt ædificare potest. Interim sic res sunt,

§. II.

*De Excommunicatione, præsertim illâ, quæ dicitur
latæ sententiæ.*

Magnum Ecclesiasticæ Libertatis momentum positum est in verâ notione Excommunicationis, quâ Romana Curia toties abusa est & adhucdum abutitur ad assequendos fines suos politicos.

Notum

Notum est, nullam vim absolutè coactivam penes Ecclesiam seu Ministros ejus residere. Extremum potestatis ejus reducitur ad facultatem, quæ omnibus Societatibus communis est, excludendi à suo gremio illos, qui ejus instituto se accommodare detrectant. Hæc ejectio ex communione fidelium est species condemnationis, saltem indirectæ, ad mortem spiritualem. Porro æquitas non patitur, ut cuiquam pœna infligatur, nisi certò constet, crimen, quod illam meretur, fuisse commissum, & quidem ab eo, cui illud imponitur. Plus facit Ecclesia: non quærit solum peccatorem criminis convincere, sed insuper ei gravitatem admitti reatus ita repræsentare, ut dolore tactus gratiam mereatur & veniam obtineat.

Hæc est ratio, hæc forma Processus Ecclesiastici, cujus ipse Salvator noster *Matth. XVIII. v. 15. seqq.* nobis normam & exemplar reliquit: *Si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipsum solum.* Hic primus versus peccatorem passus est, ad inspirandum ei dolorem, eumque movendum, ut à statu peccati revertatur. Subjungit Christus: *Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum.* Itaque anathematizandus non est, si peccatum agnoscat, emendet, & pœnitentiam agat. *Si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos, ut in ore duorum, vel trium testium stet omne verbum.* Ad quid hi testes? ad faciendam fidem, vel de submissione vel de contumaciâ rei. Si in illorum præsentia emendationem promittat, & reverà se corrigit, nil fit ultra. *Quod si non audierit eos, dic Ecclesie,* ut hæc suam interponat autoritatem. Si Ecclesie se submittat, & ejus mandata sequatur, adhuc ut frater habendus erit. *Si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus.* Tunc demum excommunicandus est. Hæc cum Christus ita doceret, eo ipso instanti addit Ecclesie potestatem clavium, ut illarum juxta præscriptam for-

mam faciat usum adversus eum, quem punire cogitur. Ita enim profequitur: *Amen dico vobis; quæcunque alligaveritis super terram, erunt ligata & in cælo, & quæcunque solveritis super terram, erunt soluta & in cælo.*

Eæ, quas memoravimus, cautelæ, à summo Legislatore præscriptæ, multùm absunt à prætensis Excommunicationibus *ipso facto*, ante sæculum XI. planè incognitis. Debetur illarum inventio spiritui *Despotismi*, qui omnes limites sacrae autoritatis transcendere, & per falsam consequentiam potestatis Civilis formam assumere posse putavit. Non hanc, sed Christi disciplinam tradidit S. Augustinus, dum Serm. CLXIV. de Verb. Apost. Cap. 5. scribit: *Sanè si judex es, si judicandi potestatem accepisti ecclesiasticâ regulâ, si apud te accusatur, si veris documentis, testibusque convincitur; coërce, corripe, excommunicâ, degrada: sic vigilet tolerantia, ut non dormiat disciplina.* Nimirùm voluit S. Pater, ut quamvis constaret de crimine, nihilominus locus daretur viæ juris. Vult, ut ille, qui judicandi potestate pollet, in hoc excommunicationis processu omni possibili cautelâ & accuratione procedat. Postulat, ut adit accusator; ut sumantur informationes per auditiones testium; ut admittantur exceptiones & defensiones accusati; ut judicaretur super probationibus legitimis; finaliter exigit, ut omnia media necessaria adhibeantur, quibus Ecclesia convincatur, sententiam esse juri & justitiæ conformem.

Cùm claves datæ sint Ecclesiæ, illarum administratio etiam fit hujus nomine & autoritate ab ejusdem Ministris. Quare hi rationem de modo suæ gestionis illi reddere tenentur, neque excommunicationem decernere possunt, nisi de consensu Ecclesiæ, saltem præsumpto. Hunc Ecclesiæ consensum primitus effectivè intervenisse discimus exemplo Pauli incestuosum Corinthium anathematizantis, I. ad Corinth. Cap. 5.

N. 3. & seqq. ubi: *Ego jam judicavi ut præsens, eum, qui sic operatus est, in nomine Domini nostri Jesu Christi, CONGREGATIS VOBIS & MEO SPIRITU, cum virtute Domini nostri Jesu, tradere hujusmodi Satanae in interitum carnis, ut spiritus salvus sit in die Domini nostri Jesu Christi.* Hic usus diu in Ecclesia servatus est; plura ejus vestigia apud Cyprianum inveniuntur. Demum autem excommunicandi facultas Episcopis reservata fuit, sed salvâ provocatione ad Provinciale Concilium.

Successu temporis excommunicationes, à Christo unice in salutem animarum institutæ, degenerarunt in abusum. Oblivioni traditum fuit, Ecclesiam Clavium proprietariam, hanc usum suis Ministris tantum credidisse pro spirituali bono suorum membrorum, cum prudentiâ usurpandum. Scilicet Ministri Ecclesiæ cœperunt excommunicationibus uti tanquam formidabilibus armis, aptis, non solum ad depellendas violentias personarum Civilem potestatem exercentium, & ad defendendas possessiones Clericorum; sed & ad obtinendum quemcunque successum suarum molitionum. Utebantur iis tanquam armis vindictæ, avaritiæ, ambitionis. Finaliter non fuerunt in ipsorum manibus tanquam Claves cœli, sed claves profanæ, quibus referabant portas, per quas ad bona temporalia pervenire cupiebant. Adversus hanc praxim acerbiori stylo suo tempore insurrexit Gersonius de Vitâ spirituali animæ Lect. 4. Coroll. 4. scribens, quòd *hæc facientes moliantur jugum imponere gravissimum super cervices hominum.* „ Nam, ait, qui „ pro solis incommodis temporalibus evitandis, aut commo- „ dis politicis conservandis, æternam vult infligere mortem, „ cui, quæso, similis erit? Illi nimirum, qui volens muscam „ abigere à fronte vicini, eam securi percuciens, vicinum stol- „ lidus excerebravit. ”

Hoc intuitu genuinæ Excommunicationum regulæ seponebantur. Non habebant eæ ampliùs neque primævam formam, neque præscriptos terminos. Jam apparebat farrago Ecclesiasticarum Constitutionum super omnigenis objectis, tam temporalibus quàm spiritualibus; cùmque facillimum esset, aliquà saltem ratione attingere jura seu prætensiones Cleri, inde resultabant innumeri excommunicationum casus. Ex hac excommunicationum frequentia & facilitate haud dubiè invaluit hodierna formula absolutionis ab excommunicatione, sacramentali absolutioni præmitti solita: *Absolvo te ab omni vinculo excommunicationis, suspensionis & interdicti, in quantum ego possum & tu indiges; nec non clausula omnibus passim Bullis & Litteris de stylo Curia Romanæ inferi consueta: Te ab omni excommunicationis vinculo, quod incurristi, absolventes, vel absolutum fore censentes, ad effectum harum litterarum consequendum tantum.*

Cùm itaque persæpè eveniret, ut quis frequentissimis illis Pontificum Constitutionibus, in proprium illorum commodum conceptis, atque censurarum præsidio munitis, aliquà saltem ratione contraveniret, hinc quotidiani ferè excommunicationum casus resultabant, quibus processus excommunicationis intentari debuisset. Igitur ad evitandam hanc difficultatem ejusque molestias, abolitus fuit modus procedendi à Christo institutus, & inventa Excommunicatio *ipso facto* incurrenda, sine alicujus judicii interventione. Verùm hanc novellam inventionem, quæ Curia Romana præcipuè fidelium libertati infidari visâ est, sacris Canonibus minimè convenire, vel solo *Canone II. Causa II. Quæst. I.* intelligitur; in quo sic statuitur: *Nemo Episcopus, nemo Presbyter excommunicet aliquem, antequam causa PROBETUR, propter quam Ecclesiastici Canones hoc fieri jubent.* Quare rectè scribit Suarez *Tract. de Censuris*
Disput.

Disput. 7. Sect. 7. n. 4. sententiam Excommunicationis non tantum esse injustam, sed etiam *invalidam*, si causa Judici & Judici non fuerit probata: „ Nec enim satis est (ait) quod „ causa in re subsit, si sit occulta; quia iudex humanus non „ potest de sibi occultis judicare. Est autem occulta quoad „ effectum ferendi sententiam, quamdiu *juridicè* probata non „ est, etiamsi alioqui privatim nota sit illi homini qui iudex „ est.” Notoreitatem facti in Gallia nullo casu, nequidem percussione Clerici, habere locum asseruit die 17. Junii an. 1755. Procurator Regius Joly de Fleury occasione libelli, quem Parlamento denunciavit, sub titulo: *Reflexion sur la Notoriété de droit & de fait.* Conf. Durand Dictionnaire de Droit Canonique Tom. I. pag. 242. Verb. *Censure.* Addunt JCI hujus regni, ab eo tempore, quo errores fanatici è Gallia relegati sunt, leges primordiales Evangelii circa Excommunicationes, uti à S. Augustino explicatæ fuerunt, ibidem obtinere.

Si, uti dictum est, in materiâ Censurarum, notanter Excommunicationis, ordine judiciario procedi debet, naturaliter sequitur, defectum essentialem hujus ordinis censuram reddere invalidam: „ Quandocumque ergo in sententia est defectus substantialis ordinis Juris, certum est (ait Suarez *cit. Tract. Disp. 4. Sect. 7. n. 2.*) Censuram esse non solum utcumque injustam, sed *prorsus invalidam*: quia sententia ipsa „ nulla est, & sententia nulla nullum potest producere effectum.” Porro inter nullitates judiciorum non datur major, quam quæ talis est defectu citationis, aut propter incompetentiam Judicis. Quantum ad posteriorem, constat imprimis ex Concilio Tridentino *Sess. XXIV. Cap. 20. de Ref.*, quod omnes causæ in primâ instantiâ coram Ordinariis locorum agitari & judicari debeant, non in Curia Romanâ. Quod si illæ ad hanc, seu viâ appellationis, seu quâcumque aliâ deferantur,

tur, non possunt tamen Romæ decidi, sed debent committi in partibus. Sic fert usus plerorumque regnorum & statuum Europæ, pactis publicis & aliis sanctionibus pragmaticis subnixus. In *Gallia* hoc Concordato firmatum est. Vid. Hericourt *Loix Eccles.* Part. I. Chap. 25. n. 3. Eodem jure *Hispanos* uti testatur Salgado de supplicatione ad Sanctissimum. Part. II. Cap. II. n. 83. 97. & 101. De *Belgio* Van Espen Tract. de Censuris Eccles. Cap. V. §. 4. Pro *Germanis* pariter militat horum Concordatum.

Etenim (quod ad Germanicam Nationem attinet) instrumento acceptationis Decretorum Basileensium cum modificationibus sub Alberto Rege Rom. Moguntiaë anno 1439. 26. Martii factæ (de quâ, tanquam partem Concordatorum Germaniæ constituyente, nos egimus Cap. V. §. 5. actum quoque est in Præfatione Tomi II. Febr. Not. VII.) hæc inserta legimus: *Similiter* acceptamus *ultimum Decretum tricesimæ primæ Sessionis Concilii Basileen. disponens de Causis & Appellationibus, quod incipit ECCLESIASTICÆ SOLLICITUDINIS STUDIUM &c.* Porro verba hujus Decreti sunt sequentia:

„ Quòd in partibus ultra quatuor diætas à Romana Curia
 „ distantibus omnes quæcunque causæ (exceptis majoribus in
 „ Jure expressè enumeratis, & Electionum Ecclesiarum Cathedralium & Monasteriorum, quas immediata subjectio ad
 „ Sedem Apostolicam devolvit) apud illos Judices in partibus,
 „ qui de Jure aut Consuetudine præscriptâ, vel privilegio cognitionem habent, terminentur & finiantur. . . Si verò
 „ quispiam à Sedis Apostolicæ immediatè subjecto ad ipsam
 „ Sedem duxerit appellandum, causa per Rescriptum usque
 „ ad finem litis inclusivè in Partibus committatur, ” Hæc non sunt absimilia Concordato inter Imperatorem Fridericum I. & Pontificem Alexandrum III, an. 1176. Anagninæ inito, in quo

quo ita: *Universi Clerici, qui sunt extra Teutonicum regnum, dispositioni & judicio D. Papæ Alexandri, successorumque ipsius, & Romanæ Ecclesiæ relinquuntur: Quo ipso Pontificia de Clero disponendi seu judicandi facultas unicè ad Clerum non-Teutonicum restringitur. Jam antè, anno scilicet 820., in Capitulari Ahytonis Episcopi Basileensis apud Hartzemium Tom. II. Concil. Germ. pag. 17. Cap. 18. sancitum erat: „ Ut nullus „ ordinatus, sive ordinandus migret de suâ parochiâ ad aliam, „ nec ad limina Apostolorum causâ orationis, Ecclesiæ suæ „ curâ derelictâ, nec ad palatium causâ interpellandi: nec à „ communione suspensus ab alio communionem recipiendi, sine „ permissione & præscientia Episcopi sui: quod qui fecerit, „ nihil valet hujusmodi communicio, aut ordinatio, aut demi- „ gratio. Et hoc omnibus fidelibus denuntiandum: ut, qui „ causâ orationis ad limina beatorum Apostolorum pergere cupiunt, domi confiteantur peccata sua, & sic proficiantur; „ quia à proprio Episcopo suo aut Sacerdote ligandi aut exsolvendi „ sunt, NON AB ALIENO. ”*

Si sic per Judices Commissarios Nationales causæ Excommunicationum, servato Juris ordine, tractarentur, minor foret metus, ne illarum abusu illegitimæ Romanorum prætensiones sustinerentur. Non debet excommunicationi dari locus, nisi cum Canones (veri utique, non falsi) per contemptum violantur: sic ab Hincmaro Remensi Nicolaum I. Papam modestè monitum fuisse scribit de Marca *Lib. IV. Cap. 6. n. 1.* Si Judex Ecclesiasticus, *neglecto ordine à jure præscripto*, ad inflictionem censuræ viâ facti profiliat, potest adversus eum protectio regia implorari. Covarruvias *Practicarum Quest. Cap. 35. n. 3.* Cævallos *de Cognitione per viam violentiæ. Gloss. VI. n. 129.* Medium autem ordinarium, quo Judex Regius uti solet ad reprimendam Judicis Ecclesiastici inordinatè ex-
com-

communicantis violentiam, hoc est, ut ejus bona temporalia occupari faciat, donec & quousque gravamen viâ facti illatum tollat. Salgado de *Supplicat. ad Sanctiss. Part. II. Cap. 24. n. 53. seqq.* Van Espen *cit. Tract. Cap. VIII. § 6.* Hoc medio usi sunt Reges Galliæ & Utriusque Siciliæ, ille occupando Comitatum Avenionensem, hic Ducatum Beneventanum, quando Clemens PP. XIII. præpropero consilio, innixo Bullæ Cœnæ, nunc ab omnibus Catholicis Potestatibus reprobata, Ministros Ducis Parmensis, dictorum Regum agnati, tunc adhuc in minorenni ætate constituti, propter Ducale Edictum die 16. Jan. an. 1768. publicatum, genuinis Canonibus in nullo puncto adversum (quod edidit Theodorus à Palude in Floribus sparsis ad Febr. *Cap. V. § 9.*) die 30. ejusdem mensis in censuras dictæ Bullæ insertas incidisse declaraverat. Modernus Pontifex Max. Clemens XIV. prædecessoris sui periculo & damno edoctus, Bullam illam, quæ est compendium Dictatûs Gregorii VII., à tempore sui regiminis publicavit, & Principibus Domûs Burbonicæ pro illatâ Parmensi injuriâ satisfacere studet, ut terras & dictiones suæ Ecclesiæ recuperet.

Juvat hanc materiam concludere verbis Petri Ballerini Presbyteri Veronensis, cujus auctoritas & religio Romanis minimè suspecta esse potest. Is ita in *Libro singulari de Vocatione Primatûs Romanorum Pontificum in Appendice §. 6. pag. 332.* „ Neque verò ex his colligas, actualem commu-
 „ nionem & unitatem externam cum Ecclesiæ corpore ejus-
 „ que visibili capite Romano Pontifice ad salutem non esse
 „ penitus necessariam. Est enim actu necessaria Ecclesiæ visi-
 „ bili, ut inter varias societates Ecclesiæ nomen præferentes
 „ discernatur, quænam sit vera Christi Ecclesia; uti statui-
 „ mus n. 1. & 2. Quod autem Ecclesiæ visibili necessarium
 „ est actu, singulis quoque ejus membris, quoad fieri potest,
 „ actu

„ actu est ad salutem necessarium; adeo ut cuique nitendum
 „ sit, ut eam communionem actu teneat. At si quis iis in cir-
 „ cumstantiis versetur, in quibus, etsi maximè velit, ab ea
 „ communione actuali, non suâ culpâ, sed aliunde impedia-
 „ tur; ipsi, quoad daret ejusmodi impedimentum, ad salu-
 „ tem actu necessaria non est. Idem scilicet dicendum de com-
 „ munionis actualis necessitate ac de baptismo actuali. Hoc
 „ omnes catholici actu necessarium fatentur, ut quis sit in
 „ corpore Ecclesiæ. At impeditis ab eo percipiendo, actu non
 „ est ad salutem necessarium, *cùm ministerium baptismi non*
 „ *contemptus religionis, sed articulus necessitatis excludit*, ùt
 „ Augustinus tradidit Lib. IV. de Bapt. cap. 22. cui concinit
 „ S. Bernardus in Tractatu de Baptismo ad Hugonem de S.
 „ Victore Cap. 2. . . . Idem accidet etiam præcisus ab unitate
 „ & communionem Ecclesiæ, si ad eam omnibus modis con-
 „ tendant, & in cæteris rectè se se gerentes aliunde impe-
 „ diantur. Utrique nimirum unitatem & communionem Ec-
 „ clesiæ, qua actu carent, affectu tenent; & quamvis non
 „ sint in visibili unitate & corpore Ecclesiæ, unitate tamen
 „ spiritûs sunt intus in ipsa Ecclesia, cui voto & caritate ad-
 „ hærent; unde Augustinus de probis viris atque spirituali-
 „ bus absque ipsorum vitio ab Ecclesia præcisus scripsit Lib. I.
 „ de Bapt. Cap. 17. *Spirituales autem, sive ad hoc ipsum pio*
 „ *studio proficiscentes, non sunt foras; quia & cùm aliqua vel*
 „ *perversitate, vel necessitate hominum videntur expelli, ibi ma-*
 „ *gis probantur, quàm si intus permaneant, cùm adversus Ec-*
 „ *clesiam nullatenus eriguntur, sed in solidâ unitatis petrâ for-*
 „ *tissimo caritatis robore radicantur.* Qui hanc unitatem Spiri-
 „ tûs habet unitatem quoque actualem cum Ecclesiæ corpore
 „ & capite quærere omni nisu debet, ut Nicolius Lib. II. de
 „ Unitate Cap. 10, tradidit. Nam essenziale est spiritui uni-
 „ Tom. III. B b tatis

„ tatis catholicæ ad actualem unitatem & communionem, quæ
 „ est naturalis status corporis Ecclesiæ, tendere; ita scilicet,
 „ ut per hominem non stet, ne actu fiat. Sola impossibilitas,
 „ seu impedimentum, quod absque hominis culpa aliunde ob-
 „ sistat, eum poterit excusare, & saluti ejus, dum absint cæ-
 „ tera, nihil præjudicii afferre. ”

§. III.

De Subtractione Obedientiæ.

Sanctæ Sedi ab omnibus Catholicis debetur reverentia. Hi semper crediderunt (& rectè omninò) primam illam Sedem esse Centrum ecclesiasticæ unionis, atque constantem aliarum Ecclesiarum cum illa communionem esse unum è signis distinctivis, quibus Catholici à Sectariis dignoscuntur. Itaque quando agitur de uno extremo ad aliud, id est, de memoratâ unionem seu communionem cum Apostolica Sede ad temporariam separationem seu alienationem ab eâdem, cui ipsa ansam fortâsse dedit, & quandam necessitatem imposuit, cautè procedendum esse, nemo dubitat, ne pusillis ingeratur scandalum.

Recognoscimus in summo Pontifice successorem S. Petri, & Caput Episcoporum; conservamus quàm studiosissimè communionem & relationem cum Romanâ Ecclesiâ, in quâ ille tanquam Episcopus residet. Verùm hæc non impediunt, quominus jura & libertates nostrarum Ecclesiarum tueamur, vigorosè etiam, cum id necessitas postulat (attamen cum debitâ moderatione & reverentiâ) adversùs novitates, attentata & insultus, honori Regum ac Principum, receptis Nationum usibus, juribus ordinis Episcopalis, decretis Conciliorum,

nec

nec non generali politix universalis Ecclesix contrarios; quales haud raro ab iis, qui Romanam Ecclesiam regunt, atque insimul magnum illud corpus totius Ecclesix dirigunt, prodire cernimus; homines enim sunt, eodem, quo nos, limo formati.

Negatur itaque, & quidem citra omnem injustitiam, obedientia ceteroquin debita, quando injusta, juris alieni laxiva, sacris Canonibus adversa, à summo Pontifice mandantur. Multos casus, quibus talia evenire possunt, & actu evenerunt, recensuit Febronius in sua Epistola *de Subtractione obedientix*, quos hic non repetimus. Divisit ille, uti oportuit, hanc subtractionem in *totalem* & *partialem*; utriusque dedit fundamenta, causas, atque modos legales. Totum, quod illis opposuit Doctor Kauffmans in sæpè memoratà suà Præfatione pag. 42. his verbis concluditur: „Dissertatione IV. §. 6. re-
 „ futata est heteroclitica idea de Subtractione temporariâ obe-
 „ dientix, quam nunc (Febronius) iterum gloriatur Ecclesia-
 „ sticæ historiæ monumentis à se fuisse demonstratam, per-
 „ inde habens, an contra Pontificem dubium in schismate,
 „ an contra Pontificem legitime electum, & ab Ecclesia agni-
 „ tum fiat subtractionis experimentum. Eò pertinet impium
 „ seditiosi spiritus Febroniani consilium de *novo Patriarchatu*
 „ constituendo.” Quæ de hac subtractione tradidit Febronius, ille minimè de dubio, sed de certo & agnito Pontifice, verùm extra Canones vagante, intellexit; quanquam quoad modum & effectus hujus subtractionis subinde usus sit exemplis ex disciplinâ Ecclesix tempore schismatis petitis. Cæterùm minimè impium fuit consilium de constituendo intra fines Gallix novo Patriarchâ, cujus meminit Febronius *Cap. IV. §. 10. n. 4.*, quippe qui nullatenus impedivisset *legalem* communio-

munionem cum primâ Sede, & justum fuisset repagulum ad-
versus excessus Sedorum in eâ.

Negationem obedientiæ *totalis* vel *ferè talis* sæpius à Re-
gibus Galliæ & aliis Monarchis tanquam medium congruum
usurpatum fuisse, ne ipsi quidem adversarii negabunt. Exem-
plum novissimum suppeditat Lusitania. In eo hærent, quo
modo procedendum, & quæ media eo casu adhibenda, tum
ut interim res Ecclesiæ justo ordine gerantur, tum ut Curia
Romani Pontificis ad saniora & spiritui Canonum conformia
consilia reducat. Cùm Ludovicus XII. Rex Christianissimus
anno 1510. à Papa Julio II. ad interruptionem externæ unionis
usque dissideret, convocavit Synodum Turonis, in quâ Pa-
tres de ea, quam hic agimus, quæstione rogati responderunt:
*Tali subtractione licitè factâ, quid agendum sit Principi ipsi ac
subditis ejus, tum etiam Prælati & Ecclesiasticis personis regni
sui, in rebus, quibus ad Sedem Apostolicam antea recurri solebat,
conclusum est per Concilium, servandum esse jus commune & Prag-
maticam Sanctionem regni ex decretis sacrosancti Concilii Basileen-
sis desumptam.*

Quid autem, antequam ad usum Juris illius antiqui com-
munis & Pragmaticæ deveniatur, agi oporteat, sic definivit
eadem Synodus: *Ante omnia mittendos ab Ecclesiâ Gallicanâ
Legatos ad Papam Julium, qui fraternâ caritate & secundum
Evangelicam correctionem eum admoneant, ut à captis desistere
velit, pacemque & concordiam Principum amplecti; quod si nolit
Legatos in hoc audire, interpelletur de convocando Concilio libero,
juxta sacrosancti Basileensis Concilii decreta; & hoc factò, respon-
sòque ejus accepto, providebitur prout jus erit.*

Utrique

Utique cum Curia deviat, sanioribus consiliis, robore & constantia vallatis, ad viam juris & æquitatis reducenda est. Quod occasione Bullarum, illis qui decretis cleri Gallicani anni 1682. subscripserant, Romæ negatarum dixit in suo Requiritorio an. 1688. Advocatus Regis Talonius, pluribus aliis casibus convenienter applicabitur, scilicet: „Ceux, qui inspirent ces
 „pensées au Pape, peuvent-ils s'imaginer, qu'ils nous feroient
 „changer de sentiment? & sont-ils si aveugles, qu'ils ne
 „connoissent pas, que nous ne sommes plus dans ces tems
 „malheureux, ou une ignorance grossiere, jointe à la foiblesse
 „se du Gouvernement, & à des fausses preventions, rendoit
 „les Decrets des Papes si redoutables, quelque injustes qu'ils
 „puissent être, & que ces disputes & ces querelles, bien loin
 „d'augmenter leur pouvoir, ne servent qu'à faire rechercher
 „l'origine de leurs usurpations, & diminuent la veneration
 „des Peuples plustôt que de l'acroître.” Utinam ad hæc
 „pro proprio suo commodo Romani attendant, & seriò reflectant!

Si his non attentis Roma solidis remonstrationibus surdas aures objicere pergeret, Synodi Turonensis jam relatis consiliis validè insistendum foret; neque tamen inde schisma metuendum esset. Quanquam enim subinde surda sit, non tamen eousque cæca est Roma, experiètiâ & periculo suo edocta, ut post alia gravia damna jam perpessa Galliam, Germaniam, aut aliud magnum regnum propter exoticas suas prætensiones à sua communione & nexu velit excludere; quin potiùs communionis vinculum omnibus modis renovare laboret, huncque in finem congrua quævis media adferre studeat. Argumento esse possunt, quæ novissimè inter hanc Curiam ex una parte, & inter Galliam, Hispaniam, Lusitaniam, Nea-

polim, & Parmam ex alterâ acta sunt. Quinimò soli etiam Episcopi, inter se uniti, Romam haud difficulter continebunt, quandoquidem nihil petant ultrâ, quàm quod Deus ipsis contulit, & quod genuini Canones declararunt; in hoc redire ipsis fas est, & persæpe prompta occasio, dummodo non desit seria voluntas & Principis protectio. Regulares, qui Episcoporum ministerio carere non possunt, se eis tenebuntur submittere, aliàs experturi, quod dixit Durandus Episcopus Mimatensis Part. I. Tit. 5. pag. 32. *Cùm se nulli Episcopo omnino subesse profiteantur, consequens est, ut nullus Episcoporum, quæ sua sunt, eis tanquam exteris largiatur.* His adde nostra Tit. VI. §. III. X. *Quod supra.* Prima regularum, cui reliquæ omnes cedere debent, est procuratio salutis animarum. Igitur cumprimùm Principi (cui Clerus æque, ac ordo sæcularis, subditus & obediens esse debet) visum fuerit propter causas Statûs pro regno suo suspendere aut negare obedientiam Pontifici cæteroque debitam, eo ipso reviviscent nativa Episcoporum jura, etiam quoad usum & exercitium; siquidem Canones, qui illorum jurisdictionem limitârunt, non posuerint terminum eorum charitati. Sic sanctissimi Episcopi urgente necessitate non fuerunt veriti regulas ordinarias transcendere. *Tunc enim constantia succurventis excipitur, cùm urget circumstantia periclitantis,* inquit Tertullianus de Baptismo adversus Quintillan. Opp. Tom. III pag. 464. edit. an. 1598.

Hæc potissimum respiciunt subtractionem *totalem*, quam nuper fecit Lusitania; an autem ea, an verò *partialis tantum*, & usque ad quem gradum, discernenda, ad quæ objecta extendenda sit, dependet ab imperio Principis, à circumstantiis, à natura gravaminum per Romanam Curiam illatarum. Sæpe etiam leges publicæ hisce rebus normam ponunt & mensuram.

suram, Sic in Gallia, dum cuiquam Romæ negantur bullæ ex usu ac stylo debitæ, subtrahitur *quoad hoc* obedientia, & providetur intra regnum per denominationem Episcopi, qui hâc in parte suppleat vices Pontificis; idque eò facilius, quòd inspectâ indole Pontificii muneris & jurium ei annexorum, illa solùm pro objecto habeant negotia, quæ Ecclesiam *ut Corpus* afficiant, & ad statum *Universi* pertinent; neque enim ad eum propriè attinet cognoscere & statuere de negotiis *particularibus* & causis *privatis* aliarum diœcesium, quæ bonum commune principaliter & per se non respiciunt. Ex hoc principio Cardinalis Richelius post bullarum Romanarum pro Abbatia Præmonstratensi, ad quam à Rege nominatus fuerat, sibi factam negationem, 26. Januarii an. 1641. à supremo Senatu Regis obtinuit possessionem ejusdem Abbatia cum facultate eam administrandi in spiritualibus & temporalibus, perinde ac si bullas & expeditiones Romanas actu haberet. Simile decretum ab eodem Consilio regio 29. Julii an. 1636. pro Abbatia S. Symphoriani Metensis datum fuit Cardinali de la Vallette. Hæc est via ordinaria & communis, in Gallia observata, in aliis etiam regnis & provinciis ex eisdem principiis usurpanda. Hanc anno 1640. tenuit Henricus Archiepiscopus Burdigalensis, post negatas sibi bullas pro Abbatia S. Crucis ejusdem civitatis & diœcesis, quam permutatione cum Jacobo des Aigues factâ obtinuerat.

Iisdem fundamentis nititur & subtractionis methodo utitur Gallia, quoties Romæ visum est iis, qui à Rege ad Episcopatus nominantur, confirmationem negare ex causis, quæ in regno pro legitimis non habentur. In Tractatu de Libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ anno 1608. Parisiis impresso pag. 110. & seqq. inter jura hujus Ecclesiæ ponitur, quòd ii, quos Rex nomina-

nominavit ad Episcopatus (*licet, inquit Auctor, habeant tantum jus adrem*) possint arripere possessionem & disponere de Episcopatu, casu, quo summi Pontifices vel negant injustè vel differunt eis bullas expedire. Idem tradit Melchior Pator *Tract. de Beneficiis Lib. II. Tit. 15. n. 8. pag. 149.* Sanè institutio Episcoporum & principale eorum officium sunt juris divini, jus autem illos confirmandi (quantum ad Curiam Romanam) merè humani juris est. Quoties itaque inter hanc Curiam & aulam Regis occurrunt obstacula & difficultates, quæ impediunt, quominus confirmatio nominati Romæ valeat obtineri, prævalebit haud dubiè obligatio se conformandi divinæ institutioni. Taceo, quòd hæc facultas RR. Pontificum non tam sit jus, quàm quædam species aut convenientiæ aut usurpationis, fundatæ in sinistrâ ideâ immensæ atque indefinitæ auctoritatis, quam Decretalistæ Papæ attribuerunt, ex qua non solùm nulla utilitas, sed multa potiùs incommoda prodierunt, nata ex tot litibus harumque dispendiis, quæ in causis Electionum Romam delatæ sunt. Quinimò (quod minùs tolerabile est) Pontifices non contenti jure confirmandi eos, quos Clerus & populi Episcopos elegerunt, ipsas etiam Ecclesias suo nativo jure electionis spoliârunt, sibi harum liberam collationem per varias reservationes attribuendo. Hoc præcipuè fecit Joannes XXII. Sed nec in eo quidem stitum est: eadem confirmandi assumpta auctoritas quoque servivit titulo & occasione turpis lucri per exactionem Annatarum.

In prælaudato Requisitionali, quod occasione negationis bullarum factæ iis, qui Decretis Cleri Gallicani de anno 1682., in antiquo & genuino jure fundatis, circa Pontificis potestatem subscripserant, anno 1688. edidit Talonius, ita profertur vir celeberrimus: „ Si ce fondement est solide, nous
 „ som-

„ sommes en état de ne plus avoir à l'avenir des Evêques;
 „ puisque tous les Ecclesiastiques du royaume, & particuliere-
 „ ment ceux, qui prennent dans les Universités les degrés
 „ nécessaires pour parvenir aux Prélatures, soutiennent avec
 „ une fermeté invincible les propositions dont le Pape se
 „ plaint.” Tam hæc vera & eventu comprobata sunt, ut
 nullus in Gallia nisi graduatus assumatur ad Episcopatum, nul-
 lus ad gradum Licentiæ aut Doctoratûs, qui præviè non jura-
 verit in easdem propositiones, & præ constanti earum defen-
 sione. Non ignorant hæc Pontifices, & silent, imò silere
 debent, & talibus ad Episcopatus nominatis bullas confirma-
 tionis largiri; ne se iterum exponant periculo revolutionis hu-
 jus juris confirmandi ad Episcopos regni, & ad provinciales
 Synodos, idque in perpetuum. Unde concidunt, & respecti-
 vè evanuerunt, quæ Viator Italus pag. 12. memorat de moti-
 bus Innocentii XI. adversus sæpèfata Comitia Cleri Gallicani
 de an. 1682., revocatione decretorum ejusdem Conventûs à
 Rege Ludovico XIV. prætensè factâ in litteris 24. Septembris
 1693. ad Papam scriptis, demum de vi & efficacîâ Epistolæ
 deprecatoriæ, tunc ad Innocentium XII. ab iis, qui
 in ipsis Comitibus decreto Cleri subscripserant, exaratarum.

Si Romani adversus hanc subtractionem juris confirman-
 di reclamantes dicant, summos Pontifices à quinque jam sæ-
 culis & amplius esse in possessione exclusivâ ejusdem; quinimò
 hoc eis agnitum firmatûmque fuisse in Conciliis Constantiensi
 & Basileensi, quibus cæteroquin cordi fuit Pontificiam pote-
 statem deprimere potius quàm extollere, volendo tantùm,
 ut exactiones Annatarum abolerentur: respondebimus I.) hic
 agi de revolutione juris, originariè & ex institutione divinâ ad
 Episcopos pertinentis, quod proinde favores meretur, & fa-

cilè resuscitatur, quoties ille, cui hoc jus *ab hominibus* utcumque cessum fuit, ab ejusdem exercitio quoquo modo impeditur aut præcluditur. Sed nec 2.) Romani cum umbra quidem rationis prætereare valent, nominationem, confirmationem, consecrationem atque cognitionem de idoneitate providendi de Episcopatu ad Causas Majores, quas Canones Papæ referant, pertinere; siquidem notum sit, eo tempore, quo Canones de Majoribus Causis agentes condebantur, summos Pontifices de præmissis extra Italiam se non ingessisse. Demùm 3.) Papa possessionem hinc frustra opponet, ex quo non fit nisi precarius possessor.

Febronius in Epistola de subtractione obedientiæ n. 16. paucis egit de processu informativo super idoneitate promovendorum ad Episcopatus, per quos nempe ille formari debeat. Multò uberius & valde accuratè hoc argumentum tractatum legitur in scripto, quod in Appendicibus Tomi I. de Libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ edit. anni 1715. habetur hoc titulo: *Memoire pour faire voir, que les informations de vie & mœurs de ceux, que le Roy nomme aux Evêchez, doivent estre faites par les Ordinaires.*

Porro totâ die negatur obedientia, & opponitur resistentia brevibus, bullis & aliis litteris RR. Pontificum, continentibus principia Ultramontanorum, sanis nostris & communibus Ecclesiæ doctrinis adversantia. In Discursu juridico D. de Harlay Advocati regii, habito 1. Augusti an. 1665. super nullitaribus Bullæ Alexandri VII. de Auctoritate Facultatis Theologicæ censurandi doctrinas erroneas; nec non in alio Discursu Advocati regii, habito Parisiis coram Parlamento, occasione duorum Brevium Clementis XI. de die 8. Jan. 1710. quibus

quibus damnantur quædam scripta Episcopi S. Pontii, nec non Tractatus de Origine Regaliæ (qui ambo Discursus prostant in Appendice Monumentorum ad Zegeri van Espen Tractatum de Publicatione legum Eccles. Lit. LL. & MM.) dicitur, has Bullas & Brevia eò collimare, ut Conciliorum generalium, Ecclesiam universalem repræsentantium, auctoritatem non à Christo, sed à Romano Pontifice, descendere & dependere faciant, atque ipsam infallibilitatem circa fidem & mores non tam generalibus Conciliis quàm Rom. Pontifici adscribant, ipsùmque Pontificem eisdem Conciliis constituent superiorum, adeo ut nec horum decretis constringi valeat: Insuper Episcoporum auctoritatem non immediatè à Christo, sed à Papa emanare, & ab ipso dependere. Has similésque doctrinas Galli jure arbitrantur esse Libertatum suæ Ecclesiæ (quidam & Ecclesiæ universalis?) everivas, & contrarias doctrinis ab Ecclesia Gallicana constantissimè servatis ac propugnatis.

Asserunt præterea bini Advocati regii, clausulam excommunicationis, memoratis Brevibus insertam, vigore cujus absolutio ab eadem, extra articulum mortis, soli Pontifici reservatur, adversari & detrahere jurisdictioni Episcoporum; quandoquidem hæ clausulæ non possint aliter considerari, quàm sequelæ doctrinæ Ultramontanorum, sustinentium, Papam esse Ordinarium Ordinariorum, Judicem supremum & immediatum fori interioris in omni diocesi, Episcopum universalem omnium fidelium; quæ doctrina à S. Gregorio M. justè damnata, & per Parlamentorum arresta sæpius reprobata est. Similes, inquit, clausulæ, in hac Ultramontanorum opinione fundatæ, si admitterentur, inde sequeretur totius auctoritatis Episcopalis, nec non ordinis Hierarchici everasio. Eâ occasione sic fatur Dom. de Harlay: „ Si la résistance d'un coté „ nous rendoit criminels, de l'autre l'obeissance ne nous ren-
 Co 2 „ droit

„ droit pas moins coupables. Cette sainte rébellion a tou-
 „ jours été conforme à l'esprit de l'Eglise, laquelle dès sa
 „ naissance nous en produit un exemple illustre contre celui
 „ dont les Papes sont obligés d'avouer qu'ils tiennent tous
 „ les avantages spirituels de leur Siège, & toutes les préemi-
 „ nences ecclésiastiques de leur dignité. ”

Si in aliis punctis Febronius Jesuitas frequenter sibi con-
 trarios sensit, puto idem nobis hic non eventurum, cum
 ipsimet in negotio *Cultus Sinenfis* summis Pontificibus Innocentio
 X. Clementi XI. Clementi XII. & Benedicto XIV. obedientiam
 tam constanter subtraxerint. Dicunt equidem illi, hos Ponti-
 fices non fuisse ritè informatos; sed hoc ipsum quoque sustine-
 bunt Galli aliique, scilicet Papam nunc in facto, nunc in jure
 esse finistrè informatum, proinde obedientiam ei in omnibus
 his casibus non deberi.

EXAMEN LIBELLI

anno 1770. editi hoc titulo:

Jugement d'un Ecrivain Protestant touchant
le livre de JUSTINUS FEBRONIUS.

Est status Ecclesie unius Principis status, quem Græci MONARCHIAM vocant; non tamen unius hominis imperantis, quales sunt monarchie ab hominibus institutæ; sed unius Dei & hominis, qui est Christus, Dominus omnium nostrum, quem Deus Pater posuit caput super omnem Ecclesiam, in qua ipse Rectores & Pastores posuit, qui eam regerent & pascerent nomine ejus, non suo ipsorum, ut in oligarchia humana fit, atque etiam in regio statu.

CARD. POLUS de Concilio. ad Legatos Sedis Apostol.
Trid. Synodi Quæst. 6.

Dubius atque irresolutus hæsi, an hic libellus, qui satyra potius est, quam justa crisis Febroniani Operis, responso honoraretur vel à me vel ab alio veritatis & ecclesiasticæ disciplinæ amante. Fingit ejusdem auctor, se suscipere partes & personam Magistri Bahrdt, ejus dissertationem Febronius in Appendice sua quarta, aut alius ejus nomine, confutavit. Tantò ineptiorem autem Febronii criticum, & respectivè defensorem systematis Catechistæ Lipsiensis ille agit, quòd hujus opusculum ne oculis quidem conspexisse, aut manibus tractasse ex ingressu sui libelli convincatur,

tur, eò quòd Bahrðtii Dissertationem germanico idiomate editam asserat, quod apprimè falsum est.

Quis sit ille, qui assumpto Lipsientis Magistri nomine in forma dialogi cum Febronio hunc impetere tentavit, haud difficulter conjiciam, tum ex his ejus verbis: „ Un savant
 pag. 15. „ Prêlat a dit depuis peu au Supérieur des *** à C***,
 „ que Febronius par l'edition du second Tome, avoit detrom-
 „ pé tous ceux, qu'il avoit trompés par le premier; ” ubi nullus dubito, quin ea, quæ sub asteriscis latere scriptor ut-
 6. 7. cunque voluit, significant *Au Supérieur des Jesuites à Cologne*: tum ex iis, quæ non uno loco idem auctor in laudem Jesuitarum suis immiscuit; ex quibus, uti & ex vitiligante disputandi ratione, quæ se undique manifestat, ipsūmet Jesuitam esse cuivis facilè persuadebitur. Quare & hîc cum tali mihi negotium esse supponam cum fiducia veri.

Duas vidi hujus schediafmatis editiones, primam anni 1770., alteram an. 1771. Hæc ob majores typorum formas plures quàm prior pagellas, in universum harum 54. in octavo implet; hanc in allegatione paginarum sequar. Authographum germanici idiomatis est, quod ejusdem auctor à quodam suorum Sociorum in gallicum verti curavit; utrumque non sine affectatione à Patribus S. J. divulgatum est.

Aatè autem quàm ad examen singulorum, quæ Jesuita Febronio & Defensoribus ejus objicit, deveniam, observo, illum in Præfatione asserere, Opus Febronii nec Protestantibus placere posse, nec Catholicis. Addit deinde, illud intra
 pag. 41. biennium bibliothecarum pulvere tectum quieturum. Ego, ut de A catholicis primùm disseram, rogo Jesuitam, ut ante omnia Lipsiæ (quâ in urbe opusculum suum impressum dicit) se informet, cujus major in ea Universitate sit celebritas, amplior auctoritas, *Magistri Bahrðt*, an eorum viro-
 ibidem

ibidem *Acta Eruditorum* conscribunt. Post hæc legat iudicium, quod illustres hi viri de Opere Febronii consignârunt ad Calendas Januarii anni 1764. Est illud sequens: „ Insigne prorsus, ac memoratu dignissimum est, quod hic Opus indicamus, non solum ob egregiam atque diffusam doctrinam, quâ est refertum, sed etiam, atque imprimis, ob novum ac laudabile Auctoris consilium. Ab ipsis sanè Lutheri temporibus nemo extitit, qui, in medio quasi cætus Romani gremio, contra abominandos illius abusus, & vanam Pontificis potestatem, tam intelligenter, cum tanto lectionis & doctrinæ apparatu, tam denique fortiter disputârit, quàm hic personatus Febronius. . . . Hic vir incomparabilis totus est in eo, ut causas, originem, & incrementa injustas potestatis pontificiæ declaret, eam arctioribus limitibus includat, adeoque viam monstret ad reconciliandos cum sua Ecclesia eos, qui dissentiunt; quod imminutâ paullulùm, hac potestate facilius obtineri posse putat; quamvis multum adhuc tribuat Pontifici, quod nemo nostrum ei non negabit, ut ex ipsâ operis delineatione, quam nuac dabimus, manifestum fiet. . . . *Et postea*: Nos verò hanc ipsam operam, à doctissimo auctore, cujus insignem rerum, quæ formam Ecclesiæ & leges concernunt, peritiam, singulæ non patiginæ, sed lineæ produnt in tam arduo nec omni periculo libero negotio collocatam, satis mirari quidem & laudare non possumus; neque tamen omnia probare. &c. ” Plura & ampliora his elogia ex Protestantium Academiis, præsertim ex Göttingensi, adferre possem; unum saltem non prætermittam, viri inter Protestantes magni nominis, FridERICI CAROLI à MOSER Consilarii Imperialis aulici. Is ita in suis Reliquiis pag. 284. secundæ edit. an. 1766. *Febronius handelet als ein ehrlicher Mann, da er die Catholische und Protestanten wieder zu vereinigen sucht;*

sucht; Gott wird ihm die treue seines bertzens, und die redlichkeit seiner absichten belohnen, und sein merck ist in vilfachem betracht ein wichtiges zeichen unserer zeit, er selbst ein Propheet in seiner Kirche, ein ehrwürdiger zeuge der wahrheit; seine unionsvorschläge aber werden so lange träume bleiben, als er unseren Cameralistisch-religiosen Protestantischen Fürsten nicht zeigen kan, das sie dabey gewinnen; eine Lotterie von ein paar hundert reichen Abteyen würde eher ihren beifall finden.

Quod ad Catholicos attinet, si Jesuita reflectat, Operis Febroniani intra paucos annos duas editiones in Italiâ, totidem in Galliâ, plures in Germaniâ factas, & ex his posterioribus ab uno solum Bibliopolâ (quod ille affirmat) ultra septingenta exemplaria in terris hæreditariis germanicis augustæ Domus Austriacæ (tacendo alias Catholicas provincias) divendita fuisse, poterit ille (si tamen sensum habet, & candore regitur) facile judicare & concludere, num illud Catholicis acceptum sit nec ne, an verum sit, quod scribit vir vaniloquax: *que le livre de Febronius ne peut être agréable ni aux Protestans, ni aux Catholiques.*

Eodem spiritu, quo ille propheticè prædicat, Febronium intra biennium oblivione tectum iri, potuisset dicere eum tincis & blattis jamtum in cibum esse; atque ita potuisset parcere labori, quem suo opusculo impendit; nisi fortè credat, hoc scripto se Febronium ita oppressurum, ut omnis ejus memoria intra tam breve tempus depereat. Verùm de hujus voti successu Lector in fine hujus Examinis securiùs judicabit. Cæterùm non fuit Febronio propositum, ut primo intuitu sui libri, Catholici æque ac Protestantes sub descriptis ab eo conditionibus sine morâ reunirentur; hoc ille voluit, hoc speravit, futurum, ut detracto à Religione Catholicâ omni odio, omni profano onere, ii, qui hætenus extra ovile fuerunt,

in illud facilius & libentius redeant; neque puto hanc spem omnino vanam esse, neque hæc propositum abnorme.

Post hæc generaliora, modò descendendum ad specialia, à Jesuità Febronio & ejus Operi objecta. Referemus ea summâ fide ex scripto adversarii, pro majore Lectoris commoditate in quatuor partes à nobis distributa, quibus deinde nostras responsiones, seu convenientes elucidationes subjiciemus.

I.

JESUITA.

Febronii opera ad præstitutum finem reunionis vana est & inutilis.

- a) Vel liber Febronii docuit & convicit Protestantes, eos Romanæ Ecclesiæ abusus, quos ille inculcat, esse Catholicæ Religionis extrinsecos & tantùm accidentales, atque hanc ab eisdem liberatam veram esse Ecclesiam; vel eos hujus non convicit: primo casu non potuere non aliqui ex eis converti ad veram fidem; altero casu inanis est hujus Scriptoris labor, duobus spissis voluminibus componendis impensus. pag. 9.
- b) Si impugnare veram aut præsentam summi Pontificis auctoritatem esset remedium conveniens & efficax pervenendi ad unionem, quare Lutherus & alii Protestantium antesignani, qui illam acerrimè debellârunt, hunc suorum moliminum successum non habuerunt? 3.
- c) Quidquid ad reducendos Protestantes respectu Pontificiæ potestatis commodum atque utile videri potuit, hoc Clerus Gallicanus in suo Conventu anni 1682. sancivit & declaravit, & tamen illi ad sinum Ecclesiæ non redierunt. Interim 26.47.48.

Episcopi Galliae quatuor ibidem descriptos Articulos adoptantes, nunquam considerarunt sententias eisdem contrarias tanquam schismate horribiliores; neque dixerunt Papam deponi posse, quia Ecclesia non est propter Papam, sed Papa propter Ecclesiam.

6. d) Ex quo Febronius in plurium manibus est, ne ullus quidem Protestantium se ad fidem Catholicam convertit; quinimò quidem Catholici, videntes Romam tam atris coloribus depictam, suam religionem perdiderunt.
29. 30. e) Non alium sibi finem Febronius scribendo proposuit, quam everisionem Romanæ Sedis. Qui illud in Ecclesia Catholica attentare præsumperunt, nunquam non ab illa tanquam hæretici habiti sunt.
1. f) Debuisset Febronius à scribendo cessare, postquam plures primi ordinis eruditi illius systema reunionis chimæricum esse demonstrarunt, & summus Pontifex Clemens XIII. cum nonnullis Episcopis Germaniæ ejus librum damnavit.
44. 3. g) Ipse ejus traductor Gallicus dicit se optare quidem, attamen non sperare successum Febronianæ molitionis. Quamquam ipse ille translator, Abbas du V*** non sit magnus Apollo.
41. 8. h) Ait quidem Febronius, non à simplici lectione sui operis, sed ab executione principiorum, quæ in eo concluduntur, sperari conversionem Protestantium. Verùm omnes illæ Ecclesiæ, à quibus hæc principia recepta sunt, Sedi Apostolicæ & Ecclesiæ Romanæ pro perpetuo abreptæ fuerunt.
21. i) Febronii liber non magis convertet Papam, quam Protestantes. Hujus suæ prædictionis adeo securum se Jesuita credit, ut nullus dubitet, quin eventus suam prophetiam probatus sit.

k) Hoc

- k) Hoc jam ab iis, quæ modò acta sunt, colligi potest. Etenim Lusitania, quæ ante publicationem Tomi primi Febroniani à Roma dissidebat, illi nunc reconciliatur post editionem Tomi secundi. Principes & Monarchæ Domûs Burgonicæ Pontifici proximè reconciliabuntur. Episcopi Catholici, potissimum Galliæ, sanctæ Sedi tenaciter adhærent. 49.
- l) Illud deterius est, quòd plures Protestantium æque ac Catholicorum, videntes à Febronio indifferentismum prædicari, illo ductore patrum religionem reliquerint, ut se Deistis socient. Siquidem ille *Tomo II. pag. 148.* doceat, cuiuslibet permittendum esse, ut, quod voluerit, credat, usque ad adventum Spiritûs Sancti. 9. 10.

FEBRONIUS.

- A. 1.) An ex omnibus Protestantibus ad quorum manus liber singularis Febronii pervenit, nullus ad Catholicam Fidem conversus fuerit, non potest nostro Jesuitæ cognitum esse; proinde neque ille citra notam temeritatis negativam sustinebit. 2.) Plures Jesuitæ ediderunt libros controversiarum pro Religione Catholica; inter quos ipse Adversarius Bellarminum, Becanum, & Scheffmacherum nominat. Quo autem titulo ipse asseverabit, plures horum scriptis motos primo septennio ad Sacra Catholica transiisse? Interim alia Febronii quàm illorum methodus, alius scriptiois scopus, quam uterque ad decus & augmentum Ecclesiæ tendens. 3.) Vera manebit Romana Ecclesia, utcumque extrinsecis abusibus & sordibus onusta; sed tot gravibus maculis conspersa, non tam facilè in sui amplexum trahet eos qui fors sunt. 4.) Illud præcipuè voluit Febronius, ut pro reunendis Protestantibus inciperetur à repurganda Ecclesia, ne hu-

ius faciem illi deinceps horrerent, qui tardati reditûs excusationem & veniam fortè merentur, quâ illi indigni sunt, qui tot & tam graves maculas Augusto vultu aspergunt, & indefessè laborant, ne tollantur.

- B. 1.) Impugnare *veram* summi Pontificis auctoritatem, non est remedium procurandæ unionis, sed potius alienationis à fide Catholicâ, cujus articuli *substantiales* (inter quos est Papæ Primatus) dividi non possunt: Impugnare *prætersam* & excessivam, populos injustè gravantem illius potestatem, est medium aptum ad reueniendos nobiscum Protestantes; illo usus est *Lutherus*, hoc *Febronius*. Taceo alia Lutheri dogmata à verâ fide aliena, quorum nullum Jesuita, utcumque cavilloso, Febronio potuit objicere. 2.) Ille omnem Romano Pontifici obedientiam negat, hic indebitam tantum, quod apprimè Catholicum est. Audiamus de hoc argumento disserentem unum ex doctioribus Patribus Concilii Tridentini Didacum Covarruviam in *Repet. Cap. Peccatum. Part. I. n. 7.* ubi ita: „ Hinc sanè fit, ut cum scan-
 „ dalo minimè sit obediendum Papæ, quoties rectitudo
 „ rationis dicat potius expedire quòd non obtemperetur,
 „ quàm quòd scandalum oriatur. D. Navarr. in *Cap. Sacer-*
 „ *dos. n. 130.* D. Thomas 2. 2. *Quæst. 8. art. 1.* D. Ber-
 „ nardus *Epist. 7.* Ex his ergo liquido apparet, mala im-
 „ perantibus, non esse parendum, præsertim cum pravis
 „ obtemperans imperiis, in quo homini videris obediens,
 „ Deo planè (qui omne quod perperam agitur, interdicit)
 „ inobedientem te exhibeas. Tolet. *Instruct. Sacerd. Lib. V.*
 „ *Cap. 3.* Sed attende, quòd non sufficiat *obedientia* tantum,
 „ sed *debita*; quia cum absque causa rationabili aliquid præ-
 „ cipitur, non debemus audire; nec Papa pro suo libitu
 „ excusat. Sylvest. in *Summ. Verb. Obedientia. num. 5.* Si
 „ Papæ

„ Papæ mandatum sapiat peccatum etiam veniale; item si
 „ ex obedientia præsumeretur status Ecclesiæ perturbandus
 „ vehementer, vel aliud malum vel scandalum futurum,
 „ etiam si præciperetur sub pœna excommunicationis latae
 „ sententiæ aliquid, ex cujus executione præsumitur scan-
 „ dalum animarum vel corporum futurum in civitate, non
 „ est ei obediendum.”

C. 1.) Ludovicus XIV. Declarationi Cleri Gallicani vim legis publicæ addens, in suo Edicto de 23. Martii an. 1682. (quod Eusebius Amort Theologiæ eclecticæ Tom. I. Tract. de Fide pag. 26. edidit) ait, *sibi omnino polliceri, eâ subditorum suorum in Sanctam Ecclesiam reverentiam ac venerationem promotum, & Ministris Religionis, ut vocant, Reformatæ, omnes prætextus & cavillationes ademptum iri, quibus Caput Ecclesiæ visibilis, ejusque authoritatem Principibus exosam gravemque reddere laborant, objectâ quorundam scriptorum doctrinâ, qui eandem Papæ authoritatem supra modum exaggerant.* Si Jesuita prætendat, Regem omni suâ ritè conceptâ spe delusum fuisse, ita, ut à Cleri sui declaratione, quatuor Articulis conceptâ, nullus pro bono Ecclesiæ & ejus accremento fructus provenerit, falsum dicit; ut ut plena reunio secuta nondum fuerit. 2.) Fructum hunc ipsamet Romana Curia bonâ ex parte præpedivit; quippe quæ totis viribus adversus hanc Declarationem nisi est, adeo, ut illis etiam secundi ordinis Clericis, qui deinde ad Episcopatus nominati fuerunt, quosque Rex in memorato Edicto laudat *tanquam doctrinâ & virtute conspicuos,* bullas confirmationis ob hanc solam causam integro decennio negare pergeret, quòd dictis Cleri Comitibus interfuerint, eorundemque Decreto subscripserint; unde scandalum ipsa renovavit, imò auxit, quod Rex tollere conabatur. Quare

mirum non est, expectatum bonum magnâ parte præpedi-
 tum fuisse, & adhucdum propter perseverantes ejusdem
 Curiaë doctrinas præpediri. 3.) Non sufficit *speculativas*
 deponere; hoc amplius ad conciliandos animos, ad com-
 mendandam doctrinam desideratur, ut illi *mores* confor-
 mentur & *norma regiminis* Canonibus accommodetur, ut
 gravissimi *abusus*, toto Febronii opere incusati, emenden-
 tur, tollantur; hoc ille potissimum voluit. 4.) Utrique Cle-
 rus Galliaë *quatuor Articulos*, in suis Comitibus anni 1682.
 descriptos, nunquam tales consideravit, ut sententias illis
 contrarias tanquam schismate horribiliores reputaret; sed
 neque hoc putavit Febronius: illud autem *Cap. VI. §. 5.*
 demonstravit, *impeditam* à Curia Romanâ per sæcula *Re-*
formationem esse causam horrendi schismatis, proinde ipso
 schismate culpandam & detestandam magis. 5.) Neque Epi-
 scopi Galliaë dixerunt, neque quisquam alius unquam dixit,
 Papam *ideo* deponi posse, quia Ecclesia non est propter Pa-
 pam, sed Papa propter Ecclesiam. Hoc definivit in celebri
 illo memorato Conventu Clerus regni Art. II. *ut immota*
consistant sanctæ Oecumenicæ Synodi Constantiensis, à Sede
Apostolicâ comprobata, ipsoque Romanorum Pontificum ac to-
tius Ecclesiæ usu confirmata, atque ab Ecclesiâ Gallicanâ per-
petuâ religione custodita Decreta de Auctoritate Conciliorum
Generalium, quæ Sessione quartâ & quintâ continentur; nec
probari à Gallicanâ Ecclesiâ, qui eorum Decretorum, quasi
dubia sint Auctoritatis ac minus approbata, robur infringant,
aut ad solum Schismatis tempus Concilii dicta detroqueant.
 Unde per se fluit, quod ex sententiâ Ecclesiæ Gallicanæ
 Papa à Concilio Generali (cui ipse subjectus est) judicari,
 & ex causis canonicis deponi valeat.

D. Ad primam partem hujus objectionis jam responsum fuit. Si autem verum est quod Jesuita ait, nonnullos propter descriptos graves Curiae Romanae nexos fidem amisisse; judicet quisque prudens, cui talis perversio adscribenda sit, an illis, qui tam malè de Ecclesia merentur, cum omne in ea bonum procurare deberent: an ei, qui idoneis fidejussoribus ac testibus talia eloquentibus (sine his enim ne A Catholicis quidem Febromio asserenti fidem haberent) quæ absque eo in omnium negotia Ecclesiastica tractantium oculis ac manibus sunt, atque optimo fine, illa describit: tum ut factores talium operum salutari rubore perfusi se corrigant, & normam suarum actionum ad formam SS. Canonum componant: tum ut ab aliis, quibus circa ea jus est, ad id pro bono & decore Ecclesiae per legitima media compellantur, etiam inviti.

E. 1.) Non miror Jesuitam tam abnormia scribere. Ipse Papa Clemens XIII. in suo Brevi edito 30. Jan. 1768. occasione Edicti Parmensis impressi apud Theodorum à Palude in Floribus Sparsis Cap. V. § 11. vocat hoc *Edictum perniciosum atque tendens ad schisma, quod Christi fideles à supremo Ecclesiae Capite, oves à Pastore avertere & quasi separare studet, Ecclesiasticam Jurisdictionem opprimit, & sanctissimè stabilitam Hierarchiam infringit, quod jura & prærogativas sanctæ Sedis immittit, & ab omnibus debitam ejus Mandatis, Decretis, ac Legibus obedientiam sæculari Potestati subjicit.* Parum dissimilia scripsit Innocentius XI. de quatuor Articulis Cleri Gallicani, paulò antè memoratis; & tamen idem Articuli hætenus subsisterunt & porro subsistent, salvâ & illæsâ Romanâ Sede & ejus Primatu; quemadmodum etiam haud dubiè sustinebitur prælaudatum justum ac providum Ducis Parmæ & Placentiæ Edictum, 2.) Veller, si posset, Jesuita

Jesuita Febronii religionem hęc suspectam reddere, suorum imitatus methodum & systema, quorum unus ex antiquis Patribus dixit: *Dogma Jesuiticum & dogma Catholicum convertuntur.* Non collabatur Prima Sedes, si omiſſis tot parergis, alios multum gravantibus, & eorum jura minuentibus, proinde reunionem impediētib; sedentium in illa actiones regantur SS. Canonibus, nec non Sanctorum Patrum & aliorum, non minus piorum quam doctorum viro- rum consiliis, queis eadem Apostolica Sedes ante falsas Decretales per octo vel novem sæcula floruit, & universali Ec- clesie præfuit ac profuit. 3.) Principum Curie (ad quarum usum Febronianum Opus potissimum editum est) de suis juribus ritè instructæ vanos illos Romanorum clamores & il- legales censuras (quales in Parmense Ministerium nuper vi- bratæ sunt) parum curabunt; respondebunt illæ sicut Papæ Joanni VIII. respondit Carolus Calvus *Epist. 47. inter Hinc- marianas edit. Sirmond.* „ Nolite ex vestro nomine excom- „ municationum intenciones contra sacrarum Scriptura- „ rum tramitem, prædicationemque majorum, ac sacrarum „ legum, sanctorumque Canonum constitutiones nobis de „ cætero scribi, cujusque instinctu, permittere precamur; „ quia scimus totum esse irritum quidquid ab illorum fuerit „ constitutione alienum.

F. 1.) Plures scripserunt adversus Febronium; singulis re- spondit vel ipse, vel alii ejus loco ac nomine. Quis meliora & veriora protulerit, penes Publicum esto judicium. Finis scribendi fuit reunio Christianorum diversa sacra sectantium: Medium executio Canonum Spiritu Dei conditorum, & to- tius mundi reverentiâ consecratorum; hoc nemo bonus dam- nabit, etsi finis ex insperato non sequatur. 2.) Febronianæ propositiones multum participant ab iis, quæ Infans Hispaniæ

Hispaniæ serenissimus Dux Parmæ in memorato Edicto de 16. Jan. 1768. publicavit, quasque Clemens XIII. die 30. ejusdem mensis præcipitanter damnavit, quæ illegalis damnatio tantum Pontifici deinde tædii causavit. Experta tunc fuit, nec injustè, Romana Curia quod docuit Saura in Voto Platonis de justo examine doctrinarum Part. I. Cap. 22. in fine, scilicet: *Disciplina Christiana gravissimè leditur, si propositiones probabiles condemnentur, ut singulari Capite differuimus; & omnis censura injusta gravissimam notam meretur, ut ibidem ex Pontificibus & Conciliis manifestè probavimus.* Porro nullus ex adversariis Febronii vel unam in ejus Opere *improbabilem* propositionem hæctenus demonstravit; omnia ab illo tradita pertinent ad præeminentias Principum sæcularium, quatenus suorum territoriorum domini, & per consequens Canonum executores sunt. Quæ contra horum jura, sive directè sive indirectè, scribuntur & evulgantur, ea subjacent observationi Caramuelis in sua *Theologia fundamentali num. 2091.* ubi ait: „ Principes, „ sub quibus vivimus, non catholici tantum, sed pii sunt, „ & sibi summam injuriam fieri putant, cum temporalia „ juxta leges Canonicas dijudicamus; & Galli, qui Chri- „ stianissimi sunt, & Ecclesiæ Romanæ primogeniti, ma- „ nu mancipii publici (sic carnificem appellant) igni man- „ dant quoscunque libros, qui docent Reges in temporali „ rerum gubernatione subesse ecclesiasticis Canonibus.”

G. Duæ prostant versiones gallicæ Febroniani Operis, quarum una alteri præstat. Primam procuravit ille quem Jesuitæ indicat per verba *Abbé de V***.* Non novi hominem, proinde de ejus qualitatibus & merito nihil dicam. Ex hujus Præfatione pag. 6. Jesuita refert pauca hæc: *L'Auteur a eu en vue la réunion des Protestans, & moi je desire & n'espere*
Tom. III. Ec pas,

pas, que ses vœux soient remplies. Sed quare ille reticuit, quæ
 ibidem sequuntur: mais ce que je crois pouvoir raisonnablement
 me promettre, c'est que cet ouvrage solide & lumineux ouvrira
 les yeux aux Theologiens ultramontains; qu'ils voudront bien
 examiner de plus près leurs opinions, qu'ils verront, qu'ils en-
 tendent qual les véritables intérêts de la Cour de Rome. Primus
 hic translator varia Auctoris prætermisit, alia mutavit, alia
 de suo supplevit. Constat hæc versio, anno 1766. edita,
 duobus tomulis in 8. Huic multò præfertur alia, à quodam
 membro Academiae Burdigalensis anno 1767. procurata,
 tribus constans tomulis. Hæc versio omnino litteralis est,
 suum autographum pede tam presso sequens, ut ne verbum
 videatur immutatum; nec ulla allegatio prætermissa.

H. Rectè ait Jesuita, non per simplicem lectionem principio-
 rum à Febronio traditorum, sed ab eorundem executione,
 Protestantium reditum sperari posse. Ast fabulam narrat,
 quando addit, omnes illas Ecclesias, à quibus hæc princi-
 pia recipiuntur, Sedi Apostolicæ pro perpetuo abreptas
 esse. Non ideo Anglia, Dania, Suecia, magna Germaniæ
 pars, à Sede Apostolica abreptæ sunt, quia noluerunt Ro-
 mæ solvere annatas, causas suas ecclesiasticas eò judicandas
 deferre, beneficiorum suorum collationem illi permittere,
 jus episcopale ordinarium seu concurrentis in suis diocesibus
 eidem agnoscere &c. sed quia hi populi, Romani Primatûs
 excessu atque abusu omninò pertæsi, cum cortice ejus sub-
 stantiam abjecerunt, & his alia veræ fidei contraria miscue-
 runt. Non propterea Gallia à vera fide defecit, quòd Qua-
 tuor Articulos, qui Romam adeo pupugerunt, anno 1682.
 sanciret. Sed neque Venetia, quæ hodie plus quàm dimi-
 diam partem principiorum Febronii in usum redegit, ideo
 veram religionem deseret. De aliis regnis & provinciis Ca-
 tholicis,

tholicis, quæ quotidie excedentem Pontificis potestatem minuunt, & id faciendo benè agunt, nihil memoro.

I. Cùm Jesuita hic æque parvam, aut veriùs nullam, de Papæ atque de Protestantium conversione nobis spem faciat, malus utique augur est, ipse, quem videbimus infrà Art. II, Lit. e, sustinentem, Romanam Curiam inde à triginta, à viginti, à decem, imò à duobus annis, multùm se emendasse, plures extravagantes prætensiones dimittendo, & adhuc ulteriorum moderationum spem facere. Liceat mihi hac in parte cum S. Bernardo de Sede Romanâ favorabiliùs augurari, quandoquidem ille Epist. 180. ita scribit: *Hoc solet habere præcipuum Apostolica Sedes, ut non pigeat revocare quod à se fortè deprehenderit fraude elicatum, non veritate promeritum. Res plena æquitate & laude digna, ut de mendacio nemo lucretur præsertim apud sanctam & summam Sedem. Quòd si tamen de solâ Curialistarum spontaneâ propensione in bonum emendationis & politicæ temperantiæ quæstio foret, diffiderem utique cum nostro Jesuità de optato successu; verùm vel ideo Febronius sui Operis Cap. IX. media compulsiva, eaque efficacia, suggessit, quibus moderatio excessùs & sublatio abusum in exercitio Primatùs obtineatur; & per consequens auferatur, quidquid saluberrimo & sanctissimo Primatui odiosi adjectum est.*

K. I.) Dissidium Lusitaniæ à Romana Curia plenè probat atque firmat argumenta & reliqua asserta nostræ Epistolæ de *Subtractione obedientiæ*. Per novem integros annos stetit & prosperè stetit Ecclesia Lusitaniæ sine exteriori relatione Regis & subditorum ejus ad Romanum Pontificem & ejus Curiam, attamen salvo semper respectu illius personæ debito, & recognito in eodem christianæ unionis nexu atque centro. Vide eà de re Regis Epistolam ad Clementem XIII. de 5.

Decemb. 1767. in Floribus sparsis Theodori à Palude *Cap. IX. §. 5.* Produxit hæc subtractio egregium illud Opus Antonii Pereira Presbyteri Ulyssipponensis *de Potestate Episcoporum in publicis impedimentis matrimonii, & absolutione à casibus Pontifici reservatis, impedito ad Sedem Romanam recursu;* in quo solidè demonstratur, nihil jure divino Papæ esse reservatum ex iis, quæ in quavis dicecesi ad curam & gubernationem spiritualem ovium necessaria sunt. Quibus conditionibus Lusitania Romæ conciliata sit, Publico necdum innotuit. 2.) Reges Gallæ & utriusque Siciliae anno 1768. propter abusum pontificiæ authoritatis, fundatum in Decretalibus Isidori, in Dictatu Gregorii VII., & in Bulla Cænæ, à Clemente XIII, factum, terras Ecclesiæ Romanæ occuparunt: agitur nunc de reconciliatione inter memoratos Monarchas nec non Regem Hispaniæ ex unâ, & Clementem Papam XIV. ex alterâ parte. Sed certè non fiet nova hæc concordia retentis ac subsistentibus Ultramontanorum principiis, in Brevis apostolico de 30. Januarii 1768. adversus Dacem Parmæ & ejus Consilium usurparis. De cætero his abolitis, æquum est, ut omnia in priorem statum reponantur. 3.) Si Roma non convertatur consiliis & persuasionibus Febronii, uti Jesuita prophetizat, convertetur nunc enarratis mediis detractionis obedientiæ, invasionis terrarum sui patrimonii, & aliis mollioribus ab eodem Auctore recensitis. Serenissima Resp. Veneta inde à paucis annis invenit congrua media, circa judicia Ecclesiastica, rem Beneficiariam, Regularium immunitatem &c., remotis Curialistarum abusibus omnia reponendi in justum ac primævum statum; atque ea prosperè ad executionem deduxit sine magno strepitu, & sine ullo sanctæ Religionis nostræ detrimento. 4.) Si jam nominati Reges ac Principes Clementi XIII.

tanquam centro ecclesiasticæ unionis adhæserunt, licèt du-
rioribus mediis utendum putaverint ad ejus Curiam casti-
gandam, atque ad corrigenda non toleranda illius placita;
multò id magis facient Episcopi, absque quòd per hoc re-
trahantur Præsules Galliæ à principiis suæ Ecclesiæ, utcur-
que Romæ displicentibus; absque quòd iidem & aliarum
Nationum Episcopi per hanc adhæSIONem impediuntur ab
executione antiquorum & genuinorum Canonum, sepositis
novellis Constitutionibus, Brevibus, Bullis, Dispensatio-
nibus; Præstabunt autem illud, quantum eos Dominus pro
bono suarum Ecclesiarum inspiraverit, & quantum à Sæcu-
lari potestate ex politicis causis non fuerint impediti; etenim,
ut à alibi observatum, sæculares Principes in hæc suum ha-
bent non levem influxum; vel ideo etiam, ut in eodem
regno vel provinciâ habeatur disciplinæ uniformitas.

L. A calumniâ inexcusabilis est, quisquis audet Febronio sus-
picionem movere prædicati *indifferentismi*. Hoc nemo ha-
ctenus ausus est præter hunc Jesuitam. Videatur locus De-
fensoris Febronii ab eo allegatus; tranquillâ mente expen-
dantur illius verba, & tota sermonis ejus series; addatur
Auctor ipse *Tom. I. Cap. VIII. §. 8. n. 17.* Quomodo In-
differentismi aut Deismi studiosus credi poterit, qui toto
studio in id incumbit, ut omne obstaculum removeat, quo
arceantur indifferentes ab amplectendâ Religione Catholicâ,
quam ille, ipso non diffidente adversario, adversus Magi-
strum Bahrdt tanquam solam veram defendit. Hoc ille vo-
luit, in conversione A catholicorum nihil præcipitandum
esse, non utendum nunc in finem ferro & igne, omnia agen-
da cum suavitate & ordine; primùm removenda odia,
scandala, nimietates, &c.

II.

JESUITA.

*Febronius Curia Romanæ plura sinistra & per
calumniam imponit.*

4. 5. a) Primò ille asserit, excessum Pontificiæ autoritatis fuisse primarium motivum separationis Protestantium; cùm tamen hæc omnium minima fuerit causa schismatis. Quamvis enim omnis Papæ potestas everteretur, subsisterent nihilominus articuli substantialis Protestantismi. His Febronius non respondet nisi informi compendio eorum, quæ à Bellarmino, Becano, Bossueto, & Scheffmachero jam antè dicta fuerant.
17. 18. b) Dicit *Cap. VI. § 15.* Reformationem Ecclesiæ à Curia Romanâ nunquam non fuisse impeditam, cùm tamen, sibi met contradicendo, *ibid. n. 5.* asserat, post obitum Alexandri PP. VI. Cardinales conclave intrantes juramento se obstrinxisse ad reformandam per eum, qui Pontifex eligendus esset, Ecclesiam.
- c) Alias similes contradictiones in odium Romanæ Curia de-
promit. Sic 1.) hanc Curiam *genium propriæ reformationis osorem in Tridentinâ Synodo manifestasse* asserit Tom. I. pag. 503; cùm tamen ipsomet pag. 473. teste, delecti à Paulo III. pro reformationis consilio Cardinales & Prælati edixerint: *Non putemus nobis licere dispensare in legibus ecclesiasticis, nisi urgenti de causâ & necessariâ . . . Non licere Pontifici in usu potestatis clavium lucrum aliquod captare &c.*
18. 2.) Eodem Tom. I pag. 482. dicit, Pontificem *summâ injuriâ in Ecclesiam agere, nec posse salvare animam suam.* Idem pag. 484. *Videmus, mores minùs laudabiles ab ipso Pontifice*

- tifice probari; quando Clementem PP. XIII. in Appendice III. pag. 75. vocat sanctissimum, piissimum. 3.) Indulgentiæ, inquit pag. 483. conceduntur sine discretione aut canonico motivo, cum manifestâ infractioe pœnitentialis disciplinæ: cum nihilominus in Appendice IV. p. 112. agnoscat, in his per Tridentinum reformationem esse factam. 4.) Tom. I. p. 61. Episcoporum potestatem in Tridentino non solum non auctam asserit, sed ex eâ multum esse delibatum; quando pag. 141. non diffitetur, per hoc Concilium Episcoporum jurisdictionem quasi postliminio restitutam esse. Denique 5.) pag 519. ait, se cum Natali Alexandro summi Pontificis Primatum, non honoris tantum, sed potestatis & auctoritatis, immediate à Christo super omnes Ecclesias particulares institutum & acceptum profiteri; dum sibi contradicens, pag 297. ex contrario sultinet, Romano Pontifici non competere jurisdictionem propriè talem in omnes Ecclesias.*
- d) Febronius impugnat tanquam sentimenta generalia quasdam singulares opiniones, hodie ab omnibus sanioribus Theologis rejectas; imputat Romanis, quasi facerent Pontificium Primatum consistere in iis, in quibus nec ullus quidem Ultramontanorum eum defigit. 25.
- e) Si verum esset, hominum cœcitatem monstruosas adeo asserptiones aliquando produxisset, quales eæ sunt, quas ille in Præfatione Tomi primi Romanis objicit, major foret cœcitas, eas in sæculo tam lucido, quale nostrum est, cum emphasi delineare in libro, in quo *modernus Ecclesiæ status* describi prætenditur. 27.
- f) Prætensiones Curia Romanæ super temporalia Regum dudum cessarunt; nihil hodie hæc in parte moderatius Romanis Pontificibus. Quare sine fructu Brevia Clementis XIII. in negotio Parmensi, ab adversario in suum librum transcripta 35. 37. seqq. 48.

- Scripta fuere Clemens XIV. per dissimulationem Bullæ Cœ-
 næ omnem videtur abjecisse umbram animi volentis attingere temporalia Principum. Nihil moderatius Curia Romana sub regnis Caroli VII., Francisci I., Josephi II. Impp.
32. g) Exemptiones Regularium inter abusus sequioris ævi ille numerat, quas jamtum probârunt Concilium Arelatense anni 455. & bina Carthaginensia annorum 525. & 534.
50. h) Crudele bellum Regularibus, maximè Jesuitis, indicit eo tempore, quo Collegium Cardinalium Religiosum in Papam eligit, & magni Regis filia se facit Monialem.
32. i) Annatas Simoniam sapere præ tendit, cum tamen pas S. Thomas, & alii celeberrimi Theologi omni noxâ vacare existiment. In eadem materiâ in Præfatione Tomi II. adversus Romanos refert per amplum locum ex Petri de Marca Libro VI. Cap. 12. n. 10.; sed silet, quod idem III. Præsul ibid. n. 6. sustinet, nimirum: „Necesse est, ut
 „ universi pedibus eant in eam sententiam, ob rationem,
 „ quam redditurus sum, quæ est maximi momenti. Im-
 „ manis quippe & horrenda confusio turbaret Ecclesiam, si
 „ omnes istæ promotiones forent Simoniacæ.
24. k) Nonnulli Deputati Germaniæ ad Constantiense Concilium avaritiam, ambitionem, & simoniam incusantes, easdem appellant horrendiores, quàm schismatis tunc exterminati, deformitates. Per hæc Febronius Tom. II. p. 624. intelligit Annatas, Reservationes &c. Vellem, inquit Jesuita, scire, ex quo Dictionario ille hunc commentarium hausserit.
52. l) Non poterit Febronius justam dare explicationem textûs Isaïæ Cap. XLII. v. 8., quem epistolæ suæ de Subtractione obedientiæ subjecit, quémque Romani Sedi applicare velle videtur.

FEBRONIUS.

A. I.) Perstat assertio, excessum Pontificiæ authoritatis esse, sicut primariam causam separationis Protestantium, ita & maximum obstaculum reunionis. a) Hoc jam prævidit, & in Concilio Basileensi prædixit ejusdem Concilii Præses Card. Julianus, cum Papa Eugenius se authoritati hujus Synodi subtrahere tentabat: *Si Concilium, inquit, cederet, nihil dicere possemus, nisi quod actum esset de Christianâ Religione; & Principes, qui nunc favent Papæ, ESSENT CAUSA, quod Papæ essent in futuro pessimi.* b) Prædictionem probavit eventus; ex quo enim Eugenius IV. se & Curiam papalem reformationi universalis Synodi submittere detrectavit, & huic dominari prætendit, adeoque Concilium sub specie translationis, nullâ factâ reformatione, abruptit, evenit, quod ait Bossuetus Lib. X. Cap. 6. *Hæc qui legent, divina judicia contremiscant, totque reformationes impias, sequente sæculo ex inferis proditas, neglectæ reformationis ultrices cogitet.* Qualiter inde à Viennensi Concilio anni 1311. usque ad Tridentinum an. 1563. inclusivè, Romani Pontifices semper sub obtentu authoritatis à nulla humana potestate dependentis, reformationem suæ Curix declinaverint, & inde tandem gravissima ruptura, omnem Romanam potestatem penitus abjiciens, sæculo XVI. evenerit, latè deducit, & ex cœvis monumentis demonstrat Febronius *Cap. VI. §. 15.* c) Rectè scripsit anno 1535. Orthvinus Gratius Professor Colonienfis in Epistolâ ad Lectorem Fasciculo rerum expectandarum ac fugiendarum subnexâ fol. CCXL. *Cardinalis Juliani admonitionem Christianam si Eugenius acceptasset, ac Basileam (utî spononderat) advenisset, aut populares hi tumultus modò non essent, aut à sanctis illis patribus jam diu fuissent*

confopiti, nostraque universalis Ecclesiae, inter Syrtim nunc & Charybdim, haud ita periclitaretur. Et postea: Audivi saepe numero à doctissimis viris, omnique virtute praeditis, HOC SOLUM (id quod ego neque dicere, neque affirmare sum ausus) OMNIUM MALORUM ESSE SEMINARIUM, summum videlicet Pontificem Concilio universali obedire non velle. Quod an ita sit, ab Aenea Sylvio atque ab aliis abundè satis dictum opinor. d) Delecti anno 1536. à Paulo III. Cardinales ac Praelati ad avisandum de mediis reformandi Ecclesiam, dixerunt cordatè Pontifici: PRINCIPIMUM borum malorum (gravium scilicet in Ecclesia abusuum, atque ex iis ortæ divisionis) INDE FUISSE, quod nonnulli Pontifices, prurientes auribus, coacervaverunt sibi magistrōs ad desideria sua . . . qui docerent, Pontificem esse dominum beneficiorum omnium &c. e) In convocatione Concilii Tridentini posita erat spes Principum saecularium reuniendi Protestantes; sed hanc iterum perdidit excessus potestatis à Romanis praetensæ, ab Ecclesia non agnitæ. Adveniunt Tridenti Legati Electoris Saxoniae, qui primum inter Protestantes locum tenebat, petentes, ut ad normam Concilii Basileensis declararetur auctoritas Concilii supra Pontificem; ad hoc à Legatis Pontificiis Concilii Praesidibus responsum: Pontificem contrarium declarasse, nec fieri posse, ut tertius in terrâ supremus iudex inter ipsum & Concilium inveniretur. Pallavicinus Lib. XII. Cap. 15. Atque ita spes reunionis evanuit. f) Ad Concilium Tridentinum praecipuè (nec tamen minùs ad quædam alia ei anteriora) pertinet, quod scripsit unus ex praecipuis (si pietatem & eruditionem spectes) ejus Patribus, Dominicus Soto in IV. Sentent. Dist. 20. Quaest. 1. Art. 4. Nihil hîc dicere molimur de illâ molestâ lite, utrùm Concilium sit supra Papam; QUÆ CAUSA EST, ut nunquam Concilia

eo candore feliciter celebrentur, quo antiquitus. g) Rex Ludovicus XIV. quatuor articulos Cleri Gallicani an. 1682. in legem regni erigens, sibi pollicetur, futurum, ut Ministris Reformatae religionis omnis per hoc praetextus adimatur, quo illi Caput Ecclesiae visibile ejusque auctoritatem Principibus exosam gravemque reddere laborant. Hâc occasione Ludovicus Maimburgus Lib. de Instit. & privileg. Romanae Ecclesiae, Epist. ad Regem ait, „ propositiones Parisienses eò „ spectare, ut circumscriptâ minutâque Pontificis Romani „ potestate, Protestantibus odiosâ, tantò isti faciliùs ad „ Catholicam veramque Religionem perducantur; sicque „ sperari posse, schisma cessaturum, *sublatis ejus causis.*” Si pium hunc finem Rex plenè assecutus non est, Romanis id Pontificibus magnâ ex parte adscribendum, qui totis viribus adversùs hanc legem pugnârunt & adhucdum pugnant, praetendentes & sibi arrogantes potestatem, quam eis Gallia in memoratis articulis negat. 2.) Ex his monumentis evincitur, excessum Pontificiae potestatis esse *principium & causam* secessûs Protestantium ab antiquâ verâque Ecclesiâ, atque ut refert Orthvinus Gratius *solum seminarium* omnium malorum, quæ inde secuta sunt, Itaque redeatur utrimque circa primarium hunc articulum, à quo multi alii dependent, ad punctum, à quo primùm discessum est; videtur autem (si omnia combinemus) hunc terminalem lapidem primus movisse Isidorus Mercator, quem alii deinde identidem volvendo longiùs abigerunt. 3.) Dixit Febronius, se in revolvendo eodem lapide ad justum terminum laborare, & *in eo* operam suam Ecclesiae locare pro reducendis Protestantibus; ad alios articulos, qui hos fortè minùs tenaciter suis altaribus ligant, descendere non fuit ei animus, moderatorum Theologorum sollicitudini illos volens relinquere. Atta-

men, cum à Lipsiensi Magistro Bahrdt librum suum speciali Dissertatione (quã ei omnes articulos substantiales Protestantissimi brevissimè & ferè per solam indicationem obje-
 eit) oppugnatum cerneret, eidem vel Febronius ipse, vel alius ejus loco, respondendum censuit: certè in *Compendio*, scilicet ne manus major fieret corpore. Diffuso opere ei respondere, idem fuisset, ac triobolari libello nostri adversarii opponere volumen ingens. An autem hoc Compendium, habitâ ratione objecti, loci & aliarum circumstantiarum, *informe* sit, ut prætendit Jesuita, de hoc judicent æquiores.

B. Dixit sanè Febronius *Cap. VI. §. 15.* & luculenter monstravit, Ecclesiæ reformationem inde à tempore Concilii generalis Viennensis ad nostra usque tempora per Romanam Curiam continuò fuisse impeditam. Objicit Jesuita, ex eodem §. 15. n. 5. faltem post obitum Alexandri VI. anno 1505. Cardinales pro eligendo successore in conclavi congregatos jurejurando se obligâsse ad reformandam per eum, qui Pontifex eligeretur, Ecclesiam in generali Concilio, intra biennium convocando. Sed filet vir dolosus, qui pro iis solùm scripsisse videtur, qui Febronium nunquam visurî sunt, quæ mox sequuntur, scilicet: *Verùm, tam ab electo novo Pontifice Julio II., quàm ejus successore Leone X., minimè impletum fuit solenne hoc promissum Deo factum.*

C. Sequamur Jesuitam in aliis imaginariis, aut veriùs ab eo studiosè confictis contradictionibus. Undique dignoscetur vir malæ fidei & tortuosi ingenii. 1.) De Consilio reformandæ Ecclesiæ Paulo III. à delectis eum in finem Cardinalibus & Prælatiis optimâ mente dato, sic loquitur Auctor *cit. §. 5.* *Verùm etiam hæc saluberrima monita & consilia, à domesticis usque fidelissimis Consiliariis profecta, ne tum quidem, cum hæ-*
refes

reses jam latè grassarentur, audita sunt. Anne hæc pugnant cum eo, quod alibi dicitur, Romanam Curiam genium propriæ reformationis osorem etiam in Concilio Tridentino manifestâsse; id quod præter ea, quæ ipse Auctor noster in hanc rem retulit, ulterius probatum existit à Daniele Bertono in refutatione Epistolarum Italicarum P. Viatoris à Cocaleo *Tit. V. §. 3. 2)* S. Bernardus Epist. 280. Eugenium Papam *sanctissimum* vocat; in proloquio Librorum de Consideratione, *beatissimum*; ibid. Lib. II. Cap. I. *virum optimum*; & tamen in iisdem libris ei obijcit varios eosque graves suæ Curix nævos, quorum nonnullos nos infra recensebimus, eum Lib. III. Cap. 2. n. 7. Lib. IV. Cap. 2. n. 5. sub interminatione divini judicii obtestans, ut illos reformet; quod nec ipse Engenius nec alius successorum ejus in hunc usque diem præstitit. Nulla in his contradictio. Cæterùm Marcellus PP. II. jam dixerat, *se non videre, quomodo, qui locum hunc altissimum tenent, salvari possint.* 3.) Reposuerat Magistro Bahrdt Lutherano Aulus Jordanus in *Appendice IV. pag. 112.* contra Indulgentias ritè explicatas, & salvâ disciplinâ concessas, neminem posse habere aliquid fundari; successisse quidem circa eas abusos graves, sed reformationem fuisse factam per Tridentinum. Citat hunc in finem *Sess. XXI. Cap. 9.* item *Sess. XXV. in Decreto de Indulgentiis.* Primo horum locorum abrogantur Quæstores, per quos olim indulgentiæ publicabantur & distribuebantur: Altero *S. Synodus in concedendis indulgentiis moderationem juxta veterem & probatam in Ecclesia consuetudinem adhiberi cupit, ne nimia facilitate Ecclesiastica disciplina enervetur.* Equidem Roma secundum horum Decretorum non servat; nimia in concedendis indulgentiis facilitate penitentialem veteris Ecclesiæ disciplinam enervans; verùm

hoc minimè obstat, quominùs A catholico omni jure a Catholico dicatur, Ecclesiam ab hac culpâ vacare, eamque in universali Synodo congregatam, necessariam fecisse reformationem circa Indulgentias in Scriptura & Historia Ecclesiastica fundatas. 4.) Si fidelis in recensendo esset Jesuita, appareret, nec umbram contrarietatis esse in eo, quod de Episcoporum jurisdictione, per Tridentinum respectivè restitutâ & imminutâ, tradit Febronius. Etenim primùm *Tom. I. pag. 61.* simpliciter refert hæc verba Thuani, in se verissima: *Episcoporum potestas in Concilio Trid. non solum non aucta, sed ex ea multum delibatum est: cum ea potestas, quæ ipsorum propria est, & ex Dei instituto iis attributa, iis tanquam à Sede Apostolica delegatis concedatur.* Hæc ferè universim de Episcoporum jurisdictione imminutâ. Postquam deinde Auctor *pag. 141.* de excessu potestatis Legatorum in medio ævo tractasset, sic profequitur: „ Tandem per Concilia, „ Constantiense & Basileense, potissimùm verò per Tridentinum *Seff. XXIV. Cap. 20.* quodammodò restricta est excessiva Legatorum autoritas, & Episcoporum jurisdictione „ quasi postliminio restituta; ita ut sub pœnâ nullitatis „ omnes causæ in primâ instantiâ coram Episcopis tractandæ sint, nec detur nisi à definitivis eorum sententiis appellatio. ” Hoc *ad speciem* pertinet, prius *generale* est.

5) Quod de Rom. Pontificis seu summa autoritate, seu suprema jurisdictione, fictione plus quàm infelici, contradictionem in Febronio arguit Jesuita, hoc ille pluribus locis dilucidè explicavit, signanter *Tom. I. pag. 147.* ubi: „ Quod multi in Papa *Jurisdictionem* vocant, nos *Autoritatem* dicimus. Quis rectiùs loquatur, judicent peritiores. Fortè de re convenimus, sicque inutilis esset de voce concertatio. Saltem nos cum Tridentino loquimur, „ quod

quod quoties de primariis Apostolicæ Sedis in Ecclesiâ
 „ juribus agit, semper *authoritatis*, nunquam *jurisdictionis*
 „ vocabulo utitur.” His adde *Tomum II. pag. 318.* ubi
 Joannes à Calore adhuc distinctius hæc super materiâ se
 explicat.

D. 1.) Dicine possunt sentimenta *singularia*, quæ supremum
 Romæ tribunal, Rota, continuâ serie per integrum sæcu-
 lum; quæ succedentes sibi nostrâ ætate Secretarii Congre-
 gationis Concilii, Prosper Fagnanus, Prosper Lambertinus,
 Vincentius Cardinalis Petra; quæ primarii Urbis Jcti,
 quorum Opera reliquis omnibus non privatis tantum, sed
 ipsis etiam Curix Judiciis & Congregationibus, regula sunt
 & cynosura, jam laudatus Fagnanus, Cardinalis de Luca &c.,
 quin & ipse summus Pontifex Benedictus XIV., cum jam
 in supremâ cathedrâ sederet, nemine Curialistarum recla-
 mante, conformiter tradiderunt, & adhuc tradunt? 2.)
 Ait Jesuita, illorum sententias ab omnibus sanioribus Theo-
 logis hodie rejici. Videat imprimis ille, num Romani in
 hoc consentiant; dein per hoc ipsum eorum sententias re-
 probare dignoscitur, atque in hoc aliquam laudem meretur.
 Licet autem Romani in his non faciant consistere Primatum,
 prætendunt nihilominus, sibi ea omnia jure Primatus com-
 petere. Itaque laborent nobiscum Jesuitæ (si tamen omnes
 cum nostro Critico sentiant) ut pro sublatione ingentis scan-
 dali, quod Curialistæ per suas conformes doctrinas Acathe-
 licis præbent, eosdem ad abjicienda penitus pro *theoriâ* &
 pro *praxi* hæc noxia Juris Ecclesiastici & regiminis sacri
 principia deponant, 3.) Sincerus respectus debetur primo,
 Christi Vicario & Cathedrae S. Petri. Ast quo veneranda
 magis est hæc auctoritas, eo amplius cavendum, ne quis
 illius occasione inducatur in errorem. Non minus hæc Ca-
 thedra

theda dehonoratur per assertiones & praetensiones, quas ei jam nominati Urbis Primores tribuunt, quàm per illos, qui legitimæ ejusdem potestati se submittere recusant. Resistencia, quam decretis RR. Pontificum, spiritui & præceptis sanctæ Sedis subinde adversantibus, objicere tenemur, fundatur in nota illa S. Leonis distinctione inter *Sedem* & *Sedentem*. Quis audebit dicere tot sanctorum virorum facta atque scripta, qui per singula sæcula se se actis Romanæ Curiaæ opposuisse leguntur, sanctæ Sedi fuisse injuriosa 4.) Justæ hujus resistentiæ casus & exempla in immensum creverunt, ex quo in prima Christianitatis Sede sæcularis Curia formata est, omnibus sæcularium aularum defectibus ac vitiis stipata. Hæc Curia constat ingenti numero Tribunalium, Officialium, Ministrorum, Aulicorum, qui sub specie & prætextu servandæ auctoritatis summæ Sedis reipsa laborant, ut Papam constituent absolutum Monarcham, non in spiritualibus solum, sed etiam in temporalibus. Ab eo tempore Episcopi, Reges & Principes sæpe se viderunt obligatos ad resistendum huic Curiaæ, imò ad recurrentiam adversus illam ad media quandoque extrema. 5.) His frustra opponet noster Lojolæ discipulus, ea tempora nunc mutata esse: Etenim quanquam Roma hodie rarius audeat tam apertè magnos tentare aut ferire ictus, sollicitè nihilominus sua servat principia, quæ illorum olim fuerunt, & adhuc sunt, fons atque radix, datæque opportunitate illis utitur, quantum valet.

E. I.) Hic agnoscitur *monstruositas* placitorum, quæ Romanam orbem Catholicum regere prætendunt, simul & *cæcitas* hominum, qui se his politicis præceptis subderent; atque adeo ea minimè convenire sæculo tam lucido, quale nostrum est. 2.) Qui *modernum* Romanæ Ecclesiæ statum descri-

describere suscipit, ille eum haud dubiè ex novissimi & decurrentis sæculi doctrinis atque usibus desumet atque judicabit. Hoc certè (quantum ad Romam) summâ fidelitate fecit Febronius, non suis verbis, sed *Tom. I. pag. 214. seqq.* verbis Decisionum Rotæ, Fagnani, Card. de Luca, Benedicti PP. XIV. *Tom. II. pag. 398. seqq.* verbis Cardinalis Vincentii Petra; itidem *eod. Tom. II. pag. 93. & seq.* dicti Papæ Benedicti & Cardinalis de Luca. Quæ hac in parte Romanis in Præfatione Tomi primi objecta sunt, quæque Jesuita ipse monstruosa fatetur, ea præmemoratis conformia esse, quicumque aperto libro & inspectis fontibus nullo negotio dispiciet. Ostendat autem Criticus noster vel unum *scriptorem Romanum*, qui communibus his doctrinis contradixerit; exhibeat, si vir est, monumentum, quo *aliquis Pontificum* hujus aut postremi sæculi eadem principia seu verbo seu facto negaverit.

F. I.) An A catholicis (de quorum reunione hic agitur) persuadetur, Pontifices omnem animum, omnes prætensiones ad temporalia Regum atque regnorum deposuisse, quando nostrâ ætate vident eos Collegio Electorali negantes jus in numerum Electorum alium Principem sine suo placito assumendi; quando intelligunt eos prætereendere jus confirmandi neo-electum Imperatorem; quando legunt à Clemente XI. Electori Brandenburgico Duci Borussiae contradici jus sumendi nomen & insignia Regis; quando Benedictus XIII. novum officium Gregorio VII. condit & Breviario Romano inserit, in quo attentata ab illo atque perfecta Henrici IV. Imp. depositio tanquam magnum ac præcellens Pontificis Sancti factum præconizatur & universali Ecclesiæ proponitur; quando anno 1768. Regi Christianissimo necessarium visum fuit aulis omnium Catholicorum Principum

Tom. III. Gg *insinuare*

quod *Tomo II. Febroniano pag. 330.* legitur, nempe: „ Le
 „ Pape vient de renouveler à l'occasion des édits publics
 „ à Parme pour reprimer les abus des immunités ecclesia-
 „ stiques, les anciens excès des prétentions ultramontaines,
 „ dont on n'avoit point d'exemple depuis l'excommunica-
 „ tion lancée, il y a plus de deux siècles, par Clement VII.
 „ contre Henri VIII. Roi d'Angleterre, & depuis cette
 „ époque par Sixte V. contre Henri III. Roi de France, &
 „ contre Henri Roi de Navarre, & par Paul V. contre le
 „ Doge & la Republique de Venise. &c. ” 2.) His confi-
 deratis minimè superfluum aut inutile fuit eidem *Tomo II.*
pag. 447. seqq. inferi memoratum Parmense Edictum, Bre-
 ve Clementis XIII. illud cassans, nec non Epistolas Regum
 eâ de re ad Pontificem exaratas; nimirum ut prudens lector,
 ponderatis in utramque partem allegatis, de iustitiâ hujus
 causæ illustris (cujus exitum Europa suspensa ac attonita ex-
 spectat) interim modestè judicet; fortè ejusdem decisio Ro-
 manam reddet imposterum circumspèctiorem. 3.) Memo-
 rabilis est epocha, quam hic Jesuita figit ad asserendam con-
 versionem Curix circa usurpationes temporalium, nimirum
 à regimine Caroli VII. Imp. Videntur illi ad hoc ansam de-
 disse ea, quæ de extravagantibus Nuntiis in diætâ Francofur-
 tanâ, electionem hujus Imperatoris præcedente anni 1742.
dicto Tomo II. pag. 351. memorata sunt. Sed fortè ignorat
 vir bonus, circumstantias electionum Francisci I. & Jose-
 phi II. Imp. Nuntiis Apostolicis minùs fuisse favorabiles
 ad easdem Curix suæ prætensiones tam apertè renovandas.
 Interim *Alfenus Vaser omni abjecto instrumento artis, clausâ-*
que tabernâ, sutor erat. Horat. 4.) Igitur præferenda erit al-
 tera epocha optatæ dudum & toties frustra expectatæ felicitis
 revolutionis, scilicet ab exordio regiminis moderni summi
 Ponti-

Pontificis Clementis XIV. Ille etenim per se ipsum cepit regere, suo, non immutabilis Curia, Spiritu. Si Cardinales & ordinarios Ministros audisset, non omisisset jam à biennio publicationem *Bulle Cœnæ* tot monstrorum matrem, Dictatus Gregoriani filiam. Dabit ei Dominus in bono proposito perseverantiam. Sed quare dixit noster Jesuita, & Spiritu prophetico prædicare ausus est, ne ab eo quidem emendationem toties incusatorum abusuum exspectandam esse? Ego sanè de ea minimè despero; neque tamen propterea media huic fini convenientia prætermittenda putem: qualia sunt remonstrations solidæ, imagines vivæ eorundem abusuum, negationes Catholicorum Principum urgentes &c. Ad fortiora, in præsentia adhuc lustro necessaria, qualia sunt negationes obedientiæ, occupationes temporaliæ Cameræ Apostolicæ, tunc progredi necessarium non erit. Sed quare hæcenus in Corpore Juris Canonici retinentur *Cap. 13. de Judic. Cap. 13. Qui filii sint legitimi. Extrav. Unam sanctam, de Majorit. & obediens, inter Communes. 5.* Attamen illud prætermittendum minimè venit, cum de invasione temporalium quæritur, non in illis solum gravioribus casibus & negotiis, quæ Theodorus à Palude *Cap. 1. §. 3.* recenset, sæcularium Principum jura lædi, sed in multis etiam aliis levioribus, ad quæ attentata reprimenda Procuratorum Regionum, præsertim in Gallia, officium frequenter evigilasse, pluribus locis in Febronii Opere observatum est.

G. Hæ Regularium Exemptiones, de quibus tam amarè queruntur S. Bernardus, Ivo Carnotensis, Goffridus Vindocinensis, Petrus Blesensis, Joannes Saresburiensis, Richardus Cantuariensis, Arnulphus Lexoviensis, Durandus Mimatensis, Petrus Cardinalis de Alliaco, Alvarus Pelagius,

quaeque inde ab horum ætate insigniter adhuc aucte fuerunt, quas proinde Febronius non immeritò perstringit, eæ inquam non probantur à Conciliis Arelatenli, & duobus Carthaginentibus à Jesuita laudatis. Arelatense anni 554. expressè statuit: *Monasteria & Monachorum disciplina ad eum pertineant Episcopum, in cujus sunt territorio constituta.* Hanc ex illo legem refert Gratianus Causâ XVIII. Quæst. 2. Can. 17. Et si in vim ac sequelam hujus constitutionis monachi Episcopis se submittere renuant, subministrat auctor Decreti in sequenti Canone 18. remedium congruum à Papa Paschali II. propositum, his verbis: „ Abbatibus, qui neque sub Episcopo, neque sub Metropolitano, neque sub Patriarcha sunt, nullus prorsus Episcoporum Episcopalia quælibet administret. Cùm enim se nulli Episcopo omnino subesse profiteantur, consequens est, ut nullus Episcoporum, quæ sua sunt, eis tanquam extraneis largitur. ”

H. 1.) Non indixit Auctor bellum Regularibus, inter quos novit viros sanctos, doctos, prudentes; neque unquam, inter eos beatè degi posse, dubitavit. *Regulares similes esse ficibus Jeremiæ, inter quas, quæ bonæ erant, erant bonæ valde, & quæ male, malæ valde,* ait Card. Bellarminus de Gemitu columbæ Lib. II. Cap. 6. Systema independentiæ impugnavit cum viris primi ordinis, paulò antè nominatis, tanquam Statui publico, Ordini hierarchico adversum, juris Episcopalis à Deo instituti læsivum, disciplinæ Ecclesiasticæ noxium. Quidsi de ipsismet Regularibus exemptis non pauci anhelarent ad sublationem exemptionum, speraturi tunc à propinquiore sibi locorum Ordinariis adversus oppressiones dominantium suorum Superiorum, ac complosiones eorum, penes quos est monasteriorum potestas, certius promptius-

promptiusque auxilium, quàm Romæ apud Papam, suos-
 que Generales Ordinum &c. 2.) Quòd autem cã occasione
 de Jesuitarum Ordine nonnulla sive pro exemplo, sive aliàs
 singulatim, prolata fuerint, id iis haud dubiè de causis fa-
 ctum est, quæ Reges Galliæ, Hispaniæ, Lusitaniæ, utrius-
 que Siciliæ moverunt ad hoc Institutum deinceps in suis
 Statibus non tolerandum. Equidem Clemens Papa XIII. per
 Bullam, quæ incipit *Apostolicum* de 7. Jan. 1765. idem Institu-
 tum summopere laudavit & denuo approbavit; sed nescio an
 per hoc causam Jesuitarum in animis Principum, qui eos
 paulè antè è suis regnis ejecerant, meliorem reddiderit.
 Sanè hanc Bullam Parisiense Parlamentum 11. Februarii
 ejusd. anni suppressit, & in regno Galliæ legi aut servari
 prohibuit. Procurator regius Lusitaniæ in suo Requisitionali
 pro ejusdem proscriptione ita disserit: „ L'une des fins que
 „ se sont proposés ces Religieux (les Jesuites) en impetrant &
 „ repandant ce Bref par tout avec affectation, a été de semer la
 „ zizanie de la discorde, de la sedition, & de la revolte, entre
 „ les Souverains & leurs Sujets, se servant, pour y reussir,
 „ de leur obeissance envers l'Eglise & envers le S. Siege,
 „ & écartant toujours avec soin de l'esprit des simples, la
 „ difference essentielle qu'il y a entre le Chef visible de l'Eglise,
 „ & le S. Siege d'une part, qui meritent veritablement no-
 „ tre amour & notre soumission: & le souverain temporel &
 „ la Cour de Rome d'autre part, dont l'ambition demesurée,
 „ la politique peu chretienne, la cupidité utrée &c. ne nous
 „ font que trop souvent gemir sur la Capitale du Monde
 „ Chretien, sans neanmoins alterer les sentimens d'estime
 „ & de veneration, qui sont dus aux hommes respectables
 „ en tous genres, qu'elle renferme dans tous les tems, &
 „ qui partagent notre douleur sur les égaremens de son Mi-

„nistère.” Hic iterum exhibetur necessaria illa distinctio inter *Sedem & Curiam* Romanam, de qua suprâ aliquid tactum est.

- I. Annatas simoniam olere, dixere Patres Concilii Basileensis Sessione duodecimâ, quæ Sessio ab Eugenio Papa agnita est. Hoc aliquoties allegatum legitur in *Tomo II. Febr. pag. 364. 491. & 601.* Neque tamen hanc quæstionem *de vitio Simonis* Annatis adhærente (de quâ pro & contra à Theologis & à Canonistis disputatur) sive in eodem sive in primo Tomo ex professo tractatam video. Fusiùs de eâ egit Petrus de Marca *Lib. VI. Cap. 12.* ubi *n. 4.* ait, *annatas ab episcopis exactas liberari quidem posse à crimine Simonis, sed non à vitio avaritiæ.* Altera eâque gravior atque practica quæstio est, An annatæ *titulo subventionis* exigi queant. Hanc tractavit Theodorus à Palude in *Floribus sparsis ad Febr. Cap. VII. §. 4.* & ad eam quoque pertinet diffusior ille locus Archiep. Parisiensis, præfationi *Tomi II. Febr.* insertus, de quo Jesuita loquitur, quémque is, summâ falsitate, ait ad affricandum annatis *Simonis vitium* ab Editore hujus Tomi secundi productum fuisse. Omnia illa nudè agunt de *titulo subsidii*, qui adeo à liberâ voluntate Nationum dependet, ut idem de Marca *loc. cit. n. 12. & 13.* rectè affirmet, eo titulo Pontificem nihil exigere posse absque consensu Regis & Ecclesiæ Gallicanæ, liberumque esse Regi atque Episcopis consensum suum revocare, atque huic tributo finem imponere. Cæterum ut dixi nullibi Febronius aut ejus defensores auctoritate Petri de Marca usi sunt, ad probandum annatas esse *Simoniacas*. Interim allegat Jesuita (vir bonus ille sit, an malus, alii judicent) hoc pro exemplo, quo, ait, Febronius pro suâ sententiâ allegat Catholicos auctores, qui contra ipsum totis viribus pugnant; & hoc, addit,

addit, exemplum est è millibus unum; attamen nullum aliud refert.

K. Occasione Protestationis Nationis Germanicæ, factæ in Concilio Constantiensi contra electionem Papæ reformationi præmittendam, cujus pars *Tomo II. Febr. pag. 623.* inserta conspicitur, quærit Jesuita, in quo Dictionario inveniat, *Annatas & Reservationes* vocari *avaritiam & ambitionem*. Respondeo, in eo Dictionario, quo usa est Germanica Natio ad deferenda dicto Concilio & latino sermone explicanda sua gravamina. Dicit etenim: „ inde à centum „ quinquaginta annis nonnulli summi Pontifices, cum suâ „ Romanâ Curiâ ad ea, quæ quæstûs ac lucri pecuniarum „ venativa fuerunt, intendentes, aliarum Ecclesiarum jura „ omnibus ingeniis & cautelis invaserunt; nunc generales, „ nunc speciales, aut aliis modis excogitando reservationes „ Ecclesiarum . . . beneficiorum . . . Annatas sive servitia „ communia, majora & minora . . . extorquendo . . . & „ demum tantum aurum congregando, ut quidam ex eis „ suos parentes, fratres, sorores, & consanguineos ditando, etiam usque ad fastigia principatum terrenorum „ eos contenderent exaltare. &c.” Credo sanè, quod his Annatæ & Reservationes sat apertè dicantur, sicut ex una parte filiæ, ita ex altera parte causa & occasio ulterioris avaritiæ atque ambitionis; sic enim in suâ Protestatione profequitur inclyta Natio: *Ex quibus, & specialiter propter non continuationem sacrorum Conciliorum reformativorum in præmissis, avaritia, quæ est idolorum servitus, ambitio ecclesiasticarum dignitatum, hæresis & Simonia, & periculossima schismata, fastusque & pompæ survexerunt. In fine additur, hæc amplius, quàm schisma nunc exterminatum, horrenda esse.*

L. Aut,

L. Aut, inquit Jesuita, locus Isaïæ: *Gloriam meam alteri non dabo, & laudem meam sculptilibus*, non potest applicari materiæ seu objecto, aut à Febronio accipitur in sensu, quem ipse non audebit aperire. Etiam in hoc satisfaciendum viro curioso, tentatori. Hoc verbo Prophetæ clauditur Auctoris Epistola *de Subtractione obedientiæ*. In hac referuntur casus, quibus ex unâ parte exigitur obedientia, ex alterâ parte negatur. Primariò, & quoad universalitatem causarum, competit hoc jus subtractionis Regibus, Principibus, Rebus publicis, Nationibus. His sua gloria cordi est & esse debet; hanc illi neque dant, neque dare possunt iis, qui cæcam submissionem & obedientiam exigentes, *monstruosa* (ut noster Jesuita loquitur, seu *abominanda*, ut dicit Hadrianus VI. Papa apud Raynaldum *ad annum 1552. n. 70.*) id est, talia imperant, qualia tum in memoratâ epistolâ, tum in Præfatione Tomi primi describuntur, ideoque potestatem, quam non dedit Dominus, sed sculpsérunt homines, affectant.

III.

JESUITA.

Alia sinistra Febronii asserta recensentur.

- pag. 25. a) Afferit se divum Bernardum sequi, cùm tamen hic sanctus Doctor totum ejus systema evertat, talibus erga Sanctam Sedem & de potestate Pontificis utens expressionibus, quæ hodie etiam in Ultramontanis carperentur.
13. 15. 49. b) Sustinendo, abusus Curia Romanæ esse schismate deteriores, schisma Protestantium plenè justificat; cùm tamen ipse

- ipse Tom. I. Append. 2. pag. 24. fateatur, *scindenda unio- nis nullam dari justam excusationem*. Hanc ille doctrinam prædicare non desinit; neque tamen abinde ulla Provincia eapropter à Romanâ communionem discessit.
- c) Dicit incertum esse, an textus Matthæi Cap. XVI. v. 18. 30.
Et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, de alio quàm de Christo ipso intelligendus sit. Hæc interpretatio Protestan- tibus multum arridet.
- d) Sustinet, nomen *Matris* Ecclesiæ Catholicæ aliis Aposto- 47.
 licis Ecclesiis, quæ in Oriente ac Palestinâ coaluerunt, po- tiori jure deberi, quàm Romanâ.
- e) Reprobat usum, pro extraordinariis dispensationibus Ro- 33.
 mam recurrendi; cum tamen eum omnes Canonistæ; etiam Galli, approbent.
- f) Febronii reflexiones super Decretales Isidori veniunt assimi- 51.
 landæ speculationibus Neutoniorum, qui omnia, quæ in cælo & in terrâ sunt, attractioni tribuunt.
- g) Ille adversus Romanam Curiam producit *centum* Auctores, 22.
 Protestantes, aut in Ecclesiâ Catholicâ suspectos. Ex his maximam partem sui Operis composuit. Inter eos Claudius Fleury etiam numerandus venit. 48. 49.
- h) Certum est, Paulum Sarpium fuisse de Sectâ Protestan- 22.
 tium; etsi habitum religiosum non deposuerit. Resp. Ve- neta hujus viri genium non novit, quo tempore ejus operâ utebatur; post eum detestata est. 41.
- i) Dixit Febronius: *Date Jesuitis exercitium continuum cum 11. 47.
 nervo belli* (non intelligo hanc latinatam) *Et habebimus per-
 petuos Phinees & Macchabæos, qui converti nolent, excin-
 dentur ferro, cremabuntur rogis, Principes terræ Protestan-
 tes exuentur imperio*. Comparat obstinatorum hæreticorum
- Tom. III. Hh con-

constantiam & fortitudinem in defendendis suis erroribus virtuti atque zelo Macchabæorum & Phineæ &c.

55. k) Denique Febronius purioris latii sermonis non sat studiosum se probat. Plures in ejus Opere occurrunt gallicismi, aliqua etiam vitia contra regulas Grammaticæ. De cætero vastam in citando eruditionem affectat, sæpe insipidam atque inutilem.

FEBRONIUS.

A. Ego sanè in scriptis divi Bernardi (quanquam vir Sanctus non potuerit non obscuri sui sæculi doctrinis de plenitudine Pontificæ potestatis tinctus fuisse) invenio lineamenta & compendium totius ferè Febroniani systematis. Etenim 1.) sustinet *Lib. III. de Considerat. Cap. 4. n. 17.* jura Episcoporum non minùs immediatè à Deo esse, quàm quæcunque jura Pontificis, adeoque huic non licere quidquam ex illis aut minuere aut detrahere, non suis Ecclesias mutilare membris, confundere ordinem, perturbare terminos, quos posuerunt patres. 2.) Illum non esse dominum Episcoporum, sed quasi unum ex ipsis. *Lib. IV. de Confid. Cap. 7. n. 23.* 3.) Eundem non dici summum *consummatione*, quasi in eo omnia consummentur, sed *comparatione* ad alios Episcopos. *Lib. II. Cap. 7. n. 14.* 4.) Appellationes ad Romanam Curiam, tum sicuti nunc in quibuscunque causis recipi solitas, multum damnat, tam in *Lib. III. de Confid. Cap. 2.*, quàm in *Epist. 178. & seqq. 5.* Dispensationes sine causâ, hodie tam frequentes, *crudeles dissipationes* vocat, exigens, ad hoc, ut legitima sit dispensatio, causam vel necessitatis, vel utilitatis, non privatæ, sed publicæ. *cit. Lib. III. Cap. 4. n. 18.* 6.) In *Epistola 238. ad Eugenium Papam* queritur de captura auri & argenti

(ex usu clavium, cui Romæ studetur, in omnibus causis & negotiis quæ illuc deferuntur, exceptis solis indulgentiis, & iis rebus, quæ ad Pœnitentiarium pertinent, 7.) Inter reliqua diffusior est & zelum verè Apostolicum spirat, quando in *Tract. de Moribus & officio Episcop. Cap. IX*, nec non *de Consider. Lib. III. Cap. 4. per tot. universales Regularium exemptiones* damnat. 8.) De assumpto à Pontificibus dominatu in spiritualibus *Lib. II. Cap. 6*, ita disserit: „Esto ut aliâ quacunq; ratione hoc tibi vindices, sed non „apostolico jure; nec ille (Petrus) tibi dare quod non habuit, potuit; quod habuit, hoc dedit: *sollicitudinem*, „ût dixi, super Ecclesias. Numquid *dominationem*? Audi „ipsum: *Non dominantes*, inquit, *in Clero, sed forma facti gregis*. Et ne dictum solâ *humilitate* putes, non etiam „*veritate*, vox Domini est in Evangelio, *Reges gentium dominantur eorum*.” 9) Illud *Lib. IV. Cap. 2. n. 5*. sincerè dolet, quòd omnis Ecclesiasticus zelus pro solâ dignitate tuendâ Romæ ferveat. Denique 10.) *eod. Cap. 2. n. 3*. asserit, his & similibus abusibus atque vitiis frustra consuetudinem obtendi. Sed posteriora sex sæcula, quæ ætatem divi Bernardi usque huc secuta sunt, novos nec minùs graves abusus adjecerunt; hi si suo tempore viguissent, haud dubiè sanctus Pater (qui in Epistola sua 238. ad Eugenium Papam tam avidè desiderabat, *antequam moveretur, videre Ecclesiam Dei, sicut in diebus antiquis*) hunc spiritualem filium pro eorundem reformatione, non minùs seriò adhortaturus fuisset; siquidem ita videns Ecclesiam, non vidisset in ea annatas, jura pallii, reservationes &c.

B. I.) Abusus Romanæ Curiaë esse schismate horrendiores, dixit Natio Germanica in Concilio Constantiensi apud Harduinum *Tom. VIII. col. 853*. Idèò verò illi magis quàm

schisma ipsum detestandi sunt, quia causa utriusque schismatis, tam in Oriente, quàm in Occidente, fuerunt. Vide dicta superius *Art. II. Lit. A.* Adde etiam *Tom. I. Febr. Cap. VI. §. 15.* item *Tom. II. pag. 554. 2.)* Attamen per hoc schisma Protestantium nullatenus defenditur. Qui à malefacto alterius sumit ansam & occasionem peccandi, per hoc non justificatur. Hâc ratione, hócque sine Febronius dixit, & pluries insinuavit, *scindendæ unionis nullam dari justam excusationem.* Vide ejus tradita *Cap. VIII. §. 8. n. 8. 9. & seqq.* præsertim *n. 14. 3.)* Quando Auctor sustinet, causas, per quas schisma enatum est, hodiéque nutritur, æquè, imò magis, detestandas esse, quàm schisma ipsum, insimul sollicitè caver cum Ill. Bossueto, *ne, qui hæc legunt, hominum peccata sanctæ Sedi & Ecclesiæ imputent, sed divina judicia contremiscant, tótque reformationes impias, serius ex inferis proditas, neglectæ reformationis ultrices cogitent.* Hæc qui intelligit, & ita sentit, Catholicam Religionem ea propter non deseret.

C. De loco Matthæi XVI. *Ÿ. 18.* tres esse (vel omnino quatuor) SS. Patrum & Ecclesiasticorum Commentatorum sententias & interpretationes, omnibus notum est. Eas indicavit Febronius *Cap. I. §. 2.* Inter illos, qui per verba, *Super hæc petram edificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam,* Christum ipsum significari arbitrantur, Natalis Alexander *Hist. Eccles. Tom. VIII. pag. 374.* recenset S. Hieronymum, S. Augustinum, Theodoretum, Ven. Bedam, Rabanum Maurum, S. Anselmum, Petrum Lombardum, Joannem Saresberiensem, Cælestinum III. Pont. max. Innocentium PP. III. S. Thomam &c. Itaque verum manet, incertum esse, an per memorata Evangelistæ verba alius præter Christum intelligatur. Quæ, etsi
vera

vera sint, si Protestantibus arrideant, haud approbare, Jesuitarum est, non reunire volentium.

D. *Multarum* Ecclesiarum Roma mater est; qui dixerit *omnes* ab illâ prognatas esse, Historiam sibi adversantem sentiet. Idem eveniet illi, qui Romanam Ecclesiam eo sensu aliarum matrem voluerit asserere, quasi origine & tempore reliquis omnibus fuisset anterior. In hoc posteriore sensu Patres Concilii generalis Constantinopolitani I. & Justinus Imperator nomen matris & matricis *omnium* Ecclesiarum Hierosolymitanæ jure tribuerunt. *Tom. I. Febron. pag. 182.*

E. Distortè, possem dicere vel imperitè vel malitiosè, à Jesuita referuntur, quæ ab Auctore justo ordine, legali modo & bono fine in materia Dispensationum prolata sunt. 1.) Docet Febronius, nihil eorum, quæ ad Pastoralem Episcoporum curam pertinent, jure divino summo Pontifici reservatum esse. *Tom. I. Cap. V. §. 3. n. 3. Cap. VII. §. 6, Tom. II. pag. 255. 257. 315. 594.* 2.) Qualiter nonnulla seriùs ex Episcoporum consensu, atque usu, propter rationabiles causas ac bonum in finem ad primam Sedem delata fuerint, traditur *Tom. I. Cap. V. §. 5. n. 4. item Tom. II. p. 432.* 3.) Quòd autem Roma hac dispensandi facultate & reservatione contra Canones & in detrimentum Ecclesiasticæ disciplinæ triplici modo abutatur, scilicet dispensando sine legitimâ causâ, sine debitâ informatione, & non gratis, perhibetur *Tom. I. Cap. V. §. 5. n. 8. seqq. Cap. VI. §. 13. n. 12. Cap. VIII. §. 4. n. 5. & §. 8. n. 12., dein Tom. II. pag. 62. 64. 119. & 120.* 4.) Propter hos continuos Romanarum dispensationum abusus optat Auctor *Cap. V. §. 5. n. 7.* cum piissimo Gersone, ut non concedatur per universalem Ecclesiam Papæ potestas dispensandi in statutis generalium Conciliorum, „ quia constat (sic ait lau-

„ datus Cancellarius Parisiensis) quòd pro majori parte facta
 „ & ordinata in quatuor generalibus Conciliis principalibus
 „ bus & aliis Conciliis statuta tam per Papæ reservationes,
 „ quàm per iniquas Cameræ Apostolicæ constitutiones, &
 „ Cancellariæ Regulas, & ambitiosas dispensationes, ab-
 „ solutiones, indulgentias sint ferè immutata, & quasi in
 „ derisum & oblivionem posita.” Nescio, an, non eò
 quoque collimârit intentio Caroli Cardinalis à Lotharingia,
 sub exitum Tridentinæ Synodi desiderantis, ut Disciplina
 Ecclesiæ reduceretur ad terminos quatuor primorum Ge-
 neralium Conciliorum; quandoquidem talis reductio planè
 inutilis futura fuisset, si Papæ eadem, quæ hodie, facultas
 & libertas dispensandi relinqueretur. Denique 5.) Auctor
 noster *Tom. II. pag. 599. & 606.* ait, Episcopos, etiam
 rebus ac juribus. prout nunc sunt, stantibus, interveniente
 aliquo impedimento quominùs Romam recurri valeat, in
 omnibus casibus & impedimentis juris humani ex legitimâ
 causâ dispensare posse. Hæc de Romanis dispensationibus
 à Febronio tradita sunt, & nihil ultra; ea (quidquid Jesuita
 obganniat) à nullo erudito Gallo, aut cordato Germano
 improbanda confido.

F. Aërem verberat comparatio, quam Jesuita instituit inter
 falsas Isidori Decretales & Neutronianas attractiones. Non
 inanibus verbis & ludicro sermone, sed documentis pugnan-
 dum est in re seriâ, quæ ad decorem Domûs Dei & gloriam
 Sponsæ Christi pertinet. Isidori Mercatoris Epistolæ de-
 cretales, primorum Pontificum nominibus inscriptas, sup-
 posititias esse, hodie omnibus eruditis notum est. Qualiter
 & quibus mediis eæ obscurioribus sæculis, licèt quibusdam
 initio reluctantis & opponentibus, tandem in Ecclesia
 receptæ fuerint, describitur *Tom. I. Febr. pag. 253. 643.*
 646.

646. & 651. Quàm universalem, simul ac funestam illæ in Ecclesiasticâ Disciplinâ & Regimine sacro, postquam receptæ fuerant, revolutionem, in hanc usque diem perdurantem, causaverint generatim, referunt & testantur Scriptores sacri, quibus non habemus graviores in Jure sacro. Hi sunt Antonius Augustinus, Stephanus Baluzius, Natalis Alexander, Petrus Coustant, Claudius Fleury, Carolus Sebast. Bérardus, Petrus Gibert, Gregorius Zallwein, Patres Benedictini Congregationis S. Mauri auctores Historiæ litterariæ Galliæ. Horum testimonia prostant *Tom. I. Febr. pag. 199. 206. 638. 641. 646. 648. & 659.* item *Tom. II. pag. 104. seqq. 307. &c.* Speciatim autem & per singulâ ostenditur eod. *Tom. II. pag. 309. seqq. & p. 550.*, quas revolutiones ac mutationes eadem Epistolæ causaverint in singulis cisque gravioris momenti partibus exterioris Disciplinæ adversus sacratissima Conciliorum constituta.

G. Centum, ait Jesuita, Scriptores Protestantes, aut in Ecclesia Catholica suspectos adversus Romanam Curiam producit. Quare non dixit *mille*, sicut supra Art. II. Lit. i. ? non pluris constitisset unum scribere quàm alterum: 2) De Auctoribus Protestantibus à Febronio citatis, videri potest in ejus Tomo II. pag. 167. Joannes à Colore in *Apologia Febr. Art. I. De Scriptoribus*, ut ille refert, *suspectis in Ecclesia Catholica*, videamus qui illi sint. Ii, quibus noster Auctor præ cæteris usus est, sunt Galli tres: *Joannes Gerson*, *Benignus Bossuet*, & *Claudius Fleury*; duo Germani: *Casparus Barthel*, & *Gregorius Zallwein*; unus Belga: *Zegerus Van Espen*; quanquam hoc posteriore rariùs. Audet ille proferre; tanti meriti viros in *Ecclesia Catholica* suspectos; voluit, opinor, dicere in *Romanâ Curia*; in Ecclesiâ enim Catholicâ, aut Ecclesiæ Catholicæ, illi æque parum aut

aut minùs suspecti sunt, quàm quicumque Jesuitarum tractans de modo & formâ Ecclesiastici regiminis. Addidit: *suspectos*; sed ne in hoc quidem rectè loquitur; *odiosi* possunt esse Romæ tales Scriptores vera proferentes, non propterea vel ipsis etiam Romanis *suspecti* esse aut debent aut possunt. Omnia hæc serviunt ad fallendos ignaros eorum, quæ in Ecclesiâ & Rep. ecclesiasticâ litterariâ aguntur & scribuntur; aut, ut mitiùs loquar, Viri illi non sunt assueti legendis seu ruminandis bonis Scriporibus, quos sæpe vix nomine noverunt, 3.) Binorum, quos nominavimus, Gallorum & totidem Germanorum Opera Romanorum censuram nunquam subierunt. Verum est, quòd *Espenii Jus Ecclesiasticum Universum* & alii ejusdem Doctoris *Tractatus particulares* decreto sancti Officii de 22. Aprilis an. 1704., publicato Romæ 4. Octobris ejusd. anni, prohibiti fuerint; sed tam parum Romana hæc censura alibi æstimata est, ut quadriennio pòst eadem Opera Coloniae cum approbatione Censoris ordinarii, datâ 12. Julii an. 1708., & in eadem urbe anno 1729. cum amplo privilegio propriâ manu Caroli VI. Imp. die 24. Maji 1728. signato, denuò reimpressa fuerint. Taceo tres alias editiones, Rothomagensem, Venetam & Parisinam. Cùm Cardinalis de Alsatia Archiep. Mechliniensis anno 1724. Romam ad Conclave pro electione Benedicti XIII. proficiscens, Bononiæ cum ejusdem urbis Archiepiscopo Prospero Lambertini de Doctorum Lovaniensium merito verba misceret, & hic eâ occasione in laudes Espenii effunderetur, Cardinalis autem, pro præoccupato suo adversùs hunc Lovaniensem Doctorem animo, ejus Libros Romæ confixos esse, reponeret, regessit Lambertinus expressione populari: *Couillonerie que tout cela, couillonerie*, Vita Doct. V. Espen an. 1767. Lovanii gallicè edita

edita pag. 857. Quare & idem Lambertinus, five ante, five post suum Pontificatum non dubitavit in suis operibus, maximè in Tractatu de Synodis, frequenter uti auctoritate Lovaniensis nostri Professoris. Equidem notum est, quòd his non obstantibus Benedictus XIV. Opera Espeniana Indici librorum prohibitorum, quem uno ante suum obitum anno, sc. 1747 evulgari fecit, inseri passus sit; sed tantum interest inter Archiepiscopum doctum ac cordatum, & inter Papam genium suæ Curiaë sequentem. 4.) Ut omnis Jesuiticæ fraudi præcludatur via, quâ simplicioribus insinuari prætenditur, ea, quæ nunc Romæ aguntur, & ibidem ab aliquot sæculis conformiter acta sunt, non nisi ab hæreticis, aut aliàs suspectis Scriptoribus improbari; mittimus reliqua, retinebimus solum, quæ paulò antè Lit. A. ex divo Bernardo relata sunt, his addemus, quæ monitores, Romanis minimè suspecti, Hadrianus PP. VI. anno 1522. suo in Germaniam Legato Francisco Cheregato dedit in commissis; & quæ anno 1536. delecti à Paulo III. pro negotio reformandæ Ecclesiæ Cardinales ac Prælati, viri præstantissimi, illi denuntiârunt; aliquid saltem auditus & attentionis etiam adhibebimus conformibus Nationum quæralis (quæ omnia proferuntur *Tom. I. Febr. Cap. VI. §. 13. 14. 15.*) atque insuper tranquillo animo reflectemus ad ea, quæ de meliore observacione ac executione Concordatorum in Præfatione Tomi II. & alibi prolata sunt; & sic universum Opus Febronianum exhaustum putabimus; cætera ad horum confirmationem, & ad refutationem eorum, quæ adversum hæc ab adversariis objecta sunt, potissimum pertinere dignoscuntur.

H. I.) Dum Jesuita *certum esse* ait, Paulum Sarpium fuisse de sectâ Protestantium, injuriam facit viro magno. Fontes, è
Tom. III. li quibus

quibus de ejus fide ac religione judicium desumere possumus, sunt a) Libri sat magno numero ab eo conscripti & typis impressi. b) Vita ejus composita à Fratre Fulgentio, Sarpri amico intimo, & omnium actionum teste. c) Propriæ P. Sarpri Epistolæ. Demum d) ejusdem actiones. Verùm a) in nullo Operum ejus vel verbum legitur, quo aut legitima summi Pontificis potestas lædatur, aut quæcunque demum hæretica propositio sustineatur, vel proferatur solum, b) In Vitâ Sarpri non tantùm nihil legitur, quò Protestanticæ religionis vel in minimo argui queat, sed ex contrario certa Catholicæ fidei, ab eo constanter professæ, argumenta undique profiliunt, signanter pag. 142. 237. 240. 246. 247. &c. c) Equidem ex propriis ejus Epistolis intelligimus, qualiter prosperum successum rerum & armorum Protestantium optaverit; attamen non eo fine ac sensu, quo hi fidem Evangelicam prædicabant, sed unicè tanquam medium, quo fastus Romanorum deprimi, atque ita vera Religio à superfluis purgata ad primævam puritatem reduci valeat. Equidem sentiebat diversè in quibusdam ab illis, qui cum excessu in iis etiam articulis, quos ne Tridentinum quidem exigit fidem & cultum Catholicum reponunt, sed neutiquam in substantialibus. d) Sarpri consiliis & suggestionibus debetur respectuosa procedendi ratio, quâ Resp. Veneta mediis in diffidiis agebat cum Papâ Paulo.V. Unica ejus hæresis consistebat in zelo pro defensione patriæ libertatis adversus injustas prætensiones Romanæ Curia. Rebus inter hanc Curiam & Remp. compositis, Paulus V. solido viri merito justitiam, & personæ ejus gratiam reddidit, Card. Bellarminns, non obstantibus gravibus concertationibus cum Sarprio, publico datis, apertè contestabatur, ne tum quidem virum pro condigno Romæ æstimari. Vita pag.

pag. 218. Decessit ex hac mortali vita eadem tranquillitate, eadem professione fidei, eisdem religiosis dispositionibus, in quibus semper vixerat. Sex ante obitum diebus sacrosanctum missæ sacrificium adhuc piè celebravit. 2.) Tantum habest, ut serenissima Resp. Sarpii ingenium, seu ante seu post ejus obitum, detestata fuerit, ut ex contrario, ob singularia servitia illi præstita, perenni ejus memoriae sumptu publico egregium monumentum erigi curaverit; inscriptionem composuit Patricius Venetus Jo. Antonius Venerius, in quâ inter alia elogia, *Deo mirâ pietate, religione, continentia addictus* fuisse, legitur. Officium Theologi Status Veneti, quod Paulus Sarpus primus ex Ordine Servitarum tam strenuè gesserat, Amplissimus Senatus ex gratitudine eidem Religioso Ordini sesqui ferè saeculo continuavit; & quod amplius est, ipsae illae ordinationes, quas circa res & personas Ecclesiasticas Venetia inde à novissimo triennio publicavit, dicuntur esse opus Fratris Pauli, almo Senatui in scriptis relictum. 3.) Quantum ad usum, quem Febronius fecit, scriptorum Sarpianorum, de eo videri potest Joannes à Calore *in Apolog. Febr. Art. I. n. 5.* Cui & hoc addi poterit, illustris Thuani Historiam à prudentibus Catholicis non ideo minùs dignam fide haberi, quòd gesta Protestantium pluries in eâ laudentur.

I. I.) Sic dixit Auctor brevium Notarum in Crisin P. Zech S. J. *Tom. II. Febr. pag. 148.* „Date Jesuitis exercitum continuum cum nervo belli, & habebimus perpetuos Philistinas & Macchabeos &c.” Verum est, quòd errore typi positum fuerit *exercitium* loco *exercitum*; sed in Erratis, in fine hujus Tomi pro more positus, hoc vitium typographi emendatum est, reposito verbo *exercitum*. Unde nescio, an hęc malam Jesuitæ fidem, an supinam ejus negligentiam

atque incuriam incusare debeam. 2.) Primus hic error Jesuitam in duos alios induxit. a) Putabat obstinationi hæreticorum tribui, quod de intempestivo Zelo Jesuitarum dicebatur. b) Dixit, se his in circumstantiis nescire, quid sit *nervus belli*. Sed hæc ulteriore commentario non egent. 3.) Quòd si fortè Jesuitæ, quæ hic de materiali gladio Phinees dicuntur, duriora esse putaverint, quàm ut eorum genio applicari debeant, dabimus huic gladio Sacerdotis sensum Spiritualem, quem ei accommodavit S. Augustinus *Lib. de Fide & operibus Cap. 2.* dicens: „ Phinees Sacerdos adulteros simul inventos ultore ferro transfixit, quod utique de degradationibus & excommunicationibus significatum est faciendum in hoc tempore, cùm in Ecclesiæ disciplina visibilis gladius fuerit cessaturus.” Sed & hic gladius non tam facilè educendus est; fortè nunquam, quando de excommunicatione aut spiritali interdicto totius gentis agitur.

K. I.) Ut lector non frustretur in verbo etiam de iis, quæ circa defectus latinitatis nostro Auctori à Jesuita obijciuntur, addam ipsa ejus verba: „ On y voit *detorquerunt* pour *detorserunt*. *Dediticæ jurisprudentiæ*, quoique *disco* soit sans supin. *Abyssus* du genre masculin. *Essè informatum*, être informé. *Prætensa autoritas*, autorité prétenduë. *Maxima*, maxime, principe. *Reclamare libertatem*, réclamer la liberté. *Continenda Papæ autoritas*, il faut contenir l'autorité du Pape. *Curtisani*, courtisans. *Prætendit se non teneri*, il prétend n'être pas obligé. *Concilium non sine turbine finivit*, non sans trouble. *Abusus in & à Curia Romana exercentur*: cet *in & a* est inconnu aux anciens Romains. *Pontificem dicere facit*, il fait dire au Pontife. *Febronio eruditionem recognoscit*, il reconnoît l'erudition de Febronius. *Fecit registrari*, il a fait enre-

„ gistrer.

„ gistrer. *Horrendior*, nouveau comparatif. *Te conjuro*, je
 „ vous prie, je vous conjure. *Cum profundo respectu*, avec
 „ un profond respect. *Sustinuit*, il a prétendu, soutenu.”
 Si tam puerilibus armis in re seriâ pugnare vacaret aut li-
 beret, proferam contra Febronii adversarios ex eorum scri-
 ptis multo plura & graviora, præsertim ex Epistolis itali-
 cis P. Viatoris de Cocaleo, cui inter cætera familiare est
 scribere *Ego tibi recordor*, pro tibi in memoriam revoco &c.
 Verùm talibus immorari & delectari est argumentum boni
 otii in scribente & defectûs solidiorum argumentorum. In-
 terim *optimus ille est, qui minimis urgetur*. Horat. Cui li-
 ceat hic addere cum Poëta Philosopho:

.... *Si fortè lepos austera canentes*
Deficit, eloquio victi, re vincimus ipsâ.

Conferatur etiam huc ex Decreto Gratiani Canon. 12. & 13.
 Dist. XXXVIII. 2.) Quod de frequentiore allegatione Scri-
 ptorum omnis ævi memorat & carpit adversarius, ei re-
 ponimus, in materia Dogmatis & Ecclesiasticæ Disciplinæ
 parum valere ratiocinia & lucubrationes nostras; hîc desi-
 derari studiosam collectionem eorum, quæ à majoribus no-
 stris ad nos transmissa sunt.

IV.

JESUITA.

Systema Febronii novum, chimericum & illusorium est.

Novum dixit Sangallo in ipso Apologetici sui titulo: *Contro il NUOVO sistema* &c. *Chimericum & illusorium* prædicat noster Jesuita pag. 2. & 3.

FEBRONIUS.

Hoc fuit Systema Patrum Tridentinorum, & gravissimorum ejus ævi Theologorum; consequenter non est *novum*: Hoc illi crediderunt esse *genuinum*, & in humano sensu *unicè idoneum* ad medendum malo schismatis: *Illusorium* illud hucusque reddidit obstinatio Romanorum qui jam à tot sæculis, de se communi voce conquestis, illud adhibere atque tentare noluerunt.

GENTIANUS HERVETUS, qui cum Cardinale S. Crucis (pòst summo Pontifice sub nomine Pauli IV.) cum non vulgari nominis famâ Concilio Tridentino interfuit, in Oratione de reparandâ Ecclesiasticorum disciplinâ, anno 1559. habitâ, impressâ Parisiis anno 1671. post Durandi Tractatum de modo generalis Concilii celebrandi, hæc de materiâ ita differuit:

pag. 6. „ Facta sunt in Concilio Trid. aliquot decreta *de reparanda Ecclesiasticâ disciplinâ*, quæ etsi sunt quidem præclara, „ non tamen ejusmodi, *ut priscos illos mores in integrum restituant*. Quod quidem ut fiat, *omnino necesse esse mihi persuadeo*, si jam diu desiderata sit veluti postliminio inter „ Christianos *reditura concordia*.

pag. 32. „ *Si Romana* quidem *Ecclesia*, quæ est omnium Ecclesiarum Magistra, in tantis Christianæ Reip. malis *se puram & integram conservasset*, in mandandis saltem muneribus Ecclesiasticis intra fines suæ diceceſeos, *res tota loco longemiori stetisset*. Inde enim auxilii aliquid sperari potuisset, unde „ tanquam ex Metropoli per totum Occidentem sunt fidei Christianæ deductæ coloniæ. *Sed magnum profectò detrimentum ex hoc accepit Ecclesia. &c.*

„ Atque

„ Atque horum quidem malorum non minima causa est pag. 34-
 „ accepta ferenda nonnullis Pontificii Juris Professoribus, qui
 „ summo Pontifici assentantes & Cardinalibus, Papam esse Or-
 „ dinarium omnium Ordinariorum, & nihil non posse, semper ha-
 „ bent in ore, & Cardinales Regibus æquiparantes, efficiunt, ut
 „ regios sæpè sument spiritus, & ad tolerandos ingentes sump-
 „ tus nihil quantumvis adversum Canonibus, non sibi licere per-
 „ suadeant. Longè certè fatius esset Pontifici max. à Christo tra-
 „ ditam & Conciliis confirmatam potestatem ita prædicare, ut
 „ ioterea admonerent, eam non ad Ecclesiæ ruinam, sed ædifi-
 „ cationem esse convertendam, & Cardinales, ut intra suos li-
 „ mites se continerent, & tum demum verè se reges esse sci-
 „ rent, si animos regerent, & vehementioribus imperarent
 „ perturbationibus, & omnia sua consilia eò conferrent, &
 „ ipsi rectè suis præessent paræciis, & Pontifici persuaderent,
 „ ut ne latum quidem unguem à VETERIBUS decederet CA-
 „ NONIBUS, nisi vel summa urgeret necessitas, vel eviden-
 „ tissima alicujus Ecclesiæ utilitas. Quod quidem ut fiat, cum
 „ totius Ecclesiæ, tum vel ipsius Pontificis maximè interesse,
 „ quis est tam cæcus qui non videat?

„ Elapsi jam sunt centum & quadraginta duo anni, ex
 „ quo in Concilio Constantiensi ceptum est agi de reformandâ Ec-
 „ clesiâ in Capite & membris. Id cum creato Constantiæ Mar-
 „ tino Pontifice max. in aliud tempus est dilatatum. In Concilio
 „ Basileensi paulò pòst serio agi ceptum est. Sed intercedente
 „ Eugenio, & ab eo Ferrariam primam, deinde Florentiam
 „ translato Concilio, cum Basileæ Felix esset creatus Ponti-
 „ fex max. adversus Eugenium, schisma in Ecclesia exortum
 „ effecit, ut Concilium Basileense non ubique approbaretur.
 „ Cujus quanquam acta fuerunt valdè laudanda, non sunt ta-
 „ men ejusmodi, ut VETEREM, quod est IN PRIMIS NE-
 „ CESSE,

„ CESSE, OMNINO reparent disciplinam. Mirum est autem,
 „ quòd qui hoc Concilium tantis laudibus extulit Æneas Syl-
 „ vius, mox creatus Pontifex, & Pius appellatus, id impro-
 „ baverit. Ab eo tempore usque ad Tridentinum (nam de La-
 „ teranensi quid attinet dicere?) nullum fuit Concilium, in
 „ quo sit aliquid perfectum, quod omnium bonorum votis ma-
 „ ximè expetitur, de ANTIQUIS moribus restituendis. At in-
 „ terea quot se partim corroborârunt, partim recentes exor-
 „ tæ sunt hæreses, quæ cùm inter se in cæteris propemodùm
 „ dissideant, in hoc quidem maximè consentiunt, quòd Roma-
 „ nam Sedem omnes impugnant, & ad eam evertendam nullas
 „ non adhibent machinas, nullum non movent lapidem. Quo-
 „ rum quidem falsis dogmatibus cùm facillè resistant Catholici
 „ (quid enim asserunt quod non jam diu abhinc damnatum,
 „ & ex orci tenebris sit rursus evocatum?) in vituperandis
 „ quidem Cleri moribus, & insectandis Episcoporum & Pres-
 „ byterorum moribus ac vitiis, quod suum munus non rectè
 „ obeant, se fatentur omnino inferiores, se enim veris vinci
 „ agnoscunt. Et inter hæreticos quidem & Catholicos in hoc con-
 „ venit, quòd lapsa sit Ecclesiastica disciplina; in eo autem dis-
 „ ceptant, quòd hæretici Hierarchiam omnem & sacerdotia-
 „ lem ordinem cupiant evertere, Catholici autem unitatem
 „ conservantes, deformatæ Ecclesiæ vicem deplorant, & ut ea
 „ reformetur, omnibus votis Deum obsecrant; quæ nisi fiant,
 „ nolo malè ominari, sed vereor, ne hic cancer in dies latius
 „ serpat, cui tollendo nec ferrum nec flamma satis fuerit.

„ Si Adrianus quidem sextus Pontifex max. in primis
 „ pius & doctus, tamdiu fuisset superstes, donec Romanam
 „ Curiam malè ubique audientem, quòd quidem in animo ha-
 „ bebat, reformâisset, & impedimenta illa, quæ, quominus in
 „ Lutherum animadverteretur, obstant, Centum inquam illa
 „ Germa-

„ Germaniæ gravamina, quæ Pontificis Legato in Imperii
 „ Conventu, quem Dietam vocant, fuere exposita, *sustulif-*
 „ *set*, pacatam hodie & tranquillam, quantum conjici potest,
 „ haberemus Ecclesiam. Sed dum inter hæreticos & seditio-
 „ sos homines, qui Ecclesiæ pacem perturbant, severa, ut
 „ par est, scribuntur edicta ac decreta, *de moribus verò ultima,*
 „ *imò verò nulla fit quæstio, fit, ut ex nostrorum vitiorum in-*
 „ *fectione* in vulgi aures & animos se insinuantes, & deinde
 „ sua perversa dogmata offerentes, *facile persuadeant.* Quo
 „ fit, ut usque adeo crescat eorum numerus, ut iis, quorum
 „ est recta & sincera fides, incipiat jam esse formidandus.

„ Apud me quidem non potest non magnum habere pon- pag. 39.
 „ dus illud præclarum Zosimi Pontificis dictum: Contra sta-
 „ tuta Patrum contendere aliquid vel mutare ne hujus quidem
 „ Sedis potest auctoritas. Cui dicto *si posteriores paruisent Pon-*
 „ *tifices, in tot fortè calamitates minimè incidissimus.* Restat
 „ nunc, ut explicemus, quemadmodum fieri possit, ut hic
 „ Canon hodie tantopere deformatus, veterem quidem, sed
 „ jam ita deletam, ut nova censenda sit, formam suscipiat.
 „ Locus sanè difficilis. *Sunt enim omnia adeo immutata & confusa,*
 „ *ut veteris Ecclesiæ faciem vix possis agnoscere,* & timendum est,
 „ ne dum ejus sordes & squallorem vis abstergere, ad vivum
 „ nimium refecans, nonnullis dolorem afferas intolerabilem.
 „ Nec dubito, quin sint nonnulli, qui sentiant esse satius res
 „ relinquere in eo statu, in quo nunc sunt, quam frustra la-
 „ borare, & ea tentare, quæ non possunt fieri. Nec me su-
 „ git, esse plurimos, qui si de reparandâ ecclesiasticâ disci-
 „ plinâ sit ineunda ratio, *sint potius reclamaturi,* ut qui vel
 „ suam imminui potentiam, vel de suo questu aliquid decedere
 „ ægrè ferant. Qui sunt à nobis rogandi, ut publicæ causæ
 „ Ecclesiæ se paulò præbeant æquiores, & si nihil afferre pos-
 „ sint,

„ sint, quo ostendant, quæ mox dicturi sumus, non esse
 „ Christianæ Reip. utilia, non committant, ut omnibus aper-
 „ tæ suam ostendant avaritiam, dum *privata commoda præpo-*
 „ *nunt publicis* in re tam necessariâ; & *Ecclesiæ salute* suam
 „ quoque contineri existiment, *quæ culpâ suorum ministrorum*
 „ *in maximum est adducto discrimen.*

pag. 50.

„ Hoc primum quidem statuo esse extra omnem contro-
 „ versiam, leges ita esse ferendas, ut, quod præclarè alicubi
 „ dicit Aristoteles, hominis arbitrio & voluntati minimum
 „ loci relinquatur. Nam cum ea sit natura hominis, ut facilè
 „ depraveretur, & in pejus mutetur, hoc quoque mali accedit,
 „ quodd id, quod fit exemplo, jure quoque fieri existimant,
 „ Quamobrem hoc mihi primum videretur providendum, ut
 „ certis legum finibus homines ita contineantur, ut extra eos
 „ omnem sibi potestatem interdictam intelligant.”

Hæc Hervetus pro reparandâ & reuniendâ Ecclesiâ egre-
 giè dixit, quorum summa sequens est: a) Si Roma se puram
 conservasset & integram, res nostræ loco longè meliore sta-
 rent; nunc ex illâ magnum profectò detrimentum Ecclesia ac-
 cepit, b) Horum malorum non minima causa illis accepta fe-
 renda est, qui summis Pontificibus pertinaserunt Papam esse
 Ordinarium Ordinariorum, & omnia posse, c) Satius foret il-
 lum monere, traditam à Christo Pontifici potestatem ad ædi-
 ficationem esse, non ad ruinam Ecclesiæ; & quod à veteribus
 Canonibus ne latum ungvem debeat recedere. d) Si Pontifici-
 bus satis persuasum fuisset præclarum Zosimi dictum, nempe
 eos contra statuta Patrum nihil posse, in tot fortè calamitates
 minimè incidissemus. e) Ast nunc omnia immutata & tam con-
 fusa sunt, ut veterem Ecclesiæ faciem vix valeas agnoscere.
 f) Equidem in Constantiensi Concilio de reformandâ Ecclesiâ
 in Capite & membris agi cœptum est; verùm hoc negotium à

Mar-

Martino PP. V. ruptum fuit, qui illud in aliud tempus distulit. g) Basileensi Synodo quoque propositum erat materiam reformationis seriò tractare; sed & hoc, intercedente Papâ Eugenio, interceptum est; ita, ut quæ ibidem acta fuerunt, nondum talia sint, quæ veterem omnino reparent disciplinam; id quod necessarium in primis esset. h) Inde usque ad Tridentinum de antiquis Ecclesiæ moribus reducendis nihil perfectum fuit, licet hoc omnium bonorum votis maximè expeteretur. i) Interca hæretici, quamquam in cæteris inter se ipsos discordes, in hoc maximè conveniebant, ut Romanam Sedem conjunctim impugnant, k) Sed in eo cum illis etiam Catholici consentiebant, quòd Ecclesiæ disciplinam prolapsam omnes agnoscerent. Unde hi deformatæ Ecclesiæ vicem deplorantes, ut ea reformetur, omnibus votis efflagitârunt. Hoc nî fiat, timendum est, ne hic cancer in dies latius serpat. l) Illud evenisset, si Hadrianus PP. VI. superstes manisset; siquidem ille Romanam Curiam, malè ubique audientem, fuisset reformaturus. Per hoc impedimenta quæ obstabant, quominus in Lutherum publicâ auctoritate animadverteretur, gravamina scilicet Nationis Germanicæ, fuissent sublata, atque ita Germania pacata reddita. m) Cùm verò post Hadriani obitum de moribus in Ecclesiâ reformandis vix ulla amplius quæstio esset, inde effectum, ut nostri adversarii, dominantia in Ecclesia vitia infectando, se in vulgi aures & animos insinuarent; quâ viâ facile eis fuit perversa sua dogmata illi insimul persuadere. n) Et licet postea quædam præclara decreta à Tridentinâ Synodo emanaverint, attamen per ea effectum nondum est, ut Ecclesiastica disciplina ad pristinos mores componeretur, Interim hoc ad reducendam inter Christianos concordiam omninò necessarium est. o) Illud verè dolendum, quòd justæ emendationis spem præcindat Romanorum reclamatio, futurum, ut

illam suā imminuatur authoritas, vel de suo quæsto aliquid dece-
dat. p) Rogari nihilominus debent, quorum culpā ministrorum
Ecclesia in maximum illud, quo eam videmus, discrimen deducta
est, ut privata sua commoda publicis postponant. q) Et quia nunc
Tridentini novæ leges Ecclesiæ ferendæ sunt, ad illud præprimis at-
tendendum erit, ut earundem finibus homines ita constringantur,
ut extra hos omnem sibi potestatem interdictam intelligant.

Non multum ab his distant, quæ pro tutela veræ fidei &
defensione Ecclesiæ Imperatori Carolo V. de reductione Curia
Romanæ ejusque modo suggestit *MELCHIOR CANUS*, qui
non minore, quàm *Hervetus*, gloriâ stetit in Tridentino. Ca-
rolus, quâ Hispaniarum Monarcha, antequam cum Papa Cle-
mente VII. ad apertam rupturam deveniret, de re tanti mo-
menti consuluit Canum, primarium sui regni atque ævi Theo-
logum, qui causam summâ maturitate in utramque partem pon-
deravit. Responsum ejus publicavit *Andreas Ficolanus*, illud-
que Episcopo Magalensi *Gasparo de Molina y Oviedo*, sanctæ
Cruciatae Commissario generali, inscripsit. In eo profundissi-
mus ille Theologus sequentia adversus bellum Romanum mo-
tiva Imperatori expendenda proponit. Hac viâ, ait, 1.) dete-
gentur Patrum infirmitates seu nuditates, id quod divina Scri-
ptura abhorret. 2.) Papa suo sensui & præjudiciis, quibus in-
nutritus est, tam firmiter inhærebit, ut sperari minimè valeat,
futurum, ut ab illis abcedat; ita gravis inter eum & Cæsarem
oriatur collisio, ex quâ haud leve periculum scandali pusillo-
rum, alteratæ submissionis Pontifici debitæ, schismatis & di-
visionis, in summâ concussionis Ecclesiæ. 3.) Sic in Germa-
niâ cœptum est à negatione obedientiæ, sub prætextu & ex
motivo desideratæ reformationis ac sublationis gravaminum;
demum autem hoc negotium per plenariam rupturam termina-
tum est. Nimirum Germani se erigentes in medicos Romæ,
ipsi

ipsi suam patriam infirmarunt, Romanos autem insanatos reliquerunt. 4.) Hæretici jactabundè dicent, Catholicos, negando obedientiam, ad eundem cum ipsis finem tendere. Itaque si hi illis se socient, seu factò ipso, seu specie tantùm & exteriore habitu, non poterit non grave inde scandalum oriri. 5.) Plus aliquando habet discriminis tentata curatio, quàm sit in morbo ipso. Quisquis tentat sanare Romam, eam non novit. *Curavimus Babylonem & non est sanata.* Ægrotat illa jam à pluribus sæculis, non tertianâ solùm vel quartanâ, sed hecticâ.

His rationibus tam in spiritu Melchioris Cani, quàm in animo Imperatoris justè prævaluerunt sequentia momenta in laudato Responso Theologico latius exposita: a) Rex suis subditis debet tutelam & protectionem adversus quemcunque, eorum bona seu jura invadentem, aut illis alio modo damna inferentem. Itaque malefani Theologi opus foret, patri aut tutori, jura filii vel pupilli sui defendenti, scrupulum seu dubium movere, sub prætextu aut allegatione metûs scandali inde proventuri. Scandalum hoc ad summum pharisaicum esset. b) Si Princeps hanc justam defensionem tam propriorum jurium, quàm subditorum suorum, abjiciendam aut negligendam putaret, hoc à prudentioribus non immeritò attribueretur aut damnabili illius incuriæ, aut defectui animi innovationibus Romanæ Curia resistendi, quæ per hoc audacior reddita, Ecclesiæ amplius nocere non omitteret. c) Quantum ab hac Curia hoc ipso prætextu futuri schismatis Ecclesiæ jamtum (præsertim tempore Concilii Tridentini) nocitum fuerit, pluribus perspectum est; putarent Romani, hoc sub obtentu sibi licere, quidquid liberet. d) Summi momenti res est tueri Christianam Religionem, ipsamque Sedem Apostolicam servare, proin malis, quibus hæc urgetur, mederi. At Roma certius remedium non habet Ecclesiam destruendi, aut saltem (quod

hactenus egit) dispergendi, & à suâ Sede alienandi, quàm illud, quo etiamnum in Ecclesiasticâ administratione utitur. Itaque si Principes sub velo pietatis aut religionis negligenter tantas corruptelas reprimere, atque sacros Canones defendere, eò citiùs certiùsque sancta Religio nostra rueret; proinde illi se tanti mali participes, & gravis noxæ reos constituerent. e) Incommoda & mala, quæ ex hac defensione, & hinc suggesto resistentiæ medio metuuntur, incerta sunt; damnum econtra, quod illo neglecto exurget, evidens est. Porrò imprudentiæ foret, ea, ad quæ quis notoriè obligatur, omittere, metu inconvenientiarum ac malorum, quæ certa ac evidentiâ non sunt; maximè si prævideatur, ex hac inactione alia eaque graviora incommoda secutura, quàm sint illa, quæ ex actione, fortè in vanum, timentur. His extra Cani Responsum, prudentiâ plenum, addi posset, experientiâ duorum sæculorum, quæ ab ævo Melchioris Cani usque huc effluerunt, doceri, qualiter differentia inter *Dogma & Disciplinam* & utriusque fines omnibus Catholicis hodie perfectè cogniti sint, & quòd in illis regnis ac provinciis, in quibus disciplina Pontificiæ potestatis *ad normam verorum Canonum* (alibi plus, alibi minùs, necdum tamen perfectè) redacta est, id sine minima læsione substantiæ Religionis, quinimò in verum ejus bonum, factum fuerit.

Igitur *GENTIANUS HERVETUS* tenet, Pontificem monendum, ut ab antiquis Canonibus ne latum unguem decedat, & veterem disciplinam omninò reparet. Hoc nò fiat, timendum esse, ne cancer hæreseos latius serpat. Interim necessariæ hujus emendationis spem à Româ (quæ horum malorum causa est) ferè præcindi. *MELCHIOR CANUS*: Romanæ Curiae certius Religionem destruendi remedium non esse, quàm si suis politicis principiis, suæque regendi methodo insistat; ad

ad Canonum & æquitatis limites eam omnibus viribus reduci debere, non attentâ vanâ allegatione eventuri schismatis, quâ illa tot jam bona impedivit, & schisma ipsâmet caulavit. His jungendus *CAROLUS CARD. A LOTHARINGIA*, qui sub finem Concilii Tridentini, nullo Patrum contradicente, dixit, Ecclesiasticam Disciplinam finaliter ad antiquos Canones, præsertim quatuor primarum Synodorum, reducendam & emendandam esse. Quarti ex Tridentinis Patribus, *DIDACI DE ALABA*, sententiam pro reformanda Ecclesia referemus paulò infra. Quinti, qui est *DIDACUS COVARRUVIAS*, de obedientia Pontifici in præjudicium reformationis non exhibenda, doctrinam vidimus suprâ Art. I. Lit. b. Adde etiam sextum, *DOMINICUM SOTUM*. Art. II. Lit. a.

His unum adhuc subjiciemus, præmissis coævum, *Antonium Florebelum*, qui in elegantî Oratione adversus Lutheranos habitâ (quæ sub titulo *de Auctoritate Ecclesiæ ad Cardinalem Sadoletum* anno 1554. Lugduni impressa est) ita disserit:

„ Aliud est sacrosancta Religionis nostræ mysteria tollere, aliud
 „ corruptos Sacerdotum mores reprehendere, aliud leges opti-
 „ mas antiquare, aliud eorum vitam, qui legibus minimè pa-
 „ reant, vituperare; aliud denique Pontificam aliquos Roma-
 „ norum, qui potestate à Christo permiffâ forsitan aliquando ab-
 „ usi sunt, factum damnare. Hæc secerni distingvique oportet,
 „ quo minimè error objiciatur, ac ne quis, quæ reprehen-
 „ sione & correctione digna sint, aut non animadverti à me,
 „ aut etiam probari existimet, non faciam, ut sigillatim enu-
 „ merem instituta, quæ magnam, neque omninò injustam, sa-
 „ cerdotum ordini invidiam conflaverunt. Itaque vehementer à
 „ Deo optandum est, ut corrigenda Sacerdotum disciplina, hæc
 „ pars reipublicæ Christianæ ægra, convalescat; id quod juvante
 „ Deo, bonis admittentibus, futurum esse minimè desperan-
 „ dum.

„ dum est: non enim banc morum & disciplinæ correptionem ad-
 „ versarii magis verbo efflagitant, quàm optimus quisque ex no-
 „ stris reverè expetit.

Finaliter sic ipsi Romani Pontifices sunt diligendi & vene-
 randi, ut non diligantur & venerentur eorum errores: Ita An-
 dreas Episcopus Magorensis de Gubernaculo Conciliorum Part.
 II. Cap. 4. apud Von der Hardt in Actis Concilii Constant.
 Tom. VI. pag. 332.

C O N C L U S I O.

Tres jam Jesuitæ Febronium impugnaverant, Josephus
 Kleiner, Franc. Xaverius Zech, & Franciscus Antonius Zac-
 caria; quilibet suo modo: primus ut Theologus, alter ut Ca-
 nonista, tertius ut Historicus. Singulis responsum est. Adest
 nunc quartus, qui diversâ à prioribus pugnandi methodo uti-
 tur. Nulla huic cura Sanctorum Patrum, nulla sacrorum Ca-
 nonum, nulla Historiæ Ecclesiasticæ; disputat merè ex suo in-
 genio & judicio Jesuitico, frequentibus sophismatibus suffulto.
 An vel in uno puncto laudem boni Critici tueatur, judicent
 prudentiores. Non videtur vir ille consumpsisse dies suos se-
 veriore studio ecclesiastico, sed se suæ Societati commendasse,
 genuino spiritu sui Ordinis, ingenio callido, fortè etiam ex-
 ternorum negotiorum gestione subinde felici, atque his mediis
 quandam inter suos sibi conciliasse auctoritatem. Ast talium
 non est tractare materias, quæ solers studium Conciliorum &
 Disciplinæ primi ac medii ævi desiderant.

Auctor Notarum criticarum in P. Zech Tom. II. Febr.
 pag. 148. scripserat, ad opus magnum Reunionis ineptam fore
 operam Jesuitarum. Hoc admodum displicet nostro, qui pag.
 6, 7. replicat, *ferè omnes Protestantes*, qui ad Ecclesiam Ca-
 tholi-

tholicam redierunt, per Jesuitas conversos fuisse. Magnum sane numerum complectitur illud *ferè omnes*; poterimus, credo, citra omne periculum erroris aut injustitiæ ab hoc calculo eò plus detrudere, quòd hunc Jesuitam superlativo & hyperbolicis expressionibus delectari jam aliquoties observaverimus, quæ methodus multis lectoribus justam ingerit diffidentiam. Quidquid sit: non agitur hic de *Conversione singularum*, sed de *Reunione Protestantium* cum Catholicis; & ad hoc posterius opus censeo cum Auctore dictarum Notarum, Jesuitas fore minùs idoneos ministròs. In eodem opere saluberrimo (cujus optatum successum adversarius nolter pag. 2. non esse impossibilem agnoscit) ipse *ibid.* refert, magnum Bossuetum Episcopum Meldensem, primarium illud lumen Ecclesiæ sæculi XVII. laborasse, ejúsque in eandem rem scripta Tomo I. Operum posthumorum proferre; quod & pro parte verum est,

Bossueti (qui præ quovis alio artem regendi animos, penetrandi in vias conciliationis eisque sine præjudicio veritatis inserviendi noverat) primum maximúmque principium fuit, nihil postulare à Protestantibus ultra debitum & necessarium. Hunc in finem composuit aureum illum libellum, cui titulus *Expositio doctrinæ Catholicæ*, ubi (quod rei caput est) tantà moderatione de summi Pontificis autoritate loquitur, ut, quantum in ipso erat, omnes difficultates removeret, quibus oves perditas laborare, atque à primo Pastore alienari intelligebat. Hic liber gallicè primùm anno 1671, editus, deinde in linguam latinam, germanicam, anglicanam, hibernicam, belgicam & italicam versus fuit. Italica editio anno 1678. Romæ procurata est typis Congregationis de Propagandâ fide, ejúsque Congregationis

gationis Cardinalibus inscripta, cum summâ Operis commendatione, nec non approbatione Magistri sacri palatii. Neque hic stitum est; summus Pontifex Innocentius XI. speciali Brevis die 12. Julii an. 1679. ad auctorem dato, & editioni ejusdem anni præfixo, librum approbavit, mirisque laudibus exaltavit, tanquam aptum *ad hæreticos in viam salutis reducendos; lubentè animo confirmans uberes laudes, quæ auctori de præclaro opere meritò tribuantur, & susceptas spes copiosi fructus exinde in Ecclesiam profecturi &c.* „Hæc videntes Protestantes, innumera-
 „ biles eorum ad unitatem redierunt, & redire porrò pergunt:
 „ adèd necessarium erat, in omnibus articulis, *tum in hoc maxi-*
 „ *mè, quam hæretici omnium invidiosissimè proponebant, id*
 „ *clarè doceri, quod Ecclesia Catholica ut necessarium pariter*
 „ *ac sufficiens postularet.* Hoc enim factò Catholicam do-
 „ ctrinam ex omni parte splendentem, nullo fastu turgidam,
 „ ubique moderatam, atque inter prærupta & extrema tutò
 „ incedentem, agnitam dilexerunt, eique adhæserunt.” Ita
 refert & testatur Bossuetus ipse in *Defensione Declarationis Cleri*
Gall. Part. I. Lib. III. Cap. 12.

Porrò in memorata Expositione, vera de Sede Apòsto-
 licâ Catholicæ Ecclesiæ fides *Art. XXI.* ab illustrissimo Antistite
 in hoc solo defigitur: nempe *Ecclesiam unitate nixam, tuenda*
ac firmandæ unitati primatum S. Petri à Christo institutum, Se-
démque Apostolicam hujus unitatis centrum ac radicem esse, ac
propterea Petri successoribus DEBERI OBEDIENTIAM EAM,
QUAM CONCILIA AC PATRES SEMPER AGNOVE-
RUNT. Et tum: *Quod attinet ad ea, de quibus in scholis variæ*
sunt ac disceptantes sententiæ: etsi Ministri reformatæ religionis
ea Ecclesiæ imputare solent, ut Pontificia potestati invidiam con-
 flent

sunt, nihil attinet hic commemorari, cum de fide Catholica non sint; sufficit agnoscere Caput à Deo institutum ad gregem universum in via Domini gubernandum. Quod sic à Meldensi Præsule refertur, per sobriam hanc doctrinam & genuinam fidei explanationem, innumerabiles ad sacra Catholica rediisse, huic ego, & fortè plures alii, majorem fidem adhibebunt, quàm adversario nostro paulo antè narranti, ferè omnes Protestantes, qui ad Ecclesiam Catholicam reversi sunt, per Jesuitas conversos esse.

Vix elapso triennio à Pontificia eaque solemnè approbatione *Bossuetana Expositionis*, tanto cum plausu & tam felici successu ab A catholicis æque ac Catholicis exceptâ, habitus fuit mense Martio anni 1682. Conventus Cleri Gallicani, in quo, interprete sæpe laudato Bossueto, celebres illæ quatuor propositiones sancitæ fuerunt, quæ in effectu aliud non sunt, quàm memoratæ Expositionis sequela, & applicatio ad nonnulla particularia regulæ seu principii in illa traditi: nempe *Petri successoribus deberi obedientiam eam, quam Concilia & Patres semper agnoverunt; quam expressionem & definitionem Galli à Patribus Concilii Florentini rectè mutuati sunt. Interim mirum in modum hac Gallorum sanctione commotus Innocentius Papa, die II. Aprilis 1682. omnia quæ in dictis Gallicanis Comitibus acta & definita fuère, rescidit, cassavit, & interdixit. Ejus successor Alexander VIII. morti proximus eadem decreta & arresta proscripsit per Bullam incipientem Inter multiplices nec in Brevis ad Regem Christianissimum de 30. Jan. an. 1691. Sed nec in simplici prohibitione steterè Pontifices. Nota est pertinax illa ad decennium protracta negatio bullarum confirmationis, facta iis, qui memorato Cleri*

Decreto, à Rege etiam confirmato, subscripserant, & dein ad Episcopatus nominati sunt; adeo, ut vel ipse Bossuetus, magnum illud Ecclesiæ Gallicanæ, imò universalis Ecclesiæ fides, similes bullas, si illis adhuc indignisset, propter eandem causam omnium minimè obtenturus fuisset. An non per hæc ingens ille fructus *Bossuetana Expositionis*, ab ipsomet Pontifice agnitus, insigniter minui, & tantum non penitus intercipi debuerit, prudens quisque facile judicabit.

Idem finis propositus fuit Febronio, qui Bossueto: nempe *reunio Protestantium* ad Catholicos; idem medium: non exigere ab illis ultra necessarium; idem hujus medii generale principium: non postulare pro Petri successoribus obedientiam præter eam, *quam Concilia & Patres semper agnoverunt*. In dictis Comitibus anni 1682, Bossuetus ex hoc principio justas consequentias deduxit, quas cum Clero regni Rex ipse adoptavit; nempe 1.) non deberi Papæ obedientiam, quando de temporalibus Regum disponit: 2.) quando se præ endit efferre supra universalem Ecclesiam & illud repræsentans generale Concilium: 3.) quando agit contra Canones spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentiâ consecratos: 4.) quando præterdit in rebus fidei suum judicium, etiam citra consensum Ecclesiæ, esse irreformabile. Ad specialiora & ferè ad singulas materias Juris Ecclesiastici ex his theorematibus descendit Febronius, plures alias, easque justas, inde ducens consequentias particulares, nunquam ex oculis & ex animo dimittens commune illud utrique Pontificiæ potestatis symbolum: *quod ei Patres & Concilia SEMPER agnoverunt*. In hoc ferè solo à Bossueto differt Auctor noster, quòd hic ab ipso Pontifice ea vellet dimitti, quæ ille huic à fidelibus neganda docet; idque ad

ad majus certiusque reunionis commodum. Si talia postulanti & succenti uni succenset Pontifex, aut veriùs ejus Curia, non est mirum quòd & alteri, Nimirum dicunt aulici Papæ: *Absit, non decet, tempori non congruit, majestati non convenit, quam geras personam attendito. De placito Dei ultima mentio est; pro jactura salutis nulla cunctatio; nisi quod sublime est, hoc salutare ducamus; & quod gloriam redolet, id justum: Ita S. Bernardus ad Eugenium Papam Lib. IV. de Confid. Cap. 2. n. 5.*

Viri boni & suæ Religionis studiosi est, nosse abusus in Ecclesiam ab aliis invecos; illis mederi, quantum in nobis est; nunquam eos dissimulare, cum tempus est loquendi; cum charitate tolerare illos, qui vel ignorantia vel fragilitate hos abusus fovent, & sufferre, quidquid non valemus ipsi reformare sine justo metu majoris mali, quam sit abusus ipse. Sic sentire, sic agere Febronianum est. *Vetera imitanda, recentia Pontificum exempla PAULATIM corrigenda esse*, monuit idem Bernardus Lib. I. de Confid. Cap. 9. Utrique paulatim abusus Romanæ Curiaë corrigi debent, quia numero multi sunt, & pondere graves; ne ex præcipitantia novum oriatur malum, aut aliunde præpediatur emendationis effectus. Sed qui omnia Bernardi & aliorum sanctissimorum virorum monita & suggestiones negligit, & jam à sæculis neglexit, ille neque subito neque paulatim emendabitur. Quamdiu Roma ea, quæ auctore Bossueto, præviâ maturâ deliberatione, à Clero Gallicano an. 1682. pro bono & reunione Ecclesiae sancita sunt, tanquam ab hoste profecta intuebitur, nulla spes superest, futurum, ut ea bono animo complectatur, & justam suarum actionum normam esse patiat. Verùm vel ideo Principibus sæculi custodia & executio Canonum ac Disciplinæ exterioris à Deo &

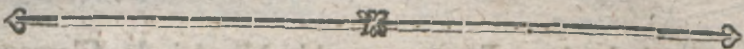
ab Ecclesia commissa noscitur, ut hi suâ auctoritate tales defectus atque aberrationes suppleant & sarciant. Etenim bono Ecclesiæ rationes & commoda privata præferri non patitur sana ratio; dico *privata*: privata enim respectu Ecclesiæ universalis sunt etiam *Romana*.

Ad reformandam Romanam Curiam, multò magis ad eam, cùm semel reformata fuerit, intra limites sanctorum Canonum retinendam, plurimùm juvabit probè ordinandum Collegium Cardinalium, utpote propinquius Consilium Pontificis. De hoc ita Didacus de Alaba Episcopus Asturientis, postea Granatensis Archiep. etiam unus ex Concilii Tridentini Patribus, in *Tractatu de Concilio universali, ac de bis, quæ ad Religionis & Reip. Christianæ reformationem instituenda videntur. Granatæ an. 1552. Part. II. §. I. fol. 66.* „ De numero „ Cardinalium actum est sæpissimè in Conciliis universalibus, „ præsertim in Concilio Constantiensi, & deinde in Basiliensi, „ ubi decretum extat, ne Cardinalium numerus viginti „ quatuor excedat: atqui idem modò reperti esset admodum „ utile, saltem quòd numerus triginta Cardinalium immutabilis „ statueretur; qui quidem Cardinales eligerentur ex „ omnibus Christianis provinciis, inspectâ personarum „ qualitate; id enim prodesset multum ad negotiorum „ consultationem, ut facilior esset apud Papæ Senatuum „ cognitio rerum, possètque maturiùs assumi deliberatio „ cujuscunque contingentis causæ. Cæterùm hic numerus „ posset per summum Pontificem in hunc aut similem „ modum distribui, ut „ sex eligerentur Cardinales ex tota Germania, „ ex Hispania „ totidem, ex Gallia alii sex, ex Italia sex, ex Lusitania „ unus

„ unus, ex Anglia unus, ex Ungaria & Bohemia duo, ex
 „ Polonia unus, ex Scotia unus.” Ea utique fuit hujus Pa-
 tris proba sententia, ut hi omnes Romæ residerent, non, ut
 hodie fit, nullus præter Italos esset de Papæ Senatu.

Concludo hoc Examen verbis Nicolai de Clemangis
de corrupto Ecclesiæ statu §. 43. apprimè huc pertinentibus:
 „ Quia Ecclesia (Romana) se ipsam humiliare, vel tot fla-
 „ gellis attrita, contempsit, rectè ab illo, qui plus æquo
 „ exaltata humiliat, elisâque & humiliata erigit, priùs hu-
 „ milianda erat, ut in gratiam, à quâ exciderat, rediret,
 „ postea erigenda atque sublevanda: priùs desolanda, postea
 „ consolanda: priùs percutienda, postea sananda. Nam quod
 „ ad redintegrandam ipsam Ecclesiam, funesto hoc schismate
 „ dilaceratam, attinet, frustra aliquid per nos effici speramus.
 „ Non hoc humanis operibus, non ullâ arte, aut gratiâ
 „ agendum est: altioremanè manum res ipsa deposcit, &
 „ necesse est, si unquam uniri debeat, idem ipse medicus sit,
 „ qui vulnus intulit; quia tam acerbum atque immedicabile
 „ vulnus est, ut nullâ operâ curari valeat. Multa super
 „ hac re tractata sunt, multa agitata vel cogitata, multa
 „ conscripta, multa consulta, multæ legationes susceptæ.
 „ Verùm quo plura miscuimus & moliti sumus, eò res
 „ assiduè implicatior atque turbatior evasit, Deo labores
 „ nostros irridente, imò jugiter irritante, qui nostrâ sine
 „ ejus adjumento solerità illud ipsius opus explorare credidi-
 „ mus. Adde, quòd *indigni sumus & pacem ab ipso impetra-*
 „ *re, & pacem habere: quia non est pax impiis*, dicit Domi-
 „ nus: qui rursus per Prophetam ait, *Erit opus justitiæ*
 pax.

„ pax. Denique nato in carne Domino, Angelorum exer-
 „ citus pacem suo prædulci carmine in terra denuntians, so-
 „ lis eam hominibus bonæ voluntatis futuram nuntiavit.”

*Tunc potissimum volunt dominari, cum professi fuerint
 servitutem. Fideles se spondent, ut opportuniis fi-
 dentibus noceant.* S. BERNARDUS Lib. IV. de
 Confid. Cap. 2. n. 4.

ANIMADVERSIONES FEBRONIANÆ
 IN P. ANTONII SCHMIDT S. J.
 IN
 UNIVERSITATE HEIDELBERGENSI
 SS. CANONUM PROFESSORIS PUBL. ORD.
 INSTITUTIONES JURIS ECCLESIASTICI
 GERMANIÆ, ADCOMMODATAS.

Unus è primis, qui calamum acuerunt adversus Justianum Febronium, fuit P. *Josephus Kleiner* S. J. in Heidelbergensi Universitate SS. Theologiæ Professor. Responsum ei fuit in Appendice III. Tomi I. Febroniani, & ita responsum, ut non putaretur, alium ex eâdem Societate & Academia in idem argumentum tam faciliè rediturum. Verùm audax & præsumptuosum est illud genus hominum. Accidit, ut nuper junior Jesuita Pater *Antonius Schmidt* Heidelbergæ adveniret ad tradendum publicè Jus Canonicum. Is mox altero suæ Professuræ anno, sc. 1771., cûravit imprimi pro suis Prælectionibus in usum Candidatorum *Institutiones Juris Ecclesiastici*, in quibus plura capitalia loca Febroniani Tractatûs animosè invadit. Ne vir ille gloriatur in opere suo infirmo, maximè autem, ne juniores Canonistas à genuinâ Juris Sacri prudentiâ, ab historiâ & energiâ Canonum, demum à veritate ipsâ abducat, respondendum ei erit paucis, licet responsum fuit Collegæ ejus in Ingolstadtensi Universitate P. *Francisco Xaver. Zech*. Si (quod planè creditur) iis, qui genuinè erudi & ab omni præjudicio vacui sunt, post lectas has

Animadversiones videatur, Patrem Schmidt in suis Praelectionibus circa graves illas, quas de statu & regimine sanctae Ecclesiae nostrae adversus Febronium tractat quaestiones, nihil proferre veri, nihil solidi, facile concludetur, eum uti alios illi similes sinistrum planè servitium praestare sanctae Religionis nostrae, dum in celebri Academia, Catholicis ac Protestantibus tam in docendo quàm discendo communi, circa graviora, licet non substantialia, Religionis puncta, inania & falsa discipulis publicè propinant, atque ita illis, qui ex adverso sunt, non solum materiam triumphi praebent, sed & ansam iudicandi, quòd etiam in essentialibus fidei non fiat magis fideles ac solidi. Verbo, his cathedris tales viri non sunt apti.

Ut interim Schmidio & sociis ejus fidem ac religionem meam (quam ille suspectam habet, aut saltem suspectam habere affectat) circa eam, de qua inter nos agitur, materiam manifestam faciam, non dubito quidem Cardinalis Perronii in Responsione ad Regem Angliae Cap. LIX. haec verba mea facere: *Hanc unitatem in Ecclesia servandam cum decrevisset Christus, principium ejus & radicem in Petro constituit. Cum autem ad stabilendum hoc unitatis Ecclesiasticae Caput eximia quaedam auctoritate opus esset, quae valeret schismata compescere, aut avertere ab Ecclesia; praeter auctoritatem Apostolatus essentialem; facta est personae Petri, quam huic muneri obeundo destinavit Christus, singularis dignitatis & potestatis accessio (Haec in quo consistat, dixit Ill. de Marca apud Bertonum in Defensione Febr. Tit. II. §. 2.) ut nimirum omnes fideles, atque ipsos Apostolos in officio suo contineret, ac prohiberet, ne quis Ecclesiae scinderet unitatem; non quidem quasi hac disciplina egerent Apostoli, quibus singulis speciatim in orbis Christiani administratione Deus adfuturus erat; sed ut Ecclesiae formam aliquam proponeret, qua res essent post mortem suam componende.*

Verùm

Verum hæc non impediunt, quominus cum clar. Barthelio & sanis omnibus insimul adoptem, quæ ille in Dissertatione generali de Concordatis Germ. *Sectione proæmiali* §. 15. tradit, scilicet: „Convenit quidem omnibus orthodoxis de „ Primatu Sedis Apostolicæ divinitus instituto quoad intrin- „ seca & essentialia ejusdem Primatûs; sed de accidentariâ „ ejusdem extensione, *noviter superinductis reservatis*, non „ ita conveniebat: inde scatebant tot concertationes . . . „ querelæ . . . motus, & eorundem gravissimæ causæ . . . „ *Modum ergo & temperamentum* eidem pro salute & pace „ Ecclesiæ ponendum esse demum convenit, idque vel per „ rationabiles Constitutiones, vel per amicas Conventiones „ & amicabiles Concordias.” Rationabiles illæ Constitutiones, de quibus hic Barthelius loquitur, quæ *modus & temperamentum* superinductæ Primatui extensioni poni conveniebat, sunt Decreta Conciliorum *Constantiensis & Basileensis*; amicæ Conventiones sunt *Concordata* cum Nationibus inita. Porro cum Heidelbergensis Canonista noster Institutiones suas Ecclesiasticas *ad usum Germaniæ* accommodaverit; sic pro discipulorum ejus notitiâ ac instructione nonnulla, jam antè quidem à Febronio & Defensoribus ejus tradita, hic tamen, tanquam ad illud *legale temperamentum* pertinentia, ex Concordatis Germaniæ specialius prænotanda duximus.

Nimirum I.) Eugenius PP, IV. in duabus Bullis, datis anno 1447. Nonis Februarii (quæ constituunt partem Concordatorum Germaniæ, quæque prostant in libello, cui titulus *Concordata Nationis Germanicæ integra* Num. IV. V.) profitetur, se Concilia Constantiense & Basileense pro œcumenicis agnoscere, & pari cum aliis generalibus Synodis veneratione amplecti, promittens prædictæ inclytæ Nationi, se omnia & singula eorum Decreta servaturum, nisi in quantum

his per subsequens universale Concilium (quod quidem tunc promisit, sed dein non celebravit) aut per Concordata cum eadem Natione ineunda eisdem derogaretur. In his autem Concordatis, anno sequenti cum Nicolao V. iniris, quoad aliquas solum materias modificatio facta est, reliqua verò amborum generalium Conciliorum Decreta in eisdem Concordatis Aschaffenburgi conventis *Ÿ. In aliis autem.* Simpliciter confirmata sunt. Confer Observationes Historico-Juridicas in Concordata Nationis Germanicæ anno 1771. editas. *Observat. XVI. p. 30. 2.)* Vigore eorundem Concordatorum Rom. Pontifici hodie non competit jus vel unicum beneficium in Germaniâ conferendi. Hoc probat Auctor Præfationis *Tom. II. Febroniani.* Adde jam citatas Observationes Historico-Juridicas *pag. 38. 3.)* Idem de Annatis obtinere, demonstratur ab Auctore memoratæ Præfationis, à Febronio *Cap. VII. §. 5. n. 10.* à Theodoro à Palude *in Floribus sparsis ad Febr. Cap. VII. §. 8 n. 3. 4.)* Non potest Papa ullam causam privatam (etiam quamdiu usus appellationum ad Romanam Curiam, qui & ipse veteribus ac genuinis Canonibus contrarius est, toleratur) viâ evocationis aut appellationis Romam trahere, sed tenetur pro earundem instructione & decisione delegare Commissarios in partibus. Febron. *Cap. V. §. 10.* Auctor Tractationis Juris Publici *de Appellationibus & Evocationibus ad Curiam Romanam, ad illustrationem Art. XIV. §. 3. 4. & 5. Capitulationis Cesareæ, anno 1771. Francofurti editæ. §. 40. & seqq.*

Ex his Jesuita Professor & discipuli ejus imprimis generatim dignoscent, quid Germanica Natio consentientibus ac probantibus ipsismet RR. Pontificibus, senserit de intrinsicis seu substantialibus ecclesiastici Primatus; quid de respectivâ superioritate generalium Conciliorum atque summorum Pontificum;

tificum; quid & quæ ad accidentalìa retulerit; quem in his modum servari utrique parti placuerit &c. His præmissis descendamus ad *singula*, quæ P. Schmidt in Febronio vel probat vel damnat; expendamus ea ad justam lancem. Loquetur in hoc examine pro se ipso Heidelbergensis Professor propriis suarum Institutionum verbis; loquetur contra eum vel Febronius, vel quiscunque alius ejus loco & nomine.

I.

P. SCHMIDT S. J.

„ Ecclesiam in decidendis controversiis falli non posse, Parte II.
 „ ex perpetuâ Christi & Spiritûs Sancti eidem assistentis opè, §. 13.
 „ indèque tanquam judicem agnoscendam, ubi quoddam cir-
 „ ca orthodoxum S. Scripturæ sensum dubium ingruit, Ca-
 „ tholicis certum est. Tanquam digito hæc indicasse nobis
 „ sufficiat. Protestantes, qui hoc Ecclesiæ judicium constan-
 „ ter revereri detrectant; vel ex ipsis suis in rebus fidei flu-
 „ ctuationibus, demum se inter devia errare cognoscant: aut
 „ si malint, cum Theologos nostros non inspicere quidem
 „ soleant, apud Febronium, *virum profectò ipsis etiam com-
 „ mendatum*, perpendant ratiocinia Lockii, Saywelli, Cavei,
 „ quæ ex eorum Operibus is adducit Cap. I. §. 9. f. 49. Hæc
 „ hominibus, à Catholicâ aliàs Religione alienis, vel ipsa
 „ sana ratio expressit. ”

FEBRONIUS.

P. Josephus Kleiner in suis Observationibus summaris,
 nec non alius Jesuita auctor libelli *Jugement d'un Protestant &c.*

cum reliquis ferè omnibus, qui adversùs Febronium sua ingenia exercuerunt, dicunt, hujus librum vel ipsis displicere Protestantibus. Doctor Kauffmans in suo Apologetico Dissert. I. §. 9. n. 15. Febronius, inquit, trium Britannorum, à sacris Catholicis alienorum, Lockii, Saywelli & Guil. Cavei, ratiocinia, ridiculo dicam an deplorando conatu, instaurat.

P. Antonius Schmidt S. J., hac in parte suis Collegis superior & æquior, econtra hoc loco fatetur, Febronium Protestantibus commendari; commendat insuper ipse consilium, quo Protestantes per ratiocinia celeberrimorum Protestantium (quæ vel ipsa sana ratio expressit) ad reverentiam judicii Ecclesiæ pertrahere conatur; quod sanè conveniebat præstari in Opere, in quo primariò agebatur de Reunione Christianorum diversa sacra sectantium. Sed pruritus & studium cavillandi neque communi sensu rationis reguntur, neque amore veri feruntur.

II.

P. S C H M I D T S. J.

§§. 22. 23.
24.

„ Circa *jus convocandi Concilium universale*, Febronius
 „ *Cap. VI. §. 2.* dicit, nullam extare legem *divinam*, quæ
 „ illud soli Pontifici tribuat. Potissimum autem ad facta ap-
 „ pellat, quæ etiam *loco cit.* largè refert, ex quibus constat,
 „ primæva Concilia ab Imperatoribus convocata fuisse.

„ Minimè verò exinde consequitur, quod vult Febro-
 „ nius, jus illud convocandi *tacito* Principum & Ecclesiæ *con-*
 „ *sensu* in Pontificem translatum; hunc quidem ad sensum
 „ *tacitum* fingit ipse, nullo argumento probat. Sanè, fatente
 „ ipso, post octavum sæculum id non nisi à Pontificibus factum,
 „ & nequaquam ex alieno in se beneficio translatum usurpasse
 „ constat,

„ Non

„ Non fat sibi cohæret novi systêmatîs fabricator: fun-
 „ damentum enim *Cap. II. §. 3.* locat hujusmodi: *omnia il-*
 „ *la & sola esse primigenia & essentialia jura Primatûs, sine*
 „ *quibus unitas non potest servari.* Benè est: *Cap. VI. §. 7.* ait:
 „ Concilia generalia absolutè necessaria esse; id quidem ab
 „ Ecclesia sæpiùs cognitum fuisse, exortis præcipuè hæresibus
 „ & schismatibus: & §. 4. addit: alioquin brevi tempore
 „ Ecclesia universa in partes scinderetur & periret: confecta-
 „ neum nunc esse quivis videbit; igitur jus convocandi talia
 „ Concilia generalia omnino ad primigenia Primatûs jura per-
 „ tinere: quod idem *prono* alveo ex eo fluit, quod habet
 „ *cit. Cap. II. §. 6.* Ea quæ ad Ecclesiæ statum attineat ubivis
 „ geri, ad Pontificem Romanum referenda esse,

FEBRONIUS.

Cùm P. Schmidt negare non possit, octo priora œcu-
 menica Concilia ab Imperatoribus convocata fuisse; sed neque
 ipse neque alius, utcunque capitofus Jesuita sustinere audeat,
 Cæsares id vel nullo jure, vel, quod amplius esset, contra jus,
 vel etiam ex delegatione Papæ egisse; atque ea disciplina ex causis
 relatis à Febronio *Cap. VI. §. 3.*, nec non in Floribus sparsis
Cap. VI. §. 4., signanter ob dittractum in partes Imperium,
 dein mutata fuerit, ita ut deinceps Papa potiozem in convo-
 candis Conciliis partem habuisse videatur, eaque omnia jure
 merè humana ita acta atque immutata fuisse dubitari nequeat:
 hinc neque tacitus ille Principum & Ecclesiæ in qualemcun-
 que hanc mutationem consensus *fictus* dici potest; cùm (sicut
Cap. VI. §. 3. cit. disertè Febronius posuit) *usu* hoc jus con-
 vocandi fuerit *dimissum ferè* (non ait: *translatum*) soli Ro-
 mano Pontifici: novit autem scholaris, *usum esse jus ex con-*
sensu

sensu tacito: quinimò, ne in hunc quidem usque diem illi Catholici Principes, inter quos Occidentis Imperium divisum esse cernitur (quatenùs in idipsum consentirent) à pristino Imperatorum in ipsos transmissò jure convectionis primario exclusi haberi debent; siquidem jus istud à jure pacatam reinendi, aut turbatam pacandi religionem Reipublicæ separari non possit. In eo itaque Pontifex hac in parte Imperatoris & reliquorum Magnatum beneficium seu favorem atque deferentiam agnoscere habet, quòd jus, ipsis in regula & principalius competens, atque eis ab Ecclesia per novem sæcula agnitum, nunc per solum Papam (requisito tamen pro singulis casibus & obtento eorum consensu) exerceri patiantur; patientia verò quid JCTo est, nisi *tacitus consensus*? Cæterum occasione Concilii Pisani rectè dixit Gerson *Opp. Tom. II. col. 135.*, perinde esse, à quo Concilium convocetur, dummodò Ecclesia reverà habeatur congregata; quandoquidem in Conciliis neque *modus* convocandi, neque *persona* convocans, jure divino determinetur.

Memini, me in uno Defensorum Febronii legisse, casu quo necessitas Ecclesiæ celebrationem universalis Concilii exigat atque urgeat, & nemo eorum, qui ad hoc de jure tenentur, illud revera convocet, Papam ad id obligari, saltem in subsidium, idque ex eo principio, quòd ipse in aliorum defectum utilitati & necessitati Ecclesiæ omni loco & tempore prospicere atque occurrere ex suo Primatùs officio teneatur. Verùm ex eo nondum sequitur, quod P. Schmidt sophisticè arguit, eodem *Primatùs titulo* Pontifici hoc convectionis jus competere *primario*, imò *exclusivè* ad Catholicos Imperatores. Concilium est cætus publicus *in Imperio, Regno, vel alio Statu*, cætus magni strepitùs, multæque consequentiæ; talem

talem cogere non est *portio Primatus*, utpote qui de se neque Imperium, neque Regnum habet.

Sed & æque parum hoc jus deduci poterit ex illo *Relationis*, de quo tractat Febronius *Cap. II. §. 6.* cujus hoc loco latininitatem corrumpit extractor grammaticus, nec reflectit illator, à diversis argumentum non procedere. Sanè aliud est, ad *Primates Ecclesie omnia à particularibus ecclesiis esse referenda*, & aliud, *Primates hunc posse in terris, quas ex se prorsus habet nullas, cætum publicum, manifestum atque solemnem congregare.*

III.

P. S C H M I D T S J.

„ Ut legitimè celebrentur Concilia, debitèque repræ- §. 21.
 „ sentent Ecclesiam, Capiti suo unita esse debebunt; præsi-
 „ dente nimirum in iis summo Pontifice, eaque sive per se
 „ ipsum, sive per Legatos suos dirigente.

„ Adsentientem hic habemus ipsum Febronium, qui
 „ *l. cit. §. 4.* ex relatione Synodi Chalcedonensis ad Leonem
 „ Papam apud Harduinum Tom. II. duplex distinguit præsi-
 „ dium, alterum *quoad ordinem exteriorum*, ad Principes se-
 „ culares spectare inquit; alterum *Hierarobicum* ex iis verbis:
 „ *sicut membris caput prævas in his, qui tuum tuebant ordi-*
 „ *nem*; idque summo Pontifici competere adfirmat: *jarique*
 „ *præsidi* naturaliter annexum ait *jus proponendi*. Rectè enim
 „ verò, sed ne hoc quidem triticum sine zizaniis est in agro
 „ Febroniano: prius enim ita temperat, ut integrum tamen
 „ sit Concilio, jus præsidii alteri deferre; adeo, ut, quod
 „ ipse tanquam jus *Primatus* agnoscit veritate cogente, jam
 „ pro lubitu à voluntate alienà dependeat. Respondemus illi
 Tom. III. Na „ cum

„ cum viro cl. Riggero *l. cit. Cap. 4. §. 204.*; quoniam id
 „ asserit solum, quin probet, aut contrariis respondeat; æquo
 „ animo terat cum suo Giberto & Launoio, alia omnia arbi-
 „ trantes. Protestantes autem plura hinc iterum Imperatorum
 „ facta Conciliis, ut videtur, Præsidentium adcumulantes,
 „ ex ipso Febronio intelligere possunt, cujus generis illa
 „ præsidia fuerint.

„ Pallavicini Historia Concilii Tridentini cruditis qui-
 „ busvis videbitur semper omni exceptione major, modò
 „ ipsi studio partium careant: etsi id secùs videatur auctori
 „ Principiorum Juris Publ. Eccles. *Cap. VI. §. 34.*, iniquissi-
 „ mè Pallavicinum in eadem cum Sarpio & Sleidano classe hinc
 „ in re collocanti; item Vindici Febroniano *Tom. II. fol. 165.*,
 „ quod pluribus ostendit Gautier in *Animad.* in dicta Principia
 „ pag. * 69. *seqq.*”

* 484.

FEBRONIUS.

Iniquus hic est Febronio Schmidius censor: ille *regulam*
 dedit & *exceptionem*, claris omni Jcto verbis; iste ait, ziza-
 nias esse in tritico, eò quòd integrum sit Concilio juxta Fe-
 bronium, jus præsidi alteri deferre, adeo, ut jus Primatùs
pro lubitu à voluntate alienà dependeat: Cordatus Jctus ab im-
 pactionibus abstinet, non substituit sua verba verbis alterius,
 assumit dicta authoris & causas dictorum; sin secùs incedat,
 rabula forensis erit. Febronius posuit: *hec quidem in regula,*
 & *nisi Concilio aliter videatur*: non dixit: *pro lubitu Concilii*,
 aliàs, quod noluit, regulam propriam, à se studiosè pro-
 batam, destruxisset.

Quòd regulariter Ecclesia Capiti suo adhærere, & vicif-
 sim Caput Ecclesiæ unitum esse debeat, de hoc nullus Catho-
 lico

licorum dubitat. Sed, quid si eveniat, ut Papa fiat auctor schismatis, sacrorum Canonum & ecclesiasticæ Disciplinæ everfor, jurium Episcopaliū destructor &c. an in his etiam Capiti suo adhærebit Ecclesia, ita ut si talia neque in Concilio neque extra illud correctæ velit Pontifex, Episcopi, sine omni fructu emendatæ Ecclesiæ, à Synodo recedant, & malum in eodem, quo antè, statu relinquunt?

Thesis de superioritate Concilii supra Pontificem (cujus contrarium docere non in Galliâ solùm, sed in variis etiam Catholicis Germaniæ Academiis, authoritate superiore prohibitum est) non est mera quæstio de nomine: foret autem talis, si universalis Ecclesia, synodaliter congregata, adversus Papam invitum, utcunque improbum, boni Ecclesiastici inimicum, nihil statuere posset, quinimò & in ipso malo Disciplinæ, per eum in Ecclesiam invectæ, illi adhærere teneretur.

De præsidio in generalibus Conciliis, uti & de jure in eis proponendi abundè egit Febronius *Cap. VI. §. 4.*, & ejus Defensor Theodorus à Palude *Cap. VI. §. 5.* Utrumque jus ibidem *in regula* tribuitur summo Pontifici: *in exceptione* (nimirum casu quo Papa Concilio vel præsidere, vel necessaria proponere in eo recuset, aut non valeat) alteri, ex beneplacito Synodi. Quo ingenio, quo jure, quo fructu P. Schmidt primum appellet *triticum*, alterum *zizaniis* comparet, judicent prudentiores. Probat ille, se juvenem Canonistam, quando de Giberto & Launoio cum quâdam specie vilipensionis loqui affectat; falsum autem profert, dum quæ hac in parte ad exceptionem à regula justè refert Febronius, sine probatione ab eo tradita memorat. Videantur hujus loca jam citata, quippe quibus ex Conciliorum disciplinâ ejus asserta probantur, quæ etiam de se ipsis fluunt ex memoratâ generalium Conciliorum superioritate & hujus analogiâ atque applicatione.

De fide Pallavicini comparatè ad Paulum Sarpium egit Joannes à Calore *in Apolog. Febr. Art. I. n. 5.* Pro illo hæc sola verba invenio in libro P. Gautier pag. 484. ultrà omnino nihil: „Card. Pallavicinus ex sinceris actis Historiam Concilii „Trid. concinnavit: adeo veritatis amans, & in scribendo „modestus, ut nihil per assentationem finxerit.” Sic Jesuitæ Pallavicino, Societatis suæ alumno, fidem omnimodam conciliare, & hanc discipulis suis instillare student; dum interea viri exegetæ historiarum, de Tridentino Concilio scriptarum, nunquam credent utrique asserto audaci, scilicet: *Pallavicinum aded fuisse veritatis amantem, & in scribendo modestum, ut nihil per assentationem finxerit:* Item: *Ejus historiam eruditis quibusvis de hoc Concilio visum iri semper OMNI EXCEPTIONE MAJOREM, modò ipsi studio partium caveant:* hanc conditionem ab ipsomet Pallavicino non ubivis impletam fuisse, studio partium carentes inveniunt.

IV.

P. SCHMIDT S. J.

- §. 39. „Febronius *Cap. IX. §. 4.* inter remedia tollendorum „abulum Concilia Nationalia in usum revocari cupit, quorum utilitatem imò necessitatem dilandat: hætenus rectè: „sed, dum licitum esse nobis vult persuadere, si ad tempus „se etiam à Sede Apostolicâ, quam ipsèmet Centrum unionis „nominat, segregent, remedia suggerit malis omnibus deteriora, Confer Vindicias Ballerini adversùs Febronium „subnexas ejus Libro *de V & ratione Primatûs Pontificièi* „*Cap. 7.*”

FEBRONIUS.

Singularem lucubrationem *de Subtractione Obedientiae* anno 1770. composuit Febronius, quæ in fine Partis primæ Tomi II. Operum ejus conspicitur; hanc si vidisset Petrus Ballerinius, Veronensis Presbyter, non dixisset, eam esse remedium malis omnibus deterius; etenim vidisset in ea perpetuum æque ac felicem hujus remediî in Ecclesiâ Catholicâ usum, citra omne periculum mali, & cum summo disciplinæ bono. Vidisset, hæc mediâ ejectiones à regnis ac provinciis extraneos pecuniarum Collectores, Annatas abolitas aut saltem suspensas, Sacerdotiorum aut sacrorum beneficiorum diplomata, antè magno & inutilli sumptu Romæ redempta, nunc sine eo in partibus expedita, Pallia à Metropolitanis sine pretio obtenta, Dispensationes ex motivis reverè canonicis auctoritate ordinariâ eaque legitimâ absque pecuniâ concessas, Beneficia dignioribus, & ab iis quidem, quibus de jure competit, collata, Confirmationes Episcopaliû electionum in provinciis legitimè factas, genuinorum Canonum vigorem restitutum, Concordata Nationum, à Romanis promiscuè violata, in usum atque observantiam reducta, injusta bella æquâ pace composita, iniquas excommunicationes, censuras & interdicta sublata, eaque omnia & singula sine minimâ læsione *legitimi Primatus*, aut infractione prærogativarum, *Capiti* jure divino competentium, aut everfione *Centri Ecclesiæ*; imò magis pro hujus firmitate & stabilitate.

Hæc debitè atque ordinatè cum propriis singulorum factorum circumstantiis atque motivis prout ea in Actis publicis consignata, & à Febronio tradita sunt, discipulis suis exponat P. Schmidt, sic merebitur titulum Professoris *bonæ fidei* apud Catholicos æque ac Protestantes; neque hi habebunt causam,

Heidelbergensibus Academicis insinuandi, Professore[m] Canonum suis Candidatis, in iis, quæ ad Romanum Pontificem pertinent, *quid pro quo venditare.*

V.

P. S C H M I D T S. J.

§. 44.

„ Primatum honoris auctoritatisque cum certis juribus
 „ Catholici omnes, qui vel se tales adhuc venditant, uno ore
 „ Pontifici Romano competere adstruunt; quod vel unius
 „ Febronii exemplo luculenter adparet. Sed non arrident ei
 „ probationes, à Catholicis adferri solitæ, quæ scilicet Pon-
 „ tifici jam plus, quàm ipse vellet, tribuerent: uti dum no-
 „ tissimo illo textu Matthæi XVI. Christus ait: *Tu es Petrus,*
 „ *& super hanc Petram &c.* Item: *Tibi dabo claves regni cæ-*
 „ *lorum &c.* Quantum autem cunque se torqueat, se non
 „ expediet, uti contra eundem luce clariùs denuò demonstrâ-
 „ runt Kauffmans Theol. Prof. Colon. in *Apolog. Dissert. I.*
 „ §. 2. & seqq. Held in *Jurisprud. Univers. L. I. P. 2. C. I.*
 „ §. I. Neque nos movent, quæ reponit Vindex *Tom. II.*
 „ p. 168. seqq. Nam *Monarchiam absolutam* nec ipsi inde evin-
 „ cimus, &c.”

F E B R O N I U S.

Gratiæ saltem hic debentur Heidelbergensi Canonistæ, quòd Febronium adhuc inter Catholicos utcunque numeret; licet ei ad probandum Rom. Pontificis Primatum non arrideant probationes desumptæ à textibus S. scripturæ in sensu, quo illos P. Schmidt accipit. Habet hoc Febronius commune cum
 non

non paucis SS. Patribus, cum multis Catholicis primæ eruditionis, præsertim Gallis, licet secus videatur S. Francisco Salesio, quem Schmidius hoc loco in subjunctâ Notâ citat. Fuit hic vir sanctissimus magnus Asceta; an in studio critico Canonum & Conciliorum peræque expeditus, dubitare licet. Videantur interim circa diversos Patrum & Tractatorum Ecclesiasticorum sensus & interpretationes memoratorum Textuum tradita Febromi *Cap. 1. §. 2. 3. Cap. V. §. 1.* Joannis à Calore *Apol. Febr. Art. II.* Theodori à Palude *in Flor. sparf. ad Febr. Cap. I. §. 2.* Danielis Bertoni *Def. Febr. Tit. I. §. 1. 2. 3.*, & hæc tranquillâ mente comparentur cum Apologerico Kauffinanni.

Vellem videre in Cathedrâ Canonicâ Universitatis *mixtæ* Religionis Professore *liberum*, & adfectum proferre non nisi solida & convincentia argumenta circa materias & quæstiones Juris Ecclesiastici, quæ nos à Protestantibus separant. Talia certè non sunt, quæ P. Schmidt hoc loco è sacris Litteris profert, quippe quæ à totidem, imò pluribus viris doctis & piis adversus Petri Primatum, quàm pro eo interpretationem accipiunt. Tam vagis & indefinitis utens argumentis nullum prudentem A catholicum ad veram fidem perducet.

De cætero, quàm parùm aut multùm *absoluta* sit illa *Monarchia*, quam ex iisdem Textibus Jesuitæ eliciunt, Professor nosse quidem hic non explicat; attamen illud satis constat, quòd ii inde deducant infallibilitatem Pontificis, ejus superioritatem supra Concilium, immediatum jus, omnia Episcopalia per totum orbem exercendi, jura Episcopatus annexa minuendi, tollendi, jus appellationis per omnes mundi partes: paucis *Monarchiam absolutam*, quam ipsèmet Schmidius inde non vult evincere: debet pronò alvei sui fluxu, si textum *de personâ Petri*, cum *exclusionè* reliquorum Apostolorum, intelligendum esse contendat.

VI.

P. SCHMIDT S. J.

S. 49.

„ Febronius totus est in eâ declamatione, ut jura Pontificis *SECUNDARIA* velit non licitè solàm Sedi Pontificiæ iterum abstrahi posse, sed & id omninò fieri expedire; imò esse necessum ad Protestantes cum Ecclesia denud conciliandos. Jam verò ex Juris publici universalis principiis brevi ratiocinio tota hæc, ut ut speciosa, moles facilè corruet.

„ Jura quædam alia, etsi non ex institutione divinâ Sedi Pontificiæ jam adligata, ab Ecclesiâ ritè in eam transferri potuere: ubi id vetitum? nullo sanè verbo extundet, tale quid prohibitum esse, Febronius: quòd si à Christo id prohibitum non sit, ab Ecclesiâ fieri ritè posse, nemo nisi insanus negabit: jura hæc semel in Principem legitimè translata revocari sine injuriâ nequeunt: si id vult Febronius, sanè principiis regitur cuilibet Imperanti plurimùm perniciosus: igitur & idem de Reservatis *secundariis* Primatûs Apostolici dicendum, At legitimè translata inficiabitur: id de *compluribus* expressis verbis statuit *Tridentinum*: quoad omnia reliqua tranquillam per tot sæcula possessionem hominè natus frustra intervertere conabitur. Quam utilitatem aut necessitatem ex scopo suo fingit, intelligere potest ex scriptore Protestantico *Babrdtio*, Abusus clamat, quæ tot gravamina pepererint: at nôrit, hos quoque hîc non defendi, vel istis eam, quam dixi, possessionem tribui. ”

FEBRONIUS.

Esambe omninò esse hoc præensum magistrale argumentum,

tum, Candidati Juris Ecclesiastici facillè advertent, si illorum Professor ex Operibus Febronii, ex auctoritatibus atque monumentis ab eo relatis, cordatè illis aperiat 1.) *graviora illa Papæ jura adventitia seu secundaria suum habere fontem in falsis Isidori Epistolis. Cap. VIII. §. 2. 3. Joan. à Calore in Apol. Febr. Art. IX. n. 6. seqq. 2.)* Quoad hæc Episcopos non abdicasse jus suum *cum notitiâ & libertate*; atque ita Sedem Romanam alienis spoliis injustè exornatam fuisse. *cit. Cap. VIII. §. 5. 3.)* Proinde in his non prodesse Romanis cessionem, possessionem, consuetudinem, præscriptionem, concordata, utpote falso systemati innixa. *Eod. Cap. VIII. §. 6. & 10. 4.)* Huic spurio fundamento subsequenti Conciliorum, atque ipsius etiam *Tridentini*, Canones disciplinares inædificari. *Cap. VIII. §. 5. n. 5. 5.)* Tridentinos Patres sub finem Synodi agnovisse, quòd Disciplina Ecclesiæ ad normam quatuor primorum Conciliorum generalium emendari debeat. *Cap. VI. §. 12. 6.)* Ea etiam quæ ab Episcopis Pontifici liberè & voluntariè dimissa fuerunt, si ille his abutatur, in bonum Ecclesiæ, atque ad satisfaciendum nativo & suo modo inabdicali Pastoralis officio ab Episcopis recipi posse ac debere. *Joan. à Calore Art. XIII. 7.)* Excessum atque abusum Pontificiæ auctoritatis dedisse occasionem schismatibus, & hodiernum impedire reunionem. *Cap. VIII. §. 8. 8.)* Inde Ecclesiam, utpote Papâ superiorem, pro bono Religionis ordinare posse, ut quantum ipsi commodum & in commune utile videbitur, cum retractatione plurium vel pauciorum dictorum jurium adventitiorum unitati consulatur. *Cap. VI. §. 7. n. 8. Cap. VIII. §. 8. n. 11. 12. 9.)* Neque hoc in puncto argumentum duci posse à juri-
 bus Principi *seculari* seriùs acquisitis ad statum & jura Ecclesiæ. *Auctor Notarum Crit. in P. Zech. §. 165. n. 7. Tom. II. Febr. p. 126. Daniel Bertonus in Def. Febr. Tit. II. §. 1. pag. 30. Tom. III.*

10.) Quidquid exuberante Zelo suæ Confessionis, & ad aver-
tendam reunionem, quam ipse ex Opere Febronii verebatur
(quæ hujus laus est) scripserit Bahradius, illius consilium,
præter innumeros Catholicos, probant laudantque eruditissimi
& moderatissimi Protestantium, Ernestus Schuberus primarius
Theologiæ in Helmstadiensi Universitate Professor, Moserus
Conciliarius Imperialis aulicus, Auctores Auctorum Erudi-
torum Lipsienses, Göttingenses &c. Quid? quod ipse P.
Schmidt *suprà* N. 1. ipsis etiam Protestantibus Febronium com-
mendatum memorat.

Quoniam ad *Tridentinum* hic provocat P. Schmidt, tan-
quam in quo prætensiones RR. Pontificum ad *Monarchiam*, aut
saltem ad plenam potestatem legislativam, & propriam in sin-
gulis diocæsis jurisdictionem, specialiùs assertæ ac firmatæ
sint, juvat hic paucis examinare eum locum hujus universalis
Synodi, quem ii, qui Febronio adversantur, nominatim D.
Kauffmans *Dissert. 4. Cap. 8 n. 26.* P. Sappel pag. 223. obji-
ciunt. Nimirum Sess. XIV. Cap. 7. *merito*, ait Synodus, *Pon-
tifices Maximi pro supremâ potestate, sibi in Ecclesia universali tra-
ditâ, causas aliquas criminum graviore suo potuerunt iudicio re-
servare.* Notum est, duplices esse reservationes Papales: pri-
mæ & antiquiores originem ducunt ab Episcopis quosdam cri-
minosos pro absolute Romam mittentibus; ad harum imi-
tationem post aliquot sæculorum curriculum Pontifices ipsi alias
propriâ suâ auctoritate induxerunt; earum prima, in Corpore
Juris consignata, est anni 1139. relata à Gratiano Can. *Si
quis suadente.* 29. *Caus. XVII. Quæst. 4.* Ad harum robur di-
xit Febronius desiderari Episcoporum consensum; Kauffmans
l. cit. regegit: *Quis dicat assertam potestatem Papalem peccata
reservandi à consensu dependere Episcoporum, qui, si id ipsum ju-
dicassent, hoc sine dubio hic expressuri fuissent.* Debile ratiocinium!
pro

pro cujus emendatione inter plures legantur Collationes Andegavenses (*Conferences d'Angers*) Tract. de Calibus reservatis Tom. I. p. 51. ubi: „ Les péchés peuvent être réservés au Pape, ou par une Loi général de l'Eglise, ou par un usage particulier d'un Diocèse. Ils le sont par une Loi général de l'Eglise, lorsque la réserve a été établie par un Concile Oecuménique, ou par une Bulle du souverain Pontife, reçue par le consentement exprès ou au moins tacite du Corps Episcopal. *Ce consentement est essentiel; & comme les Evêques de l'Eglise Gallicane ne l'ont point donné à quelques Bulles des Papes, par lesquels ils se réservent l'absolution de certains péchés, ces péchés ne sont point en France réservés au Saint Siège.* ”

Si Episcopi Gallix non omnibus Pontificum reservationibus consentientes, earum plures inutiles & sine effectu reliquerunt, Germanix Antistites non minus RR. Pontificibus negarunt jus & potestatem suis diocesanis, sine expressâ suâ veniâ absolutionem & indulgentiam graviorum criminum largiendi, quando in Concilio Salegunstadiensi anni 1022. *Cap. XV. & XVII.* apud Harzhemium *Tom. III. pag. 57.* statuerunt, ut „ nullus Romam eat, nisi cum licentia Episcopi sui vel ejus Vicarii: & cum multi tantâ mentis suæ falluntur stultitiâ, ut in aliquo capitali crimine multati, pœnitentiam à suis sacerdotibus accipere nolint, in hoc maximè confisi, ut Romam euntibus Apostolicus omnia sibi dimittat peccata; sacro visum est Concilio, *ut talis indulgentia illis non proffit, sed prius juxta modum debiti pœnitentiam sibi datam à suis Sacerdotibus impleant, & tunc Romam ire si velint, ab Episcopo proprio licentiam & litteras ad Apostolicum ex iisdem rebus deferendas accipiant.* ”

VII.

P. S C H M I D T S. J.

§. 50.

„ Li ipsi, qui iudicium Pontificis sine consensu accessu-
 „ que Ecclesiæ infallibile esse negant (nam Febronius denuo
 „ planè extra orbitam vagatur, dum *Cap. VI. §. 8.* ne huic
 „ quidem assensui sat firmum præsidium inesse vult) tali tamen
 „ decisione Pontificis reverenter assurgendum esse ajunt, ita,
 „ ut nefas sit, salvà reverentiâ Primæ Sedi debitâ, Catholico
 „ saltim publicè eam impugnare: *Quis enim cuilibet deliranti*
 „ *Theologo aut 7Cto sumptibus immensis indicet Concilium to-*
 „ *tius orbis?* ait Auctor anonymus in Princip. Juris Eccles.
 „ *Cap. V. §. 3. 8.* Hoc habeat sibi Febronius à viro, quem
 „ procul dubio magni æstimat.”

F E B R O N I U S.

Febronius *Cap. VI. §. 8.* multâ sedulitate tuetur senten-
 tiam omnibus Catholicis communem, quòd iudicium summi
 Pontificis in negotio fidei per accessum consensumque Eccle-
 siæ firmum fiat & immutabile. Hoc in *Thesi*; in *Hypothesi* au-
 tem ait, hęc & nunc dubitari, nec immeritò, *an reverà adsit*
ille consensus Ecclesiæ. Ad hoc declarandum, exemplis, non
 fictis, sed factis utitur, a) Exponit eod. *Cap. VI. §. 9.* ex divo
 Augustino causam Rebaptizationis hæreticorum, in quâ S. Pa-
 ter primùm refert, multos cum Stephano Papà, quosdam cum
 S. Cypriano, tenuisse. Aliquantò pòst scribit, fermè octoginta
 Episcoporum Africæ cum suis Ecclesiis sententiam Cypriani
 tenuisse reliquos per orbem Christianum omnes Stephani iudi-
 cium secutos esse. In perplexo hoc rerum situ quærît S. Augu-
 stinus,

stinus, *An sic totius Ecclesiæ consensione firmata censevi debeat R. Pontificis sententia?* & respondet negativè, antequam Generalis Concilii definitio accesserit. *b)* Aliud exemplum: Emanat anno 1713. famosa Clementis XI. Constitutio *Unigenitus*: acceptatur illa ab universâ Ecclesiâ: sed quo anno? An, qui eam non acceptans anno 1718. defunctus est, pro hæretico haberi poterit? Hæc & similia considerans Febronius, non quidem *de jure* dubitans, sed *in facto* subinde incertus; sustinuit expedire, ut similes quæstiones per Concilia œcumenica decidantur; horum frequentiam sanxere Patres Constantienses & Basilienses, quorum auctoritas apud me major est, quàm illa Auctoris Principiorum Juris Publici Ecclesiastici.

VIII.

P. SCHMIDT S. J.

„ Legum ferendarum potestas Ecclesiæ in Concilio ge-
 „ nerali congregatæ vel maximè competit. Sed & Ecclesiæ
 „ non congregatæ de remedio prospectum esse debet. Jure
 „ itaque necessario ad Primatum spectabit, pro temporis ne-
 „ cessitate opportunitatèque novas etiam leges condere. Fe-
 „ bronius *Cap. V. §. 2.* tales à Pontifice proponi posse con-
 „ cedit, sed quas Episcopi non nisi ob intrinsecam earum
 „ æquitatem, si nempe bono Religionis & Disciplinæ Eccle-
 „ siasticæ esse proficuas agnoverint, acceptare teneantur. Ve-
 „ rùm, an æquitas illa per se obligat, vel ut proposita à Pon-
 „ tifice? Si prius; jam non erit res meræ Disciplinæ; de quâ
 „ hic quæritur præcipuè: si alterum, jam eo ipso hæc pote-
 „ stas Pontifici competat necesse est.”

§. 52.

FEBRONIUS.

Sophisticum Heidelbergenſis Canoniſtæ dilemma ac reſponſo quidem dignum reputo. Quæcunque ad bonum Fidei & Diſciplinæ reverà conducunt, intrinſecam in ſe habentia honeſtatem & æquitatem (dummodo alio inconveniente non impediuntur) juſtum eſt & officio Paſtorali dignum, ut ea Epiſcopus in ſuam diœceſin recipiat, & congruè diſponat, unde cunque illa veniant. Sic novimus, multa in particularibus Synodis ſtatuta, in aliis etiam provinciis ac diœceſibus, imò per omnes fermè Eccleſias recepta & prudenter introducta fuiſſe: Illud tamen inter ſimiles Synodorum Canones ſeu particulares Conſtitutiones, & inter Conſtituta Pontificum intereſt, quòd Papa, Primatum univerſalis Eccleſiæ tenens, ea *vigore officii* aliis Eccleſiis proponere *obligetur*, ſalvâ dein harum examine & acceptatione.

Interim hic fui immemor neophytus Canoniſta ſubitò incidit in *abſolutam Monarchiam* contra quam paulò antè, §. 46. & 47. proteſtatus eſt; qui enim novas etiam leges Eccleſiæ non congregatæ imponere poteſt, quas illa intuitu poteſtatis proponentis acceptare teneretur ſi *abſolutus Monarcha eſt*, quales noſtri Imperatores fuerunt, quouſque leges ſoli poterant condere.

IX.

P. SCHMIDT S. J.

§. 55.

„ An jus Appellationum ſit ex *primigeniis* & *jure divino*
 „ Primatui Sedis Apoſtolicæ competentibus, ſunt etiam ex
 „ Catholicis qui negant; inter quos facile princeps eſt de
 „ Marca *Lib. VII, Cap. 3.*, quem, additis ex genio ſuo parer-
 „ gis;

gis, sequitur Febronius. Appellatio vel interponitur ob de-
negatam aut protractam justitiam, item ob nullitates, eas-
que insanabiles in processu commissas: tum equidem ex
ipso Jure Naturæ, Publicique universalis dogmatis, id ju-
ris omninò Primatui necessariò competere existimo; cum
ratione solâ dictante constet, præcipuum necessariûmque
Rectoris in civitate officium esse, ut ad eum oppressæ inno-
centiæ perfugium pateat: vel eo sensu hæc quæstio institui-
tur, ut ultimæ necessariò instantiæ judex sit summus Ponti-
fex; & hæc in re disciplinæ mutationi locum esse, ex rerum
Ecclesiasticarum Historiâ ipsâ elucet."

FEBRONIUS.

Dictat enim verò recta ratio, ut qui per inferiorum judi-
cum sententias injustè gravantur, finaliter ad supremum, ad
ipsum Principem, aut ad eum, qui hujus loco & nomine ul-
timatum judicium exercet, provocare valeant. Hoc in omni-
bus *secularibus* statibus, in quibus judiciaria potestas authori-
tate summi Principis exercetur, inconcussè obtinet. Non ita
in Ecclesiâ, in quâ ex juris sacri origine, & ex Primatûs naturâ
nulla causarum judicia à Rom. Pontifice aut ejus nomine ac ju-
re exercentur. In ea finale causarum judicium, ex ordinatione
Conciliorum *Nicani*, *Antiocheni*, & aliorum pertinet ad Pro-
vincialem Synodum, quæ suam authoritatem à Papâ neque ob-
tinet neque mutuatur. Ordinem instantiarum in foro Ecclesiæ
sic descripsit anno 530. Justinianus Imp. in *Lege 29. Cod. de*
Episcopali audientia. „Clericus priùs juxta sacra instituta apud
Episcopum Civitatis, tum, si is suspectus est, apud Me-
tropolitanum Episcopum reum agat: sed si fortè ne ibi qui-
dem accusatio placuerit, ad sacrum ejus regionis Synodum
„ accusa-

„ accusatum deducat, & cum Metropolitano, tribus conve-
 „ nientibus religiosissimis Episcopis, de causâ coram totâ Sy-
 „ nodo cognoscatur. Si se lædi existimaverit, provocet illius
 „ Provinciæ beatissimum Patriarcham; atque iis, quæ ipse
 „ judicaverit, omnino pareat, perinde ac si eum ab initio ju-
 „ dicem esset consecutus: *nam contra horum Antistitum sen-
 „ tentias non esse locum appellationi, à majoribus nostris con-
 „ stitutum est.* ”

Hadrianus Papa Carolo M. Imp. dedit Codicem Cano-
 num, in quo 50. Canones sic dicti. Apostolorum, 20. Nicæni,
 24. Ancyranî, 14. Neo-Cæsarienses, 20. Gangrenses, 25.
 Antiocheni, 59. Laodiceni, 3. Constantinopolitani, 12.
 Ephesini, 27. Chalcedonenses, 21. Sardicenses, 33. Carthagi-
 nenses, 105. Africani, nec non Decretales à Siricio ad Gre-
 gorium occurrunt. Hunc Codicem post alios ex Bibliotheca
 Metropolitana Ecclesiæ Colonienfis edidit P. Harzheim *Con-
 cil. Germ. Tom. I. à pag. 131. ad pag. 235.* In eo (qui, ut
 rectè idem eximius Editor, erat ad usum Ecclesiarum occiden-
 talium, seu Ecclesiarum in regno Caroli existentium, adeoque
 Germaniæ, Baviaræ, Norici, Belgii, Galliæ) hi populi ante
 oculos habuere Canones de appellationum materiâ statuentes,
 scilicet Nicænum V., Antiochenos XIV. & XV., Chalcedo-
 nenses IX. & XVII., Sardicenses III. IV. & V., Carthaginen-
 sem XXVIII., porro Africanos LXXXVIII. LXXXIX. XCII.
 CI. CII. CIII. & CV., præcipuè autem Canonem novissimum
 Concilii Africani, cui *l. cit. p. 234.* verbotenus annexa con-
 spicitur celebris illa Epistola Episcoporum Africæ ad Cælesti-
 num Papam, hoc tenore: *Decreta Nicæna, sive inferioris gra-
 dūs Clericos, sive ipsos Episcopos, suis Metropolitanis apertissimè
 commiserunt; prudentissimè enim justissimèque viderunt, quacun-
 que negotia in suis locis, ubi orta sunt, finienda; nec unicuique
 Provin:*

Provinciae gratiam sancti Spiritus defuturam: maximè quia unicuique concessum est, si iudicio offensus fuerit Cognitorum, ad Concilia suæ Provinciae vel etiam universale (Nationis) provocare. Ideo rogant R. Pontificem, ut Clericorum ad ipsius Curiam refugia (quæ improba vocant) repellat.

Hæc originaria & genuina processûs Ecclesiastici norma, hæc meta instantiarum, tam generalibus quàm particularibus Synodis declarata, quam RR. Pontifices, uolentes, agnoscere & ei se conformare debuerunt. Ex hac, uti confido, Antecessor noster Heidelbergensis intelliget, an jus Appellationum sit ex *primigeniis* & jure *divino* Primatui annexis.

Equidem adversùs certa hæc jura posteris temporibus, occasione Canonis Sardicensis, sinistrè applicati, maximè verò adminiculantibus falsis Decretalibus (Vid. Febron. *Cap. V. §. 6. seqq.* Theod. à Palude *in Flor. sparsis Cap. V. §. 10*) appellationes ad Romanam Curiam introducta sunt, atque eo sensu verum est, quod tradit P. Schmidt, in hac re disciplinaari mutationi locum dari; verùm illud indagandum superest, an quæ sic ex errore & falsâ causâ in jure, tot Synodis firmato, mutata, & hoc ipso cum Nationum gravamine conjuncta, atque insuper sinistram de indole Pontificii Primatûs ideam populis ingerere apta sunt, sicuti hîc ab exemplo Heidelbergensis Professoris docemur, an, inquam, ea in recentiore illo genuinis Canonibus adverso statu relinqui debeant? Neque quis mihi hîc objiciat primæ Sedis decus & præminentiam, cui præcipuum aliquod hac in parte tribui deceat; etenim Sardicensis Synodus, cum de Episcopis per Arianos oppressis iterum audiendis ageretur, memoriam S. Petri eâ occasione ho-

norandam censuit, neque tamen eapropter proprium jus appellationum Romæ tribuere voluit.

X.

P. SCHMIDT S. J.

„ Febronius *Cap. IV. §. 8.* velut rem certam ponit, omnes
 „ Synodos Provinciales potestatem habuisse olim, non *Epi-*
 „ *scopos* solum ejusdem Provinciae, sed & ipsum *Metropolita-*
 „ *num*, de sede sua dejiciendi, sine ullo ad Pontificem recur-
 „ su: atque inde ejus lamenta ob causas istas nunc ad solam Se-
 „ dem Apostolicam devolutas. Novi, quod hac in re con-
 „ sentientes alios habeat. Sed ego hic alia omnia statuenda
 „ existimo: Jam anno 269. Patres Synodi contra *Paulum Sa-*
 „ *mosatenum* celebratae, acta sua à Dionysio Papà rata esse vo-
 „ luere, teste Eusebio Lib. V. Cap. 30. Anno 311. *Cacilia-*
 „ *nus Carthaginensis* Episcopus à Melchiade Sedi suae restitutus
 „ est, etsi ab eà à Synodo Africanà dejectus; quam rem jure
 „ factam manifestè agnoscere videtur S. Augustinus Epist.
 „ 162. Cyprianus, ille nimirum, in quo triumphant secus
 „ sentientes, Epist. 63. scribit Stephano Papæ: *Dirigantur*
 „ *in Provinciam & ad plebem Avelate consistentem, quibus abs-*
 „ *tento MARCIANO alius in locum ejus substituat.* Adde
 „ gesta passim nota à Julio in causa *Athannasii.*

„ Hæc quidem ante Sardicense acta; post ejus Canones
 „ prostant exempla *Eustatii Sebasteni* confugientis ad Liberium
 „ apud S. Basilium Epist. 74. aliàs 187. *Helladii Tarsensis*, &
 „ *Eu-*

„ *Eutberii Tyanensis* apud Harduinum Tom. I. à pag. 1635.
 „ *S. Chrysofomi* ad Innocentium I. ex Palladio in Dial. de Vi-
 „ ta S. Chrysof., aliorumque postea plurium,

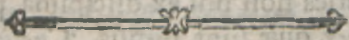
FEBRONIUS.

Causas depositionis Episcoporum ex Canonum dispositione ad Synodos Provinciales usque ad receptionem spuriarum Decretalium constanter pertinuisse, omni jure sustinent, & irrefragabili Conciliorum auctoritate atque fide Historiæ probant Febronius *Cap. IV. §. 8.* Joannes à Calore *Art. VIII. n. 7.* item *Art. XI. n. 7.* Adversum hæc non nisi inania & falsa P. Schmidt suis discipulis propinat. 1) Postquam *PAULUS SAMOSATENUS* in plurium Episcoporum Synodo apud Eusebium *Lib. VII, Cap. 29.* damnatus & suâ Sede dejectus fuisset, Patres ejusdem Concilii dederunt Epistolam sequenti Capiti 30. insertam, non ad solum *Dionysium Romanæ urbis Episcopum*, sed & ad *Maximum Alexandrinum* directam, in quâ eisdem Dionysio & Maximo, & omnibus per universum orbem comministris suis; Episcopis, Presbyteris, & Diaconis; & universæ Ecclesiæ Catholicæ, quæ sub celo est, synodalium suorum gestorum notitiam communicant. Quem autem hæc in finem? non ut à Dionysio Papâ suæ sententiæ confirmationem peterent & obtinerent, sed ut memorati omnes etiam ad *Domnum*, quem in Antiochenâ Cathedra Paulo suffecerant, scribant, & ab eo communicatorias litteras accipiant: sic sonant verba Synodalis Epistolæ. 2) Melchiades Papâ non ex propria auctoritate judicavit in causa *CÆCILIANI*, sed quia cum aliis electus fuerat iudex à Constantino; sic enim eo de negotio ad Melchiamdem scripsit Imperator apud Eusebium *Lib. X.*

Cap. 5. *Placiât mibi, ut idem Cæcilianus . . . Romam naviget, ut ibi coram vobis, & coram Retico, * Materno, ** ac Mari- no, *** Collegis vestris, quos eâ causâ Romam properare iussi, possit audiri, quemadmodum sanctissimæ legi convenire optimè nô- stis.* Unde S. Augustinus Epist. 162 negat, Melchiadem sibi usurpâsse iudicium causæ Cæciliani: *Quid quod, inquit, nec ipse usurpavit; rogatus quippe Imperator iudices misit Episcopos, qui cum eo sederent.* Ergo ab Imperatore sedere & iudicare iussus est, alioquin usurpâset iudicium. Taceo, quòd eadem causa post Melchjadis & Collegarum ejus iudicium anno 314. in Arelatensi Synodo retractata fuerit. 3.) De causa S. *ATHANASII* satis egit Febronius *Cap. V. §. 9.* De negotio *MARCIANI* Arelatensis idem *Cap. II. §. 9.*, nec non Daniel Ber- tonus *Defens. Febr. Tit. I. §. 4.* Quibus non est necesse hîc ad- dere quidquam.

4.) *EUSTATHIUS SEBASTENUS* in Synodo Con- stantinopolitana anni 359. propter varias causas, quas refert Sozomenus *Hist. Eccles. Lib. IV. Cap. 24.* potissimum verò ob malè sanam doctrinam, in Cappadociam, patriam suam rever- sus, sanam ibi fidem simulavit; ast alibi modò Arianam, mox Semi-arianam hæresim ostentavit, utrorumque formulis sub- scribens, Dein Romam pergens, tanquam Legatus Episcopo- rum Asiæ, qui Smyrnam convenerant, eorum nomine Li- berio Papæ libellum dedit, quo Filium Patri consubstantialem profitebantur. Hoc prævio à *Liberio litteras obtinuit, per quas restitueretur,* inquit S. Basilius Epist. 74. Attamen per has litteras suæ Sedi restitutus non est; verùm cum iisdem litteris fides ejus commendaretur, reversus illas Tyanensi Synodo ex- hibuit; cumque inde cognovissent Episcopi Catholici, illum rectè

rectè sentire, judicârunt eum esse restituendum; si tamen effectivè restitutus est, de quo non immeritò dubitat Ludovicus le Quien in *Oriente Christ. Tom. I. col. 422. 5.) EUTHERII THYANENSIS & HELLADII TARSENSIS* Epistola ad Xistum nonnullis eruditis suspecta, etsi extra omne dubium esset, nihil tamen pro vetâ jurisdictione Pontificis in causis Episcoporum ex eâ erui posset; neque enim illi provocant ad Rom. Pontificem à judicio in se lato, sed tantum ejus opem implorant, *cujus, inquit, rei gratiâ & nos præsumimus has supplicationes offerre, ut adjuvetis orbem terrarum, & in illâ parte, quæ errat, & in illâ, quæ tyrannidem sustinet, quæque ad hoc impugnatur, ut illis, quæ non conveniant, assensum præbeat, eo quod nec velit nec expedire judicet, ut Ægyptiorum Capitulorum varias vocum novitates excipiat.* Et in fine: *Rogamus verò & sanctis tuæ religiositatis provolvimur pedibus, ut manum porrigas salutarem, & auferas mundi naufragium, omniumque horum inquisitionem jubeas fieri in bis illicitis cælestem superduci correctionem.* Itaque auxilium tantum & opem petunt Romani Pontificis (quale est illud in Epistola Bonifacii I. memoratum, de quo Num. sequenti sermo erit) non verò ejus in suâ causâ judicium. Proponunt etenim illi hanc causam, quasi universalem Ecclesiam tangeret atque hoc titulo ad sollicitudinem Rom. Pontificis pertineat. 6.) *S. CHRYSOSTOMI* causa à *Febronio Cap. V. §. 9.* abundè discussa est.

XI.

P. SCHMIDT S. J.

§. 59.

* *Victri-*
cium.

„ Illud minimè concedendum, recùrsum in *Causis Ma-*
 „ *goribus* vix ante sæculum VII. ad Pontificem sumptum esse;
 „ nam Innocentius I. ad Victorem * Rhotomagensem jam scri-
 „ psit: *Majores causæ ad Sedem Apostolicam, sicut Synodus sta-*
 „ *tuit, & vetus consuetudo exigit, referantur.* Verba autem
 „ illa de *veteri consuetudine* mentionem facientia frustra suspecta
 „ reddere conatur Febronius. Neque diu pòst Bonifacius I.
 „ de ipsis Orientalibus inquit: *in magnis negotiis NB. semper*
 „ *ab iis consultam Sedem Apostolicam, atque inde auxilium pe-*
 „ *titum.* Ecce malè hæc jura iterum à Sede Apostolica avelli
 „ velit Febronius, jam antè paucis notatum est: cui adde,
 „ si à possessione Pontifici à tot sæculis competente, ad peti-
 „ torium velis provocare; tum quidem totam necessariò Ec-
 „ clesiam turbis gravissimis implicandam; cùm id saltim nec-
 „ dum expeditum sit, an jura isthæc non potiùs juris sint di-
 „ vini; an quæ in Petro & successoribus primis complica-
 „ ta adhuc potestas fuerat, tempore dein aliud exigente, ex-
 „ plicata tantùm & evoluta sit; cùm & S. Chryostomus Homil.
 „ 3. in Act. Apost. inquit: *Quid, an non licebat ipsi Petro*
 „ *Mattbiam eligere? licebat, & quidem maximè: verùm id non*
 „ *fecit, ne cui videretur gratificari:* an horum omnium inter-
 „ pretatio authentica non nisi ex disciplinâ primorum sæculo-
 „ rum petenda? & quæ sunt similia. Certè his nodis solven-
 „ dis Febronii cujusdam auctoritas minimè sufficit.

FEBRONIUS.

De Epistola Innocentii I. ad Victorium egit Febronius *Cap. IV. §. I. n. 1.* de illâ Bonifacii ad Rufum & alios Orientis Episcopos *eod. §. I. n. 6.* Sanè ea, quæ ad universalis Ecclesiæ statum attinent, ubivis gerantur, ad Romanum Antistitem referenda sunt. Ideo Sardicensis Synodus, persuasum habens, Romanæ Sedis Episcopo, ut Ecclesiæ Capiti, omnium Ecclesiarum sollicitudinem incumbere, anno 347. ad Julium Papam ita scribit: *Hoc optimum & valdè congruentissimum judicabitur, si ad Caput, id est ad Petri Sedem, de singulis quibusque provinciis domini referant Sacerdotes.* Huic Synodo anno 314. prælusserant Patres primi Concilii Arelatensis, qui Silvestrum Papam de rebus à se gestis ac decretis pariter certiores facere curaverunt. Anno 416. Afri, paternum exemplum imitati, è Conciliis Carthaginensi & Milevitano ad Innocentium PP. referenda duxerunt ea, quæ de Pelagii atque Cælestii causâ sentiebant, & quæ adversus illorum hæresim definierant. Horum litteris respondens Innocentius Epist. 30. n. 1. & 2. primò inter cæteras Romanæ Ecclesiæ curas & Apostolicæ Sedis occupationes eas recenset, quibus, ait, *diversorum consulta fidei ac modicâ disceptatione tractamus:* tum nec filet, quo pacto Apostolicæ Sedis Præsulem præter illa, quæ extrinsecus sunt sollicitudo manet omnium Ecclesiarum: unde Afri gratulatur, quòd super anxiiis rebus, quæ sit tenenda sententia, ab eadem Sede quæsierint, antiquæ regulæ formam secuti, quam toto semper orbe mecum, inquit, nòstis esse servatam, utpote scientes, idque etiam actione firmantes, quòd per omnes provincias de Apostolico fonte petentibus responsa semper emanent. Post hæc Afros demùm sic alloquitur: *præsertim quoties fidei ratio ventilatur.*
arbi-

arbitror, omnes fratres & Cœpiscopos nostros non nisi ad Petrum, id est, sui nominis & honoris auctorem, referre debere, velut nunc retulit vestra Dilectio, **QUOD PER TOTUM MUNDUM POSSIT ECCLESIIS OMNIBUS IN COMMUNE PRODESSE.**

Itaque quoties fidei, aut aliæ similis momenti quæstiones, quæ in commune omnibus per totum mundum Ecclesiis prodesse aut nocere valeant, oboriuntur, eæ utique ad summam Pontificem, ad Caput Ecclesiæ, unitatis Centrum, & primum Custodem Canonum referri debent, & nullo non ævo à particularibus Ecclesiis ad eum relatæ sunt; verùm inde minime sequitur, quòd illa particularium Ecclesiarum causæ, quibus **MAJORUM** nomen deinde datum est, ad Papam referendæ, aut ab eo definiendæ sint: v. gr. quòd ille Episcopum criminofum suâ auctoritate deponere, innocentem restituere valeat, & quæ sunt ejus generis alia. Quinimò in iis etiam, quæ ad Papam referuntur, tanquam omnibus in commune Ecclesiis aut profutura aut nocitura, auctoritatem suam moderari, & ex Canonum præscripto ita agere tenetur, ut nullius alterius vera jura auctoritatèmq; præripiat: *Potest & debet ex officio & vi potestatis sibi collatæ unitatem tueri, ERUDIENDO IGNAROS, ET CONTUMACES LIGANDO,* inquit Petrus de Marca Opusculo de discrimine Clericorum & laicorum *Cap. III, n. II.*

Contendit P. Schmidt, nondum expeditum esse, an causæ, quæ in Decretalibus dicuntur *Majores*, non potiùs sint *juris divini*. Mira sanè assertio, & risu digna! Ergò verosimile est Papæ jure divino reservari omnes per orbem Episcoporum
Trans-

Translationes, Cessiones, Depositiones, Confirmationes neo-electorum, dationes Coadjutorum, admissiones Postulationum, &c. quando hæc sua jura integris novem vel decem sæculis Pontifices neglexerunt, & totus mundus fueris Canonibus edoctus, ea Romam deferenda esse ignoravit. Ipse P. Schmidt *hoc* §. 59. agnoscit & tradit, causam præcipuam, cur Majores Causæ, antea plerumque à Synodis, aliquæ item ab Episcopis exercitæ, ad solam Sedem Apostolicam transfusæ fuerint, in Episcoporum negligentiam & Synodorum infrequentiam refundi. Ergo ex contrariis causis contraria & anterior disciplina eodem jure reduci poterit. An autem ad omnium horum authenticam interpretationem & verarum originum indagacionem plus valeat usus & observantia anteriorum, an verò posteriorum, per tam multas & palpabiles causas in disciplinabilibus corruptorum sæculorum, quæstio est, quam Heidelbergensis noster proponit, sed dignior Discipulo, quàm Magistro:

Dubitat, aut dubitare affectat, an non hæc potestas in Petro & primis ejus successoribus (id est saltem sub centum quinquaginta Pontificibus) *complicata* fuerit, dein tempore aliud exigente *explicata* tantùm & *evoluta* sit; & ut aliquam huic dubio verosimilitudinem affricet, refert locum truncatum ex S. Chysoctomi Homilia III. in Acta Apostolorum. Verba integra S. Patris hæc sunt: „ Quid? An non licebat ipsi (Petro) eligere: Licebat, & quidem maximè. Verùm id non „ facit, ne cui videretur gratificari. Quanquam alioqui non „ dum particeps erat spiritus. *Et statuerunt*, inquit, *duos*, „ *Joseph*, qui vocabatur *Barfabas*, cognomento *Justum*, ac „ *Matthiam*. Non ipse eos statuit, sed omnes. Cæterùm sententiam ipse protulit, sed hanc quoque declarans *suam non* „ *Tom. III.* Q9 esse,

„ esse, sed è supernis profectam juxta Prophetiam. Itaque
 „ NB. *recitator fuit, non præceptor.*” Antè, paulò post in-
 gressum Homiliæ, dixerat: „ Cur non solus à Christo postu-
 „ lavit, ut sibi daret aliquem substituendum in locum Judæ? . . .
 „ Considera, quàm Petrus agit omnia ex communi Discipu-
 „ lorum sententiâ, nihil autoritate suâ, nihil cum imperio.
 „ Neque simpliciter dixit, hunc in locum Judæ sufficiemus,
 „ sed consolans illos super eo, quod acciderat, vide, quo
 „ pacto dicendi sumit exordium: *Viri, inquit, fra-*
 „ *tres &c.*”

Primaria intentio Febronii in determinando genuino ju-
 re *Causarum Majorum* videtur fuisse, ut inde tanquam ab ef-
 fectu judicaretur de naturâ Romani Primatûs. Quare posset,
 ubi id bonum Ecclesiasticæ Disciplinæ deposceret, & circum-
 stantiæ suaderent, jam una jam altera earundem Causarum ad
 verum Jus Canonum revocari; quinimò si omnia hæc, in gra-
 tiam reunionis Protestantium, aut aliâ rationabili de causâ, ad
 originarium Jus reducerentur, non video inde necessario na-
 scituras gravissimas illas turbas, quas hîc mirari Schmidio pla-
 cuit. Inde à tribus vel quatuor annis Serenissima Resp. Venc-
 ta admodùm ponderosas mutationes disciplinares (quæ Roma-
 nam Curiam non minùs acriter pungere potuerunt) per omnes
 suas terras & provincias introduxit, sine notabili motu aut
 turbâ; unus Episcoporum in favorem dictæ Curia recalcitrans,
 medio arresto temporalium illicò in ordinem reductus est.

P. SCHMIDT S. J.

- „ Cardinales, teste Thomaffino *P. I. L. 2. C. 113.* in §. 86.
 „ Concilio Romano an. 1058. jam ante Episcopos federunt:
 „ id tamen necdum satis constanter, cùm in Bullâ Callixti II.
 „ *Tom. I. Bullar. an. 1122.* ad Henricum V. Imp. Episcopi
 „ adhuc Cardinalibus præponerentur. Imò lites hæc occasione
 „ subortas recenset *ibid.* Thomaffinus *ad. an. 1439.* Tomo I,
 „ Bullarii *pag. 332* habetur Bulla Eugenii IV., ubi Joanni,
 „ Archiepiscopo Eboracensi, Cardinali creato adversus Hen-
 „ ricum Cantuariensem, prærogativam ei neganti, eandem
 „ vindicare adhuc debuit. Saltem in Lugdunensi II. an. 1274.
 „ extra controversiam jam supra Patriarchas sedisse leguntur...
 „ Febronium *Cap. VII. §. 9.* pungit hæc prærogativa: sed
 „ cùm ii, quorum interesat, Præfules, eam ratam habuere,
 „ privato quoque conticefcendum existimo. ”

FEBRONIUS.

Febronium aliter non pungit prærogativa Cardinalibus
 ferius data, quàm quòd per illam in favorem Romanæ Curie
 nonnihil obscuretur divinum illud jus & dignitas Episcoporum,
 quæ in Hierarchiâ Ecclesiasticâ nullo humano instituto debet
 aut potest deprimi. Interim talia serviunt ad perdendam justam
 ideam proportionis & relationis, quæ est inter Episcopos &
 eorum primum. Inter hos divino jure nihil est medium in Ec-
 clesia, nec tale quid fortè humano jure introduci deberet.

Porro quidquid in Ecclesia abusivum deprehenditur, emendationi obnoxium est.

XIII.

P. SCHMIDT S. J.

§. 194.
seqq.

„ Status monasticus, etsi à populo secerneretur, intra
 „ Laici tamen ab initio fines permansit, uti elucet ex *Caus.*
 „ *XVI. Quest. 1. Can. 6. . . .* Ex Laicorum sorte quidem
 „ excessere brevi; dubium tamen non est, quin Episcopo
 „ proprio penitus subjecti fuerint . . . Non assentimus iis,
 „ qui Exemptiones, intellectas pro immunitate à canonica er-
 „ ga Episcopos subiectione, sæculo jam VI. invaluisse vo-
 „ lunt . . . Privilegia jamtum hinc inde Monasteriis conces-
 „ sa respiciunt electiones liberas Abbatum, retentionem obla-
 „ tionum à fidelibus, immunitatem à pensionibus subin ab
 „ Episcopo petitis, & quæ sunt similia; atque hujus quoque
 „ rationis alia sunt, quæ ex vetustioribus monumentis huc re-
 „ ferri possunt . . . Exemptiones verò à sæculo XI. atque
 „ deinceps frequentiores grande demùm illud malum sunt no-
 „ stris diebus Febronio *Cap. VII. §. 8. . . .* Sed ut aliquid
 „ adferam Viris tanto Ecclesiæ commodi ardore flagrantibus,
 „ neque ipse simul partium abreptus studio videar, testimo-
 „ niium adduco viri, non orbi solum literato, sed & ipsi Fe-
 „ bronio, prout par est, maximè æstimati, celeberrimi Bar-
 „ thelii in Thesibus subnexis *Dissert. II. de Eo, quod circa*
 „ libertatem exercitii Religionis ex Lege Imperii justum est,
 „ ubi ita inquit: *Tridentinum, etsi attentâ temporum conditio-*
 „ *ne non omnes exemptiones penitus tollendas & revocandas ju-*
 „ dica-

„ dicaverit, illas tamen per varia Decreta, potissimum Sess. 25.
 „ de Regular. evulgata ad eos re luxit limites, quò si exactè obser-
 „ varentur, plerisque exemptionum incommodis occurrendi
 „ spes foret.

„ Episcopi cùm invigilare utique queant, ut quæ in Tri-
 „ dentino statuta sunt, observentur, patet, hujus viri clarif-
 „ simi iudicio, rem saltim non eam esse, ob quam Febronius
 „ lamentis orbem impleat, aut tanquam in re ultimi discrimi-
 „ nis undique ad arma clamet. Alia profectò sunt sub larvâ
 „ cujusdam zeli virorum istorum consilia. Si exemptionum
 „ istarum effectus hodie consideres, ferè nullus est, nisi in-
 „ terius domum religiosarum regimen solis Superioribus Ordi-
 „ num relictum. An autem ea res tanti sit momenti, ut ipsi
 „ Præsules terminandis claustrorum intimis litibus occupari
 „ velint, aut adita quotidie sua inquietis hominum, Prælati
 „ suis refractoriorum, querelis personare?

FEBRONIUS.

Utique grande malum in oculis Febronii sunt eæ Regu-
 larium exemptiones, quæ à sæculo XI. inducæ fuerunt, idque
 non obstante potestate delegatâ, Episcopis in Concilio Tri-
 dentino attributâ, ad quam Heidelbergensis provocat. Ratio
 primaria est, quam refert Thuanus Hist. Lib. VI. scilicet:
 Episcoporum potestas in Concil. Trid. non solum non aucta, sed
 ex eâ multum delibatam est, cùm ea potestas, quæ ipsorum pro-
 pria est, ET EX DEI INSTITUTO HIS ATTRIBUTA,
 in tanquam à Sede Apostolica delegatis concedatur. Ne ipse qui-
 dem Pallavicinus Thuano hujus asserti veritatem potuisset con-

tradidere, nisi falsâ, cum multis Ultramontanis opinione fuisset imbutus, quasi, Episcopi nullâ jurisdictione potirentur præter eam, quam à Papa accipiunt.

Videamus interim, an, ut ait P. Schmidt, iste Exemptio-
num effectus hodie *ferè nullus sit*. Recenset ipsèmet Heidelber-
gensis Jesuita §. 19. præcipuos casus ex Trid. Sess. 4. 5. 6. 7.
21. 23. 25. de Ref. potissimum autem Sess. 25., in quibus de-
legata in Exemptos Episcoporum jurisdicção locum habet, sci-
licet „quoad edendos typis libros; visitationem & correctio-
„ nem Regularium extra monasterium habitantium, promul-
„ gationem indulgentiarum à Pontifice impetratarum non sine
„ consensu Episcopi faciendam; petendo ab eo veniam si in alie-
„ nis ecclesiis ad populum verba facere volunt; sacrificium di-
„ vinum extra suas item eccl. fias peragendum; Ordines sacros
„ recipiendos, examénque subeundum, citra speciale denuò
„ privilegium; approbationem in ordine ad Confessiones sæcu-
„ larium excipiendas; decisionem causarum matrimonialium
„ eorum quoque spectantium, qui monasterio exempto sunt
„ subjecti; erectionem novorum monasteriorum; publicandas
„ in ecclesiis Censuras, quas tulit Episcopus; observatiònem
„ dierum diœcesis festorum; castigationem extra monasterium
„ non sine scandalo delinquentium, ubi Episcopus Superiorem
„ etiam exemptum ad pœnam infligendam urgere potest; &
„ quæ adhuc sunt plura alia etiam circa Virgines sacras.”

Vides hinc, omne Episcopi jus ferri ad ea, quæ *extra
claustrum* fiunt; nihil illi potestatis, nequidem delegatæ, circa ea
quæ intra *monasterii fines* aguntur. Nulla nunc Episcopo cura de
vità, moribus, & actionibus domesticis Religiosorum, nulla in-
quisitio

quisitio de criminibus quandoque gravissimis, nulla competens vindicta, aut judicis criminalis incompetentis, est; nulla invigilantia studiis impenditur, an & quatenus Ecclesiae vel Diocesi utilia sint necne; nulla de administratione temporalium, an in luxum potius & comestiones, quam ad mentem fundatorum pro pauperibus, impendantur. Ignorat Episcopus, quas secretas insinuationes ab exteris suis superioribus saepe accipiant Regulares, bono Diocesanos, in & de qua vivunt, minus convenientes; qui sint cum aliis ejusdem Ordinis monasteriis, quae in aliis provinciis, imò regnis sita sunt, nexus, quae relationes, quae secretior regimini forma, &c.

Dum verò exempti suave onus sui nativi pastoris Episcopi haecenus excusserunt, vident, se his temporibus subjugari potentioribus mundi potestatibus, quae tanquam custodes SS. Canonum eorum contra Canones peccata in receptione novitiorum cum actionibus illicitis, excursions, migrationes, quaesturas, opum, studia, refrænare inceperunt suis mandatis reformatoriis, & sapienter pergunt.

Schmidius noster aut non est satis expertus rerum, quae in diversis monasteriis emergunt, aut illudere vult inexpertis, dum interrogat, an res interioris domuum religiosarum regimini sit tanti momenti, ut ipsi Praefules terminandis claustrorum intimis litibus occupari velint, aut adita quotidie sua inquietis hominum, Praelatis suis refractariorum, querelis personare? Non sunt semper inquieti, qui à suis premuntur praepositis, & ideo gemunt in cœnobiis viri multi, quòd ab Episcopis juvari non possint, quia exempti; & propter distantiam Romae, artesque Superiorum nihil ab eximente Papà auxilii sperandum habeant: oparent

optarent judicem Episcopum, utpote proximiorum, & facilioris
 aditus, quem durus callidusque Superior non sic, ut viam Ro-
 manam, præcluderet. Sed & Prælatorum multi optarent esse
 sub Episcopo, dum malè feriat subditi aut personaliter confu-
 giunt Romam, aut alias exprobrant processum contra eos, ingenti-
 bus monasterii expensis. Si res non esset Episcopi, ab inquietis
 toties adiri religiosi, quanto minùs res erit Papæ, tot curis
 majoribus distenti? Ut nihil dicam de prolixitatibus processuum,
 difficultate probationum alibi faciendarum, & necessitate peten-
 darum ab Ordinariis relationum, in causis, quas sine strepitu
 unâ comparitione summaria sæpe componeret aut decideret
 Episcopus. Optimè tunc facient Episcopi Germaniæ, si ista
 exemptorum scandalosa jurgia supprimant, non tam *episcopali*,
 quàm *territoriali* jure, aut utroque conjunctim.

← * →

*Si contra præscriptum ordinem tanquam homines excessistis,
 non pudeat vos errorem vestrum corrigere, qui positis
 estis ut aliorum corrigatis errores.*

INNOCENTIUS III. in Cap. *Qualiter*. 17.
 de Accusationibus,

JUSTINI

JUSTINI FEBRONII
RESPONSIONES AD POSTULATA

CHRIST. WILH. FRANC. WALCH

THEOLOGIAE DOCTORIS ET PROFESSORIS PRIMARIJ
IN UNIVERSITATE GOETTINGENSI.

Evulgavit anno 1771. clar. D. Walch primum Volumen Novissimorum Actorum Religionis, *der neuesten Religions-Geschichte*; in quo de fatis Libri Febroniani multis disserit, non sine Operis commendatione. Attamen cum ipse Evangelicam Religionem profiteatur, eamque in celebri Universitate cum laude doceat, congruum putavit pag. 190. & seqq. historicè referre, quibus in articulis, quasque ob causas Protestantes, subsistentibus suæ Religionis principiis, neque possint neque debeant pacificis Febronii consiliis acquiescere; eæ autem sunt sequentes: a) Reformatio à Febronio proposita ad exteriora solum Ecclesiastici regiminis pertinet, quæ adoptatâ, illa adhuc subsistent, quæ à Protestantibus in Religione Catholicâ tanquam errores, superstitiones, & superfluitates taxantur, b) Febronius auctoritatem Traditionis, etiam in interpretandis sacris Scripturis, sustinet; hanc Protestantes nunquam agnoscent, c) Systema Ecclesiæ, quod est anima Febronianorum consiliorum, non poterunt Protestantes sine præjudicio portionis essentialis suæ Religionis amplecti. d) Febronius equidem laborat in moderanda Papali Monarchia, verùm Protestantes neque ullam Monarchiæ speciem, sed ne Aristo-

cratiam quidem admittent; e) Volunt illi *omnimodam libertatem conscientie*, etiam ab auctoritate tam *Conciliorum generalium*, quàm *Episcoporum*, ex quocunque demum fonte ea his obveniat, f) quippe in quibus omnibus illi plus *periculi* inveniunt quàm *securitatis*.

Verissimum est, cum systemate Ecclesiæ, quod Catholici sequuntur, principia Religionis Evangelicæ & Reformatæ sociari haud posse. Quare, si reunio facienda sit, quæri ante omnia oportet, num illud, an verò hæc, debeant sustineri. Scilicet hoc disputationis punctum nobis cum Protestantibus omnium maximum ac præjudiciale est: *An Ecclesia sit supremus & infallibilis controversiarum fidei iudex?* Si hoc Catholici Protestantibus persuadere possimus, & hi iudicium Ecclesiæ audire non detrectaverint, jam uno ferè ictu omnes, quæ inter nos & ipsos disputationes vigent, cessare necesse est. Non ab illis amplius vocabuntur errores ac superstitiones, quæ Ecclesia sacræ Scripturæ conformia esse declaraverit; veras Ecclesiæ Traditiones agnoscent tanquam fideles verbi Dei scripti interpretes; procul factis huc minimè quadrantibus *Monarchiæ & Aristocratiæ* terminis, agnoscent in Ecclesia Primatum divinitus institutum, sacris Canonibus quoad sui exercitium ordinatum, & cum eo auctoritatem Episcoporum, à Deo positorum regere Ecclesiam; demum, damnato spiritu privato, omnium inordinationum fonte, definitionibus generalium Conciliorum, tanquam universam Ecclesiam representantium, se submittent, sine periculo erroris in fide, aut morum perversionis.

In hac consideratione celebris illa Collatio inter Bossuetum & Ministrum Claudium, olim habita in Galliis, circa unum hoc punctum instituta fuit; quippe quod omnibus de Religione & capitalibus circa illam controversiis metam ac modum figere potest & debet: „ Mihi persuasum fuit, Protestantes, si vel la-
„ tum

„ tum unquam à Tolerantismo recederent, à Catholicis vinci:
 „ vinci verò ab Hæreticis & Infidelibus, si non recederent,
 „ quibus arma ad se defendendum suppeditant; neque enim
 „ facere possunt, quin omnibus salutem concedant, plenam-
 „ que credendi & docendi quidvis tribuant facultatem. Eadem
 „ argumenta, quibus Tolerantes eos ferendos esse probant,
 „ qui sacras Literas, quâcunque demum ratione explicantur,
 „ pro (*sola*) Fidei regulâ habent, non minùs efficaciter pro-
 „ bant, ferendos esse quotquot bonâ fide se esse profitentur,
 „ etiamsi Athei essent. Et quibus momentis à tolerantia Chri-
 „ stianismi hostes excludunt, etiam tolerantia eos omnes in-
 „ dignos esse pronuntiant, quos tolerandos esse profitentur.”
 Ita Isaacus Papinius Ecclesiæ olim Anglicanæ Minister, post
 autem ad Catholicam unitatem reversus, in Lib. *les deux voies*
opposées en matiere de Religion, l'examen particulier, & l'auto-
rité. Part. II. Sect. I. n. 13.

Aliquod huic malo remedium Protestantes adferri posse
 putârunt, cogendo suos, ut Synodorum definitionibus se sub-
 mitterent. Id factum an. 1618. in Synodo Dordrectana, da-
 mnatis *Arminianis*, & in Charentoniana an. 1644. proscriptis
Independentibus. Verumtamen nihil magis repugnat Protestan-
 tium principiis, quàm hujusmodi remedium; etenim juxta
 eorum sententiam quâcunque Synodus, etiam ex omnibus
 mundi partibus collecta, errori obnoxia est, potestque subin-
 de simplex aliquis & rudis homo verum Scripturæ sensum at-
 tingere, quem Synodus non percepit: hinc apud eos unus-
 quisque gaudet potestate Synodorum definitiones examinandi;
 eodem jure eâdemque ratione, quibus primi eorum Reforma-
 tores definita jam & à tota Ecclesia recepta dogmata ad incu-
 dem revocârunt, imò & rejecerunt. Unde sequitur Synodo-
 rum congregationes & decisiones in illorum Communione in-

utile prorsus remedium esse ad continendos in officio populos, unitatēque Religionis servandam. Ita semper responderunt *Independentes*, nec poterat eorum sententia jure ab ipsis improbari.

Interim circa illud genuinum *ECCLESIAE SYSTEMA*, quod cum Catholicis exponit Febronius, nonnullas huic clar. D. Walchius *cit. Tom. I. pag. 173. 174. & 187.* proponit difficultates, & dubia, quæ ab illo dilucidari postulat. Attingunt ea substantiam rei; & ratio Febroniani consilii (per quod ille se Protestantibus æque ac Catholicis debitorem constituit) exigit, ut eis hic respondeatur.

Cæterum non potest non ad commendationem operæ Febronianæ apud Catholicos pertinere quod *pag. 191.* refert Walchius, plerisque Protestantium eam esse sententiā, Systema reunionis Febronianum illorum Religioni tum demum periculosum appariturum, cum primū illud ab Ecclesia Catholica adoptatum, & in usum redactum fuerit.

POSTULATUM PRIMUM.

An Unitas sit vera Ecclesiæ proprietas.

Unitatem esse veram Ecclesiæ proprietatem docemur ab Apostolo, tum Epist. 1. ad Corinth. Cap. 12. *Ÿ. 12. 13.* Sicut enim corpus unum est, & membra habet multa; omnia autem membra corporis, cum sint multa, unum tamen corpus sunt; ita & Christus. Etenim in uno Spiritu omnes nos in unum corpus baptisati sumus. Prosequens deinde Apostolus eandem comparisonem Capitis, *Ÿ. 27.* sic concludit: Vos autem estis corpus Christi, & membra de membro: tum ad Epheseos Cap. 4. *Ÿ. 3. 4. 5.* Solliciti servare unitatem Spiritus in vinculo pacis.

Unum

Unum corpus, & unus spiritus, SICUT VOCATI ESTIS IN UNA SPE vocationis vestrae. Unus Dominus, una Fides, unum Baptisma. Unus Deus & Pater omnium.

Eandem unitatem declarat constans ac perpetua SS. Patrum & Conciliorum traditio, & continua Catholicæ Ecclesiæ praxis. Inter multos Patres hic referam paucos. S. Irenæus *Lib. I. adversus Hæreses Cap. 10.* „ Etsi in mundo loquelæ dif-
 „ similes sunt, sed tamen virtus Traditionis una & eadem est.
 „ Et neque hæ, quæ in Germaniâ sunt fundatæ Ecclesiæ ali-
 „ ter credunt, aut aliter tradunt: neque hæ, quæ in Hiberis
 „ sunt, neque hæ, quæ in Celtis, neque hæ, quæ in Oriente,
 „ neque hæ, quæ in Ægypto, neque hæ, quæ in Lybia, ne-
 „ que hæ, quæ in medio mundi constitutæ.” S. Cyprianus
de Unitate Ecclesiæ edit. Baluz. p. 195. „ Ecclesiæ sæcu nasci-
 „ mur, illius lacte nutrimur, spiritu ejus animamur. Adul-
 „ terari non potest sponsa Christi, incorrupta est & pudica.
 „ Unam domum novit, unius cubiculi sanctitatem casto pudore
 „ custodit. Hæc nos Deo servat, hæc filios regno, quos ge-
 „ neravit, assignat. Quisquis ab Ecclesia segregatus adulteræ
 „ jungitur, à promissis Ecclesiæ separatur. Nec perveniet ad
 „ Christi præmia, qui relinquit Ecclesiam Christi. Alienus
 „ est, prophanus est, hostis est. Habere jam non potest Deum
 „ patrem, qui Ecclesiam non habet matrem. Si potuit eva-
 „ dere quisquam; qui extra arcam Nöe fuit, & qui extra Ec-
 „ clesiam foris fuerit, evadit. Monet Dominus & dicit: *Qui*
 „ *non est mecum adversus me est; & qui non mecum colligit,*
 „ *spargit.* Qui pacem Christi & concordiam rumpit adversus
 „ Christum facit. Qui alibi præter Ecclesiam colligit, Christi
 „ Ecclesiam spargit. Dicit Dominus: *Ego & Pater unum su-*
 „ *mus.* Et iterum de Patre & Filio & Spiritu sancto scriptum
 „ est: *Et hi tres unum sunt.* Et quisquam credit hanc unitatem

„ de divina firmitate venientem, sacramentis cælestibus cohæ-
 „ rentem, scindi in Ecclesia posse & voluntatum collidentium
 „ divortio separari? Hanc unitatem qui non tenet, *Dei legem*
 „ non tenet, non tenet Patris & Filii fidem, vitam non te-
 „ net & salutem.” Dein. pag. 198. „ Quam sibi igitur pacem
 „ promittunt inimici fratrum, quæ sacrificia celebrare se cre-
 „ dunt æmuli sacerdotum? An secum esse Christum, cum
 „ collecti fuerint, opinantur, qui extra Christi Ecclesiam col-
 „ liguntur? Tales etiamsi occisi in confessione nominis fuerint,
 „ macula ista nec sanguine abluitur. Inexpiables & gravis cul-
 „ pa discordiæ nec passione purgatur. Esse martyr non potest
 „ qui in Ecclesia non est. Ad regnum pervenire non poterit,
 „ qui eam, quæ regnatura est, derelinquit. . . . Cum Deo
 „ manere non possunt, qui esse in Ecclesia Dei unanimes nolue-
 „ runt. Ardeant licet flammis & ignibus traditi, vel objecti
 „ bestiis animas suas ponant, non erit illa fidei corona, sed
 „ pœna perfidiæ, nec religiosæ virtutis exitus gloriosus, sed
 „ desperationis interitus. Occidi talis potest, coronari non
 „ potest.”

S. Augustinus *Epist. 43. aliàs 162. ad Glorium, Eleu-
 sium & alios Cap. 8. n. 24.* „ Non enim nobis displicent, quia
 „ tolerant malos; sed quia intolerabiliter mali sunt pro-
 „ pter schisma, propter altare contra altare, propter se-
 „ parationem ab hæreditate Christi toto orbe diffusa, sicut
 „ tantò antè promissa est. Violatam pacem, conscissam unita-
 „ tem, iterata Baptismata, exsufflata Sacramenta, quæ in
 „ sceleratis quoque hominibus sancta sunt, plangimus & lu-
 „ gemus. Quæ si parvi pendant, intueantur exempla, qui-
 „ bus demonstratum est quanti hæc penderit Deus. Qui fece-
 „ runt idolum, usitatâ gladii morte perempti sunt: qui verò
 „ schisma facere voluerunt, hiatu terræ principes devorati, &
 „ turba

„ turba consentiens igne consumpta est. Diversitate pœnarum,
 „ diversitas agnoscitur meritorum.” Idem *Tom. VII. Sermone*
super gestis cum Emerito Donatista, ultra med. „ Salutem
 „ (*Emeritus*) non potest habere, nisi in Ecclesia Catholica:
 „ extra Ecclesiam totum potest, præter salutem: potest habere
 „ honorem, potest habere Sacramentum, potest cantare hal-
 „ leluja, potest respondere Amen, potest *Evangelium tenere,*
 „ potest in nomine Patris & Filii & Spiritus S. fidem & ha-
 „ bere & prædicare, sed nusquam nisi in Ecclesia Catholica
 „ salutem poterit invenire.”

Exortâ celebri controversiâ de legalium observatione,
 Apostoli rem ad Ecclesiam deferri voluerunt. Act. XV. v. 6.
Conveneruntque Apostoli, & Seniores videre de verbo hoc. Qua-
 stione autem diligenter examinarâ, tandem decretum protu-
 lerunt his verbis: *Visum est Spiritui sancto & nobis &c.* Ex eo
 tempore quotiescunque controversiæ majoris momenti exortæ
 sunt, Ecclesiæ Præsules, Apostolorum vestigia prementes,
 vel in Conciliis particularibus, vel si commodè fieri poterat in
 generalibus, congregati eas definierunt. Sic in causa Arii Con-
 cilium Nicænum anno 325. coactum est; in causa Macedonii
 Constantinopolitanum anno 381. Ephesinum anno 431. contra
 Nestorium; Chalcedonense contra Eutychen anno 451. & ita
 deinceps. Qui autem Synodi sententiæ subscribere recusarunt,
 hoc ipso fuerunt ab unitate præcisi. Porrò omnes Episcopi tum
 Orientis tum Occidentis insignis injulitiæ & calumniæ fuissent
 rei, dum ita apud se Catholicam Ecclesiam constanter professi
 sunt, ut ab ejus sœu omnes hæreticos, nemine contradicente,
 excluderent, eorundemque consortia fugienda esse identidem
 inculcarent. Illusoriæ etiam, falsæ, atque injustæ fuissent fidei
 professiones, quas à tempore Concilii Nicæni semper ab hæ-
 reticis ad ovile reverturis utraque Ecclesia postulavit, ut nem-
 pe

pe hærefes, ab eadem Ecclesia Catholica damnatas & profciptas, ejurent.

Equidem hæc à nonnullis Tolerantibus *de unitate fidei in articulis fundamentalibus* explicari volunt. At enimverò hi inter se nullo modo conveniunt de numero & qualitate horum articulorum. Sed nec hætenùs ulla certa regula constitui potuit, quâ sine omni controversia articulorum fundamentalium catalogus constitueretur; quos enim hi in fundamentalibus ponunt, illi ex eorum numero penitùs explodunt. Sed & perpetuo Ecclesiæ usû hæc evasio facilè præcluditur; ex quo constat, eos semper ab illa pro hæreticis habitos fuisse, qui *quibusvis doctrinis ab ipsâ damnatis* pertinaciter insistebant. Exempla præstant in Canone VIII. Concilii Nicæni I., nec non Canone VII. Concilii generalis Constantinopolitani I., in quo posteriore Canone ab Arianis, Macedonianis, Sabbatianis, Novatianis, Quartodecimanis atque Apollinaristis scripto exigebatur professio Fidei, quâ omnem hæresim anathematizarent, *quæ non sentit, sicut sancta, Catholica, & Apostolica Ecclesia.*

Quæstio, quam nonnulli hac occasione movent, an hæretici sint Ecclesiæ membra, speculativa magis est quàm utilis; sufficit, & ex præmissis sequitur, illos, quamdiu se definitionibus Ecclesiæ submittere renuunt, salutem consequi non posse. Attamen de iis, qui circa hæc in bona fide & insuperabili errore sunt, sentimus cum S. Augustino memoratâ Epistolâ 43. ad Glorium mox in ingressu, ubi ita: *Dixit quidem Apostolus, Hæreticum hominem post unam correptionem devota, sciens quia subversus est ejusmodi & peccat & est à semetipso damnatus. Sed qui sententiam suam, quamvis falsam & perversam, nullâ pertinaci animositate defendunt, præsertim quam non audaciâ præsumptionis suæ pepererunt, sed à seductis atque in errorem lapsis parentibus acceperunt, quærunt autem cautâ sollicitudine veritatem,*

tatem, corrigi parati cum inuenerint; nequaquam sunt inter hereticos deputandi. Tales ergo vos nisi esse crederem, nullas fortasse vobis litteras mitterem.

POSTULATUM SECUNDUM.

In quo Unitas Ecclesiae consistat.

Vera Christi Ecclesia multiplici modo una est: 1.) Una est *unitate principii*, hoc est Dei vocantis & justificantis juxta illud Apostoli ad Ephes. Cap. 4. *¶* 6. *Unus Deus & Pater omnium*: 2.) Una est *unitate finis ultimi*: nam ad unam & eandem vitam æternam vocati sumus, eamque speramus, juxta illud Apostoli ibid. *¶* 4. *Sicut vocati estis in unâ spe vocationis vestræ*: 3.) Una est *unitate mediorum*, per quæ possumus & debemus tendere ad vitam æternam, fidei scilicet, (quam Theologi nominare solent *unitatem doctrinæ*) legum & sacramentorum, conformiter ad verba Apostoli l. cit. *¶* 5. *Unus Dominus, una Fides, unum Baptisma*: 4.) Una est *unitate sacrificii*, juxta illud Malachiæ Cap. 1. *¶* 11. *In omni loco sacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda*: cum enim dicit, *Oblatio*, non, *Oblationes*, aperte unitatem sacrificii significat: 5.) Una est *unitate cibi spiritualis*, teste Apostolo ad Corinth. 1. Cap. 10. *¶* 17. *Quoniam unus panis, unum corpus multi sumus, omnes qui de uno pane participamus*: 6.) Una est *unitate Capituli*, tum *invisibilis*, juxta illud Apostoli ad Ephes. Cap. 1. *¶* 23. *Ipsam (Christum) dedit (Pater) Caput super omnem Ecclesiam, quæ est corpus ipsius*; tum *visibilis*, per illud Christi ad Petrum ejusque successores Joannis Cap. 21 *¶* 16. 17. *Pasce agnos meos. . . . Pasce oves meas*, Unde ad eundem Petrum Cap. 10. *¶* 16, Dominus dixerat, *fiet unum ovile &*

unus Pastor &c. 7.) Una est ratione subjectionis respectu legitimum Pastorum; ideo enim Pastores à Christo dati sunt, ut omnes occurramus in unitatem fidei: *Alios dedit . . . Pastores & Doctores ad consummationem sanctorum in opus ministerii, donec occurramus omnes in unitatem fidei.* ad Ephes. 4. v. 11. 12. 13. 8.) Est una unitate Spiritus, à quo, tanquam ab externo & separato Rectore, gubernatur juxta illud Apostoli I. ad Corinth. Cap. 12. v. 4. *Divisiones gratiarum sunt: idem autem Spiritus:* dein v. 11. & 13. *hæc autem omnia operatur unus atque idem Spiritus, dividens singulis prout vult . . . Etenim in uno Spiritu omnes nos in unum corpus baptisati sumus:* 9.) Una est unitate Corporis morales tenore verborum Apostoli antè laudatorum: *unum Corpus multi sumus, omnes qui de uno pane percipimus.*

POSTULATUM TERTIUM.

Petitur demonstrari, quod ad servandam Ecclesiæ unitatem visibili Capite opus sit.

Equidem textibus sacræ Scripturæ Matth. XVI. *Tu es Petrus, & super hanc Petram &c.* Ibida. *Tibi dabo claves regni cælorum &c.* Porro Joannis XXI. *Pasce agnos meos, Pasce oves meas,* sacræ Monarchiæ, & quæ ad hanc referuntur, prætensionibus Romanorum, nullum præsidium ferri, attamen *Petri Primatum* probari, asseruere Just. Febronius *Cap. I. §. 2.* Theodorus à Palude *itidem Cap. I. §. 2.* Daniel Bertonus *Tit. I. §. 2.* Ex iisdem Scripturæ locis eundem Primatum, in ordine ad stabiliendam servandamque in Ecclesia unitatem, colligit ac firmat S. Cyprianus *de Unitate Ecclesiæ Opp. edit. Baluz. pag. 194,* ubi: „ loquitur, inquit, Dominus ad Petrum:

„ Ego

„ Ego tibi dico, quia tu es Petrus & super hanc petram ædifica-
 „ bo Ecclesiam meam, & portæ inferorum non vincunt eam. Et
 „ tibi dabo claves regni cælorum; & quæ ligaveris super terram,
 „ erunt ligatæ & in cælis; & quæcunque solveris super terram,
 „ erunt soluta & in cælis. Et iterum eidem post resurrectionem
 „ suam dicit: *Pasce oves meas.* Super illum unum ædificat Eccle-
 „ siam suam, & illi pascendas mandat oves suas. Et quamvis Apo-
 „ stolis omnibus post resurrectionem suam parem potestatem
 „ tribuat & dicat, *sicut misit me Pater, & ego mitto vos, ac-
 „ cipite Spiritum sanctum, si cujus remiseritis peccata, remit-
 „ tentur illi, si cujus retinueritis, retinebuntur,* tamen, ut
 „ unitatem manifestaret, unitatis ejusdem originem ab uno
 „ incipientem suâ auctoritate disposuit. Hoc erant utique &
 „ cæteri Apostoli, quod fuit Petrus, pari consortio prædici
 „ & honoris & potestatis, sed exordium ab unitate proficis-
 „ citur, & **PRIMATUS PETRO DATUR**, ut una Christi,
 „ Ecclesia & Cathedra una monstretur. Et Pastores sunt omnes,
 „ & grex unus ostenditur, qui ab Apostolis omnibus unanimi
 „ consensione pascatur, ut Ecclesia Christi una monstretur.
 „ Quam unam Ecclesiam etiam in Canticis Canticorum Spiri-
 „ tus sanctus in personâ Domini designat & dicit: *Una est ro-
 „ lumba mea, perfecta mea, una est matri suæ, electa genitrici
 „ suæ.* Hanc Ecclesiæ unitatem qui non tenet, tenere se fideam
 „ credit? Qui Ecclesiæ renititur & resistit, qui Cathedram
 „ Petri, super quem fundata est Ecclesia deserit, in Ecclesia
 „ se esse confidit? quando & beatus Apostolus Paulus hoc
 „ idem doceat & Sacramentum unitatis ostendat dicens: *Unum
 „ corpus & unus spiritus, una spes vocationis vestræ, unus Do-
 „ minus, una fides, unum baptisma, unus Deus.* Quom unita-
 „ tem firmiter tenere & vindicare debemus, maximè Episco-
 „ pi, qui in Ecclesiâ præsidemus, ut Episcopatum quoque
 „ ipsum

„ ipsum unum atque indivisum probemus. Nemo fraternita-
 „ tem mendacio fallat, nemo fidei veritatem perfida præva-
 „ ricatione corrumpat. Episcopatus unus est, cuius à singulis
 „ in solidam pars tenetur. Ecclesia quoque una est, quæ in
 „ multitudinem latius incremento fecunditatis extenditur,
 „ Quomodo solis multi radii, sed lumen unum, & rami ar-
 „ boris multi, sed robur unum, tenaci radice fundatum, &
 „ enim de fonte uno rivi plurimi defluunt, numerositas, licet
 „ diffusa videatur exundantis copię largitate, unitas tamen
 „ servatur in origine. Avelle radium solis à corpore, divisio-
 „ nem unitas lucis non capit. Ab arbore frange rami, fra-
 „ ctus germinare non poterit. A fonte præcide rivum, præ-
 „ cisus arescit. Sic & Ecclesia Domini luce perfusà per orbem
 „ totum radios suos porrigit. Unum tamen lumen est, quod
 „ ubique diffunditur, nec unitas corporis separatur. Ramos
 „ suos in universam terram copià uberratis extendit, profluen-
 „ tes largiter rivos latius expandit. **UNUM TAMEN CA-**
 „ **PIUT EST, ET ORIGO UNA,** & una Mater fecundi-
 „ tatis succelsibus copiosa.

„ Sanè verbis Christi *Tu es Petrus*, & quæ sequuntur, nec
 „ non illis *Tibi dabo claves regni cælorum*, si maturè ponderen-
 „ tur, aliqua prærogativa significatur, quæ nullatenus fuit cæte-
 „ ris Apostolis communis. Quanquam enim omnibus Apostolis
 „ *claves regni cælorum* datæ sint, & ad omnes pertineant ista
 „ Domini verba: *Pasce oves meas*; attamen ex ipsis his verbis
 „ elucet Petri prærogativa, quia S. Petro tanquam figuram Ec-
 „ clesiæ gerenti, ac primum inter cæteros Pastores locum occu-
 „ pant, claves regni cælorum, & regendas oves Christus com-
 „ mitit. Ad quid enim inter cæteros electus à Christo Petrus,
 „ ut in ejus personâ toti Ecclesiæ claves regni cælorum daret,
 „ nisi quia Primatum in tota Ecclesia, Christo concedente, ge-
 „ rebat?

Sint ergo & dicantur reliqui Apostoli *Ecclesiae fundamenta*, semper salva & integra vindicari debet Petro dignitas & prae-rogativa Primatus. Insuper cum Joannis XXI. Dominus semel, iterum & tertio Petrum interroga: et: *Simon Joannis diligis me PLUS HIS?* respondisset autem Petrus: *Domine tu scis, quia amo te*, Christus iteratò adjecit *Pasce agnos meos*, & tertìa demum vice *Pasce oves meas*. Ut quid autem repetita hæc de amore interrogatio, repetitumque pascendi dominici gregis mandatum Petro datur, si nullum peculiare & à cæteris distinctum munus illi collatum fuisset?

In omni hominum collegio debet aliquis ordo servari, & necesse est aliquem primum inter plures esse; haud igitur dubium, quia in collegio Apostolico primus aliquis fuerit; sed hunc Petrum fuisse, disertè testantur Evangelistæ. Advertendum autem est, Petrum hunc primatum habere non potuisse, nisi Christo *instituyente*, non autem approbante tantum. Hunc etiam locum Petrum post Christi mortem retinuisse, constat ex Actis Apostolorum, ubi Cap. I. commemorantur omnes Apostoli, & inter eos primus nominatur Petrus; primus ibi cæteros alloquitur, & quid sit faciendum præordinat; Cap. II. primus omnium Apostolorum Christum annuntiat; & iterum Cap. III. ac IV. licet comitem haberet Joannem, solus tamen orationem habet, ac pro se & pro ipso respondet. Illud quoque extra omne dubium est, veteres omnes existimasse, Petrum Apostolorum primum fuisse; innumeris id penè illorum testimoniis probari posset.

Porro Christus Ecclesiam fundavit in æternum duraturam; ergo in ipsa instituit perpetuam regiminis formam, quam non in S. Petro duntaxat, sed & in ejus successoribus eluceret. Itaque cum certum sit, Primatum esse propter Ecclesiam, non debuit moriente Petro interire, sed perseverare, quamdiu

manet Ecclesia. In hac successione Primatus duo distingvenda sunt: *successio ipsa, & ratio successiois*; illa est ex ordinatione Christi, hæc ex instituto hominum; sicut Episcopus esse in Ecclesia est ex jure divino & Christi instituto &c. *Romanum Pontificem in Ecclesia hunc Primatum gerere, & ab exordio Ecclesiæ non interruptâ serie gessisse haud difficulter probari potest; nullus etiam est, nec fuit unquam, qui se in Ecclesiæ Primatu Petri successorem ullo modo asseruerit, vel pro tali habitus sit præter, Episcopum Romanum.*

Ipsa ratio statûs Ecclesiæ tale Caput quadam eminentiore potestate instructum exigere videtur: Cùm enim Christus Dominus in sua Ecclesia regnum pacis, unitatis & concordiae instituire voluerit, talem formam regiminis præscribere debuit, quæ esset apprimè apta ad hanc communionem, pacem & concordiam conservandam: quâ autem arte eam conservari posse existimabimus, nisi Caput quoddam Ecclesiæ eminentiori potestate præditum supponamus, quod omnium Ecclesiarum sollicitudinem portans, admonitione dociles contineat, rebelles & incorrigibiles extra corpus Ecclesiæ esse faciat; attamen in his se ita comportet, ut jura Episcoporum illæsa permaneant; hi enim auctoritati Primatis in iis solum subjecti sunt, quæ ad bonum & gubernationem universalis Ecclesiæ pertinent. Quâ demum ratione summus Pontifex pro servanda unitate suum Primatis officium explere debeat, ordinatim tradit Febronius *Cap. II. §. 12. n. 4.*

Sic explicatus Primatus suum in Scriptura habet legitimum solidumque fundamentum, quod per Traditionem egregie declaratur ac firmatur. Etenim facile demonstrari potest, & persæpè demonstratum est, hunc Primatum non interruptè tam ab Oriente quàm ab Occidente, etiam ante pacem Ecclesiæ ab Imperatoribus datam, Romanis Pontificibus verbis & factis agnitum fuisse. *Alt jam*

jam reclamavit clar. Walchius pag. 190. se cum omnibus suæ
 communionis, in causis fidei omnem rejicere Traditionem. Li-
 ceat tamen nobis (siquidem de compositione inter Catholicos
 & Protestantos Febronio, pro quo nunc verba facimus, ne-
 gotium est) hic in medium vocare celebrem Molanum Abba-
 tem de Lockum in suis *Cogitationibus privatis de Metodo re-
 unionis Ecclesiæ Protestantium cum Ecclesia Romano-Catholica*
 apud Bossuetum *Opp. posthum. Tom. I. p. 70.* ubi „ de Tradi-
 „ tionibus, inquit, sive Verbo Dei non scripto. . . . res com-
 „ positu facilis, si dicamus, statum controversiæ inter nos
 „ (*Protestantes*) & Catholicos non esse, an dentur traditiones;
 „ sed an per traditionem acceperit Ecclesia novum aliquem
 „ fidei articulum, ad salutem creditu sub æternæ beatitudinis
 „ jacturâ necessarium, in Scripturâ neque totidem verbis,
 „ neque per bonam consequentiam extantem. Posterius ne-
 „ gant Protestantes, non prius; ex quibus moderatiores ad-
 „ mittunt, non solum ipsam sacram Scripturam nos Tradi-
 „ tioni debere, sed in articulis fundamentalibus genuinum &
 „ orthodoxum Scripturæ sensum; ut multa alia nostratum
 „ Calixto, verbi gratiâ, Horneio, Chemnitio dudum me-
 „ morata ex traditione dumtaxat cognoscibilia taceamus. Sanè
 „ qui ex Protestantibus post Symbola Apostolorum, & S.
 „ Athanasii, quinque priora Concilia œcumenica, unâ cum
 „ Synodo Arausicanâ, & Milevitanâ, consensum itidem pri-
 „ mirivæ Ecclesiæ, si non plurium, quinque minimum prio-
 „ rum sæculorum, admittunt, pro Theologiæ principio se-
 „ cundario, ita ut articuli fundamentales non aliter, quàm
 „ illis sæculis unanimi Doctorum consensu factum est, expli-
 „ cari debeant, de Traditionibus in Ecclesiâ Romanâ quid
 „ disputent, vix habebunt. ”

Est nobis hic negotium cum viris sapientibus; quid autem prudentius quam audire & sequi hac in parte consilium Vincentii Lirinensis in Commonitorio I. Cap. 2. ita scribentis: *Quia sacram Scripturam pro ipsa sua altitudine non uno eodemque sensu universi accipiunt, sed ejusdem eloquia aliter atque aliter alius interpretatur; ut penè quot homines sunt, tot illinc sententiæ erui posse videantur. Aliter namque illam Novatianus, aliter Sabellius, aliter Donatus exponit, aliter Arius, Eunomius, Macedonius, aliter Photinus, Apollinaris, Priscillianus, aliter Jovinianus, Pelagius, Cælestius, aliter postremò Nestorius. Atque idcirco multum necesse est, propter tantos tam varii erroris anfractus, ut Prophetica & Apostolica interpretationis linea, secundum Ecclesiastici & Catholici sensus normam dirigatur. Idem antea dixerat Eusebius Cæsar contra Marcellum Ancyranum, Cap. I. Hæc . . . præterquam quod sunt divinis literis consignata, sunt etiam adhuc majorem in modum confirmata per traditionem Catholicæ Ecclesiæ Dei à finibus ad fines terræ; quæ ex non scriptâ traditione sacrarum Scripturarum testimonia confirmat & obfirmat.*

POSTULATUM QUARTUM.

An ex proprietatibus Ecclesiæ Unitas sola sit, quæ Capue desideret.

Veræ Ecclesiæ dotes ac proprietates sunt 1.) *UNITAS*, de qua jam actum est, 2.) *SANCTITAS*: ideo S. Petrus Epist. I. Cap. 2. fideles appellat *genus electum, gentem sanctam, populum acquisitionis*. Est autem sancta *sanctitate doctrinæ & professionis; sanctitate eorum*, qui primùm eam fundaverunt; *gloriâ miraculorum*, quibus veritatem Christianæ Ecclesiæ confirmavit Dominus, 3.) *CATHOLICITAS*; juxta illud S. Augustini Libro contra Epistolam fundamenti Cap. 4. *multa sunt alia, quæ in ejus (Catholicæ Ecclesiæ) gremio me justissimè teneant. Tenet consensus populorum atque gentium: tenet auctoritas miraculis inchoata, spe nutrita, caritate aucta, vetustate firmata: tenet ab ipsâ Sede Petri Apostoli . . . usque ad præsentem Episcopatum successio Sacerdotum: tenet postremò IPSUM CATHOLICÆ NOMEN, quod non sine causa inter tam multas hæreses sic ista Ecclesia sola obtinuit, ut cum omnes Hæretici se CATHOLICOS dici velint, quærenti tamen peregrino alicubi, ubi ad Catholicam conveniatur, nullus Hæreticorum vel basilicam suam vel domum audeat ostendere. Idipsum hodieque demonstrant Instrumenta Pacis, & Constitutiones nostri Imperii.* 4.) *APOSTOLICITAS*: Apostolica autem dicitur Ecclesia, quæ ab Apostolis originem ducit, eandem cum ipsis doctrinam profitetur, & cujus Pastores legitimam missionem & successionem habent ab Apostolis non interruptam. *Brevem tibi apertamque animi mei sententiam præferam; in illa esse Ecclesia permanendum, quæ ab Apostolis fundata, usque ad diem*

banc durat, ita S. Hieronymus in Dialogo contra Luceferianos in fine. His proprietatibus (quæ à Theologis communiter *Notæ Ecclesiæ* vocantur) annumerari potest 5.) *VISIBILITAS*. Visibilis omninò est Ecclesia secundùm statum suum exteriorem, seu secundùm Corpus, & quatenùs societas est eorum, qui publicâ ejusdem fidei professione, eorundem Sacramentorum & Pastorum communionem conjuncti sunt; adeo autem conspicua esse debet, ut non à filiis solum & domesticis, sed ab extraneis etiam, & iis qui sunt extra ejus finem & societatem dignosci possit. Cùm enim Ecclesia eo præsertim sine à Christo instituta sit, ut sit columna & firmamentum veritatis, tenentur omnes sub periculo æternæ damnationis se illi adjungere, & in ea usque ad finem perseverare: at hæc fieri non possunt in Ecclesia invisibili. *Hæc est civitas in monte posita, quæ abscondi non potest, quæ sub modio non occultatur, omnibus nota, omnibus damnata*, inquit S. Augustinus Tom. VIII. Psalm. 47. circ. init. Demum 6.) *PERPETUITAS* seu indefectibilitas Ecclesiæ, secundùm illam promissionem Christi Matth. ult. v. 20. *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi*, & conformiter ad similitudinem petræ, super quam ait se suam edificaturum Ecclesiam; ut ejus inconcussam firmitatem significaret: unde subjungit statim, *Adversus quam portæ inferi non prævalebunt*. Hanc indefectibilitatem in Ecclesia invisibili constituere velle, esset in præcedentem quintam Ecclesiæ proprietatem impingere.

His singulis per plura probandis non immoror, tum quia hujus loci non est, tum quia Theologi Catholici ea fusiùs & solidè tractare solent. Illud assero, omnes has Ecclesiæ proprietates, quæ indissolubili inter se vinculo nectuntur, ad
ejus.

ejusdem Caput suas habere relationes tum utiles tum necessarias. a) Ut Ecclesia una sit & talis, toto orbe perseveret, in mille occurrentiis, & tantum non continuè, necesse est, ut ejus membra inter se communicent atque invicem referant; hoc autem fieri non potest nisi per unum commune medium seu correlationis Centrum. b) Puritas doctrinæ & Apostolicæ disciplinæ non minùs pro tanta ingeniorum diversitate periclitabitur, & hæreses prævalebunt, si non sit communis Pastor & Doctor, qui invigilet, instruat, ad Apostolicam doctrinæ normam devios reducat, Apostolicos Ecclesiæ ritus per omnes particulares Ecclesias sustineat, demum rebelles secundùm Canones damnet. c) Catholicitatem seu universalitatem sine Rectore & Capite communi corruere docent exempla omnium Sectariorum. Idem SS. Patres, qui declarant Ecclesiam Christi in totum terrarum orbem esse diffusam, eandem cum Episcopo Romano communionem junctam esse asseverant, uti S. Irenæus, Tertullianus, S. Cyprianus, S. Optatus, S. Augustinus. d) Legitimam & non interruptam successionem Episcoporum probant Ecclesiæ Catholicæ inde ab Apostolorum ævo, semper communicantium cum primo Pastorum Capite Rom. Episcopo; hanc communionem cum deseruerint Protestantes, hinc carent legitimis Pastoribus; quòd si in eodem nobiscum nexu perstitissent, nobis adjutorio fuissent ad auferenda eò citius perfectiusque humana illa vitia, quæ temporis successu eidem Capiti extrinsecùs advenisse illi nobiscum queruntur; in quantum tamen ea in veritate vitia sunt. e) In vera Christi Ecclesia Pastores tenentur gubernare oves suas, eas docere, hortari & instruere, eis Sacramenta ministrare. Vicissim tenentur oves Pastores suos sequi, vocem eorum audire, eis obtemperare, eos revereri. Item debet homo fratrem in se delin-

quentem, & à se correptum, atque respicere nolentem, deferre Prælati Ecclesiæ, qui tenentur illum corripere, & contumacem à fidelium communione separare. At nihil horum fieri potest in vera Christi Ecclesia, si non sit visibilis. Si enim Pastores non noscunt oves suas, quomodo possunt eas ducere, regere, docere &c. Si oves non noscunt Pastores suos, quomodo possunt eos sequi, eorum vocem discernere, eis obtemperare, debitam eis exhibere reverentiam? Denique si vera Christi Ecclesia est collectio hominum inter se colligatorum per externam fidei Christianæ professionem, & eorundem Sacramentorum participationem sub legitimorum Pastorum externo regimine, non potest illa non esse visibilis & conspicua. Quælibet hæc Ecclesiæ visibilitas in opus ministerii sui, & ad consummationem sanctorum egeat diversis Ministrorum gradibus, & in hoc uno primo seu Capite, ex mox dicendis apparebit.

f) Utitur Deus ad fines supernaturales consequendos mediis humanis & naturalibus. Si quilibet Episcopus, quævis provincia Ecclesiastica, in Oriente & Occidente, in omnibus partibus terræ, suo relinqueretur judicio, citra viam & sine mediis correlationis omnium cum omnibus, sine directione ac motu communis Capitis, continuo miraculo opus foret, ad Ecclesiam *essentialiter unam* in perpetuo nexu & vigore servandam; quando ex contrario, prout res ex Christi instituto in Ecclesia Catholica sunt, hæc perpetuitas sub uno Capite & Rectore (dummodo ille officio suo ex præscripto SS. Canonum fungatur) sustinetur & subsistit, ejectus & abscissis ab ea illis, qui divinum ac providum hunc ordinem turbare moliantur.

Unitas Corporis Ecclesiæ potissimum percipitur per regimen, quod Salvator noster instituit, & per illam subordinationem, quæ undique in unitate terminatur. Omnes fideles ejusdem parochiæ sunt sub cura & directione sui Pastoris: omnes parochi & parochiæ diœcesium suos habent pastores communes, qui sunt eorum Episcopi: & quamvis omnes Episcopi sint æquales in episcopatu (etenim *Episcopatus*, juxta S. Cyprianum, *unus est*, & quilibet Episcopus ejus portionem tenet *in solidum*;) & quamvis habeant idem cum Apostolis, quorum successores sunt, *Sacerdotium, pari consortio & honoris & potestatis*; nihilominus ad representandam eò perfectiùs unitatem Capitis invisibilis, universalis & essentialis Ecclesiæ, qui est Christus Jesus, unus inter reliquos Episcopos divinitus constitutus est, quem reliqui omnes tanquam Caput suum respiciant, qui sit primus omnium Pastorum, imago Jesu Christi, Caput & Pastor totius Ecclesiæ, Centrum, in quo omnes particulares Ecclesiæ per totum orbem diffusæ reuniuntur, & per quod omnes Ecclesiæ inter se communicant. Hoc Caput est Episcopus Romanus, successor S. Petri, in ejusdem cathedra positus, sicut ille tanquam lapis principalis visibilis, super quo ædificium Ecclesiæ consolidatur, ut visibili auctoritate sui ministerii omnes sacri hujus ædificii partes muniat & sustentet.

POSTULATUM QUINTUM.

*An constitutio Capitis in Ecclesia sit unicum meliorem
servandam in illa Unitatis.*

Debet esse medium servandam in Ecclesia unitatis & puritatis fidei; proinde oportet, ut in ea sit supremus ac sufficiens controversiarum fidei iudex; hoc deficiente omnia ibunt in partes. *Si in exploranda Scripturae intelligentia nullus est in Ecclesia certus iudex, audeo dicere, rempublicam fuisse nullam stultius constitutam, inquit Melchior Canus Lib. XII. de Locis Theol. Cap. 6. §. Sit igitur. Talis iudex certus aut sufficiens non est a) Scriptura ipsa, nec b) Spiritus privatus, neque c) Ratio humana,*

I. Nemo nescit ingentem illam controversiarum segetem, quae tum inter Catholicos & Protestantos, tum inter Protestantes ipsos, à multo jam tempore viget: quaelibet pars Scripturas sibi patrocinari gloriatur: quae uni testimonia clara videntur, ab altero reputantur obscura; & quae ab istis in suam causam patrocinium afferuntur, ab aliis diverso & saepe contrario sensu explicantur. Observat acurè Nicolius, videri Deum voluisse sensibili funestaque experientia praedicatorum claritatis Scripturarum confundere, permittendo, ut de omnibus ferè iis Religionis dogmatibus, quae evidenter in Scripturis contineri jaectant, mirè inter se dissentientes luctarentur. *Obscuram esse Scripturam sacram, res est adeo evidens, ut nullum sit Haereticorum commentum isto insanius, sapienter dixit Natalis Alexander*

xander Dissert. XVI. in Sæc. II. §. 12. Adde ratiocinium Joannis Locke apud Fabricium Cap. I. §. 9.

II. Cum nemo teneatur alterius spiritui privato suum submittere, tot erigent sententiae & sectæ quot capita, illudque repeti poterit quod olim Tertullianus Libro Præscriptionum Cap. 42. agebat: *Idem licuit Valentinianis quod Valentino, idem Marcionitis quod Marcioni, de arbitrio suo fidei innovare.* Id quod reipsa inter Protestantos contigit; & quidem in rebus gravissimis & capitalibus; dum E. gr. verba illa: *Hoc est corpus meum*, de reali corporis Christi præsentia Evangelici unà cum Luthero interpretantur; contra verò Zwingliani unà cum Reformatis de præsentia solum figurata & spiritali, &c. Longum esset dicere de paradoxis & monstrosis opinionibus, quæ ferè quotidie ex spiritu privato apud Heterodoxos nascuntur; & quis inter eos, qui etiam in substantialibus inter se dissentiunt, litem dijudicabit? Spiritui privato unius alter spiritum suum privatum opponet, & unusquisque ab altero sciscitabitur, quemadmodum à Michæa sciscitabatur Pseudo-propheta Sedecias: *Per quam viam transivit spiritus Domini à me, ut loqueretur tibi?* II. Paralip. 18. v. 23.

III. In Religionis negotio suus debet esse humanæ Rationi locus; danda tamen est opera, ne hæc debitos sibi fines audaciùs prætergrediatur, & suprema Revelationis jura invadat. *Fides juxta Apostolum ad Hebr. II. est sperandarum substantiarum verum, argumentum non apparentium:* rerum nempe, quæ nullo rationis argumento probari possunt. Adversus hoc Religionis principium quidam eò progressi sunt, ut nihil credendum statuerent, nisi quod infirmis & caligantibus rationis oculis

oculis verum appareat. Hinc Rationem unicam esse volunt sacrae Scripturae interpretandae regulam. Secus S. Augustinus Tract. XX. in Joan. *Credimus, inquit, ut cognoscamus, non cognoscimus ut credamus. Quid est enim fides, nisi credere quod non vides?* Qui plura de his cupit, Theologos nostros adeat.

Missis itaque incertis his controversiarum fidei iudiciis & sacrae Scripturae interpretibus, certum nobis & infallibilem dedit Christus per verba Apostoli *I. ad Timoth. 3. v. 14. seqq.* qui post nonnulla monita Timotheo data ita concludit: *Hæc tibi scribo . . . ut scias, quomodo oporteat te in domo Dei conversari, quæ est Ecclesia Dei vivi, columna & firmamentum veritatis.* Ideo quotiescunque aliqua exorta est hæresis, iudicium ad Ecclesiae tribunal delatum est; & qui ejus sententiae subscribere recusarunt, hoc ipso fuerunt ab unitate præcisi. Triplici autem modo Ecclesia in causis fidei iudicat, & per hoc unitatem servat: 1.) in Conciliis generalibus, in quibus summus Pontifex vi sui Primatus regulariter præsidet: 2.) per Romanos Pontifices, quorum sententiae extra Concilium subscribunt Episcopi. Sic in causa Paschatis ante alios emicat Victor PP.; in causa Baptismi Hæreticorum Stephanus; in causa Maccorum Zephirinus; in causa Dionysii Alexandrini Dionysius Romanus; in causa Donatistarum Miltiades; in causa Athanasii Julius; in causa Arianae hæreseos Romani potissimum Praesules Occidentem in fide statim retinent, Orientem ad fidem revocant; Jovinianum unus Siricius confodit, cujus iudicium sequitur Ambrosius cum aliis Provinciae Mediolanensis Episcopis; &c. 3.) per privatos etiam Episcopos, sive extra, sive in Conciliis particularibus, reliquis expressè vel tacitè consentientibus. Ita docet S. Augustinus Lib. IV. ad Bonifac. Cap. ult.

ult. ubi *Quasi*, inquit, *nulla heresis aliquando sine Synodi congregatione damnata sit: cum potius rarissimæ inveniantur, propter quas damnandas necessitas talis extiterit, multoque sint atque incomparabiliter plures, quæ ubi extiterunt, illic improbari damnarique meruerunt, atque inde per cæteras terras devitanda innotescere potuerunt.* Et verò *Megander, Ebio, Cerinthus, Nicolaitæ, Carpocrates, Cerdo, Marcion*, aliæque id genus pestes innumeræ, sine Conciliis damnatæ sunt. Sed neque Ecclesiæ aut alicujus Concilii aut R. Pontificis sententiam expectârunt, ut *Manichæos, Ophitas, Tertullianistas*, aliâsque manifestè impias, sive obscuras levésque sectas per loca excitatas aut horrerent, aut contemnerent; non quasi singy- lares Ecclesiæ infallibili autoritate potiantur. Sed quòd ultima & ineluctabilis hæc vis consistat in unitate & consensione Ecclesiarum, inter quas primæ partes semper sunt Romanæ.

Ut post hæc paucis respondeamus ad propositam quæstionem, dicimus, constitutionem Capitis non esse unicum medium servandæ in Ecclesia unitatis, at tamen tale, sine quo reliqua plerumque manerent sine fructu & effectu.

POSTULATUM SEXTUM.

An termini bujus medii habiles sint & commensurati ad præteritum Unitatis finem.

Non me later, à Protestantibus nobis objici, hoc remedio non obstante, ducentes hæreses, ipso teste Bellarmino, diversis temporibus Ecclesiam decerpisse. Verùm latum est discrimen, quod hac in parte Ecclesiam inter Romanam & cæteras omnes Communiones intercedit. Etenim quando inter nos erroneæ & monstrosæ opiniones à maleferiatis hominibus vel novæ prodeunt, vel jam antiquatæ revocantur. Si Episcopus, in cujus diocæsi talia enascuntur, ejusque autoritas ad illa supprimenda non sufficiat, ille, qui in Centro Ecclesiæ sedet tanquam Primas, eadem quoque examinat, & pro re nata damnat; siquidem illius in fidei quæstionibus non solum primæ partes sunt, sed & (uti rectè Clerus Gallicanus in celebri sua Declaratione anni 1682. edixit) ejusdem *Decreta ad omnes & singulas Ecclesias pertinent*. Equidem ipsius judicium hæctenus irreformabile non est, attamen (uti jam diximus) tale efficitur, cum *Ecclesiæ consensus accesserit*; sive ille consensus accedat per medium universalis Concilii, sive absque eo, uti sæpius factum est. Huic Ecclesiæ judicio omnes tenentur fasces submittere; hoc qui non faciunt, jam extra Ecclesiam sunt, & discordiæ facem procul à nobis agitant. Non sic apud Protestantes; quando inter hos ejusmodi dissensiones oriuntur, nullâ ex ratione præpediri, nullâ extinguere possunt, cum non sit cui cum autoritate incumbat sollicitudo omnium in diversis regnis ac provinciis sitarum Ecclesiarum suæ Confessionis.

De cætero habet ille, qui in suprema Ecclesiæ Catholicæ specula sedet, jus & obligationem devios admonendi; habet facultatem, si eum non audierint, excommunicandi suo & Ecclesiæ nomine; quod tamen eâ prudentiâ, eâ legalitate facere tenetur, ut Ecclesia non habeat justam causam adversus talem censuram reclamandi. Quòd si sic admonitus, inò à corpore Ecclesiæ exclusus non resipiscat, comparandus erit ægroto, qui medicamenta sibi à medico propinata abjiciens, si non sanatur, per hoc non probat pharmaca fuisse inefficacia.

Quòd si etiam suâ ex parte summus Pontifex suo Primatûs munere contra Canones à Christo & ab Ecclesia præscriptos subinde abutatur (homo enim est); inde æque sinistrè inferretur, institutionem hujus sublimis officii non habere pro fine Unitatem Ecclesiæ, aut illud huic fini non esse commensuratum. Sed vel ideo non destituitur Ecclesia mediis, eisque legitimis, Papam deviantem ad metam sui muneris reducendi. De his mediis satis egit Febronius.

POSTULATUM SEPTIMUM.

Cum Febronius ad noscendos Primatus fines duo hæc axiomata ponat: a.) Quæ ante receptionem falsarum Decretalium constante usu servata, b.) Quæ semper & ubique Romano Pontifici quæ Primati agnita sunt, ea omnia & sola ad Primatus jura & officium spectare noscuntur: horum autem principiorum primum à Protestantibus non admittatur, alterum Romanis minus ardeat, sic magis convincentia hæc desiderantur.

Multùm interest ut authoritati summi Pontificis justos fines assignemus; si nimium ei tribuamus, orientur justæ Episcoporum aliorumque contradictiones, & Protestantes ab illius obedientia alienabuntur culpâ nostrâ; si infra justum ejus potestatem deprimamus, languida erit & inefficax. In medio virtus. Nos Pontificiam dignitatem æstimamus 1.) ex perpetua Sedis Apostolicæ Traditione. 2.) Ex Florentinæ Synodi Decreto, quo Pontifex Ecclesiam debet regere; *Quemadmodum & in actis Conciliorum œcumenicorum, & in sacris Canonibus continetur*: 3.) Ex illo Tridentinæ professionis fidei articulo, ubi sic juramus: *Item sacram Scripturam juxta eum sensum, quem tenuit & tenet sancta Mater Ecclesia, cujus est judicare de vero sensu & interpretatione sacrarum Scripturarum, admitto, nec eam unquam, nisi juxta unanimum consensum Patrum accipiam & interpretabor.* Hæc pro ROMANIS.

Quod ad *PROTESTANTES* attinet, meminerint hi, Molanum Abbatem de Lockum in Conferentiis pro reunionem habitis declarasse, Protestantem Catholicis circa Primatum Romani Pontificis facile consensuros, si omnibus ea probarentur quae Ellics du Pin in suis Dissertationibus de antiqua Ecclesiae Disciplina ex Gallicanae Ecclesiae sententia protulit. Vid. Bosueti *Opp. posthuma Tom. I. pag. 123.* Porro Dupinii doctrina circa haec sequens est *pag. 335.* „ Ex hoc Primatu Rom. „ Pontificis fluunt multae praerogativae quae ipsi non secus ac „ Primatui *jure divino* competunt. *Prima* eaque potissima est „ curam habere, ut per universum orbem Canones observentur, utque fides illibata custodiatur. Atque ob id potestatem habere, uti poenis ecclesiasticis per ipsos Canones statutis, & refragantes ad id compellere At si pertinacius esset malum, nec tantae Sedis judicio posset omnino extingui ob contumaciam Haereticorum vel Schismaticorum, cum necesse sit hoc in casu Concilium generale congregari, nemo dubitare potest, quin *secundo* loco Rom. Pontifex vi Primatus sui potuerit ad hujusmodi Concilium Episcopos convocare, ut infallibili ejus autoritate controversia terminaretur. *Tertio* licet Romani Pontificis definitiones de fide & moribus non sint omnino infallibiles, sunt tamen magni apud omnes momenti, & universam spectant Ecclesiam. Atque hinc singulae privatim Ecclesiae magnam ejus definitionibus reverentiam praestare debent, nec possunt pro libito eas vel contemnere, vel rejicere. *Quarto* licet R. Pontifex non sit solus omnium controversiarum judex, sunt tamen ejus praecipuae in judicando partes, nec quidquam in Ecclesia magni momenti definiri par est, quod non ad ipsum referatur vel de quo non consulatur. In-

„ numerosa sunt ejusmodi relationum & consultationum exem-
 „ pla, quae aliàs retulimus, nec hìc repetere necesse est.
 „ Quintò Theologi nostri censent R. Pontificem à legibus, à
 „ Conciliis etiam generalibus latis, sapienter dispensare posse
 „ eo in casu, quo Concilium ipsum dispensaret; nec non
 „ agnoscunt, ipsum leges generales posse condere, & toti
 „ Ecclesiae observandas proponere, sed quae vim non habeant,
 „ nisi sint promulgatae & receptae communi omnium conscen-
 „ su. Sextò ajunt procedriam in Conciliis ipsi quidem ex
 „ convenientia deberi, sed non ex necessitate, quandoqui-
 „ dem tribus primis Conciliis generalibus non praesuit. ” Haec
 secundum Dupinium sunt omnes Papae praerogativae, qui-
 bus mox subjungit illas, quae à nonnullis nullo jure ei tri-
 buuntur, qualia sunt infallibilitas, superioritas supra Con-
 cilium, jus ordinationum extra Patriarchatus sui limites, jus
 in temporalia Regum &c.

A Protestantibus revertamur ad *ROMANOS*. Nolent
 hi Dupinium, cujus Opera vaticano fulmine adusta sunt, ad-
 mittere pro arbitro. Esto! Proponemus in ejus locum alium
 egregium Theologum neque in hac neque in quavis alia ma-
 teria Catholicis suspectum, Petrum Collet Tournelyanae
 Theologiae continuatorem & abbreviatorem. Is Tomo II.
 suarum Institutionum Theologicarum de juribus Primatus
 summae Sedis tractans, ca pag. 526. ad sequentia restringit,
 ajens: „ Qui sanius sentiunt, Rom. Primatus praerogati-
 „ vas in his reponunt. 1.) Rom. Pontifici tanquam Capiti
 „ omnium Ecclesiarum sollicitudinem incumbere: Ipsius esse
 „ invigilare Canonum executioni per totum orbem Christia-
 „ num, ac rebelles poenis canonicis coërcere . . . 2.) De-
 „ creta

„ crēta R. Pontificis in causis fidei & morum ad omnes Ec-
 „ clesias pertinere, ac Christianos omnes ex conscientia teneri
 „ ipsis obtemperare. Quamquam enim infallibilis non sup-
 „ ponatur R. Pontifex, provisorie tamen ipsius Decretis,
 „ quae apud omnes bonos maximi ponderis esse debent, ob-
 „ sequendum est, saltem, ut ait Gerſo, *ad non dogmatifan-*
 „ *dum contrarium*, quamdiu Ecclesia non reclamatur. 3.) In
 „ controversiis fidei praecipuas esse summi Pontificis partes,
 „ nec quidquam in Ecclesia magni momenti definiri debere,
 „ quod ad ipsum non referatur. . . . 4.) Eum dispensare
 „ posse à legibus, etiam à Concilio generali latis, in iis ca-
 „ sibus, in quibus dispensaret ipsum Concilium, & juxta re-
 „ gulas dispensationum praescriptas in Conciliis. 5.) R. Pon-
 „ tificem ratione Primatus jus habere Concilia convocandi,
 „ & ipsis per se vel per Legatos suos praesidendi.” Colleto
 addamus Ludovicum Habert Sorbonae Doctorem, qui Theolo-
 giae Dogmaticae & Moralis *Tom. VII. p. m. 303.* omnes
 praerogativas R. Pontifici ex jure divino competentes in se-
 quentibus reponit: 1.) Invigilare ut Ecclesiae decreta, tum
 circa fidem, tum circa mores, illibata servantur. 2.) Tueri
 Episcopos adversus eos, qui vel eos injuste opprimunt, vel
 illorum juribus detrahunt. 3.) Judicare de controversiis fidei
 & morum, tum maxime, cum Episcopi inter se dissentiunt,
 vel pares non sunt, ad illas sopiendas; *accedente consensu Ec-*
clesiarum. 4.) Ubi privatis Ecclesiis iudicio summi Pontifi-
 cis non acquiescentibus, mota controversia magis exardescit,
 indicere Concilium generale eisque praesidere.

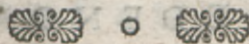
Con-

ADDEDA

Conferantur nunc Colletus & Habertus cum Dupinio, Dupinius cum Colleto & Haberto; acquiescant Protestantes Dupinio, interprete Molano; Romani Colleto atque Haberto; & impletum erit, saltem quoad hoc, reunire volentis Febronii votum.

—*—
Meum propositum est antiquos legere, probare singula, retinere quae bona sunt, & à fide Ecclesiae Catholicae non recedere.

S. HIERONYMUS Epist. ad Minerv. Opp. Tom. IV. P. I. col. 220.

A D D E N D A.

pag. 13. lin. 8.

Card. Perronius propositiones in Richerii libello improba- Richerii
 tas has scripsit ad Casaubonum: *Quod Presbyteri cum doctrinae
 Episcopis aristocratici regiminis more in partem Ecclesia- falsa,
 sticae administrationis vocentur; quod electiones jure divino nitantur, ex quo consequatur, à Regibus, qui Antistites designent, contra jus divinum peccari; quod regimen aristocraticum omnium sit optimum, & naturae convenientissimum, in quo directè status monarchicus impugnetur; quod omnis Principatus à subjecti populi consensu pendeat; quod Deus insuat in supposita analogice, hoc est, in civitates ac regna, ipsamque communitatem prius ac proprius ac principalius, quàm in partes, quæ non aliter agant quàm ut instrumenta eorum suppositorum & communitatum, quo fiat, ut Principes ac Reges non ipsi regerent, sed Communitas per ipsos tanquam administratos. Sic refert Bossuetus Defensione Declar. Cleri Gall, Lib. X. Cap. 25. ubi insimul memorat, Duvallium adversus Richerium scripsisse animo insensissimo.*

pag. 47. ad finem §. 5.

Merentur hic locum & attentionem exempla privilegio- Multa Ro-
 rum Sedi Apostolicæ ob memoriam seu in reverentiam beati mano Pri-
 Petri per Canones & Concilia additorum, quæ pro parte re- matui ab
 censentur à Baluzio ex Schedis ipsiusmet Petri de Marca ad- homini-
 Tom. III. Xx ejus-
 ta.

ejusdem *Lib. III. Cap. 16. pag. 201. in Addit.* ubi postquam
 relata essent verba Concilii Triburiensis an. 895. C. 30. *in*
memoriam B. Petri Apostoli bonoremus Romanam & Apostoli-
cam Sedem; ut quæ nobis sacerdotalis mater est dignitatis, esse
debeat magistra Ecclesiasticæ rationis. Quare servanda est cum
mansuetudine humilitas; ut licet vix ferendum ab illa sancta Sede
imponatur jugum, conferamus, & piâ devotione toleremus: Ba-
 luzius sic prosequitur: „ Magni momenti sunt verba istius
 „ Capituli. Nam cùm auctor vellet gratificari Romano Pon-
 „ tifici in causis ecclesiasticæ disciplinæ, viderétque hoc pacto
 „ nonnulla tentari contra consuetudines receptas, usus est
 „ eâdem dexteritate, qua usus olim erat in Concilio Sardicen-
 „ si Osus Cordubensis Episcopus, ut Episcoporum dejecto-
 „ rum appellationes ad Romanam Sedem apportari procura-
 „ ret ab ea Synodo, nimirum adductâ reverentiâ, quæ B.
 „ Petro Sedique ejus debetur. Sed ut res ista clariùs eluces-
 „ cat, adferenda sunt ipsâmet Osii verba ex Canone III. Con-
 „ cillii Sardicensis. *Quod si aliquis Episcopus, inquit, judica-*
 „ *tus fuerit in aliqua causa, & putat se bonam causam habere*
 „ *ut iterum Concilium renovetur, si vobis placet, sancti Petri*
 „ *Apostoli memoriam bonoremus, ut scribatur ab his qui causam*
 „ *examinârunt Julio Romano Pontifici.* Hujus novam esse
 „ institutionem Marca probat ex his verbis in *Lib. VII. Cap.*
 „ *3. §. 8.* ubi observat, Osium non dicere confirmandam esse
 „ antiquam traditionem, quemadmodum fieri consuevit in
 „ negotiis quæ renovatione tantùm aut observatione indigent.
 „ Sic in Capite illo Concilii Triburiensis auctor ait, servandam
 „ esse cum mansuetudine humilitatem, ut licet vix ferendum
 „ ab illa sancta Sede imponatur jugum, feratur tamen ob me-
 „ moriam B. Petri Apostoli, ob quam honoranda est Ro-
 „ mana

„ mana & Apostolica Sedes. Sic in Concilio Remensi ad-
 „ versus Arnulphum Cap. 28. Arnulphus Aurelianensis Epi-
 „ scopus dixit: *Nos verd reverendissimi Patres, Romanam Ec-*
 „ *clesiam propter beati Petri memoriam semper honorandam de-*
 „ *cernimus, nec decretis Romanorum Pontificum obviare contem-*
 „ *dimus; salvâ tamen auctoritate Nicani Concilii, quod eadem*
 „ *Romana Ecclesia semper venerata est. Eâdem prudentiâ usus*
 „ est Bonifacius Sedis Apostolicæ per Germaniam Legatus,
 „ cum Episcopos in legatione suâ consistentes jurejurando ade-
 „ git polliceri subjectionem Romano Pontifici, aliâque non-
 „ nulla tentavit contra priscum morem. Quod adeo gratum
 „ fuit Romanis auribus, ut nuntiis à Bonifacio missis, qui
 „ de rebus istis certiore facerent Romanam Ecclesiam, ma-
 „ xima gratulatio facta fuerit. Testatur id ipsemet Bonifa-
 „ cius in Epistola 105. quæ data est ad Cudbertum Cantua-
 „ riensem Archiepiscopum, in qua hæc leguntur: *Decrevi-*
 „ *mus autem in nostro Synodali conventu, & confessi sumus fi-*
 „ *dem catholicam & unitatem & subjectionem Romanæ Ecclesiæ*
 „ *sine tenus vitæ nostræ velle servare, sancto Petro & Vicario*
 „ *ejus velle subjici, Synodum per omnes annos velle congregare,*
 „ *Metropolitanos Pallia ab illa Sede quærere, & per omnia præ-*
 „ *cepta Petri canonicè sequi desiderare, ut inter oves sibi com-*
 „ *mendatas numeremur. Et isti confessioni universi consensimus*
 „ *& subscripsimus, & ad corpus sancti Petri Principis Aposto-*
 „ *lorum direximus. Quod gratulando Clerus & Pontifex Ro-*
 „ *manus suscepit. Hanc formulam sequens ætas servavit in*
 „ professionibus Episcoporum. Quin etiam in formula jura-
 „ menti, quod Episcopi præstare tenentur Pontifici Roma-
 „ no, Gregorius VII. ejus inventor retinendum putavit bea-
 „ ti Petri nomen ob reverentiam nominis Apostolici. Extat in
 „ X x 2 „ Regesto

„ Regesto Gregorii VII. & in libris Decretalium. Vide No-
 „ tas ad Capitularia Caroli M. pag. 1055. ”

Cæterùm circa eum, quem suprâ ex Triburiensi Synodo dedimus Canonem (quem etiam Gratianus suo Decreto inseruit *Dist. XIX. Can. 3.*) observandum venit, quòd quanquam ille singularem erga Romanam Sedem & Pontificum ejus mandata reverentiam instillet, usque adeo; ut ob memoriam B. Petri *jugum VIX ferendum PIA DEVOTIONE* suscipi velit; attamen hoc non impediât, quominus Pontificum Decreta juri aut Provinciarum usibus minùs conformia valeant repudiari. Imò ex eodèmmet Canone à contrario colligi potest, decretum R. Pontificis utilitati publicæ contrarium ferri non debere, atque adeo situm esse in potestate populi, ut à se jugum illud amoveat. Sed & illud ex hoc Canone intelligitur, eo etiam ævo gravitatem jugi Papalis sentitam fuisse; imò jam sub regimine Caroli magni; etenim eundem Canonem inter Capitularia hujus Imperatoris, anno I. imperii ejus, jam refert Baluzius *Tom. I. Capitularium pag. 357.*

pag. 98. in fine.

Ecclesiæ primitus traditione regebantur. Ex his traditionibus Apostolicarum Ecclesiarum conscripti Canones Apostolorum, à Latinis serò, neque simul omnes in auctoritatem additi. Ne labente tempore à priscis institutis descenderetur, aut aliquid novæ difficultatis occurreret, conditi sunt postea Canones per provincias aut in universalibus Synodis. Exhibebant autem sibi Ecclesiæ id honoris mutuo, ut statuta ab aliis alii plerumque ut sua ducerent, à communi scilicet profecta

fecta spiritu. Hæc origo Canonum. Horum executionem prima & Apostolica Sedes ubique terrarum urgebat. Hinc ^{Epistolæ} ortæ Epistolæ Decretales, de quibus Hincmarus Epist. 41. ad ^{Decreta-} Adrianum Papam Opp. Tom. II. pag. 692. *sunt Leges & Ca-* ^{les non} *nonæ, ac Decreta Sedis Apostolicæ EX HISDEM CANONI-* ^{obligant,} *BUS PROMULGATA; & paulò post pag. seq. Sedis Ro-* ^{nifi rece-} *manæ Pontifices in Decretis suis EX SACRIS CANONIBUS* ^{pta.} *PROMULGATIS dicunt &c. Eodem sensu Patres Concilii Ponticonensis anni 876. apud Harduinum Tom. VI. col. 167. Quorum (Episcoporum) responsio talis fuit, ut servato singulis Metropolitanis jure privilegii, secundum sacros Canones, & juxta Decreta Sedis Romanæ Pontificum EX EISDEM SACRIS CANONIBUS PROMULGATA, domni Joannis Papæ Apostolici jussionibus obedirent.*

Itaque Episcopi & quicumque alii tenentur obedire RR. Pontificum decretis ac mandatis, quatenus ex communibus Ecclesiæ Canonibus deprompta sunt, & ad horum executionem pertinent. Eo sensu Xixtus PP. III. scripsit Epist. X. ad totius Illirici Episcopos num. 3. *à Canonum præceptis vestrum nemo discedat; nec ab his deviet, quæ JUXTA REGULARUM ORDINEM frequens ad vos directæ Sedis Apostolicæ decrevit autoritas,* apud Constantium Epist. RR. PP. col. 1272. Sic ea, quæ scribebant, ac per universas mittebant Ecclesias, & è Canonibus deprompta erant, & Canonum executioni serviebant.

Porro naturale est, ut qui Canones firmarent & exequerentur, iidem illos, cum opus esset, resectis dubiis interpretarentur, & pro tempore sancirent quæ Canonibus con-

grua viderentur. At cum in constituendâ Ecclesiasticâ Disciplinâ universalis assensus postularetur, sic ex Pontificum Decretales, quæ pro Canonum executione & dubiorum interpretatione, vel etiam pro novorum sanctione emanarunt, in auctoritatem antè admissæ non sunt, quàm *probata*, hoc est communi usu & consensu receptæ essent. Eò pertinet quod in ingressu summi Pontificatus electi Episcopi Romani olim jurabant: nempe *ut custodirent Decreta Canonica prædecessorum Apostolicorum Pontificum, ea, quæcunque ipsi Synodaliter statuerunt, ET PROBATA SUNT.* In libro diurno Romanorum Pontificum pag. 42. edit. Vindobon. an. 1762.

Sanè Galli se solis illis Canonibus ligari putaverunt, qui usu recepti essent. Hoc testatur Philippus Rex Francorum in Pragmatica, qua anno 1312. Aurelianensi Academiæ quædam privilegia indulgît, apud Franciscum Florens Opp. Jurid. Tom. I. pag. 35. edit. an. 1679. ubi: *Non putet igitur aliquis nos recipere, vel Progenitores nostros recepisse consuetudines quaslibet, sive leges ex eo, quòd eas in diversis locis & studiis regni nostri per scholasticos legi solvantur. Multa namque eruditioni & doctrinæ proficiunt, licet recepta non fuerint: nec Ecclesia recipit quàm plures Canones, qui per desuetudinem abierunt, VEL AB INITIO NON FUERE RECEPTI; licet in scholis à studiosis propter eruditionem legantur. Scire namque sensus, ritus & mores hominum deversorum, locorum & temporum valde proficit ad uniuscujusque doctrinam.*

pag. 115. lin. 17.

Ipse Bellarminus de Conciliis Lib. 1. Cap. 11. Conciliorum necessitatem agnoscit, dum ita scribit: „ Medium *ordinarium*, „ ac proinde *necessarium* esse Concilium, „ magnum aut par- „ vum, unum vel plura, prout ipse judicaverit, „ facile pro- „ bari potest. *Primum* ex divina illa promissione Matth. „ XVIII. *Ubi fuerint duo vel tres congregati in nomine meo,* „ *illic sum in medio eorum.* Hunc enim locum de Conciliis „ intelligit Synodus Chalcedonensis in Epist. ad Leonem, & „ aliæ Synodi, quas sequenti libro adferemus. *Secundò*, ex „ facto Apostolorum, qui cum possent etiam seorsim singuli „ definire controversias, tamen ne viderentur negligere *me-* „ *dium ordinarium*, & à Christo ipso demonstratum, non sine „ Concilio controversiam de legalibus Antiochiæ exortam de- „ finire voluerunt. Act. XV. *Tertio*, ex consuetudine to- „ tius Ecclesiæ, atque omnium sæculorum. Semper enim „ fuit in Ecclesia ista consuetudo, ut ad res dubias explican- „ das Concilia Episcoporum haberentur. Et ipsi etiam Ro- „ mani Pontifices nullam umquam hæresim novam sine novo „ Concilio damnaverunt, ut cognoscere poterit, qui vel to- „ mos Conciliorum, vel Historias Ecclesiasticas evolvere „ voluerit. Quod autem semper & ab omnibus factum est, „ quis negare audebit, *ordinarium* dici posse, & revera esse?

Concilio-
rum neces-
sitas.

Concilio-
rum

pag. 122. in fine §. 2.

Constantiensis Synodus Sess. XXXIX. in Cap. *Frequens*. Pontificibus legem figit, eamque multiplicem. Primò enim decernit, ut summus Pontifex certis temporibus, scilicet quo-
vis

de Convo-
catione
Concilio-
rum.

vis decennio Synodum generalem habeat: deinde ut in fine
cujusque Concilii futuro Concilio locum assignare teneatur:
tum ne id faciat, nisi consentiente & approbante Concilio:
postea ut in defectum Pontificis ab ipso Concilio is locus assign-
netur, valeatque convocatio etiam sine Pontifice facta à Con-
cilio: postremò ut Pontifex quidem tempus Concilio præsti-
tutum abbreviare possit, non autem prorogare. Quibus au-
tem Pontificibus Concilium hic legem dat? An dubiis tantum
ac pro tempore schismatis? Absurdum! cum hæc nullà schis-
matis attentione perpetuo edicto sanciantur exequenda. Hoc
etiam decretum Martianus V. jam electus, jam agnitus, jam
indubitatus Pontifex est executus. Cur autem Patres Sessio-
ne XXXIX. omnibus Pontificibus legem ponunt? Quia Ses-
sione V. quemlibet, etiam in Papali dignitate constitutum,
Concilio generali subditum decreverant. Hæc erat mens, hic
sensus Concilii: etsi variis malis deinde urgentibus ac præva-
lentibus vota tanti Concilii pro perficienda reformatione ma-
gnâ ex parte frustrata sint; juvabat nihilominus certa posuisse
fundamenta, quibus solida reformatio superstrueretur.

pag. 133. lin. 2.

Claufula
Sacro ap-
probante
Concilio.

Sanè illa posterioris ævi formula neque efficiebat, neque
denotabat, ut Patrum sententiæ minùs requirentur. Ete-
nim eadem, de qua jam sermo fuit, Constantiensis Synodus
Joanne XXIII. præsidente sic incipit apud Harduinum Tom.
VIII. col. 230. *Sanctissimus Dominus noster Papa, sacro ap-
probante Concilio, statuit sessionem tenendam die veneris 16. hu-
jus mensis.* Dein ordo agendorum sacro approbante Concilio
designatur, lectâque scedulâ, cujus verbis Bulla convocatio-
nis

nis descripta erat, aliisque Decretis nomine iussuque Papæ editis, Dominus Cardinalis (Florentinus) altâ & intelligibili voce interrogans, sciscitatus est, utrum omnia & singula in supradicta scheda contenta ipsi sacre Synodo placerent. Ad cuius interrogationem omnes & singuli Prælati in Synodo existentes concorditer, nemine discrepante, responderunt, Placet. *ibid.* col. 235. Hac responsione factum ratumque intelligitur Conciliare Decretum.

In ipsa etiam Concilii Ferrariensis, postea Florentini, inchoatione solemnè, lectum Eugenii Papæ Decretum: quo lecto (sic habent Gesta apud Harduinaum Tom. IX. col. 18.) surrexit quidam, ex parte Itatorum, & interrogavit Cardinales & Archiepiscopos & Episcopos & Clericos omnes, dicens, *Recipitisne hæc quæ scripta & lecta sunt hodie coram vobis: at illi responderunt, Recipimus & approbamus: Tunc interrogaverunt & Græci suos Præsules similiter & reliquos omnes iisdem verbis, & illi responderunt, Recipimus & approbamus; & scripta fuit approbatio utriusque partis, & indictum Concilium & Sessionum celebratio in urbe Ferraria.* En quid sit Concilii autoritate edita probatio. En ut Synodus non tantum Pontificis decreto, sed etiam sanctæ Synodi approbatione formetur & constet; quæ ratio ad cætera quoque decernenda spectat.

Neque aliter gestum in Tridentina Synodo: Allatum Pauli III. decretum de Concilio Bononiam transferendo propter grassantes morbos. Sessione VIII. quæsitum à Patribus, num placeret eâ causâ decernere ac declarare Concilium esse transferendum, & ex nunc transferri, donec sanctissimo Domino nostro & sacro approbante Concilio videbitur, ut ad hunc seu alium
 Tom. III. Yy locum

locum ipsum Concilium reduci possit ac debeat. Responderunt: PLACET. Mortuo Paulo III. Julii III. successoris Bullâ Concilium Tridentinum resumptum est, ita decernente atque assentiente Synodo Sess. XI. an. 1551. Calendis Maji. Suspen-
sa Synodus Sess. XVI. sub Julio III., ipsâmet Synodo decer-
nente, sub Pio IV. die 28. Jan. an. 1562. resumpta fuit Sessio-
ne XVII. Denique eâdem autoritate eodémque ordine Sess.
XXV. dissoluta est: scilicet quæsitum à Patribus, placeâtne,
ut huic sacræ cecumenicæ Synodo finis imponatur? Respon-
derunt *Placet.* Nihil ergo interest, Synodine an Pontificis
nomine, approbante Concilio, sententia proferatur; cum in
utraque formula unâ cum Pontifice Patres quoque statuant,
decernant, judicent, stêtque sententia communibus suffragiis.

pag. 149. post lin. 8.

Translatio
& ruptura
Concilii
Basileensis

Qui scire cupit, translatio atque dissolutio Basileensis
Synodi quo loco non solum à Juliano, sed etiam ab aliis viris
bonis doctisque tum communiter habita fuerit, legat Jacobum de
Paradiso Carthusianum Erfordiensem Doctorem in Apocalypsi
de septem Statibus Ecclesiæ; ibi videbit, tam neglectam at-
que Italis & Romanæ Curia exosam tunc temporis fuisse re-
formationem, quàm fuit necessaria: tum subdit mille artes,
quibus Concilia dissolvuntur: „ Quod, inquit, clarè pro-
bat tragœdia nostris temporibus in Basileensi Concilio
„ practicata, & ex hoc ortum est vulnus, nescio quando cu-
„ rabile contra autoritatem Conciliorum generalium, ut ab-
„ sentibus Papâ aut suis Præsidentibus à loco Concilii, vel
„ differentiâ exortâ inter partes ejusdem censeatur Concilium
„ dissolutum, resideatque in persona Papæ de plenitudine po-
„ testatis

„ testatis auctoritas dissolvendi & transferendi Concilia ge-
 „ neralia, prout Eugenius olim Papa anno 1437. fecisse com-
 „ probatur. Hoc venenum per eum diffusum est in Ec-
 „ clesias, per adversarios Conciliorum. At quod refugium
 „ habebunt, ut subterfugere valeant correctionem & reforma-
 „ tionem? ita ut etiam modernis temporibus frontosè dogma-
 „ tizare audeant, in quolibet Papa residere plenitudinem po-
 „ testatis, non solum super quolibet membro singulari Eccle-
 „ siae, sed & super totam Ecclesiam singulariter congregatam
 „ ad libitum ipsius disponendi, decretandi, dissolvendi,
 „ transferendi, corrigendi, autorizandi, ut nullus & audeat
 „ dicere, cur ita facit; & sic totaliter nituntur suffocare au-
 „ thoritatem Conciliorum, contra decretationem ab omni-
 „ bus acceptam in Constantiensi & Basileensi generalibus Con-
 „ ciliis publicè promulgatam, & contra Pragmaticam Sanctio-
 „ nem super hoc editam atque factam.”

Decreta memorat in Sessione V. Constantiensi edita, & ^{Authoritas} in Basileensi Synodo repetita, atque ab omnibus accepta; ita ^{Concilii} autem concludit: „ Quòd Ecclesià universaliter congregatà ^{Constan-}
 „ Papam inferiorem esse non dubitemus, & quòd auctoritas ^{tien-}
 „ Ecclesiae integrè servanda est super omnem, quacunque præ-
 „ fulgeat dignitate, etiam Papali, in his quæ ad Fidem, &
 „ ad Schismatis extirpationem, & ad generalem Ecclesiae re-
 „ formationem in Capite & in membris. Secundò Concilium
 „ punire potest & debet quemlibet, etiam Papam, qui con-
 „ tumaciter statutis ejus obedire contempsit, ex præmissis
 „ inferitur. Si universalis Ecclesia tam in Capite quàm in
 „ membris debet reformari, oportet hoc fieri per totam Ec-
 „ clesiam conciliariter congregatam, à Capite incipiendo,
 „ neque

„ neque enim Spiritus mendax fuisse credendus est in ore om-
 „ nium illorum virorum celeberrimorum in Constantiensi Sy-
 „ nodo congregatorum, qui hoc sanxerunt per Decretum
 „ *Frequens*; licet quidam ex Italica Natione de Collateralibus
 „ Papæ molestè illud tulerunt, postea tamen omnes consen-
 „ serunt de superioritate Concilii generalis super Papam, li-
 „ cèt inimicus homo iterum superfeminavit zizania.”

Hæc de Conciliari autoritate Constantiæ omnium con-
 sensu declarata, de zizaniis paulò post superfeminatis, & per
 hoc impedita reformatione, Viri egregii adhuc subjecta oculis
 memorabant; quæ etiam serviunt firmandis & illustrandis iis
 quæ in Joannis à Calore Apologia pro Febronio *Art. IV.* de
 supparum testimoniis prolata sunt.

pag. 179. post lin. 10.

Impera-
 trix Re-
 gina Apo-
 stolica,

Demus adhuc recentius augustiusque exemplum Exem-
 ptionis supremâ auctoritate sæculari, sive in parte, sive in to-
 to (prout huic congruum visum fuerit) abolendæ. Præbet
 illud nobis Regalis Carta seu Rescriptum augustissimæ Impera-
 tricis Viduæ ad Serenissimum Archiducem Lombardiæ Austria-
 cæ Governatorem de mense Novembri an. 1771. cujus inte-
 grum tenorem hic legere pluribus non erit ingratum:

„ L'Imperatrice Vedova, Regina &c. &c. Serenissimo
 Archiduca &c. Consapevolè questo Nostro Cancelliere di Cor-
 te è Stato, Principe Kaunitz, Conte di Rittberg, delle so-
 vrane Nostre intenzioni, & premure, perchè col richiamarsi
 ad una perfetta osservanza l'antica Canonica Disciplina, il
 buon

buon ordine, ed il Sistema della Gerarchia, venga di nuovo sottomesso il Clero tanto. Secolare, che Regolare de' nostri Stati, all' originaria e legitima giurisdizione degli Ordinarij, Ci ha reso conto dell' esecuzione, stata data costì alla Reale Carta de' 5. Giugno prossimo passato, rispetto a ciò, che determinammo nell' articolo secondo della medesima, con cui Ci piacque di ordinare, che a tal' oggetto, e sull' esempio di quanto avevamo già risoluto in rapporto a codesto Capitolo di Santa Maria della Scala, di Regio nostro Patronato, venisse esortato codesto Cardinale Arcivescovo di obligare tutti gli Esenti dell' uno, e dell' altro Clero di Milano, ad intervenire a tutte le pubbliche Processioni, tolto ogni preteso titolo, o privilegio, sotto pena, nel caso di disubbidienza agli ordini dello stesso Arcivescovo, di perdere immediatamente le Esenzioni. Abbiamo inteso pertanto con particolare soddisfazione, che, in seguito degli opportuni concerti, seguiti fra la Giunta Economale, ed il detto Cardinale Arcivescovo, e dopo passate da questi le convenienti insinuazioni a rispettivi Corpi del Clero esente, era stato placidamente conciliato l' ordine, con cui diviso nelle diverse Classi, dovrà procedere il medesimo Clero nelle pubbliche Processioni, cioè ritenuto quello della rispettiva anzianità, ossia del tempo, in cui ciascun Ordine Regolare ebbe la rispettiva sua introduzione in codesta Città, il tutto a tenore della Tabella unita al Decreto Arcivescovile de' 10. Settembre prossimo passato. Quindi, dandoci Noi per pienamente soddisfatta della Zelante opera e lodevole prontezza, con cui il prelodato Cardinale Arcivescovo si è prestato anche in questo incontro a secondare le succennate Nostre premure, vogliamo, che gliene sia dal Governo manifestato nelle forme il pieno Sovrano Nostro Gradimento. "

„ E perchè conosciamo la convenienza, anzi la necessità, di uniformare a questo provido regolamento tutto il Clero secolare, che Regolare di codesta Nostra Lombardia, perciò intendiamo, che a tale fine sieno di Nostra Mente esortati non solo il detto Cardinale Arcivescovo di Milano ad estendere la stessa provvidenza alla intiera sua Diocesi, ma ancora tutti gli altri Vescovi dello stato, ed anche quello di Mantova, perchè si prestino al medesimo regolamento, da eseguirsi tanto nelle rispettive Città, che altresì in tutt'i luoghi delle loro Diocesi dentro il Nostro Dominio, ove vi sono Conventi di Religiosi, quando si tratterà di pubbliche Processioni, o di simili atti, che deveno dipendere dalla immediata autorità e giurisdizione del Ministero Vescovile: restando conseguentemente incaricati e autorizzati i rispettivi Ordinarij a troncare le Controversie di precedenza nel modo praticato da codesto Cardinale Arcivescovo, e sotto la pena della immediata perdita delle Esenzioni, tanto personali, che reali, comminata dalla suddetta Reale Carta de' 5. Giugno anno corrente contro quel Corpo del Clero, preteso esente, che per avventura fosse per dimostrarsi renitente alle Disposizioni del proprio Ordinario. Sarà dunque della zelante attenzione del Serenissimo Arciduca Governatore di far rendere intesa la Giunta Economale di queste precise Nostre Intenzioni, onde essa ne disponga il correlativo, & immancabile adempimento. E preghiamo Dio &c. Vienna 14. Novembre 1771. ”

easdem penitus tolleretur.

Sic religiosissima Imperatrix Regina, Regiâ suâ auctoritate a) sollicita est, ut Ecclesiastica Disciplina ad perfectam observantiam antiquorum Canonum, & per hoc ad rectum ordinem perducatur; proinde ut Clerus, tam secularis, quam Regu-

Regularis, præsens exemptus, originariæ legitimæque Ordinariorum jurisdictioni denuò submitatur. *b)* Eo Spiritu mandat omnibus Exemptis, sæcularibus ac Regularibus, ut publicis Processionibus, assistant, & quibusvis ordinationibus ab ordinaria autoritate emanantibus se submittant; idque *c)* sub pœna amissionis suæ Exemptionis ipso facto incurrendæ. Ex quo intelligitur, Augustissimam haud dubitasse de supremo & majestatico suo jure Regularium Exemptiones minuendi, imò penitus tollendi.

pag. 253. post lin. 23.

Non me fugit quod de Sarpio memorat Bossuetus in Defens. Declar. Cleri Gall. Lib. VIII. Cap. 12. scilicet: *Cùm ille Frater Paulus Calvinianæ heresi, quam cucullatus fovebat, per eorum dissidiorum occasionem alitum aliquem quærens, nullum invenerit, aut Senatum inducere ausus sit, insidiosissimus licet, ad infringendam Sedis Apostolicæ majestatem &c.* Eadem vir illustrissimus repetit Libro VII. Historiæ Variationum. Accusatio gravis est; sed an fundata? Ad hoc dignoscendum, ad fontem redeundum est, è quo hæ suspiciones atque inculpationes profiliunt. Habent eæ suum fundamentum in quibusdam relationibus insertis Vitæ Guilielmi Bedelli Episcopi Kilmoreensis in Hibernia à Gilberto Burnet conscriptæ, ex Anglico gallicè anno 1687. Amstelodami editæ. Bedellus eo tempore, quo Sarpus Venetiis officio Consiliarii Statûs fungebatur, eadem in urbe morabatur ut Capellanus Wottoni Regis magnæ Britanniæ Legati. Cum hoc Bedello Sarpus arctissimo amicitiae vinculo junctus, & cum eo consilia de introducenda in Statum Venetum Anglicanâ religione miscuisse, à Bureto dicitur.

Religio F.
Pauli Sar-
pii.

citur. Vid. Bayle Diction. Critique *Verb. Bedell. Lit. A.* Verùm ipsa hæc circumstantia familiaris commercii inter Sarpium & Bedellum, quæ pro anima prætenfæ machinationis ponitur, ex propriis Statûs Veneti principiis evertitur, quippe quibus vigore Ediçti de anno 1532. (quod in hunc usque diem religiosè servatur) omnibus Nobilibus, Secretariis & Consiliariis Statûs severissimè inhibitum est, ne quis eorum, quo demum cunque sub prætextu quâve causâ, cum quoquam exteri Principis Ministro, aut minimo etiam ejus domestico familiariter agat aut cum eo conversetur. Reliqua, quæ propriam Sarpîi religionem dubiam facere, atque ejus consilia mutandæ in Rep. Veneta religionis arguere possent, solidè confutavit Franciscus Grifelinus in Anecdotis ad Fratris Pauli Vitam, anno 1761. ex italico germanicè editis sub titulo *Denckwürdigkeiten des berühmten Fra-Paolo Sarpi. Part. II. §. 27. & seqq. nec non Part. III §. 39. seqq.*

Equidem Jacobus Rex Angliæ Senatam Venetum sollicitari fecit, ut suo exemplo notam juramenti formulam adversus Rom. Pontificem populis sibi subjectis proponeret, quam ipse suis præscripserat. Verùm cum Rex hisce talia adderet, quæ Catholicam Religionem turbatura fuissent, Sarpîus, avitæ religionis tenax, suos ea de re sensus manifestavit in duabus Epistolis ad Jacobum Lescafferum exaratis, quas ex authentico edidit laudatus Grifelinus *l. cit. §. 32.* In harum prima, quæ est de 22. Decembris an. 1609. ita Frater Paulus: *Rex Anglus nos excitare conatus, egit fortè quod è re sua fuit, sed non quod ex nostra. Ille dum rationem suæ fidei reddere vult, & apocalypsin revelare, ea concussit, quæ fidei sunt fundamenta; unde rumor, quodd voluerit fidem pervertere. Ab! quantum profecisset, si sola*

si sola politica tetigisset, & tantum juramentum defendisset. In altera, quæ est de 23. Januarii 1610. sic loquitur: *Utinam Rex regia tantum tractasset, & à Theologicis abstinuisset. Prudenter illum fecisse arbitror, quia fortè rebus suis ita conducebat, & cum suis subditis ita tractandum erat. Verùm pro rebus nostris aliter agendum est. Cælum terræ miscere nolumus, nec humana divinis. Sacramenta & religiosa omnia suis locis manere volumus. Principibus tantum potestatem suam asserere per divinas Scripturas & Patrum doctrinas licet.* Interim narrationes aut somnia Burneti (qui à pluribus suorum contreraneorum pro fanatico, credulo, quin & falsario habetur) apud *Protestantes* æque ac *Catholicos* fidem & assensum facilè invenerunt: apud illos quidem, ut accessione viri magni numerum suum & auctoritatem auferent, apud *hos* verò, ut plus odii concitarent homini, qui pro muneris sui parte tam fortiter se se Paulo V. Rom. Pontifici objecerat.

Quod in Examine Judicii Protestantico - Jesuitici pag. 251. refertur, memoriæ Pauli Sarpil egregium monumentum à Serenissima Rep. erectum fuisse, hoc ex laudati Francisci Griselini Anecdotis *Parte III. §. 33.* sic emendandum venit, ut à Nobilissimo Senatu certa pecuniæ summa ex ærario publico in sumptum hujus monumenti impendenda decreta quidem fuerit, attamen monumentum ipsum ex motivis politicis deim imperfectum manserit.

pag. 254. lin. 8.

Ad pristina nitendum esse, populis christianis tempore Tridentini adeo persuasum fuit, ut Regis Christianissimi *Ora- ad origina- rium sta- tores*

Tom. III.

Zz

tum redu-
cenda.

tores ad hoc Concilium proficiscentes tale de Reformanda Ecclesia mandatum acceperint: *Primum id videri, ut ad Ecclesie initia redeatur, ut Ecclesie status ad originis suae puritatem quam maxime accedat.* Memoire pour le Concile de Trente pag. 173. Ad hoc etiam, quantum iniquitas temporum & personarum tulit, ipsimet Tridentini Patres intenderunt. Hinc Sess. XXIII. de Ref. Cap. 7. legitur: *Sancta Synodus antiquorum Canonum vestigiis inbærendo decernit.* Ibid. Cap. 16. *Sancta Synodus vestigiis sexti Canonis Concilii Chalcedonensis inbærendo statuit.* Item Sess. VI. de Ref. Cap. 1. *Placuit sacrosanctæ Synodo antiquos Canones, qui temporum & hominum injuriâ pene in desuetudinem abierunt, . . . innovare, quemadmodum virtute præsentis decreti innovat.* Denique Sess. XX. de Ref. Cap. 1. *statuit sancta Synodus, ut quæ aliàs à summis Pontificibus & à sacris Conciliis . . . copiosè ac salubriter sancita fuerunt, eadem imposterum observentur. Si qua verò ex his in desuetudinem abiisse (Ordinarii) compererint; ea quamprimum in usum revocari, & ab omnibus accuratè custodiri studeant; non obstantibus consuetudinibus quibuscunque.* Ut quid autem Spiritus Dei hunc antiquitatis & pristinæ puritatis sermonem loquens, ab Episcopis solum audietur, non verò penetrabit usque ad cor Romani Pontificis!

pag. 283. post lin. 28.

Locus di-
vi Bernar-
di explica-
tus.

Romani ad illimitatum Pontificiæ potestatis usum referunt locum S. BERNARDI Lib. III. de Consid. Cap. 4. ubi *sic factitando, inquit, probatis vos habere plenitudinem potestatis, sed justitiæ fortè non ita. Facitis hoc quia potestis; sed utrùm hæc debeat quæstio est.* Hinc dicunt, sancto Doctore certum fuisse,

fuisse, quòd Pontifex in omnes Christianos, etiam laicos, habeat plenitudinem potestatis. Nos supremam in Ecclesia potestatem, quam S. Bernardus vocat *plenitudinem potestatis*, Pontifici non negamus; sed summæ potestati eum, quem Canones præscribunt, adhibendum esse modum contendimus, atque in eo Bernardum habemus consentientem, dum ibidem illud etiam subdit: *Vides quidm verus sit sermo ille, Omnia mihi licent, sed non omnia mihi expediunt. Quid si fortè non licet! Ignosce mihi, non facile adducor licitum consentive, quod tot illicita parturit.* Sic ille extraordinaria & arbitraria inter illicita reputat. Nos id tantùm volumus, ne arbitrariis & Canoni adversantibus imperiis Ecclesiæ gubernentur, in eoque reponimus Ecclesiasticam libertatem.

pag. 289. in fin.

Dominus Ecclesiasticam potestatem componendo & Re- Discrimina-
giam, Apostolos allocutus hæc verba protulit Lucæ XXII. *¶ regiminis*
25. 26. *Reges gentium dominantur eorum, vos autem non sic. Ecclesia-*
Quod discrimen ut apertius fiat, observandum venit, Jus, *stici à Ci-*
quod in negotiis publicis versatur, ita Regibus commissum *vili.*
esse, ut constitutiones & mandata, quæ hanc partem imperii
attingunt, ab eorum nutu pendeant, nec indigeant ullo ci-
vium consensu. Itaque pacis & belli summum atque liberum
arbitrium, & subsidiorum, quæ ad utriusque imperii rationes
necessaria sunt, ad solum Principem spectat. Hujus jure &
virtute imperii Princeps potest singulorum, quin & provin-
ciarum dispendio totius Reipublicæ salutem procurare. Ve-
rùm ab hac imperii parte longè abest auctoritas Ecclesiæ, quæ
ita singulorum saluti est addicta, ut neminem perdere possit

ad salvandos cæteros. Hoc sensu verum dominatum Regibus, non autem Sacerdotibus, asserit divus Bernardus, & ferè totus in eo est, ut hanc sententiam Eugenio Pontifici persuadeat, ita ad eum scribens Lib. II. Cap. 6. *Non enim tibi ille (Petrus sc.) dare quod non habuit potuit; quod habuit, hoc dedit, sollicitudinem, ut dixi, super Ecclesias. Numquid dominationem? Audi ipsum: Non dominantes in clero, sed forma facti gregis. Et ne dictum solā humilitate putes, non etiam veritate, vox Domini est in Evangelio: Reges gentium dominantur eorum, & qui potestatem habent super eos, benefici vocantur. Et insert: Vos autem non sic. Planum est, Apostolis interdicitur dominatus. Ergo tu, & tibi usurpare aude, aut dominans apostolatam, aut Apostolicum dominatum. Planè ab alterutro probiberis. Si utrumque simul habere velis, perdes utrumque. Quinimò Principibus sæculi merum jus imperandi eā etiam ratione asserendum est, ut duris quoque & acerbis Principum dyscolorum mandatis cedendum sit; quod tamen obsequii genus adeo districtè à Christianis Ecclesiæ benignitas non exigit.*

Hæc genuina indoles potestatis Civilis; sive illa penes unum sit, sive apud plures, seu pro portionibus æqualibus seu inæqualibus; pro voluntate scilicet hominum in unam societatem coëuntium, ex suo arbitrio, aut ab initio, aut post, uni vel pluribus Principibus vel Primoribus imperium in se & jurisdictionem tribuentium. Possunt hæc variare, & de facto variant in infinitum pro diversitate Rerump. Hæc certa, omnibusque nota sunt, & semper fuerunt. Alia planè est ratio Ecclesiasticæ Hierarchiæ, in qua nec Pontifex nec populus, sed *Christus & Ecclesia* suam cuique portionem jurisdictionis ac potestatis assignant pro bono & spiritali servitio fidelium.

delium. Si his persuadeatur (uti ex doctrina sæculorum ignorantia eis persuadere conatur Benedictus XIV. in *Tract. de Synodis Lib. 1. Cap. 4.*) Episcopos à Pontifice habere potestatem conferendi beneficia, causas audiendi, censuras ferendi, & cætera præstandi, quæ ad subjecti gregis regimen sunt necessaria; error est, utcunque vetus, qui Pontifici nihil addit, Episcopis nihil tollit. Verùm ab his argumentum & sequela duci non potest ad jura Principi sæculari ex populi consensu, sive ab initio, sive deinceps delata.

pag. 316. lin. 4.

Bossuet *Expositio Doctrinæ Catbol. pag. 194. edit. an. 1761.*
 „ Tanta est supremæ illius autoritatis in Ecclesia necessitas, quò de fide Scripturarúmque sensu ortæ controversiæ dirimantur, ut Adversarii, postquam illam velut intolerandam tyrannidem traducere conati sunt, eandem ipsi quoque admittent, ac dissensionibus componendis velut certum remedium adhibere coacti sint. ”

Synodi in Ecclesiis Protestantium sunt inutile remedium ad tollendas controversias fidei,

„ Cùm enim ii, qui dicuntur Independentes, palam professi essent, unicuique fidelium ex propriæ conscientia præscripto vivendum, nec esse, cur judicium privatum ullius Ordinis aut Collegii, vel Ecclesiastici Conventus autoritati subiciat; cùmque his insistentes placitis, Synodis se submittere recusarent; hanc doctrinam Carentonensis Synodus anno 1644; habita iisdem rationibus, iisdem adducta incommodis damnavit, quibus nos illam repudiamus. Principio notat illa Synodus, in eo situm esse Independentium errorem, quòd doceant, *unquamque Ecclesiam suis propriis legibus ita gubernari debere, ut in rebus ecclesiasticis nemini subjecta sit, at-*

que à nemine dependeat, neque ullam Colloquiorum, Synodorumque autoritatem ad suum regimen administrationemque agnoscere teneatur. De eo verò errore ita judicat Synodus, esse hanc sectam tam Reipublicæ, quàm Ecclesiæ perniciosam; absurdis quibuscunque insanisque commentis viam aperire; omnes iis mendendi rationes tollere; ac si illi sententiæ locus esset, posse tot Religiones fingi, quot Paræciæ, privative Conventus forent. Quibus postremis verbis apparet voluisse Synodum eam, quam hoc decreto constituit, subjectionem ac dependentiam ad fidei negotia præcipuè pertinere, cum maximum incommodum, quod ex independentia eventurum notat, illud sit: *Posse tot Religiones fingi, quot Paræciæ forent.* Necesse est igitur ex hujus Synodi decreto singulas Ecclesias, multoque magis singulos homines privatos à superiori aliqua autoritate, quæ penes Conventum al quem Collegiùmve sit, in rebus fidei pendere, cui autoritati iudicium proprium omnes subjiciant. Neque enim abnuunt Independentes Dei se verbo submittere, prout illud sibi intelligendum credent, neque Synodorum amplecti decreta, quæ postquam excusserint, æqua judicabunt. Illud verò negant, ullius se decreti ecclesiastici autoritate teneri, aut ullum esse Conventum, cui proprium ac privatum iudicium subjicere debeant: quod nempe ab ipsis Calvinianis acceperint Conventum omnem, etiam ipsius universalis Ecclesiæ, hominum societatem esse erroribus obnoxiam, cuique adeo suum subjicere privatum iudicium Christianus homo non debeat, cum id obsequii soli debeat Deo”

„ His vitandis incommodis, ex quibus Christianam Religionem convelli, ac penitus labefactari necesse esset, coacta est Carentonensis Synodus, aliquam in rebus ecclesiasticis de-
pen-

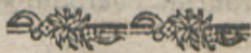
pendentiam constituere etiam in eis, quæ ad fidem pertinent. Quæ dependentia animique subjectio nunquam pestiferos, quibus obviam ire voluerunt, prohibebit eventus, nisi nobiscum consentiant, ac decernant, privatam quamque Ecclesiam, multoque magis privatum unumquemque Christianum certò debere credere, iudicium proprium esse Ecclesiæ autoritati necessariò subjiendum. ”

„ Itaque Calvinianos videmus Cap. 5. suæ Disciplinæ Tit. de Consistoriis Art. 31. cum præscribunt rationem *finiendarum controversiarum, quæ de aliquo seu doctrinæ seu disciplinæ capite oboriri possent, statuere primò conaturum Consistorium, omnia ex verbo Dei placidè ac sine strepitu componere; deinde positus Consistorio, Colloquio, Synodo Provinciali, veluti totidem jurisdictionis gradibus, cum denique ad Nationalem Synodum devenère, supra quam nulla apud eos potestas sit, de eo hæc dicere: Hic integra fiet & ultima per verbum Dei totius quæstionis decisio, cui, si veniant omnino acquiescere, errorésque disertè abjicere, ab Ecclesia abscidentur.* Quo loco manifestum est, Calvinianos supremi illius iudicii vim Dei verbo non tribuere secundùm se sumpto, præcisòque ab Ecclesiæ interpretatione; cum verbo eodem in prioribus sint usi ecclesiasticis iudiciis, nec eò minùs sinant ab iis appellari. Non igitur aliter illud verbum, quàm si supremo Ecclesiæ iudicio expositum sit, *ultimam illam facit decisionem, cui quicumque omninò acquiescere veniunt,* quamvis sibi verbum Dei favere dicat, non alius jam habeatur, quàm profanus quidam, qui sacrum illud verbum adulteret, eoque ad errores suos tuendos abutatur. ”

„ At formula litterarum, quæ à Synodo Victoriacensi in Armorica anno 1617. conscripta est provinciis usurpanda, quoties ad nationalem Synodum Legatos mittant, habet aliquid longè & ad unios in eadem Religione Christianos

gè validius; his enim concepta est verbis: *Promittimus coram Deo, iis omnibus nos subjiciendos, quæ in sancto vestro cœtu conventa & decreta erunt, iis parituros, & omni nostrâ facultate executuros; quod nobis persuasum sit fore ut Deus ei præsideat, vósque Spiritu sancto suo in omni veritate & æquitate per verbi sui regulam dirigat.* Non id hîc agitur ut Synodi alicujus decretum suscipiant tum, cùm ad Scripturæ mentem dixisse compererint; quin potius Synodo se antè subjiciunt, quàm congregata sit; ideóque subjiciunt, quòd persuasum habeant, fore ut Spiritus sanctus ei cœtui præsideat. Quòd si id humanâ tantùm præsumptione persuasum habent, qua fide possunt promittere coram Deo se subjiciendos iis omnibus, quæ conventa erunt & decreta, eis parituros, & omni facultate suâ executuros? Si verò de Synodo congregandâ tam præclare sentiunt, quòd credant Spiritum sanctum Ecclesiæ in supremis judiciis assistere, nil jam ampliùs ipsi Catholici postulant, ”

„ Sic igitur agunt Adversarii, ut qui nobiscum de suprema illa autoritate consentiant, quâ sublatâ nulla unquam orta de Religione dubitatio finiri possit. Sin autem cùm jugum excutere aggressi sunt, negarunt teneri Christianos privatum judicium Ecclesiæ judicio subdicere; ordinis deinde constituendi ratio id exegit, ut ultrò admitterent, quod primùm secessionis tuendæ gratiâ repudiaverant, ”

I N D E X.

A.

- A**busus Romanæ Curie schismate deteriores sunt. 243.
 Quomodo corrigendi. 269.
 Æneas Sylvius inconstantie & malæ fidei arguitur. 243.
 seqq. 256.
 Agni & oves in S. scriptura promiscuè sumuntur. 7.
 Annatæ an & quale fundamentum habeant. 161. seqq. 238.
 Vigore Concordatorum Germaniæ nullæ debentur. 142.
 276. Earum solutio à Principibus potest prohiberi. 164. 238.
 Apostoli omnes sunt fundamenta Ecclesiæ. 3. 4.
 Apostolicæ Sedis auctoritas in rebus fidei. 105. seqq.
 Apostolica statuta differunt à Pontificiis. 96.
 Appellationum jus non est Romanæ Sedi proprium. 295.
 Eas Afri non patiuntur. 25. Quamdiu tolerantur, par-
 tibus committendæ sunt. 190. 276.

B.

- Basiliensis Concilii ruptura gravia mala Ecclesiæ intulit. 354.
 Basileensium Patrum de superioritate Concilii communis sen-
 tentia. 144. 146. 355.
 Beneficiorum reservatio in quo fundetur. 160. Nulla Rom.
 Pontifici in Germania agnoscenda. 276.

- S. Bernardus in pleraque Febronii placita prævit. 180. 181.
219. 229. 242. 269. 272. 362. 364. (Observat differen-
tiam inter disciplinam novam & veterem. 53.
- S. Bonifacius quomodo Germanos ad subjectionem summo
Pontifici exhibendam disposuerit. 347.
- Bossueti primum maximúmque principium pro reunionem Pro-
testantium 265.
- Bullam Cœnæ Clemens XIV. Pont. Max. non publicavit. 235.
- Bullis à Romana Curia injustè negatis quomodo procedatur. 199.

C.

- Cæcilianus qualiter & à quibus judicatus. 299.
- Canones nulli ante Nicænam Synodum scripti. 109.
- Canones Pontificibus plura tribuunt quæ nativo jure non ha-
bent. 44. seqq.
- Caput proprium Ecclesiæ Christus est. 28. An & quo sensu il-
lud sit Romanus Pontifex. 30.
- Capite visibili quos in fines Ecclesia indigeat. 331. An ejus
constitutio sit unicum remedium servandæ in Ecclesia uni-
tatis 334. An hoc medium sit eum in finem idoneum. 338.
- Cardinalium prælatione juribus Episcoporum detrahatur. 165.
Quando illi ante hos præcedentiam obtinnerint. 307.
- Cardinalium Collegium quomodo ordinandum. 270.
- Causæ Majores an de jure ad Sedem Romanam pertineant. 81.
seqq. 304. 306.
- Centrum unitatis in Ecclesia est summus Pontifex, & quous-
que. 32. seqq.
- Claves universitas accepit Ecclesiæ. 5. 8. seqq. Qualiter illæ
huic datæ intelligantur. 156.

- Clausula Conciliaris *sacro approbante Concilio*, quis ejus effectus, quæ vis. 131. 352.
- Cluniacensium Ordo servivit ampliandæ Pontificiæ potestati. 56.
- Coadjutores Episcopi qua auctoritate dati. 76. seqq.
- Communio Ecclesiæ quomodo amittatur, quomodo seruetur, 192. seq.
- Conciliorum generalium necessitas & frequentia. 114. 351. Qua ratione olim celebrata. 122. Quis ea convocet illisque præsideat. 117. 279. 282. seq. 352. Qua auctoritate transferenda. 353. Ex eorum omissione multa mala prodierunt. 90. Priora posterioribus emendantur. 176.
- Conciliorum generalium autoritas supra Pontificem. 136. 275. 283.
- Concordata Nationis Germanicæ Papam Concilio subjectum declarant. 138. seqq.
- Confirmatio electionis Episcopalis si Romæ injustè negetur, qua ratione procedendum. 200.
- Congregatio Indicis Romana, ejus nævi. 182. 215. 248.
- Constantiensis Concilii Decreta legitima esse probatur. 144. 352. 355.
- Constantinopolis commune quondam fidei Emporium. 49.

D.

- Decretalibus RR. Pontificum non semper nova præscribuntur. 112. 349. Vim legis accipiunt per consensum & acceptationem Ecclesiarum. 109. 111. 350. Qua ratione publicentur. 112. Decretalibus, quæ sacris obviant Canonibus, non est parendum. 91. 349.
- Decretum Gratiani & Decretales Gregorii IX, magnâ parte ex spuris fontibus hausta sunt. 52. 53.

- Devolutionis jus quid Rom. Pontifici tribuat, 87.
 Dictatus Gregorii PP. VII. 56. seqq.
 Difficiliores fidei & aliarum rerum quæstiones qualiter tractandæ & à quo decidendæ. 62.
 Disciplinam Ecclesiæ prolapsam esse Catholicæ Hæretici communiter fatentur. 256. Disciplinæ navi sunt causa schismatis. 128. Qua ratione illis succurrendum defectu Concilii. 129.
 Disciplina antiqua reducenda est. 255. 362. Eam curant Principes sæculares. 357.
 Dispensandi facultas non semper fluit ex potestate legislativa. 105. 342.
 Dispensationes quomodo concedendæ. 134. 245.

E.

- Ecclesiæ proprietates seu Notæ. 329. Ejus status qualiter sit monarchicus. 205. In quo illius regimen differat ab administratione civilium Rerump. 30. 363. Pluribus de causis eger visibili Capite. 329. 331.
 Ecclesia non siluit ad excessus Pontificiæ potestatis. 72. Ad antiquum statum reduci debet. 361. Ea sola est infallibilis controversiarum fidei iudex. 314. 336. Ecclesiæ universalis accessus ad Decretum summi Pontificis constituit articulum fidei. 192.
 Episcopalis potestas qualiter, quoad principium, differat à potestate Parochi. 158.
 Episcopatus in Ecclesia unus est, & omnibus Episcopis communis. 18. seqq. Hæc unitas non præjudicat Primatui Rom. Pontificis, 21.

Episco-

- Episcoporum jurisdictio immediatè à Deo est. 130. 150.
 155. Hanc illi per consecrationem accipiunt. 11. 154.
 Hæc divîna collatio est una ex primariis portionibus Ec-
 clesiasticæ libertatis. 183. Episcoporum residentia an sit ju-
 ris divini, & quid eâ de re actum in Tridentino. 127.
 In hoc Concilio Episcoporum auctoritati detractum est:
 230. Facti sunt ut simulacra depicta. 54. Delegata illis
 potestas divinx eorum institutioni derogat. 309. In quo
 hæc delegatio respectu Regularium consistat. 310.
- Episcopi Papam ut Monarcham recognoscunt. 59. Quo sen-
 su dicantur Episcopi *per gratiam Sedis Apostolicæ*. 157.
 Ipsi, non verò Cardinales, de jure sunt Papæ coadjutores,
 166. 176. Possunt in Conciliis per procuratores comparere
 122. Eis competit prima instantia omnium causarum
 189.
- Epistolæ RR. Pontificium, cum in Codicem Canonum relatæ
 fuerint, vim legis nanciscuntur. 113.
- V. Espenii Opera num prohibita sint. 248.
- Eustathius Sebastenus, an & qua autoritate suæ Sedis restitu-
 rus sit. 300.
- Eutherius Thyanensis & Helladius Tarsensis, qualiter Romæ
 Pontificis opem inclamaverint. 301.
- Excommunicationis genuina ratio & processus canonicus, 185.
 187. 203.
- Excommunicationum abusus. 188. 216. Excommunicationes
 latæ sententiæ novioris inventionis sunt, 186. & non le-
 gitimæ, 189.

F.

- Febronii de Romano Primatu sententia. 274. An & qualiter
Papam judicaverit. 180. Ejus Syltema an novum sit &
chimæricum. 253. seqq. Febronio idem qui Bossueto re-
uniendi finis idémque medium. 268.
- Febronii doctrina nemini prudenti suspecta est. 216. 218.
221. An suspectis in Ecclesia Scriptoribus usus sit. 247.
249. Ejus liber quatenus prohibitus sit vel non. 181. 183.
208. An Protestantibus æque ac Catholicis displiceat. 206.
218. 277. seq. 290. 313. 316.
- Fidei articuli fundamentales qui? 320.
- Fidei quæstiones in Synodis examinantur & deciduntur. 319.
Quomodo de eis judicent Episcopi. 61. Quomodo Pa-
pa. 343.

G.

- Gallia an à Declaratione sui Cleri de anno 1682. recesserit.
201. Galliæ Episcopi & Graduati omnes in propositio-
nes hujus Declarationis hodieque jurant, Papâ tacente ibid.
- Germaniæ Doctoribus non licet publicè docere Papam esse
superiorem universali Concilio. 142.

H.

- Hæreses damnantur ubi nascuntur. 337.
- Hæretici an sint membra Ecclesiæ. 320. Eos convertendi
remedia. 181.
- Hincmarus Remensis Archie. in Corpore Juris laudatus. 91.

I.

- Jesuitæ in negotio Cultûs Sinensis RR. Pontificibus resistunt. 204. An idonei sint ad reunionis negotium. 264. 274. Cur Febronius illos plus quàm alios Regulares urgere videatur. 237. 251.
- Incardinare* quid sit. 43.
- Indulgentiarum hodierna frequentia pœnitentialem disciplinam enervat. 229.
- Inerrantiæ donum non Rom. Pontifici, sed Ecclesiæ datum est. 13, seqq. 314. 336.
- Informatio de idoneitate promovendorum ad Episcopatus per quos sumenda. 202.
- S. Joannis Chrysolomi locus explicatus. 305.
- S. Irenæus Victorem Papam reprehendit et damnat. 50. Ejus sententiâ de Romanæ Ecclesiæ potentiore principalitate. 47.
- Isidori Decretales Ecclesiasticam Disciplinam inverterunt. 246. seq. Pontificiæ potestati incrementum dederunt. 50. Jamtum sæculo IX. earum usus apparet. 51.
- Judex ultimus controversiarum fidei est Ecclesia. 334.
- Jugum papale quousque ferendam. 348.
- Julianus Præses Basilien. Synodi sententiam circa superioritatem Concilii non mutavit. 144. seqq.
- Juramentum quod ab Episcopis primus exegit Gregorius PP. VII. 59.

K.

- Kauffmans Doctor Colonienfis Febronii adversarius refutatur. 13. 17. 32. 55. 64. 142. 149. 155. 180. 195.

L.

L.

- Legatorum Apostolicorum recentiorum à veteribus differen-
tia. 40.
Legum ferendarum & juris dicendi potestas num sit penes
Rom. Pontificem, 22. seqq. 26. 81. 294. 342.
Libertates Ecclesiarum in quo consistant. 179. 203. 363.
Vigorosè defendendæ sunt. 194.

M.

- Mater & Magistra aliarum Ecclesiarum quænam Ecclesia sit, 31.
Monarchicum an sit Ecclesiæ regimen, 82. 84. 278.
Monasteria auctoritate Imperatorum & Regum visitantur, qui
& ibidem circa Disciplinam statuunt. 178.

O.

- Obedientiæ subtractio quando locum habeat & quo modo.
164. 194. seqq. 212. 219. 240. Per eam magna sub-
inde bona Ecclesiæ procurata sunt. 285.
Obedientiâ subtractâ qualiter interim sacra administrantur, 196

P.

- Pallavicinus an sit Historicus exceptione major. 284.
Pallia quando Metropolitanæ Germaniæ primùm Romæ acce-
perint, 347.
Patriarchatûs novi erectio non obstat debitæ communicationi
cum Sancta sede. 195.
Paulus Samosatenus à quo definitivè damnatus. 299.
Primatus Petri & post eum Rom. Pontificis probatur. 118.
322. 323. In quo ille consistat. 34. 326. 341. seqq.
Primatus

- Primatus jurisdictionis qualis sit apud Rom. Pontificem. 22.
 seqq.
 Primatum & Patriarchatum determinatio pertinet ad Synodos. 80.
 Principalitas Ecclesiæ Romanæ quid sit in sensu S. Irenæi. 49.
 Item in sensu S. Leonis M. 152.
 Principes debent suis subditis protectionem adversus abusus Romanæ potestatis. 261.
 Probabiles propositiones non debent damnari. 217.
 Professores Juris Canonici multorum in Ecclesia malorum causa sunt. 255.
 Promulgare legem quid sit. 95.
 Proœdria in Conciliis generalibus qualiter Romano Pontifici debeatur. 342.
 Protectio regia adversus injustas censuras imploratur. 191.
 Protestantes reducendi optima methodus. 266. 271.

R.

- Rationis humanæ quis in rebus fidei sit usus. 335.
 Regimen sæculare in quo differat ab ecclesiastico. 363.
 Regularium exemptiones quando cœperint. 308. illegitimæ sunt. 169. seqq. 236. à S. Bernardo improbatæ. 167.
 Statui publico præjudicant. 177.
 Regulares quia Episcopis subesse nolunt, à sæcularibus potestatibus emendantur. 311. 356. Multi eorum præferrent subesse Ordinariis. 312. Quomodo ab Episcopis in ordinem & ad submissionem redigi valeant. 169. 198. 172. 174. 236. Quomodo à sæculari potestate. 357. Quare ratione basilicam S. Petri sustentare dicantur. 176.

- Reservationes Papales an sint argumentum Status Monarchici, 290.
- Resistentia legitima est ubi obedientia culposa. 203. 232.
- Richerii (Edmundi) doctrina & fatum. 12. 13. 345.
- Roma qualiter aliarum Ecclesiarum Mater fit. 245. Debet non solum speculativas extravagantes sententias deponere, sed & mores Canonibus accommodare. 181. 214. 218. Necdum dimittit antiquas prætensiones in temporalia Regum. 233. 235.
- Romana Curia fide publicâ persæpe abutitur. 141. Spem facit emendationis. 219. 264. Sed incorrigibilis creditur. 260.
- Romanæ Ecclesiæ varia jura ab hominibus ob memoriam B. Petri adjecta fuerunt. 346. Eadem non servavit se puram in disciplinariis. 254. Per hoc fuit causa schismatis ad hucdum perdurantis. 256. seq.
- Romani munera valde diligere creduntur. 180. 242. de iis judicium S. Bernardi. 181. 243.
- Romanorum falsa juris principia ejus Curia communia & conformia sunt. 231. 233. Superinductorum Romanorum reservatorum modi & necessaria temperamenta. 275.
- Romanus Pontifex est Occidentalium Coryphæus. 37. Habet præterea Primatum universalis Ecclesiæ. 325. 336. Add. *Primatus*. In quo hoc Primatis officium consistat. 39. 62. 63. 304. Ex quibus principiis ejusdem jura æstimanda. 340. Habet sollicitudinem omnium Ecclesiarum, non dominationem. 243. 364. Ad eum pertinent quæ ad statum universi attinent, non quæ ad jura privatorum. 199. 303. Illa ad eum referenda, non hæc. 303. 342. Quomodo habeat plenitudinem potestatis. 54. 354. 362. An cum imperio

imperio agere possit. 23. seqq. Alia ejus jura originaria, alia adventitia, 46. 86. 275. 345. Est Vindex & Custos Canonum, 102. seqq. Fidei, 105. seqq. 342. & Disciplinæ, 107. Qua ratione refractarios valeat coercere. 108. Habet jus mandandi & canonicè monendi in ordine ad servandam unitatem. 34. Debet mandare ex jure constituto. 99. Non potest novum jus condere, 89. seqq. 172. Extraordinariæ potestatis exercitium quando in eo locum habeat, 43. 86. Vices negligentium Episcoporum & Metropolitanorum supplet. 39. seq. 41. Non est Episcopus universalis, 152. Non valet judicare in prima instantia. 189. Non venit nomine proprii Sacerdotis, 191. Non potest lædere jura Episcoporum, 54. Tenetur horum jura adversus violatores tueri. 343. Quam potestatem habeat in decreta Concilii Tridentini, 135. Qualis ei debeatur obedientia. 266. 343.

Romani Pontifices sibi attribunt quod est proprium Ecclesiæ: 60. Plures eorum rexerunt Ecclesiam ad modum terrenorum Principum, 90. Sequuntur sufflaminaciones Curialistarum, 148. Occupant omnia jura inferiorum Prælatorum, 90. Nimium habere volentes omnia perdunt. 55. 364. Nonnulli eorum subinde in schisma declinârunt, 35. seq. Possunt à generali Concilio judicari, 122. 214. 275. Excessus Pontificiæ potestatis est principium, causa & seminarium omnium in Ecclesia malorum, 225. seqq. Ejusdem justa diminutio conducit ad reunionem Protestantium. 213. An & quæ ex secundariis Pontificiis juribus auferri valeant 288. seq.

S.

- Sæculares Potestates hoc ævo Ecclesiasticam Disciplinam egregiè adjuvant. 220.
- Sarpus (Paulus) an Protestantium sectæ jure annumerari valeat. 249. 359.
- Schismata plerumque à Sacerdotibus oriuntur. 37. Ea tam in Oriente quàm in Occidente magnâ ex parte Romanis Pontificibus adscribuntur. 36.
- S. Scriptura in multis obscura est. 334. Adeoque authenticâ interpretatione indiget. 315. 328.
- Sedem inter & sedentem differentia est. 232. 237.
- Sedium Episcopaliū novarum erectiones per quos faciendæ. 79. seqq.
- Spiritus privatus non potest esse regula fidei. 335. 366.
- Synodales litteræ quo modo & quo fine ad Ecclesias missæ, 120.
- Synodi Protestantium an sint medium unionis, 315.

T.

- Textus Matthæi XVI. *Tu es Petrus &c.* variæ interpretationes. 1. 4. 5. 8. 244. 286. 322. seqq.
- Textus Joannis XXI. *Pasce oves meas, pasce agnos meos.* 4. 6. 7. 8. 286. 325.
- Textus Lucæ XXII. *Ego pro te rogavi Petre &c.* 14. seqq.
- Theologi munus in indagandis variationibus Ecclesiastici juris, 88.
- Traditiones Ecclesiæ quatenus à Protestantibus admittantur. 327.
- Translatio Episcoporum cujus auctoritate faciendâ. 72.
- Triden-

Tridentini Concilii Acta in quo differant ab Actis præcedentium Conciliorum. 123. In eo Italica Natio pleraque Disciplinaria ad nutum Romanæ Curix decidit. 125. 128. 135. Ejus decreta non sufficiunt ad reparandam Ecclesiæ Disciplinam. 254.

Tridentini clausula *salvâ Sedis Apostolicæ auctoritate*, quam vim & significationem habeat. 133.

U.

Veneti nunquam cogitarunt veram fidem mutare. 360.

Vicariorum Apostolicorum officium non potest præjudicare juri Metropolitanorum. 38.

Vidimus ab Episcopis Germaniæ litteris Apostolicis subinde negatur. 165.

Unitas est vera Ecclesiæ proprietas. 316. 323. Hæc apud Protestantes nec est nec esse potest. 365. seqq. In quo illa consistat. 321. Ad eam servandam visibili Capite Ecclesiæ opus est. 322.

Unitatis tuendæ media quibus summus Pontifex uti potest. 33. 304. Quibus Protestantes utuntur, sed sine effectu. 367.

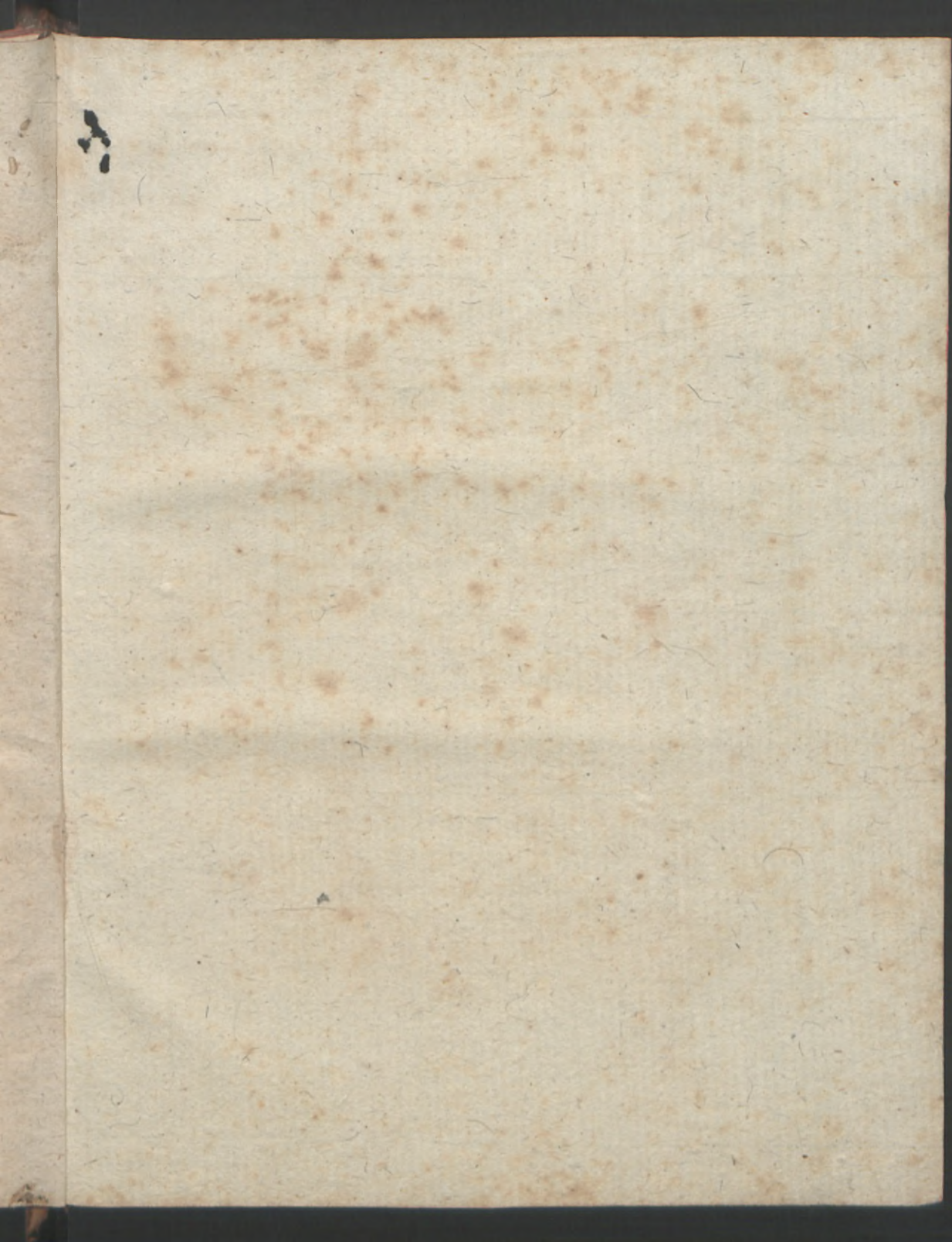

ERRATA.

- Pag. 5. lin. 28. post *privilegium*. add. *intelligitur*.
 pag. 18. lin. 14. & 16. *Cap. leg. Tit.*
 pag. 24. lin. 21. *affectum*. leg. *effectum*.
 pag. 32. lin. 4. *evertā*. leg. *eversā*.
 pag. 36. lin. 29. *hoc*. leg. *hac*.
 pag. 39. lin. 6. *&*. leg. *ad*.
 pag. 47. lin. 17. *tenetur*. leg. *tenentur*.
 pag. 49. lih. 29. *Civitatis*. leg. *Civitas*.
 ibid. lin. 30. *extrema terra*. leg. *ab extrema terra*.
 pag. 59. lin. penult. *Ecclesia*. leg. *Ecclesia*.
 pag. 62. lin. 3. *Consilii*. leg. *Concilii*.
 pag. 64. lin. 5. *Consilio*. leg. *Concilio*.
 pag. 67. lin. 19. *depositiones*. leg. *depositionis*.
 pag. 83. lin. 20. *haut*. leg. *haud*.
 pag. 98. lin. 13. *inductum*. leg. *inductam*.
 pag. 102. lin. 13. *concilium*. leg. *consilium*.
 pag. 105. lin. 22. *ab eo*. leg. *ab ea*.
 pag. 109. lin. 14. *ex leg. ea*.
 pag. 118. lin. 19. *pro Romano*. add. *Primatu*.
 pag. 128. lin. 7. *quod*. leg. *quoad*.
 pag. 140. lin. 7. *concessit*. leg. *concessis*.
 pag. 152. lin. 11. post *aliorum*. add. *Ecclesiarum*.
 pag. 157. lin. 14. *earam*. leg. *earum*.
 pag. 160. lin. 20. *monstruosis*. leg. *monstrafis*.
 pag. 167. lin. 13. *elicitos*. leg. *editos*.
 pag. 181. lin. 20. *Cap. V*. leg. *Tit. V*.
 pag. 182. lin. 2. *in Germania*. leg. *quater in Germania*.
 ibid. lin. 20. *jure*. leg. *jura*.
 pag. 188. lin. 6. *jure*. leg. *jura*.
 pag. 190. lin. 1. *passunt*. leg. *possunt*.
 pag. 192. lin. 17. *publicavit*. leg. *non publicavit*.
 pag. 202. lin. 1. *utrunque*. leg. *utrunque*.

- pag. 207. lin. 13. *est in ea.* leg. *est in eo.*
eād. lin. *injustas.* leg. *injusta.*
- pag. 212. lin. 3. *vultu.* leg. *vultui.*
- pag. 219. lin. 5. *Lit. e.* leg. *Lit. f.*
- ibid. lin. 22. *abusum.* leg. *abusuum.*
- pag. 221. lin. 28. *nunc.* leg. *hunc.*
- pag. 234. lin. 18. *Romanam.* leg. *Romanam Curiam.*
- pag. 237. lin. 11. *paule.* leg. *paulo.*
- pag. 248. lin. 10. *binorum.* leg. *triam.*
- ibid. lin. 11. *totidem.* leg. *duorum.*
- pag. 249. lin. 7. *anno 1747.* leg. *anno 1757.*
- pag. 255. lin. 6. *sumens.* leg. *sumans.*
- ibid. lin. 10. *istereca.* leg. *interea.*
- pag. 267. lin. 26. *nec.* leg. *nec non.*
- pag. 274. lin. 5. *Religionis.* leg. *Religioni.*
- pag. 276. lin. 2. *evocationis.* leg. *evocationis.*
- pag. 277. lin. 16. *intea.* leg. *inter.*
- pag. 279. lin. 24. *humana.* leg. *humano.*
- pag. 281. lin. 5. *gramaticus.* leg. *grammaticus.*
- pag. 290. lin. 7. *Auſtorum.* leg. *Aſtorum.*
- pag. 331. lin. 14. *Idem.* leg. *Idem.*
- pag. 332. lin. penult. *ejectus.* leg. *ejectis.*
- pag. 338. lin. 5. *ducentes.* leg. *ducentas.*
- ibid. lin. 25. *ex.* leg. *ea.*
- pag. 357. lin. 5. *ſiſpetto.* leg. *riſpetto.*
- pag. 359. lin. ult. *Bureto.* leg. *Burneto.*

pag 207 lin 13. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 14. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 15. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 16. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 17. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 18. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 19. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 20. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 21. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 22. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 23. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 24. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 25. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 26. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 27. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 28. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 29. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 30. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 31. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 32. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 33. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 34. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 35. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 36. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 37. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 38. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 39. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 40. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 41. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 42. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 43. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 44. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 45. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 46. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 47. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 48. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 49. In se. pag. 10 in se.
pag 207 lin 50. In se. pag. 10 in se.

00042507

